

Transformacja regionu węglowego Górna Nitra

Plan działania

28 czerwca 2019

1 Spis treści

2	Spis skrótów	6
		3 Wstęp 10
3.1.	Powód sporządzenia dokumentu	10
3.2.	Procedura sporządzania Planu działania	10
3.3.	Struktura Planu działania	11
4	Streszczenie menedżerskie	12
5	Punkty wyjściowe Planu działania	16
5.1.	Podstawowe punkty wyjściowe Planu działania	16
5.2.	Ramowy opis sytuacji	16
5.2.1.	Zatrudnienie i rozwój demograficzny	16
5.2.2.	Gospodarka	19
5.2.3.	Infrastruktura	20
5.2.4.	Energetyka	21
5.2.5.	Środowisko naturalne i jakość życia	22
5.2.6.	Zarządzanie procesem transformacji	23
5.3.	Przykłady dobrej praktyki z innych regionów górniczych w transformacji	24
5.3.1.	Zarządzanie procesem transformacji i cele planu działania	24
5.3.2.	Energetyka	24
5.3.3.	Środki socjalne	25
5.3.4.	Rekultywacja i ponowne wykorzystanie terenów górniczych i parków przemysłowych	25
5.3.5.	Określanie priorytetów inicjatyw	26
5.3.6.	Przenoszenie instytucji w celu zwiększenia zatrudnienia	26
6	Wizja i cele transformacji regionu	27
6.1.	Wizja transformacji regionu Górna Nitra	27
6.2.	Cele transformacji regionu Górna Nitra	27
6.3.	Zasady transformacji regionu Górna Nitra	28
6.4.	Filary Planu działania	28
7	Plan działania na rzecz transformacji regionu Górna Nitra	29
7.1.	Filar I – Mobilność i skomunikowanie regionu	29
7.1.1.	Uzasadnienie filara i jego wkład	29
7.1.2.	Sytuacja wyjściowa	30
7.1.3.	Sytuacja docelowa	32
7.1.4.	Przegląd priorytetów i środków	32

7.1.5.	Priorytet I.1 Rozwój możliwych do utrzymania oraz alternatywnych form mobilności i transportu statycznego	33
7.1.6.	Priorytet I.2 Poprawa jakości lokalnej infrastruktury drogowej	37
7.1.7.	Priorytet I.3 Zwiększenie dostępności do sieci autostrad	41
7.1.8.	Priorytet I.4 Rozwój pozostałej infrastruktury	45
7.2.	Filar II – Gospodarka, przedsiębiorczość i a innowacje	50
7.2.1.	Uzasadnienie filara i jego wkład	50
7.2.2.	Sytuacja wyjściowa	50
7.2.3.	Sytuacja docelowa	51
7.2.4.	Przegląd priorytetów i środków	52
7.2.5.	Priorytet II.1 Wsparcie innowacji, badań i rozwoju	53
7.2.6.	Priorytet II.2 Wsparcie tworzenia nowych trwałych miejsc pracy	56
7.2.7.	Priorytet II.3 Wsparcie rozwoju małej i średniej przedsiębiorczości	60
7.2.8.	Priorytet II.4 Wspieranie rozwoju zrównoważonego rolnictwa i gospodarki o obiegu zamkniętym	63
7.2.9.	Priorytet II.5 Wsparcie rozwoju ruchu turystycznego	66
7.3.	Filar III – Zrównoważone środowisko	70
7.3.1.	Uzasadnienie filara i jego wkład	70
7.3.2.	Sytuacja wyjściowa	70
7.3.3.	Sytuacja docelowa	71
7.3.4.	Przegląd priorytetów i środków	71
7.3.5.	Priorytet III.1 Eliminacja wpływów i oddziaływań na środowisko	72
7.3.6.	Środek III.2 Rozwój zrównoważonej energii	77
7.3.7.	Priorytet III.3 Poprawa środowiska naturalnego	84
7.4.	Filar IV – Jakość życia i infrastruktura społeczna	88
7.4.1.	Uzasadnienie filara i jego wkład	88
7.4.2.	Sytuacja wyjściowa	88
7.4.3.	Sytuacja docelowa	90
7.4.4.	Przegląd priorytetów i środków	90
7.4.5.	Priorytet IV.1 Polepszenie usług medycznych, medyczno-uzdrowiskowych oraz socjalnych	91
7.4.6.	Środek IV.2 Polepszenie jakości życia obywateli i odnowa społeczna	94
7.4.7.	Priorytet IV.3 Udoskonalenie edukacji i kwalifikacji siły roboczej	99
7.4.8.	Priorytet IV.4 Podniesienie dobrobytu społecznego zagrożonych grup obywateli	104
7.5.	Środki legislacyjne i systemowe	108
7.6.	Orientacyjne projekty i orientacyjne ustalenie priorytetów	112
7.6.1.	Analiza ramowa orientacyjnych projektów	112
7.6.2.	Ramowe ustalenie priorytetów dla projektów	114
7.6.3.	Spójność priorytetów planu działania	116
7.6.4.	Projekty spoza zbioru projektów orientacyjnych	116

8 Źródła finansowania Planu działania	118
8.1. Europejskie fundusze strukturalne i inwestycyjne z okresu programowania 2014-2020	118
8.2. Europejskie fundusze strukturalne i inwestycyjne w ramach okresu programowania 2021-2027	119
8.3. Programy wspólnotowe UE	120
8.4. Krajowe mechanizmy wsparcia	120
8.5. Europejski Bank Inwestycyjny (EBI)	121
9 Harmonogram Planu działania	122
10 Załączniki.....	126
10.1. Załącznik 1 – Wstępny zbiór projektów orientacyjnych	126
10.2. Załącznik 2 – Wdrożenie EFSI w okresie programowania 2014-2020 w ramach regionu Górna Nitra	147
10.3. Załącznik nr 3 – Charakterystyka poszczególnych Planu działania	158
10.3.1. Europejskie fundusze strukturalne i inwestycyjne z okresu programowania 2014-2020	158
10.3.2. Charakterystyka kluczowych Programów operacyjnych w okresie programowania 2014-2020 dla celów transformacji.....	159
10.3.3. Potencjał finansowania określonych filarów/priorytetów/środków Planu działania w okresie programowania 2014-2020	162
10.3.4. Europejskie fundusze strukturalne i inwestycyjne w ramach okresu programowania 2021-2027.	165
10.3.5. Pozycja Republiki Słowackiej w ramach okresu programowania 2021-2027	165
10.3.6. Priorytety inwestycyjne Republiki Słowackiej w okresie programowania 2021-2027 w ramach określonych priorytetowych obszarów finansowania ze strony Komisji Europejskiej	166
10.3.7. Potencjał finansowania określonych filarów/priorytetów/środków Planu działania w okresie programowania 2021-2020	173
10.3.8. Programy wspólnotowe UE	177
10.3.9. Potencjał finansowania określonych filarów/priorytetów/środków Planu działania w okresie programowania 2014-2020	188
10.3.10. Krajowe mechanizmy wsparcia.....	191
10.3.11. Europejski Bank Inwestycyjny (EBI)	204
10.4. Załącznik 4 – Źródła	205

2 Spis skrótów

Skrót	Opis
COK	Centralny organ koordynujący
CO ₂	Dwutlenek węgla
COSME	Competitiveness of Small and Medium-Sized Enterprises
CZC	Centralne zaopatrzenie w ciepło
EFRR	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
EGF	Europejski Fundusz Dostosowania się do Globalizacji
EBI	Europejski Bank Inwestycyjny
KE	Komisja Europejska
ENO	Elektrownia Nováky
EFMR	Europejski Fundusz Morski i Rybacki
EFRROW	Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich
EFS	Europejski Fundusz Społeczny
EFSI	Europejskie Fundusze Strukturalne i Inwestycyjne
ETS	System handlu uprawnieniami do emisji
UE	Unia Europejska
EUR	Euro
GWh	Gigawatogodziny
HBP	Hornonitrianske bane Prievidza, a.s.
PKB	Produkt krajowy brutto
TIK	Technologie informacyjno-komunikacyjne
IROP	Zintegrowany regionalny program operacyjny
JRC	Joint Research Centre
FS	Fundusz Spójności
MTB RS	Ministerstwo Transportu i Budownictwa Republiki Słowackiej
MG RS	Ministerstwo Gospodarki Republiki Słowackiej
MK RS	Ministerstwo Kultury Republiki Słowackiej
MRRW RS	Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi Republiki Słowackiej

MPSSR RS	Ministerstwo Pracy, Spraw Społecznych i Rodziny Republiki Słowackiej
MŚP	Małe i średnie przedsiębiorstwa
MENBS RS	Ministerstwo Edukacji, Nauki, Badań i Sportu Republiki Słowackiej
MSW RS	Ministerstwo Spraw Wewnętrznych Republiki Słowackiej
MŚN RS	Ministerstwo Środowiska Naturalnego Republiki Słowackiej
NO _x	Tlenki azotu
NCG	Narodowe centra gospodarcze
NSZR	Narodowy strategiczny zakres referencyjny
OECD	Organizacja Współpracy Gospodarczej i Rozwoju
PO	Program operacyjny
PO EAP	Program operacyjny Efektywna administracja publiczna
PO ZI	Program operacyjny Zintegrowana infrastruktura
PO JŚ	Program operacyjny Jakość środowiska
PO ZL	Program operacyjny Zasoby ludzkie
PO GM	Program operacyjny Gospodarka morską
PO PT	Program operacyjny Pomoc techniczna
PO BI	Program operacyjny Badania i innowacje
OZE	Odnawialne źródła energii
PPP	Partnerstwa publiczno-prywatne
PRW	Program rozwoju wsi
OZ	Organ zarządzający
SARIO	Słowacka Agencja Rozwoju Inwestycji i Handlu
SAN	Słowacka Akademia Nauk
SBA	Slovak business agency
SIEA	Słowacka Agencja Innowacji i Energetyki
PP	Podmiot pośredni
SO ₂	Dwutlenek siarki
RS	Republika Słowacka

TEN-T	Trans-European Transport Network
SOK	Stałe odpady komunalne
SKT	Samorządowy Kraj Trenczyński
UWRII	Urząd Wicepremiera Rządu Republiki Słowackiej ds. Inwestycji i Informatyzacji
OIG	Ogólny interes gospodarczy

Spis wykresów

Wykres 1 – Charakterystyka wiekowa pracowników spółki HBP, a. s.....	17
Wykres 2 – Udział mieszkańców powyżej 65 lat i wzrost migracji, porównanie średniej słowackiej i okręgów Górnej Nitry	17
Wykres 3 – Udział dochodów poszczególnych sektorów przemysłu w regionie Górna Nitra	19
Wykres 4 – Wartość dodana w przemyśle na mieszkańca, porównanie słowackiej średniej i okręgów Górnej Nitry	19
Wykres 5 – Potencjał inwestycyjny projektów indykatorywnych na 10 lat (mln EUR)	112
Wykres 6 – Potencjał inwestycyjny zgodnie z poszczególnymi priorytetami Planu działania (mln EUR).....	113
Wykres 7 – Potencjał tworzenia nowych miejsc pracy w ciągu najbliższych 10 lat (sumarycznie)	114

Spis rycin

Rycina 1 – Struktura dokumentu	11
Rycina 2 – Planowana i istniejąca sieć autostrad w Samorządowym Kraju Trenczyńskim	21
Rycina 3 – Rozwój i cele zużycia energii pierwotnej i końcowej na Słowacji.....	22
Rycina 4 – Podsumowanie wizji i filarów Planu działania	28

3 Wstęp

3.1. Powód sporządzenia dokumentu

Niniejszy dokument przedstawia Plan działania na rzecz transformacji regionu węglowego Górna Nitra i został opracowany w ramach projektu Transformacja regionu węglowego Górna Nitra, dostarczonego przez spółkę PwC dla Urzędu Wicepremiera Rządu ds. Inwestycji i Informatyzacji oraz Samorządowego Kraju Trenczyńskiego, a który jest finansowany przez Komisję Europejską – wsparcie dla reform strukturalnych (Służby ds. Wspierania Reform Strukturalnych WE) na podstawie umowy numer SRSS/SC2018/044 część 1 z dn. 12.09.2018 r.

Projekt został oficjalnie rozpoczęty 17.10.2018 r. podczas spotkania inauguracyjnego w Trenczynie od analizy obecnego stanu regionu Górna Nitra w związku z transformacją z gospodarki węglowej. Analiza obejmowała badanie dokumentów, raportów i analiz, które na ten temat zostały już opracowane, badanie międzynarodowych praktyk i analiz dotyczących transformacji regionów węglowych na świecie, przegląd danych statystycznych (demografia, ekonomia, infrastruktura, środowisko, energetyka) oraz odpowiednich przepisów i regulacji.

Wstępna część analityczna projektu obejmowała również organizację spotkań z kluczowymi stronami zainteresowanymi (administracja publiczna, samorządy, lokalne grupy działania, wielcy pracodawcy, małe i średnie przedsiębiorstwa, organizacje non-profit itp.) w celu zrozumienia ich roli w procesie transformacji, analizy działań, które zostały już przeprowadzone w związku z transformacją oraz zebrania inicjatyw i wkładów w plan działania.

3.2. Procedura sporządzania Planu działania

Wstępna analiza obecnego stanu regionu Górna Nitra stanowi jeden z podstawowych danych wstępnych do sporządzenia wizji i planu działania na rzecz transformacji tego obszaru. Analiza pomogła potwierdzić sytuację wyjściową i kluczowe problemy regionu w procesie transformacji, które powinny zostać rozwiązane w planie działania poprzez konkretne priorytety i środki.

Po zakończeniu analizy aktualnego stanu zorganizowano kilka spotkań roboczych w regionie Górna Nitra, aby omówić główne kwestie, które powinny zostać uwzględnione w planie działania, a także omówić ramową wizję regionu na przyszłość. Podczas spotkań roboczych omawiano strukturę planu działania. Główne tematy planu działania zostały przekształcone w 4 filary planu działania – I) Region mobilności i wzajemnej komunikacji, II) Gospodarka, przedsiębiorstwa i innowacje, III) Zrównoważone środowisko i IV) Jakość życia i infrastruktura społeczna.

W następnym kroku Plan działania został opracowany w spójny dokument, który dodatkowo podzielił podstawowe filary planu działania na priorytety i środki. Plan działania opisuje uzasadnienie włączenia każdego z filarów, podsumowuje sytuację wyjściową i pożądany stan docelowy w każdym filarze oraz opisuje cele poszczególnych środków. Tworzenie planu działania obejmowało również zbiór potencjalnych projektów indykatorywnych w celu określenia zainteresowania realizacją projektów, które mogłyby być częścią Planu działania, zidentyfikowania potencjalnych projektodawców, a także analizowania, w jaki sposób te indykatorywne projekty przyczyniają się do osiągnięcia celów poszczególnych filarów, priorytetów i środków Planu działania.

Ponadto dokument analizuje możliwości finansowania różnych środków Planu działania z kilku źródeł, w tym dostępnych funduszy UE w okresie programowania 2014-2020 oraz w następnym okresie programowania, centralnie zarządzanych funduszy UE, funduszy krajowych i innych źródeł finansowania.

3.3. Struktura Planu działania

Dokument składa się z **5 głównych rozdziałów**:

- **Streszczenie menedżerskie** – w tym rozdziale podsumowano kluczowe punkty dokumentu – główne problemy zidentyfikowane na podstawie aktualnej analizy, definicję wizji i celów transformacji regionu węglowego Górna Nitra, strukturę Planu działania, jego filarów, priorytetów i środków oraz podsumowano możliwości finansowania.
- **Punkty wyjścia planu działania** – ten rozdział podsumowuje kluczowe zidentyfikowane problemy regionu na podstawie aktualnej analizy, takie jak bezrobocie, demografia, gospodarka, infrastruktura, energetyka, środowisko, jakość życia i zarządzanie procesem transformacji. Analiza aktualnej sytuacji i identyfikacja kluczowych problemów stanowią podstawy do zdefiniowania wizji i stworzenia Planu działania.
- **Wizja i cele transformacji regionu** – ten rozdział określa wizję transformacji regionu Górna Nitra i opisuje cele ramowe transformacji w oparciu o aktualną analizę oraz dyskusje i spotkania robocze z kluczowymi zainteresowanymi stronami.
- **Plan działania na rzecz transformacji regionu** – ten rozdział przedstawia właściwy opis Planu działania na rzecz transformacji regionu Górna Nitra – definiuje filary transformacji, konkretne priorytety i środki w ramach każdego filaru. Dla każdego filaru uzasadnione jest włączenie go do Planu działania, jako sytuacji wyjściowej i pożądanego stanu docelowego w ramach filaru.
- **Możliwości finansowania planu działania** – ten rozdział podsumowuje możliwości finansowania poszczególnych priorytetów i środków planu działania. Opcje finansowania obejmują wykorzystanie funduszy UE w okresie programowania 2014-2020, w kolejnym okresie programowania 2021-2027, centralnie zarządzanych funduszy UE (w tym tzw. Funduszu Globalizacji, Funduszu na rzecz Modernizacji i potencjalnego Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji), funduszy krajowych i innych opcji finansowania.

Rycina 1 – Struktura dokumentu

4 Streszczenie menedżerskie

Wspieranie produkcji elektryczności z węgla domowego ma się zakończyć do roku 2023

W związku z planem ogólnego interesu gospodarczego w celu zapewnienia bezpieczeństwa dostaw energii elektrycznej rząd Republiki Słowackiej na podstawie uchwały nr 580 z dn. 12.12.2018 r. zaaprobował w projekcie problematyki transformacji regionu Górna Nitra kontynuację ogólnego interesu gospodarczego, który powinien jednak zakończyć się nie później niż w 2023 r. Jednocześnie rząd podjął decyzję o opracowaniu Planu działania transformacji regionu Górna Nitra, który zapewni transformację gospodarki regionu.

W celu opracowania planu działania w pierwszym etapie przygotowano analizę obecnego stanu regionu Górna Nitra w związku z transformacją gospodarki węglowej. Celem analizy było potwierdzenie lub obalenie hipotezy o stanie regionu na różnych płaszczyznach, a także zidentyfikowanie głównych problemów regionu, aby ustalić właściwe punkty wyjścia dla tworzenia planu działania. Przeanalizowano wiele obszarów, takich jak bezrobocie, demografia, gospodarka, aktywność małych i średnich przedsiębiorstw, jakość infrastruktury, energetyka, środowisko, zdrowie publiczne, jakość życia i zarządzanie procesem transformacji.

Na podstawie analizy aktualnej sytuacji stwierdzono, że bezrobocie nie jest głównym problemem regionu. Bezrobocie w regionie na koniec 2018 r. wyniosło 4,5% w okręgu Prievidza i 3% w okręgu Partizánske, co jest poniżej średniej stopy bezrobocia na Słowacji. Osłabienie aktywności górniczej może spowodować wzrost bezrobocia, ale osłabienie to będzie przebiegać fazami. Starzejąca się populacja i negatywna migracja stanowią poważny problem dla regionu.

Bezrobocie nie stanowi głównego problemu regionu, większym problemem jest starzenie się mieszkańców w i negatywna migracja

Pod względem gospodarki regionalnej przemysł górniczy jest nadal ważnym sektorem gospodarki, przedsiębiorstwo górnicze jest nadal największym pracodawcą w regionie. Jednakże gospodarka regionalna jest już bardzo zróżnicowana, 9 000 skumulowanych miejsc pracy znajduje się w różnych sektorach u ważnych pracodawców, w tym w przemyśle motoryzacyjnym, chemicznym, gumowym, obuwniczym lub maszynowym. Jednak wartość dodana w przemyśle w regionie jest niższa niż średnia słowacka, region jest również poniżej średniej słowackiej pod względem aktywności małych i średnich przedsiębiorstw.

Lokalna gospodarka jest już w znacznym stopniu zdwersyfikowana, wartość dodana w przemyśle znajduje się jednak poniżej średniej Słowacji

Region musi poprawić swoje skomunikowanie pod względem dostępności regionu do sieci autostrad. Średni czas dojazdu do sieci autostrad w regionie to 1 godzina (od 40 minut do 1 godziny 20 minut w zależności od kierunku). Drogi klasy I są w złym stanie – 31% w okręgu Prievidza, 41% w okręgu Partizánske i 63% w okręgu Trenčyn jest w stanie niezadowolającym lub krytycznym; w podobnym stanie są również drogi II i III klasy. Transport kolejowy z regionu Górnej Nitry do Trenčyna nie może konkurować z usługami transportu indywidualnego i autobusowego ze względu na aktualną częstotliwość połączeń i czasu trwania podróży.

Infrastruktura w regionie wymaga odnowy i lepszego powiązania z siecią autostradową

Region Górnej Nitry jest mocno zanieczyszczony z powodu działalności górniczej, wytwarzania energii elektrycznej z węgla brunatnego i z uwagi na inną produkcję przemysłową. 55% mieszkańców w regionie żyje na obszarze ze zdegradowanym środowiskiem. Region jest również jednym z największych producentów zanieczyszczeń na Słowacji (stałe zanieczyszczenia, NO_x, SO₂). 45% wody w okręgu Prievidza i 81% w miejscowości Nováky należy do 3. klasy jakości wody. Działalność górnicza wpływa na zdrowie pracowników kopalń, a zanieczyszczenie środowiska ma negatywny wpływ na zdrowie mieszkańców.

Region jest zanieczyszczony, co wpływa na zdrowie mieszkańców

W skład wyobrażeń o Górnej Nitrze wchodzi atrakcyjność, samowystarczalność regionu, czyste środowisko i dobre powiązanie z innymi centrami ekonomicznymi

Plan działania składa się z 4 podstawowych filarów

Mobilność i skomunikowanie regionu

Gospodarka, działalność gospodarcza o innowacje

Zrównoważone środowisko

Stopień inwalidztwa w okręgu Prievidza jest większy o 46% w porównaniu ze słowacką średnią (9,1% w stosunku do 13,3%). Jednak średnia długość życia jest porównywalna ze średnią słowacką.

W ramach planu działania należy również rozstrzygnąć kwestie związane z poprawą opieki zdrowotnej, ze wsparciem społecznym i pomocą dla grup ludności, które będą najbardziej narażone na transformację regionu, z dostosowaniem edukacji i przekwalifikowaniem w regionie do potrzeb nowych sektorów gospodarki, zwiększaniem atrakcyjności regionu dla młodego pokolenia w możliwości kulturalne, spędzania wolnego czasu i rekreacyjne, jak również przez rozwiązywanie dostaw ciepła w regionie w przyszłości.

W oparciu o główne tematy zidentyfikowane w analizie obecnego stanu, została zdefiniowana wizja transformacji Górnej Nitry:

„Górna Nitra jako atrakcyjny i samowystarczalny region z rozwijającą się działalnością gospodarczą w symbiozie z czystym środowiskiem, który jest związany z innymi ośrodkami gospodarczymi na Słowacji i w Unii Europejskiej”

Do głównych zasad transformacji regionu należą uczestnictwo w procesie transformacji i jego przejrzystość, ochrona środowiska, długoterminowy zrównoważony rozwój projektów, a także integracja, wzajemne powiązania i współzależność projektów, które będą realizowane w ramach transformacji.

W oparciu o określoną wizję Plan działania został podzielony na 4 podstawowe filary, a następnie na priorytety i środki. Podstawowe filary planu działania to:

- I) Mobilność i skomunikowanie regionu
- II) Gospodarka, przedsiębiorczość i innowacje
- III) Zrównoważone środowisko naturalne
- IV) Jakość życia i infrastruktura społeczna

Filar Mobilność i skomunikowanie regionu jest skoncentrowany na rozwoju zrównoważonych i alternatywnych form mobilności (niska emisja, brak emisji) i transporcie statycznym, rozwoju i motywacji do wykorzystania publicznego transportu pasażerskiego, poprawa jakości infrastruktury drogowej, zwiększenie dostępu do sieci autostrad i rozwój pozostałej infrastruktury, w tym kolej, lotnictwo i szybka infrastruktura telekomunikacyjna w regionie.

Celem filara Gospodarka, przedsiębiorczość i innowacje jest wspieranie innowacji, badań i rozwoju, promowanie tworzenia nowych zrównoważonych miejsc pracy, wspieranie rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw, wspieranie rozwoju zrównoważonego rolnictwa i gospodarki o obiegu zamkniętym oraz wsparcie rozwoju turystyki z uwzględnieniem tradycji uzdrowiskowych i górniczych regionu.

Filar Zrównoważone środowisko jest skoncentrowany na wyeliminowaniu wpływów działalności wydobywczej i innych zanieczyszczających środowisko gałęzi przemysłu, rozwój zrównoważonej energetyki, w tym przyszłych rozwiązań w zakresie produkcji i dostaw ciepła w regionie oraz ogólnej poprawie środowiska, długotrwale zanieczyszczanego w regionie.

Jakość życia i infrastruktura społeczna

W skład Planu działania wchodzi również spis projektów wskaźnikowych, które mogłyby być realizowane w ramach transformacji

Finansowanie planu działania będzie wieloźródłowe: Okres programowania funduszy UE 2014-2020

Okres programowania funduszy UE 2021-2027

Wspólnotowe programy UE

Filar Jakość życia i infrastruktura społeczna jest skoncentrowany na poprawie usług zdrowotnych, medyczo-uzdrowiskowych i usług społecznych, poprawie jakości życia ludności i rewitalizacji społecznej, poprawie edukacji i umiejętności siły roboczej oraz zwiększeniu dobrobytu społecznego grup szczególnie zagrożonych.

Plan działania opisuje uzasadnienie włączenia każdego z filarów, podsumowuje sytuację wyjściową i pożądany stan docelowy w każdym filarze oraz opisuje cele poszczególnych środków. Tworzenie planu działania obejmowało również zbiór potencjalnych projektów indykatorywnych w celu określenia zainteresowania realizacją projektów, które mogłyby być częścią planu działania, zidentyfikowania potencjalnych projektodawców, a także analizowania, w jaki sposób te indykatorywne projekty przyczyniają się do osiągnięcia celów poszczególnych filarów, priorytetów i środków planu działania.

Finansowanie środków i projektów planu działania powinno być wielorakie. Wiele środków i projektów można realizować jeszcze przed 2023 r., a zatem istnieje dążenie do wykorzystania do transformacji Górnej Nitry również funduszy okresu programowania UE 2014-2020. Szczególnie istotne programy operacyjne dla środków transformacji to Badania i innowacje, Zasoby ludzkie, Zintegrowana infrastruktura, Jakość środowiska i Zintegrowany regionalny program operacyjny.

Pobieranie środków z tych programów operacyjnych może odbywać się na wiele sposobów, w zależności od możliwości i ustawień poszczególnych programów, na przykład w ramach istniejących i planowanych zaproszeń, preferencyjnego traktowania projektów z Górnej Nitry w ramach istniejących i planowanych zaproszeń, stworzenia specjalnej osi priorytetowej skoncentrowanej na regionie Górnej Nitry lub stworzenie specjalnego regionalnego zaproszenia do Górnej Nitry.

Istotnym źródłem finansowania planu działania będzie okres programowania UE funduszy 2021-2027. Obecnie trwają rozmowy między przedstawicielami CCA, w tym przedstawicielami zainteresowanych centralnych organów administracji państwowej z przedstawicielami KE w sprawie dostosowania priorytetów finansowania ze strony KE i priorytetów inwestycyjnych Republiki Słowackiej określonych w dokumentach strategicznych, które będą stanowić podstawę przyszłych programów operacyjnych. Plan działania będzie odgrywać ważną rolę w procesie programowania okresu 2021-2027, którego wynikiem mogą być następujące regulacje:

- Stworzenie samodzielnego Programu operacyjnego koncentrującego się na transformacji regionu;
- Stworzenie specjalnej osi priorytetowej z wyznaczonym przydziałem w odpowiednich programach operacyjnych, z naciskiem na transformację regionu;
- Stworzenie inicjatywy „Górna Nitra” jako narzędzia przekrojowego okresu programowania, którego finansowanie zostanie zapewnione ze źródeł odpowiednich programów operacyjnych.

Kolejnym potencjalnym źródłem finansowania są tzw. wspólnotowe lub centralnie zarządzane programy UE. Programy, które mogłyby zostać wykorzystane, obejmują program LIFE w zakresie środowiska i ochrony klimatu, program Horyzont 2020 na rzecz badań i innowacji, a tym samym wsparcie wzrostu gospodarczego i tworzenia miejsc pracy, program COSME wspierający przedsiębiorczość i poprawiający przedsiębiorczość środowiska dla małych i średnich przedsiębiorstw, Fundusz Globalizacji ukierunkowany na środki na rynku pracy, takie jak doradztwo osobiste lub pomoc w poszukiwaniu pracy, dodatki na edukację i mobilność dla pracowników, którzy tracą pracę pod wpływem

*Krajowe mechanizmy
wspierające*

globalizacji, Fundusz modernizacyjny wspierający inwestycje w modernizację systemów energetycznych i poprawę efektywności energetycznej oraz skuteczności i Fundusz innowacji skoncentrowany na wspieraniu udogodnień w technologiach i procesach niskoemisyjnych.

Z krajowych mechanizmów wspierających może zostać wykorzystany na przykład Fundusz Ochrony Środowiska skoncentrowany na osiąganiu celów polityki państwa w zakresie ochrony środowiska, wsparcie z programów SBA dla małych i średnich przedsiębiorstw i ich finansowanie oraz program wspierający rozwój transportu rowerowego i turystyki rowerowej. Innymi krajowymi źródłami finansowania mogą być dotacje pozostające w kompetencji Ministerstwa Gospodarki Republiki Słowackiej (SARIO, SIEA), w tym środki budżetu państwa w ramach poszczególnych resortów ministerialnych.

*Europejski Bank
Inwestycyjny*

Fundusze Europejskiego Banku Inwestycyjnego to kolejny sposób dotacji do Planu działania. Obecnie powstaje studium wykonalności w celu oceny możliwości mobilizacji większej liczby inwestycji sektora prywatnego w projekty w zakresie infrastruktury o znaczeniu regionalnym.

Wreszcie, Plan działania zawiera również załącznik wymieniający orientacyjne potencjalne zamierzenia projektu dotyczące transformacji regionu Górnej Nitry, wraz z podstawowymi informacjami i ich przypisaniem do filarów, priorytetów i środków Planu działania.

5 Punkty wyjściowe Planu działania

5.1. Podstawowe punkty wyjściowe Planu działania

Plan działania opiera się na współpracy i dyskusji między różnymi zainteresowanymi stronami transformacji regionu Górna Nitra z udziałem przedstawicieli rządu Republiki Słowackiej (głównie UWR II, MG RS i innych ministerstw), Samorządowego Kraju Trenczyńskiego, Komisji Europejskiej i kilku doradców). Dyskusje odbyły się w ramach grupy roboczej, która została utworzona w marcu 2018 r. w celu przygotowania i wdrożenia Planu działania w zakresie transformacji regionu Górna Nitra. Jednocześnie odbyło się kilka otwartych spotkań, podczas których omówiono problemy regionu Górna Nitra i ich możliwe rozwiązania w oparciu o zasady uczestnictwa. Poniższe punkty wyjścia należy zatem postrzegać jako źródła dokumentów, które zostały następnie skorygowane na podstawie wyników dyskusji.

Podstawowe punkty wyjściowe Planu działania:

- Dokument Filary i priorytety przygotowany przez Grupę roboczą ds. przygotowania i implementacji Planu działania transformacji regionu Górna Nitra, przygotowany przez członków i zaproszonych ekspertów we współpracy z UWR II
- Dokument Transition from coal of the region of horná Nitra: Report on State of Play, sporządzony przez doradcę dla UWR II, SKT i Komisji Europejskiej, który podsumowuje dotychczasowe badania dotyczące transformacji regionu Górna Nitra i analizuje sytuację wyjściową
- Dyskusje i spotkania z poszczególnymi interesariuszami, w tym organami administracji państwowej, samorządu lokalnego, firmami prywatnymi i organizacjami pozarządowymi, które trwały od października 2018 r. do marca 2019 r.
- Plan zagospodarowania przestrzennego dużej jednostki terytorialnej kraju trenczyńskiego i plany zagospodarowania przestrzennego gmin
- Inne dokumenty strategiczne i polityk w różnych obszarach, takich jak transport, turystyka, środowisko, energetyka, edukacja itp.

5.2. Ramowy opis sytuacji

5.2.1. Zatrudnienie i rozwój demograficzny

Wydobycie węgla brunatnego i wytwarzanie energii z niego są głównymi nośnikami aktywności gospodarczej i zatrudnienia w regionie Górnej Nitry od początku XX wieku. Jednak od momentu szczytowego zatrudnienia w sektorze wydobywania węgla brunatnego w latach 70. do czasów współczesnych nastąpiło znaczne zahamowanie. Na podstawie informacji dostarczonych przez spółkę HBP, a. s. w czynnościach bezpośrednio powiązanych z wydobywaniem węgla brunatnego pracuje obecnie 3244 pracowników i niemal 600 pracowników w sektorze pozawęglowym. Według badania SAN około 3 000 pracowników realizowało czynności wydobywcze, z czego około 2 000 pracowników pracowało pod ziemią i około 1 000 pracowników nad ziemią. Średnio w kopalni Čáry pracowało w ostatnich latach średnio około 200 pracowników. Jeśli chodzi o edukację, 46% pracowników HBP ukończyło średnie szkoły zawodowe bez matury, a 21% ma średnie wykształcenie zawodowe z maturą (tabela 2a). Wykształcenie z maturą ma 15%, a wyższe mniej niż 8% pracowników¹.

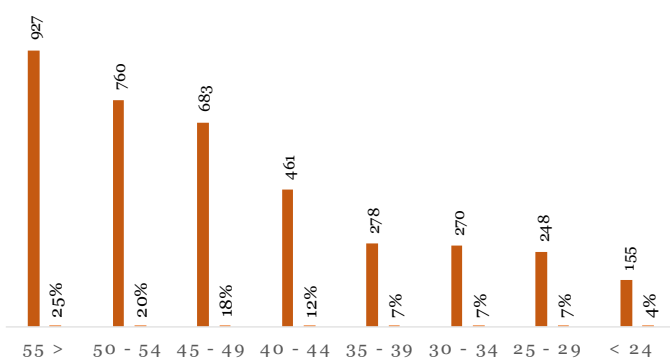
Zakończenie działalności górniczej, według SAN, doprowadzi do pewnego wzrostu liczby bezrobotnych w okręgu Prievidza (z 4,5% do 8-10%), ale wzrost aktywności gospodarczej przedsiębiorstw działających w

¹ WSPARCIE REGIONÓW WĘGLOWYCH W TRANSFORMACJI – Analizy społeczno-ekonomiczne dla wsparcia wykorzystania Europejskie Fundusze Strukturalne i Inwestycyjne – Studium eksperckie Górna Nitra, Republika Słowacka, Instytut Prognoz, Słowacka Akademia Nauk

regionie jednocześnie spowodował niedobór siły roboczej w ostatnich latach. Na podstawie dyskusji z wybranymi pracodawcami z regionu wiadomo, że oczekują oni pewnego pokrycia niedoborów sił roboczych tylko ze zwolnionej siły roboczej z działalności górniczej. W tym względzie jednak zapewnienie wystarczających ram dla przekwalifikowania lub dodatkowego kształcenia byłych pracowników kopalń będzie kluczowe, aby zapewnić płynne przejście do nowej pracy. Ponieważ praca w kopalni jest bardzo specyficzna, w świetle doświadczeń innych regionów przechodzących transformację można się spodziewać problematycznego dostosowania do znaczącej zmiany w życiu górnika. Konieczne jest zatem wspieranie działań organizacji, które tworzą sieć społeczną dla byłych górników i przyczyniają się do zapobiegania niepożądanym wpływom utraty zatrudnienia, takim jak wzrost alkoholizmu, hazardu i innych uzależnień, które wystąpiły w procesie przekształcania innych regionów górniczych.

Jednocześnie wzrost bezrobocia zostanie osłabiony przez stosunkowo dużą liczbę pracowników spółki HBP, a. s., których wiek jest bliski wieku emerytalnego.

Wykres 1 – Charakterystyka wieku pracowników spółki HBP, a. s.

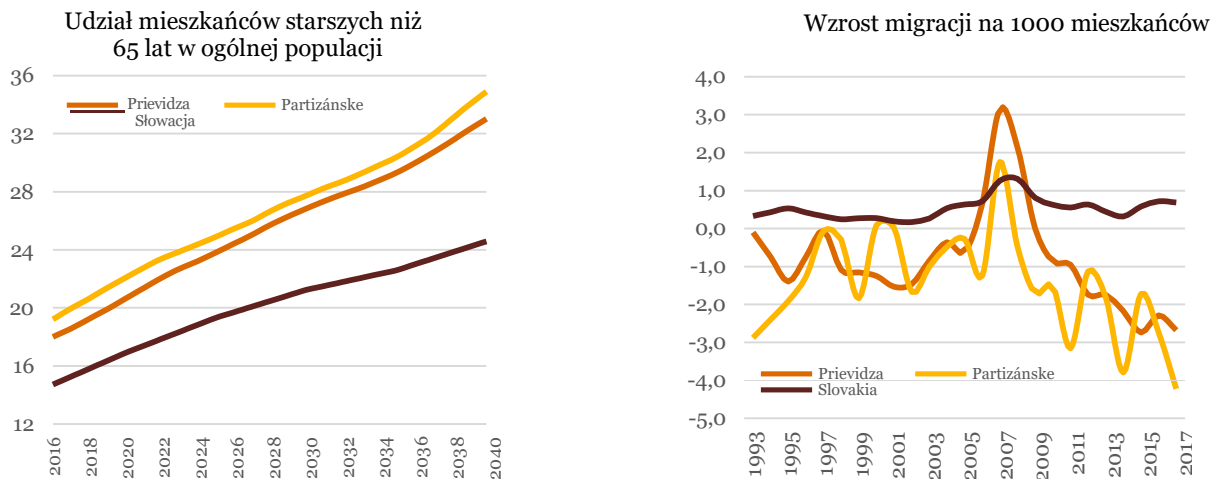

Źródło: Instytut Prognoz Słowackiej Akademii Nauk: Badania eksperckie. 2018. s. 35

Postanowienie rządu Republiki Słowackiej nr 580 z dn. 12 grudnia 2018 r. zobowiązuje ministra gospodarki i ministra pracy do „przygotowania przepisów dotyczących zabezpieczenia społecznego i specjalnej składki dla górników oraz możliwości stworzenia warunków do wcześniejszego przejścia na emeryturę i niemożności dalszego dostosowania do innego rodzaju zatrudnienia”, co przyczyni się do złagodzenia skutków zakończenia działalności górniczej na zatrudnienie. W związku z tym w dokumencie Report on State of Play stwierdzono, że spadek aktywności górniczej nie doprowadzi do znaczących problemów z bezrobociem w regionie; istnieją jednak inne prognozy rozwoju, które mogą zagrozić udanej transformacji regionu.

To głównie negatywny rozwój demograficzny, który obecnie przyczynia się do niskiego poziomu bezrobocia w okręgach Prievidza i Partizánske, ale powoduje również, że ludność w tych okręgach starzeje się szybciej niż średnia na Słowacji.

Wykres 2 – Udział mieszkańców powyżej 65 lat i wzrost migracji, porównanie średniej słowackiej i okręgów Górnej Nitry

Źródło: ŠÚSR, Instytut Prognoz SAN.

Według badania przeprowadzonego przez SAN w okręgu Prievidza odsetek osób wieku emerytalnym osiągnie 33%, a w okręgu Partizánske i 34,9%. Tendencja starzenia się społeczeństwa utrzyma się w ciągu najbliższych 20 lat. Już obecnie populacja Górnej Nitry jest średnio o 2 lata starsza od średniej na Słowacji, a sytuację tę pogarsza trwająca migracja młodych ludzi, co jest jednym z najważniejszych czynników niekorzystnego rozwoju demograficznego. Dyskusje z lokalnymi interesariuszami sugerują, że wielu młodych ludzi postrzega region jako nieatrakcyjny i coraz częściej woli wyjechać do pracy do innych regionów i za granicę. Znajduje to odzwierciedlenie w znacznie ujemnym wzroście migracji w obu okręgach Górnej Nitry, co wciąż się pogłębia. W obliczu starzenia się społeczeństwa w procesie transformacji regionu należy poświęcić wystarczającą uwagę opiece emerytów i rencistów, podczas gdy specyfiką regionu jest zwiększona potrzeba opieki nad osobami z chorobami zawodowymi lub bezpośrednio dotkniętymi wypadkami przy pracy.

Jednym z głównych wyzwań związanych z transformacją regionu Górnej Nitry nie jest zatem stosunkowo wysokie bezrobocie, które jednak musi zostać rozwiązane przede wszystkim poprzez właściwie zorganizowane działania przekwalifikowujące i edukacyjne, ale zwiększające atrakcyjność regionu w postaci miejsc pracy o wysokiej wartości dodanej, zdrowego środowiska i infrastruktury dla jakości życia. Istotną częścią długoterminowego korzystnego rozwoju zatrudnienia w regionie jest rozwój edukacji na potrzeby regionu, na wszystkich poziomach edukacji, w tym szkolnictwa wyższego, a także poprzez promowanie zdolności i kształcenia ustawicznego.

Tradycja koncentracji regionu na produkcji przemysłowej znajduje również odzwierciedlenie w strukturze edukacyjnej osób poszukujących pracy w regionie. Około dwie trzecie osób poszukujących pracy w regionie Górnej Nitry ma średnie wykształcenie zawodowe lub pełne średnie wykształcenie zawodowe, podczas gdy średnia na Słowacji wynosi około 50%. Udział poszukujących pracy z wyższym wykształceniem (licencjat, magisterskie, doktoranckie) w regionie Górnej Nitry wynosi 13-13,6%, co jest nieco powyżej średniej dla Słowacji (12%). Udział poszukujących pracy z niepełnym wykształceniem podstawowym w regionie Górnej Nitry jest praktycznie zerowy, podczas gdy średnia na Słowacji wynosi około 6%. Tendencja starzenia się populacji znajduje również odzwierciedlenie w strukturze wieku osób poszukujących pracy. Wiek osób poszukujących pracy w regionie Górna Nitra jest od 2 do 3 lat wyższy niż średnia na Słowacji. W porównaniu ze średnią na Słowacji region ma niższy udział osób poszukujących pracy w grupie wiekowej 35-49 lat i wyższy udział w grupie wiekowej powyżej 50 lat. Pod względem struktury oferty pracy według zdobytego wykształcenia, udział wolnych miejsc pracy z wymaganym wykształceniem podstawowym w regionie Górna Nitra wynosi około 29% i jest niższy od średniej Słowacji. W ostatnich latach udział wolnych miejsc pracy z wymaganym niższym wykształceniem średnim wynosił około 25%, również poniżej średniej Słowacji. Udział wolnych miejsc pracy z wymaganym wykształceniem średnim wynosi około 23%, a wykształceniem wyższym – około 3%².

² Urząd Statystyczny Republiki Słowackiej, 2019, Data Cube

5.2.2. Gospodarka

Od czasu powstania kopalń i rozpoczęcia produkcji energii z węgla brunatnego działania te stanowiły główną dynamikę gospodarczą regionu Górna Nitra. W tym samym czasie powstały tu inne gałęzie przemysłu ciężkiego, takie jak przemysł chemiczny lub przemysł gumowy, a także przemysł lekki, tj. produkcja obuwia, mebli czy produkcja rolnicza. Obecnie gospodarka regionu nie jest uzależniona od działalności górniczej, ponieważ została częściowo zdywersyfikowana dzięki pojawieniu się produkcji maszynowej, produkcji części do samochodów oraz wznowieniu produkcji obuwia i materiałów budowlanych.

Wykres 3 – Udział dochodów poszczególnych sektorów przemysłu w regionie górna Nitra

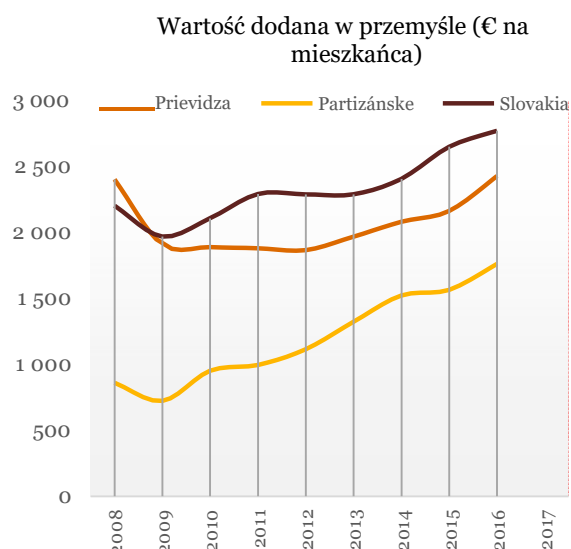

Źródło: JRC

Mimo tego region będzie pozbawiony jednego z ważnych filarów lokalnej gospodarki w następstwie ograniczenia działalności górniczej, co doprowadzi do znacznych zmian tras logistycznych i nowych wymagań dotyczących infrastruktury.

Aby gospodarka regionu była konkurencyjna i bardziej odporna na rozwój cykliczny, konieczne jest rozwijanie działalności gospodarczej o wyższej wartości dodanej, a także małych i średnich przedsiębiorstw w okręgach Prievidza i Partizánske.

Wykres 4 – Wartość dodana w przemyśle na mieszkańca, porównanie słowackiej średniej i okręgów Górnej Nitry

Źródło: ŠÚSR. 2018. Data Cube.

Jak widać na wykresie Urzędu Statystycznego Republiki Słowackiej, wartość dodana w przemyśle przypadająca na pracownika w okręgach Prievidza i Partizánske jest obecnie niższa od średniej słowackiej. Jednocześnie liczba firm na 1000 mieszkańców w obu okręgach jest znacznie niższa niż średnia słowacka, a liczba przedsiębiorców ciągle spada. Według OECD dostęp do finansowania dla słowackich MŚP jest utrudniony przez ścisłą zależność od pożyczek bankowych, które często są odrzucane, i niedostępność funduszy kapitału dla podwyższonego ryzyka. Aby zapobiec spadkowi dynamiki lokalnej gospodarki po ograniczeniu górnictwa, konieczne jest wspieranie projektów naukowo-badawczych, edukacji i działalności małych i średnich przedsiębiorstw. Ponieważ głównym celem transformacji nie jest przyciągnięcie dużych inwestorów ze względu na ograniczoną podaż na rynku pracy, większe znaczenie ma wsparcie innowacyjnej aktywności tradycyjnych gałęzi przemysłu ugruntowanych w regionie.

Jednocześnie górnictwo, spalanie węgla i przemysł ciężki, zwłaszcza chemiczny, wywarły znaczący wpływ na środowisko regionu (więcej informacji w części 4.2.5 poniżej). Strony, których dotyczy proces transformacji, w tym przedstawiciele lokalnej ludności, wyrazili wyraźnie zainteresowanie rozwojem tego rodzaju przemysłu, który może współistnieć z czystym środowiskiem. Ponieważ rozwiązanie problemów środowiskowych i globalnych zmian klimatycznych jest obecnie priorytetem zarówno dla Republiki Słowackiej, Unii Europejskiej, jak i innych organizacji międzynarodowych, których Słowacja jest członkiem, czysty przemysł można uznać za bardzo perspektywiczny. Przy transformacji gospodarki regionu Górna Nitra należy zatem priorytetowo traktować innowacyjne rozwiązania w przemyśle, rolnictwie lub usługach, które zajmują się kwestią globalnych zmian klimatu, takich jak zielona energia, lub w inny sposób przyczyniają się do poprawy stanu środowiska, jak na przykład gospodarka o obiegu zamkniętym, zrównoważone procedury rolnicze lub turystyka ekologiczna. Pierwszeństwo przed budową nowych parków przemysłowych powinna mieć rewitalizacja brązowych parków, zwłaszcza użytkowanych dawnych obszarów po działalności górniczej i wytwarzaniu energii z węgla.

5.2.3. Infrastruktura

Infrastruktura regionu Górna Nitra została zbudowana głównie przed 1989 r. w czasie intensywnej działalności górniczej i produkcji energii z węgla brunatnego. Trasy transportowe obejmowały głównie zapotrzebowanie na transport kolejowy do poszczególnych kopalń i do elektrowni Nováky oraz zostały zaprojektowane z myślą o transporcie zbiorowym pracowników do przedsiębiorstw górniczych. Po ograniczeniu wydobycia węgla brunatnego i produkcji energii z niego, potrzeby i wymagania w zakresie infrastruktury zmieniają się, a proces ten rozpoczął się już wraz ze stopniową zmianą ukierunkowania gospodarczego regionu.

W szczególności budowa sieci autostrad w regionie Górnej Nitry jest jednym z najważniejszych tematów, ponieważ została zaplanowana już od 2008 r., w następstwie czego ucierpiało utrzymanie istniejącej infrastruktury drogowej. Nowa droga sama w sobie ma jedynie ograniczony pozytywny wpływ na zmniejszanie bezrobocia w regionie, co potwierdza

raport NBS „Nie wystarczy otworzyć autostrady, aby zmniejszyć bezrobocie w regionie”. Infrastruktura powinna być w szczególności powiązaniem między dziedzinami działalności gospodarczej, obszarami mieszkalnymi i infrastrukturą społeczną – instytucjami oświatowymi, ośrodkami opieki zdrowotnej lub miejscami umożliwiającymi spędzanie wolnego czasu. Inwestycje w edukację, naukę i badania, jakość życia i środowisko są zatem co najmniej równie ważne dla rozwoju regionu. Ponieważ nacisk na czystość środowiska jest szczególnie ważny podczas transformacji regionu Górna Nitra, powinien on koncentrować się na promowaniu alternatywnego transportu (zintegrowany publiczny transport pasażerski, elektromobilność, korzystanie z paliw alternatywnych, jazda na rowerze, chodzenie pieszo i skomunikowanie), który ogranicza ponadto wymogi w zakresie infrastruktury drogowej, oraz rozwój szybkiego internetu.

Jednocześnie przesunięcie centrów działalności gospodarczej zmieni wymagania wobec tras transportowych, które powinna odzwierciedlać lokalna infrastruktura. Dotyczy to głównie łączenia stref ekonomicznych (np. parków przemysłowych i atrakcji turystycznych) w taki sposób, aby ruch pojazdów ciężarowych przesunąć z dala od obszarów mieszkalnych. Pod tym względem infrastruktura drogowa regionu jest obecnie szczególnie niewystarczająca, ponieważ rośnie popyt na transport ciężarowy i pasażerski do parków przemysłowych. W tym względzie szczególnie korzystne są budowa obwodnic regionalnych ośrodków gospodarczych i połączenie regionu z drogami ekspresowymi. Infrastruktura kolejowa powinna również odzwierciedlać ograniczenie działalności górniczej, na przykład połączenie elektrowni Nováky w związku z wyborem rozwiązania zastępczego produkcji ciepła lub przebudowę istniejącej trasy. Jednocześnie transport kolejowy z regionu Górna Nitra do Trenčyna nie może konkurować z transportem indywidualnym i autobusowym ze względu na aktualną częstotliwość połączeń i czas trwania podróży. Na trasie z Prievidzy do Bratysławy połączenie kolejowe jest najkrótsze pod względem odległości (158 km w porównaniu z połączeniem drogowym o długości 169 km), ale również nie może konkurować z transportem indywidualnym ze względu na czas trwania podróży.

Rycina 2 – Planowana i istniejąca sieć autostrad w Samorządowym Kraju Trenczyńskim

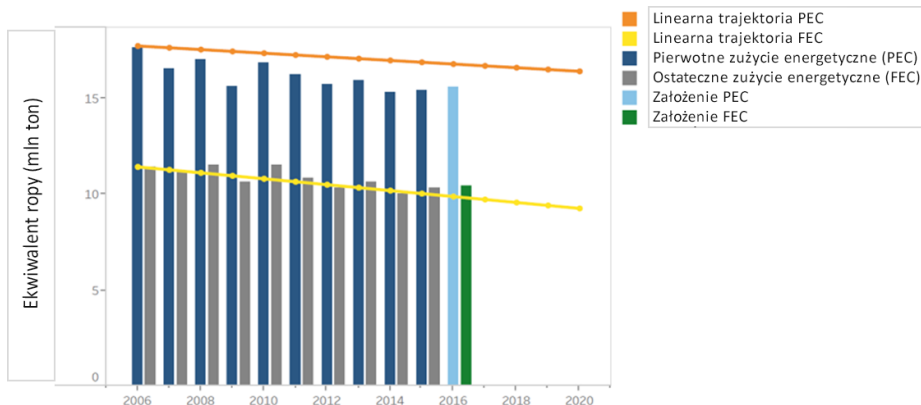
Źródło: Národná diaľničná spoločnosť

5.2.4. Energetyka

Po zakończeniu ogólnego interesu społecznego po 2023 r. w elektrowni Nováky najprawdopodobniej nie będzie się już produkować energii elektrycznej. Aby ją zastąpić, kluczowe będzie wzmocnienie infrastruktury obszaru węzła Bystrica. Elektrownia Nováky obecnie dostarcza również ciepło do miejscowości Prievidza, Nováky i Zemianske Kostolany, natomiast wymiana źródła ciepła po ograniczeniu aktywności górniczej jest jednym z głównych tematów transformacji regionu Górna Nitra, gdzie nadal nie zdefiniowano wyraźnego kierunku.

Polityka energetyczna UE uważa zwiększenie efektywności energetycznej za najlepsze źródło energii, ponieważ spełnia cele gospodarcze, energetyczne i ekologiczne. Republika Słowacka osiąga obecnie cele w zakresie efektywności zużycia energii pierwotnej, ale istnieje ryzyko, że cele dotyczące końcowego zużycia energii nie zostaną osiągnięte.

Rycina 3 – Rozwój i cele zużycia energii pierwotnej i końcowej na Słowacji

Źródło: Rada Europejska, 2014. Eurostat, 2017.

Dlatego przyszłe rozwiązanie źródła ciepła, które obecnie wytwarza około 240 GWh ciepła rocznie, powinno również opierać się na zwiększeniu efektywności energetycznej w regionie Górnej Nitry, na przykład poprzez zwiększenie energetycznej efektywności budynków publicznych lub prywatnych lub rurociągów ciepłowniczych. Ponieważ region tradycyjnie koncentruje się na produkcji energii, a jednym z celów transformacji regionu jest czyste środowisko, proces ten powinien sprzyjać zastąpieniu energii opartej na węglu energią ze źródeł odnawialnych, być może w połączeniu z odzyskiwaniem energii z odpadów.

Przyszłe rozwiązanie samego źródła ciepła powinno być tak zaprojektowane, aby spełniało najsurowsze normy emisji i ochrony środowiska w dłuższej perspektywie i nie obciążało już środowiska. Jednocześnie powinno być w stanie zaoferować konsumentom energię po cenie, która nieproporcjonalnie nie zwiększa ich kosztów utrzymania. Pod tym względem interesujące wydaje się wykorzystanie potencjału termicznego wód górniczych. W kontekście dążeń na rzecz rozwoju działalności naukowej i badawczej w regionie, promowanie innowacyjnych „inteligentnych” rozwiązań w sektorze energetycznym również zapewniłoby efekt synergiczny. Chociaż potencjał geotermalny w regionie jest obecnie ograniczony przez możliwe wykorzystanie w wytwarzaniu ciepła, wraz z rozwojem technologii mogą pojawić się nowe możliwości jego eksploatacji do produkcji energii elektrycznej, jednocześnie region ma potencjał do projektów naukowo-badawczych w tym zakresie, posiadając doświadczoną siłę roboczą w podziemnych pracach inżynierskich.

5.2.5. Środowisko naturalne i jakość życia

Zanieczyszczenie gleby, rzek Nitra, Handlovka i innych, możliwe zanieczyszczenie wód gruntowych i wreszcie powietrza jest wynikiem długotrwałej działalności przemysłowej w regionie, głównie poprzez spalanie węgla brunatnego, jego wydobycie i działalność przemysłu ciężkiego, zwłaszcza chemicznego. Te oddziaływania na środowisko powodują problemy zarówno o charakterze regionalnym (np. problemy zdrowotne i spadek liczby urodzeń u ludzi i zwierząt lub ingerencje w krajobraz w postaci stawów osadowych i odpadów wydobywczych), jak również o charakterze globalnym w postaci przyspieszenia zmian klimatycznych. Dwóch z pięciu największych zanieczyszczających środowisko w Republice Słowackiej działa właśnie w regionie Górna Nitra. Według Światowej Organizacji Zdrowia określono bezpośredni związek między zanieczyszczeniem powietrza a chorobami układu krążenia i układu oddechowego. Pod tym względem region Górna Nitra ma interesującą pozycję pod względem eksperymentalnego leczenia chorób onkologicznych i innych przy użyciu balneologii, która ma długą tradycję w regionie.

Wraz ze spadkiem działalności wydobywczej i spalaniem węgla brunatnego stopniowo będą zamykane poszczególne kopalnie i dojdzie do rekultywacji obszarów dotkniętych tą działalnością zgodnie z obowiązującym prawem. Na podstawie rozmów z zainteresowanymi stronami wiadomo, że jednocześnie istnieje szereg trudnych do zidentyfikowania

wpływów środowiskowych³, gdzie identyfikacja sprawcy jest bardzo trudna lub praktycznie niemożliwa, ponieważ wiele z nich powstało przed 1989 r. (firma HBP, a.s. jak ustalono w 1996 r.) lub nie są dokładnie zlokalizowane (zanieczyszczenie gleby, zanieczyszczenie rzek). Transformacja regionu powinna zatem wyraźnie obejmować eliminację tego rodzaju oddziaływania na środowisko, a także zapobiegać dalszemu zanieczyszczeniu, na przykład poprzez inwestowanie w czystsza produkcję w przemyśle, budowę oczyszczalni ścieków, kanalizacji i rozwój zrównoważonej gospodarki odpadami w regionie. W szczególności w celu wsparcia produkcji rolnej jako elementu krajobrazotwórczego transformacja powinno obejmować środki na rzecz ożywienia gleby i wsparcie dla przedsiębiorstw działających w sektorze rolnym.

Inną szczególną cechą regionu będą pozostałości kilku dużych brązowych parków, które – jak można się spodziewać – bez dodatkowego finansowania nie mogą być już dalej wykorzystywane i dojdzie do ich likwidacji. Późniejsza przebudowa zielonych parków byłaby kolejną interwencją w środowisko Górnej Nitry i dlatego należy zwrócić uwagę na rewitalizację istniejących brązowych parków.

Wreszcie, czyste środowisko jest istotną częścią jakości życia mieszkańców regionu, zwłaszcza w przypadku Górnej Nitry, gdzie mieszkańcy przez dekady doświadczyli następstw wydobycia i spalania węgla brunatnego. W celu zwiększenia atrakcyjności regionu i odwrócenia negatywnego trendu migracyjnego konieczne jest zatem nie tylko zajęcie się oddziaływaniem na środowisko, ale także zwrócenie jak największej uwagi na dalszą ochronę środowiska i wspieranie rozwoju kultury, wypoczynku, sportu i rekreacji. Jednocześnie czyste środowisko przyczynia się do rozwoju turystyki, która ma tradycję w regionie dzięki uzdrowiskom.

5.2.6. Zarządzanie procesem transformacji

Koordinacja procesu transformacji regionu Górna Nitra podlega obecnie pod kompetencje Urzędu Wiceprezesa Rządu Republiki Słowackiej ds. Inwestycji i Informatyzacji (słow. Úrad podpredsedu vlády SR pre investície a informatizáciu), co jest aktualnie optymalne z uwzględnieniem brzmienia ustawy nr 575 Dz.U. Republiki Słowackiej z 2001 r. w sprawie organizacji działań rządu i organizacji centralnej administracji państwowej z późniejszymi zmianami. Doświadczenia zagraniczne sugerują, że udział lokalnej społeczności i przedstawiciele zainteresowanych stron w rozwoju regionu i ochronie jego środowiska ma kluczowe znaczenie dla udanego procesu transformacji.

W ramach transformacji powstało i może dalej powstawać kilka obszarów tarcia, w których interesy i priorytety zainteresowanych stron mogą się różnić, co tylko podkreśla potrzebę dialogu partycypacyjnego między wszystkimi zainteresowanymi stronami. W procesie transformacji regionu Górna Nitry istnieje duża liczba zainteresowanych stron, ponieważ dotknie ona praktycznie wszystkich obszarów życia w regionie. Do zainteresowanych stron należą:

- Samorządy lokalne wszystkich szczebli jako wybrani przedstawiciele mieszkańców regionu
- Lokalne firmy i przedsiębiorcy lub potencjalni inwestorzy
- Rząd Republiki Słowackiej, poszczególne ministerstwa i organy zarządzające Europejskich Funduszy Strukturalnych i Inwestycyjnych
- Komisja Europejska
- Organizacje pozarządowe i lokalne stowarzyszenia
- Przedstawiciele instytucji oświatowych, placówek opieki zdrowotnej i opieki społecznej.

Zaangażowanie dużej liczby zainteresowanych stron jest wymagające ze względów logistycznych, a ponadto może spowolnić niektóre procesy decyzyjne w ramach transformacji. Utworzono grupy robocze z przedstawicielami samorządów lokalnych w celu omówienia kwestii transformacji. Aby jednak dalej zarządzać procesem transformacji, należałoby przejrzeć członkostwo grup w celu zapewnienia reprezentacji zainteresowanych stron, które do tej pory były ograniczone w tym procesie. W oparciu o doświadczenia z zagranicy, dobrą praktyką jest stworzenie jednolitego kierownictwa procesu transformacji w formie komisji, w której równe prawa mają członkowie sektora prywatnego i publicznego, a także społeczności akademickiej. Takim organem jest dziś na Słowacji Grupa robocza ds. przygotowania i wdrożenia Planu działania na rzecz transformacji regionu Górna Nitra.

³ Termin wpływ na środowisko odnosi się do szerszego pojęcia różnych oddziaływań na środowisko, takich jak wpływy zdefiniowane przez prawodawstwo, np. obciążenie środowiska, składowiska oddziaływania wydobywczego (wysypiska i stawy osadowe), składowiska odpadów, ale także inne oddziaływania, takie jak zanieczyszczenie wody, gleby, powietrza itp.

5.3. Przykłady dobrej praktyki z innych regionów górniczych w transformacji

W skład analizy punktów wyjściowych Planu działania weszła również analiza przykładów dobrej praktyki z innych regionów węglowych w okresie transformacji oraz wizyta w kilku takich regionach węglowych (Łużyce w Niemczech, Kraj Ustecki w Czechach, region Limburg w Holandii i Belgii). Celem tej analizy i wizyt było zebranie inspiracji do zdefiniowania wizji i priorytetów Planu działania na rzecz transformacji Górnej Nitry, a także potencjalnych projektów, które mogłyby zostać wdrożone w różnych obszarach planu działania. Wybrane przykłady istotne dla planu działania na rzecz transformacji Górnej Nitry podano poniżej.

5.3.1. Zarządzanie procesem transformacji i cele Planu działania

Transformacja regionu węglowego nie powinna polegać tylko na bezpiecznym i ekologicznym zamknięciu kopalń, rewitalizacji krajobrazu i tworzeniu nowych miejsc pracy w regionie. Plan działania powinien być budowany w szerszy sposób i, w oparciu o analizę problemów regionu, powinien również uwzględniać inne obszary związane z przemianą regionu, takie jak zwiększenie atrakcyjności regionu, poprawa stanu środowiska, poprawa opieki zdrowotnej i społecznej oraz poprawa komunikacji regionalnej.

Również region łużycki w Niemczech w ten sposób podchodzi do transformacji. Na potrzeby transformacji zostanie stworzony tzw. Łużycki Fundusz Zmian Strukturalnych, którego celem jest przekształcenie regionu w region atrakcyjny pod względem ekonomicznym o wysokiej jakości życia. Koncentruje się na 4 filarach:

- **Filar I – Rozwój gospodarki** – filar ma na celu wspieranie tworzenia gospodarki i energii „wolnej od węgla”
- **Filar II – Kształcenie i badania** – filar ma na celu wspieranie zdolności badawczo-rozwojowych i szkolnictwa wyższego w regionie i połączenie ich z sektorem komercyjnym
- **Filar III – Infrastruktura regionalna** – filar ma na celu poprawę infrastruktury w regionie, w tym dróg, kolei i infrastruktury telekomunikacyjnej
- **Filar IV – Społeczeństwo obywatelskie** – filar koncentruje się na zwiększeniu atrakcyjności regionu i na inicjatywach w dziedzinie kultury, tradycji i usług społecznych.

Powyższe tematy znalazły również odzwierciedlenie w przygotowaniu planu działania dla Górnej Nitry. Jednocześnie instytucjonalna struktura procesu transformacji jest inspiracją dla Górnej Nitry. W Niemczech powstała tzw. „Komisja węglowa”, która jest organem zarządzającym zmianami strukturalnymi. Komisja skupia kluczowe zainteresowane ministerstwa, rządy regionalne i gminy oraz inne zainteresowane strony zaangażowane w transformację regionu. Dla regionu Łużyce został powołany specjalny komisarz ds. transformacji regionu, którego zadaniem jest koordynacja działań związanych z transformacją bezpośrednio w regionie i komunikowanie się z instytucjami centralnymi. Podobna struktura instytucjonalna mogłaby również powstać w przypadku transformacji Górnej Nitry, dla której istnieją dobre podstawy w postaci istniejącej grupy roboczej w ramach Urzędu Wiceprezesa Rządu Republiki Słowackiej dla Inwestycji i Informatyzacji.

5.3.2. Energetyka

Wiele regionów węglowych w procesie transformacji opiera się na tradycji energetyki. Starają się zastąpić nieekologiczną energię węglową nowoczesną energetyką opartą na promocji odnawialnych źródeł energii i efektywności energetycznej. Dobrym przykładem jest również wykorzystanie gorącej wody kopalnianej w sektorze energetycznym. Przykładem tego jest projekt Minewater w mieście Heerlen w Holandii. Dawne podziemne tereny kopalni o stabilnej temperaturze są wykorzystywane do pozyskiwania ciepła, ale także do chłodzenia, zapewniając tym samym ciepło i zimno dla miasta. Gorąca woda kopalniana mogłaby być wykorzystana jako dodatkowe źródło zaopatrzenia w ciepło również w Górnej Nitrze.

Dla takich projektów jednak należy szukać również funkcjonalnego wsparcia finansowego, ponieważ technologie pozostają droższe niż konwencjonalne technologie do produkcji ciepła.

Innym przykładem wsparcia energetycznego jest inicjatywa Green Lusatia w Łużycach w Niemczech, która ma 3 cele – ustanowienie centrum dla handlu zieloną energią w regionie Łużyc, stworzenie rynku dla regionalnych odnawialnych źródeł energii i koordynacja dostaw tych energii do lokalnych systemów dystrybucji. Jedną z zasad stosowanych w rozwoju nowoczesnej energetyki jest zasada tzw. „Gigawat za gigawat”, co oznacza, że każda jednostka energii pierwotnie wyprodukowanej z węgla powinna zostać zastąpiona jednostką energii ze źródeł odnawialnych lub zaoszczędzoną jednostką energii. Takie inicjatywy zostały również uwzględnione w planie działania Górnej Nitry, który wspiera inteligentne rozwiązania energetyczne oraz projekty efektywności energetycznej.

5.3.3. Środki socjalne

Wiele europejskich regionów, które przechodzą proces ograniczania wydobycia węgla, wprowadziło systemy wsparcia dla pracowników w przemyśle górnictwa. Celem tych środków jest złagodzenie negatywnego wpływu zaprzestania wydobycia węgla na pracowników, którzy tracą perspektywę swojego wykorzystania w swoim sektorze. Często stosowanym narzędziem są schematy umożliwiające przejście na wcześniejszą emeryturę. Taki schemat został wprowadzony na przykład w Niemczech Wschodnich, gdzie górnikom w wieku ponad 55 lat pozwolono przejście na wcześniejszą emeryturę.

Oprócz wcześniejszej emerytury w Niemczech wykorzystywano również narzędzia do tzw. wyrównania dochodu. To dopłata dla byłych pracowników przemysłu górnictwa w celu wyrównania ich dochodów. Byłym pracownikom przemysłu górnictwa, którzy znaleźli nową pracę, często pogarszają się dochody, ponieważ nie mają różnych premii za pracę podwyższonego ryzyka w swojej nowej pracy. Celem tego środka jest zatem zapewnienie przez wiele lat podobnego dochodu dla tych pracowników, jak mieli w przemyśle górnictwa.

Ostatnim zastosowanym środkiem są pakiety odpraw dla zwolnionych pracowników z przemysłu górnictwa. Odprawa może być w gotówce, ale może być również łączona z innymi korzyściami, takimi jak przekwalifikowanie.

To samo połączenie narzędzi może być również stosowane na Słowacji, gdzie wcześniejsze emerytury dla pracowników przemysłu górnictwa są już dozwolone na mocy obowiązujących przepisów. Wsparcie dla dalszych działań będzie przedmiotem kolejnych negocjacji.

5.3.4. Rekultywacja i ponowne wykorzystanie terenów górniczych i parków przemysłowych

Prace holenderskiej firmy DSM z prowincji Limburg są przykładem udanej dywersyfikacji gospodarczej i rekultywacji kopalń. Była państwowa firma górnictwa w procesie transformacji została przekształcona w konglomerat chemiczno-spożywczy, a innowacyjny klastrowy Chemelot wyrósł na gruntach kopalni. Dzisiaj poza DSM znajduje się w nim ok. 60 spółek i łącznie jest w nim ok. 100 organizacji, w tym oświatowych, badawczych i rozwojowych, które zapewniają związek między badaniami a rozwojem i praktyką.

W inny sposób dochodzi do rekultywacji byłych obszarów kopalń w mieście Genk w belgijskiej prowincji Limburg. Tutaj współpraca miasta i regionu przekształca 3 obszary górnicze – Thor Park, C-mine i La Biomista. Teren Thor Park jest skoncentrowany na innowacjach i wsparciu działalności gospodarczej w dziedzinie energii odnawialnej i nowoczesnych technologii. Znajduje się tam centrum szkoleniowo-edukacyjne T2 Campus, inkubator przedsiębiorczości oraz centrum rozwoju w dziedzinie energetyki Energy Ville. Teren C-mine jest odzyskiwany ze szczególnym uwzględnieniem kreatywnej gospodarki, kultury i sztuki, edukacji i funkcji komercyjnych (kino, sklepy, organizacja imprez). Teren La Biomista ma zostać przekształcony w teren wspierający życie społeczne i różnorodność w mieście. Na wszystkich terenach rekonstruowane są były budynki górnicze jako przypomnienie historii górnictwa.

Jest też miejsce na podobną inicjatywę w Górnej Nitrze. Tereny przemysłowe kopalń i elektrowni dają szansę przekształcić je w nowe parki przemysłowe z nową produkcją, a także rozwijać funkcje rekreacyjne i turystyczne.

5.3.5. Określanie priorytetów inicjatyw

Ze względu na szeroki zakres planu działania na rzecz transformacji regionu z energii węglowej należy nadać inicjatywom określony priorytet. Inspiracją może być ponownie miasto Genk w Belgii. Transformacja regionu podzielona jest na 3 fazy:

- **Faza obronna** – ta faza miała miejsce w latach 90. i w jej trakcie należało ustabilizować region i podjąć podstawowe środki w celu odnowienia regionu. Miasto koncentrowało się na wspieraniu podstawowej jakości życia i stabilizacji środowiska, promowaniu mieszkalnictwa i rekultywacji terenów górniczych.
- **Faza proaktywna** – faza ta rozpoczęła się po 2000 r., a jej celem było wsparcie rozwoju gospodarki, kultury, wypoczynku i ponownego rozwoju obszarów górniczych do nowego wykorzystania.
- **Faza łączenia** – faza rozpoczęła się po 2010 r. i jej celem jest promowanie innowacyjnej przedsiębiorczości, edukacji, rozwoju nowoczesnych sektorów gospodarki i rozwoju społeczności w odniesieniu do historii górnictwa.

Właściwe będzie wprowadzenie podobnego układu priorytetów do Planu działania na rzecz transformacji Górnej Nitry.

5.3.6. Przenoszenie instytucji w celu zwiększenia zatrudnienia

Innym przykładem dobrej praktyki państwa jest przeniesienie wybranych instytucji do regionu transformującego się. W ten sposób państwo może również przyczynić się bezpośrednio do tworzenia miejsc pracy, a także do rozwoju określonego sektora gospodarki i typu umiejętności w regionie. Przykładem jest region Limburg, gdzie w holenderskiej części doszło do przeniesienia części pracowników holenderskiego urzędu statystycznego i krajowego funduszu emerytalnego do Heerlen. W ten sposób w regionie powstało ponad 1 000 nowych miejsc pracy o wyższej wartości dodanej w ciągu 4 lat.

Do Maastricht został również przeniesiony uniwersytet, który z czasem przekształcił się w dzisiejszy Uniwersytet w Maastricht, będący jednym z najlepszych uniwersytetów w Europie. Uczelnia skupiła się na międzynarodowych programach nauczania, które pozwoliły regionowi przyciągnąć młodych ludzi nie tylko z Holandii, ale z całej Europy, a wielu następnie pozostało w regionie i znalazło w nim zatrudnienie.

6 Wizja i cele transformacji regionu

Wizja, cele, zasady i filary planu działania są wynikiem dyskusji w ramach grupy roboczej na temat przygotowania i wdrożenia planu działania w zakresie transformacji Górnej Nitry, a także spotkań i dyskusji z innymi zainteresowanymi stronami, przedstawicielami sektora publicznego i prywatnego oraz organizacjami pozarządowymi.

6.1. Wizja transformacji regionu Górna Nitra

Wizja oznacza sumaryczną nazwę długoterminowego rozwoju regionu Górna Nitra. Na podstawie dyskusji zdefiniowano wizję:

„Górna Nitra jako atrakcyjny i samowystarczalny region z rozwojem działalności gospodarczej w symbiozie z czystym środowiskiem, związany z innymi ośrodkami gospodarczymi na Słowacji i w Unii Europejskiej”

6.2. Cele transformacji regionu Górna Nitra

Poszczególne cele zawarte w wizji transformacji i długoterminowego rozwoju regionu Górna Nitra:

- **Atrakcyjny region** – Górna Nitra jako region, w którym ludzie na wszystkich poziomach wykształcenia znajdą zatrudnienie, ale szczególnie wysoko wykwalifikowani pracownicy w sektorach o wysokiej wartości dodanej. W ten sposób negatywny trend migracji i demograficzny zostaną odwrócone, szczególnie w populacji młodych. Górna Nitra jako region atrakcyjny do spędzania wolnego czasu dla turystów krajowych i zagranicznych.
- **Symbioza gospodarki i czystego środowiska** – rozwój produkcji przemysłowej i rolniczej oraz usług, które przyczynią się do przywrócenia i utrzymania czystego środowiska w regionie, poprzez przestrzeganie rygorystycznych norm środowiskowych lub tworzenie innowacyjnych rozwiązań w postaci zielonej energetyki, gospodarki o obiegu zamkniętym lub innych technologii przyjaznych środowisku.
- **Skomunikowany region** – Górna Nitra jako region skomunikowany wewnętrznie, ze Słowacją i światem za pośrednictwem wielu kanałów komunikacyjnych i transportowych, w tym wysokiej jakości transportu drogowego i kolejowego oraz szybkiego łącza internetowego. Górna Nitra jako region rozwijający ekologiczne i przyjazne dla zdrowia formy transportu, takie jak publiczny transport pasażerski, jazda na rowerze, transport pieszy i transport na paliwo alternatywne.
- **Samowystarczalność** – Górna Nitra jako region, w którym konsumpcja większości lokalnie dostępnych towarów jest zaspokajana przez lokalną produkcję, szczególnie w przypadku żywności, energii i usług.

6.3. Zasady transformacji regionu Górna Nitra

Działania wspierane w ramach transformacji regionu Górna Nitra powinny należeć głównie do następujących filarów, priorytetów i konkretnych działań wymienionych poniżej. Jednocześnie jednak wszystkie działania i wspierane projekty powinny spełniać kilka ogólnych zasad:

- **Uczestniczenie i przejrzystość** – uczestnictwo i informowanie wszystkich zainteresowanych stron lub ich przedstawicieli w procesie transformacji.
- **Ochrona środowiska** – ponieważ region Górnej Nitry jest obciążony środowiskowo głównie działaniami z przeszłości, wszystkie inne wspierane działania powinny być zgodne z ochroną środowiska.
- **Długoterminowa stabilność** – ponieważ transformacja jest procesem długoterminowym, działania i projekty wspierane w jej ramach powinny być wystarczająco skuteczne, aby były trwałe bez dalszego wsparcia.
- **Zintegrowanie** – wspierając aktywności w ramach transformacji, należy wziąć pod uwagę, że wiele z nich wykracza poza jeden środek, priorytet lub ingeruje w kilka filarów.

6.4. Filary Planu działania

Poszczególne priorytety i działania w ramach transformacji regionu Górnej Nitry po ograniczeniu górnictwa zostały pogrupowane w 4 podstawowe filary, które są ze sobą połączone i oddziałują na siebie nawzajem. Ponieważ dla pomyślnego działania w stronę wizji należy osiągnąć postęp we wszystkich zdefiniowanych obszarach, wsparcie ani jednego z filarów nie powinno znacznie przekraczać pozostałych.

Filary Planu działania na rzecz transformacji regionu Górna Nitra:

- **Filar I** – Mobilność i skomunikowanie regionu
- **Filar II** – Gospodarka, przedsiębiorczość i innowacje
- **Filar III** – Zrównoważone środowisko
- **Filar IV** – Jakość życia i infrastruktura społeczna

Rycina 4 – Podsumowanie wizji i filarów planu działania

7 Plan działania transformacji regionu węglowego Górna Nitra

W dalszej części dokumentu szczegółowo opisano poszczególne filary, priorytety i środki planu działania. Filary planu działania stanowią podstawowy podział planu działania na obszary logiczne, które są następnie podzielone na priorytety, stanowiące główne podgrupy planu działania w ramach poszczególnych filarów. Priorytety są następnie sklasyfikowane na bardziej szczegółowe środki, które reprezentują najniższy poziom hierarchii planu działania.

W ramach każdego filaru opisano uzasadnienie włączenia filaru do planu działania i jego zamierzonego wkładu w transformację regionu węglowego Górna Nitra. W odniesieniu do każdego filaru krótko opisano sytuację wyjściową i docelową oraz strukturę priorytetów i środków.

Następnie zaprezentowano poszczególne priorytety w ramach filarów, w tym cel realizowany przez priorytety. Wreszcie, bardziej szczegółowo opisano środki w ramach każdego priorytetu, gdzie opisano również cel, do którego każdy środek powinien się przyczynić, a także potencjalne uprawnione projekty w ramach działania, grupy docelowe, na które środki mają wpływ, oraz wybór projektów indykatywnych podlegających pod działanie.

Plan działania na rzecz transformacji regionu węglowego Górna Nitra dzieli się na cztery filary:

- Filar I – Mobilność i skomunikowanie regionu
- Filar II – Gospodarka, przedsiębiorczość i innowacje
- Filar III – Zrównoważone środowisko
- Filar IV – Jakość życia i infrastruktura społeczna

Każdy filar składa się z 3 do 5 priorytetów, a każdy priorytet składa się z 2 do 4 środków.

7.1. Filar I – Mobilność i skomunikowanie regionu

7.1.1. Uzasadnienie filara i jego wkład

Mobilność w ramach regionu – w zakresie transportu drogowego (pasażerskiego, towarowego i publicznego transportu pasażerskiego), transportu kolejowego i alternatywnych form transportu – ma wpływ na rozwój gospodarczy regionu, mobilność siły roboczej, towarów i usług. Oprócz mobilności w ramach regionu ma istotny wpływ na rozwój gospodarczy i skomunikowanie regionu z siecią autostrad. Oprócz sieci autostrad ważny jest również rozwój dróg niższej klasy i dróg lokalnych, których jakość wpływa na mobilność pracowników w regionie. Jakość infrastruktury drogowej wpływa również na bezpieczeństwo, środowisko i czas podróży.

Mobilność jest również obszarem, na który znaczący wpływ będzie mieć transformacja regionu z gospodarki węglowej, ponieważ zarówno przepływy towarów, jak i siły roboczej ulegną zmianie, kiedy będzie się zmniejszać mobilność w kierunku na tereny górnicze i odwrotnie, wzrośnie zapotrzebowanie na mobilność i infrastrukturę w kierunku rozwijających się parków przemysłowych w wielu miastach regionu (Prievidza, Dolné Vestenice, Handlová, Partizánske). Jednocześnie nowe sektory gospodarki będą miały inne wymagania logistyczne i wymagania infrastrukturalne niż ma sektor wydobywczy i energetyczny. Oprócz inwestycji w infrastrukturę drogową ważne są również inwestycje w publiczny transport pasażerski i alternatywne formy transportu, które mogą pomóc w przezwyciężeniu skutków wynikających ze zmiany przepływów towarów i siły roboczej. Region ma odpowiednie warunki do rozwoju jazdy na rowerze, i to nie tylko turystyki rowerowej, ale także transportu rowerowego na potrzeby dojeżdżania do pracy.

Ponieważ region Górnej Nitry jest również interesującym celem turystycznym, poprawa infrastruktury i dostępności do regionu może pomóc w rozwoju turystyki jako jednego z sektorów, który będzie częścią gospodarczej

transformacji regionu. Z jednej strony chodzi o rozwój infrastruktury na potrzeby gospodarki i mobilności towarów oraz siły roboczej, z drugiej również o rozwój infrastruktury na potrzeby turystyki i rekreacji.

Inwestycje w infrastrukturę w celu poprawy dostępności regionu są często częścią strategii i inicjatyw transformacyjnych również w innych regionach węglowych, które już przeszły transformację lub przygotowują się do niej. Infrastruktura jest lub była jednym z filarów na przykład podczas transformacji regionów węglowych Nord-pas-de-Calais we Francji, Limburgii w Holandii lub Łużyc w Niemczech. Same inwestycje w infrastrukturę nie muszą automatycznie przyczynić się do rozwoju gospodarczego i wzrostu zatrudnienia, ale jakość infrastruktury i dobra łączność regionalna są jednym z czynników, które mogą zapewnić rozwój gospodarczy. Infrastruktura jest jednak warunkiem wstępnym rozwoju i muszą się z nią wiązać inne inicjatywy, takie jak inwestycje w edukację i rozwój kapitału ludzkiego, badania i rozwój oraz środowisko gospodarcze wysokiej jakości.

7.1.2. Sytuacja wyjściowa

Z historycznego punktu widzenia region Górnej Nitry był dobrze skomunikowany z otaczającymi regionami drogami klasy I (I/9 w kierunku Trenczyna i miast Žiar nad Hronom, I/64 w kierunku Nitry i Žyliny), a także infrastrukturą kolejową (linia Trenczyn-Chynorany i Nitra-Prievidza).

Jednak na podstawie analizy aktualnego stanu⁴ skomunikowanie regionu z siecią autostrad nie spełnia już potrzeb regionu. Rozwój gospodarczy w regionie, jak również wzrost intensywności ruchu drogowego, powoduje obciążenie dróg klasy I, a także dróg niższego znaczenia i dróg lokalnych. Budowa drogi ekspresowej R2 planowana jest w regionie w długim okresie, a od 2008 r. do sieci planowanych autostrad i dróg ekspresowych została dodana droga ekspresowa R8. Przyspieszenie przygotowania i budowy co najmniej tych odcinków, które znajdują się na bardziej zaawansowanym studium przygotowania, umożliwi lepszy dostęp z regionu do europejskiej sieci autostrad w przyszłości. Jeśli chodzi o dostępność do sieci autostrad i dróg ekspresowych, w oparciu o modelowanie i analizę wspomnianą w raporcie Joint Research Centre na temat transformacji społeczno-gospodarczej regionu Górnej Nitry⁵, dostępność wynosi 35-45% średniej UE, co sprawia, że region jest poniżej średniej, ale nie plasuje się jednak wśród najgorszych regionów na Słowacji. Pozostaje jednak w tyle za otaczającymi regionami w regionie trenczyńskim i nitrańskim.

Równie ważny dla skomunikowania regionów jest rozwój i modernizacja dróg klasy I. Droga I/9 między Trenczynem a miastem Žiar nad Hronom wymaga przebudowy i modernizacji kilku odcinków, których stan obecnie nie odpowiada jej znaczeniu, szczególnie pod względem jakości powierzchni, ale także parametrów drogi, takich jak szerokość i skrzyżowania z drogami niższej klasy. W 2016 r. został otwarty w profilu połowicznym odcinek drogi ekspresowej R2 Ruskovce-Pravotice, dzięki któremu powstała obwodnica miejscowości Bánovce nad Bebravou, ale na trasie I/9 pozostaje kilka miejsc bez obwodnic, gdzie droga I klasy przebiega przez obszary zabudowane miast i wsi.

Podobna sytuacja ma miejsce również na drodze I/64, gdzie zwłaszcza trasa w kierunku Prievidzy do Nitry przebiega przez wiele miejscowości i brakuje na niej obwodnic. Osobnym rozdziałem jest budowa długoterminowej planowanej kontynuacji obwodnicy miasta Prievidza i obwodnicy Partizánske. Ponadto konieczne są przebudowy dróg II i III klasy, jak również budowa nowych dróg lokalnych, np. łączących tereny przemysłowe, gdzie dziś pod ich nieobecność są obciążone drogi lokalne dla potrzeb logistycznych przedsiębiorstw na tych obszarach. Konieczne jest zatem zapewnienie wystarczającego finansowania nie tylko na budowę nowych dróg, ale także na modernizację dróg I, II i III klasy, czy to z budżetu państwa, budżetu VÚC, ale także z przyszłego programu operacyjnego skoncentrowanego na infrastrukturze.

Jeśli chodzi o transport kolejowy, region Górnej Nitry jest odpowiednio połączony koleją z Trenczynem lub Nitrawą, a także lokalnymi liniami z Prievidzy do miejscowości Horní Štubňa i Nitrianske Pravno. Miasto Prievidza jest lokalnym węzłem kolejowym, ale połączenia kolejowe są powolne i niskiej częstotliwości, aby wystarczająco zmotywować pasażerów do korzystania z kolei jako alternatywy dla transportu zarówno drogowego, jak i autobusowego.

⁴ Transition from coal of horná Nitra – State of Play report – analiza aktualnego stanu regionu górna Nitra, PwC, 2019

⁵ European Commission, Joint Research Centre - Socio-economic transformation in coal transition regions: analysis and proposed approach - Pilot case in Upper Nitra, Slovakia, 2018

Jeśli chodzi o publiczny transport osobowy, w perspektywie długoterminowej można się spodziewać wpływu wywołanego przesunięciem centrów gospodarczych wynikających z zahamowania działalności górniczej w obszarach przemysłowych do nowych ośrodków rozwijających się parków przemysłowych. W regionie występuje niedostateczna integracja różnych form publicznego transportu pasażerskiego, a także brak dostępności publicznego transportu pasażerskiego do nowych parków przemysłowych. Wielcy pracodawcy często zajmują się transportem pracowników we własnym zakresie. Ludzie w regionie również korzystają z rowerów, choć w ograniczonym zakresie, ponieważ infrastruktura rowerowa nie jest budowana.

W regionie znajduje się kilka lotnisk, które są wykorzystywane głównie do lotów sportowych i rekreacyjnych. Najważniejszym lotniskiem w regionie jest lotnisko w Prievidzy, które jest publicznym międzynarodowym lotniskiem z nieregularnym transportem. Lotnisko pierwotnie posiadało trawiasty pas startowy, na którym w 2018 r. rozpoczęto modernizację. W trakcie modernizacji pas startowy będzie asfaltowany, co umożliwi lądowanie mniejszym i średnim samolotom pasażerskim.

W związku z rozwojem infrastruktury transportowej rząd Republiki Słowackiej w dniu 27.03.2019 r. przedstawił wstępną propozycję rozdzielania części rezerwy na rzecz Programu operacyjnego Zintegrowana infrastruktura. W ramach omawianego materiału przedstawiono możliwość wykorzystania części dodatkowej alokacji tego programu dla projektów transportowych realizowanych w Górnej Nitrze. Dokładnie w materiale zostały wymienione następujące projekty⁶:

Projekt	Opis
Przygotowanie projektowe odcinków drogi ekspresowej R2 w regionie Górna Nitra	<ul style="list-style-type: none"> • R2 Skrzyżowanie D1 – Trenčianska Turná, PD – W dn. 5.10.2017 podpisana umowa na sporządzenie DSP, DP, AD, KD, 8a z mocą obowiązywania 6.10.2017. Sporządza się DSP. • R2 Trenčianska Turná – Mníchova Lehota, PD – W dn. 12.09.2018 r. w Biuletynie opublikowano Zawiadomienie o ogłoszeniu zamówienia publicznego na sporządzenie DSP, Zawiadomienie 8a, dSZ, DP, wykonanie AD i KD. • R2 Mníchova Lehota – Ruskovce, PD – Sporządza się DSP – na podstawie sporządzonego 8a zakładamy nową procedurę EIA, zmianę DUR, zmianę UR, a następnie dopracowanie DSP, co jest uwzględnione w zaktualizowanym HMG. Sporządza się raport EIA, badania migracyjne i ocenę ryzyka związanego ze zmianą klimatu. • R2 Pravotice – Dolné Vestenice PD – Przygotowywane jest wezwanie do sporządzenia i oceny badania transportowego na drodze I/9 dla odcinka R2 Pravotice – Nováky, szacuje się, że wezwanie będzie gotowe 09/2019. Następnie dopiero po dostarczeniu badania wykonalności dla drogi ekspresowej R8 i wyników badania transportowego 10/2020 (szacunek) będzie możliwe rozpoczęcie zamówienia publicznego na DSP. Terminy będą aktualizowane na podstawie wyników DM i CBA dla odcinka R2 Pravotice – Nováky. • R2 Dolné Vestenice – Nováky PD – Budowa została zaprojektowana do planu działania transformacji Górnej Nitry. Sporządzane jest Zawiadomienie 8a. Sporządzone Zawiadomienie 8a przedłożono Ministerstwu Środowiska Republiki Słowackiej, w toku postępowanie wyjaśniające. Jednocześnie przygotowuje się wezwanie do sporządzenia i dostawy badania transportowego na drodze I/9 dla odcinka R2 Pravotice - Nováky.

⁶ Materiał nr UV-9153/2019 do Wstępnego projektu podziału części rezerwy wykonania na rzecz Programu operacyjnego Zintegrowana infrastruktura, posiedzenie rządu 148, 27.03.2019, Załącznik nr 2

Modernizacja drogi I klasy (połączenie Górnej Nitry)	<ul style="list-style-type: none"> I/9 na odcinku Chochoľná – Mníchova Lehota – Dostarczone DSP, w toku rozliczenia majątkowo-prawne
Odsunięcie transportu z obszarów zabudowanych miasta Prievidza (centrum regionu Górna Nitra)	<ul style="list-style-type: none"> I/64 Obvodnica miasta Prievidza I etap, 2 budowa – MZ na przyszłej trasie I/64 – Dostarczone DSP, MPV

7.1.3. Sytuacja docelowa

Ramowe cele filaru Mobilność i skomunikowanie regionu mają na celu poprawę dostępności regionu Górnej Nitry do sieci autostrad i dróg ekspresowych w porównaniu ze stanem wyjściowym, zwiększenie jakości i bezpieczeństwa dróg I, II i III klasy, wybudowanie obwodnic miejscowości na głównych drogach w korytarzach I/9 lub R2 i I/64 lub R8. Rozwój infrastruktury drogowej będzie podstawą dla przyszłej transformacji gospodarczej, a także będzie rozwiązywać dług inwestycyjny w infrastrukturę drogową i jego adaptację do już istniejących potrzeb w regionie wynikających z trwałego rozwoju gospodarczego w głównych ośrodkach gospodarczych – Prievidza, Partizánske, Nováky i Dolní Vestenice.

Celem jest również rozwój publicznego transportu osobowego i alternatywnych form transportu, które przyczynią się do zrównoważonej mobilności. Z uwagi na przyszłą zmianę przepływów transportowych wynikających z zahamowania działalności na terenach górniczych i wzrostu aktywności gospodarczej w rozwijających się parkach przemysłowych, konieczne jest również zapewnienie ich połączenia z publicznym transportem osobowym i innymi formami transportu, wsparcie zintegrowanego publicznego transportu osobowego i budowy infrastruktury dla alternatywnych form transportu (inne formy transportu, takie jak transport samochodami osobowymi), np. ścieżki rowerowe i ich połączenie z węzłami transportowymi takimi jak transport statyczny w miastach. Na etapie docelowym należy ponownie przeanalizować możliwości wzmocnienia transportu kolejowego, aby mógł konkurować z transportem drogowym.

Z punktu widzenia rozwoju turystyki w związku z branżą uzdrowiskową w regionie, jednym z celów jest dalszy rozwój transportu lotniczego, ukierunkowany na rozwój infrastruktury lotniczej i nieregularnych lotów, które mogą przyciągnąć gości z zagranicy i mogą być również wykorzystywane przez dużych inwestorów w regionie.

7.1.4. Przegląd priorytetów i środków

Filar Mobilność i skomunikowanie regionu składa się z czterech priorytetów, które są dalej podzielone na następujące środki:

- Priorytet I.1 Rozwój zrównoważonych i alternatywnych form mobilności i transportu statycznego
 - Środek I.1.1 Rozwój publicznego transportu osobowego, transportu statycznego i zintegrowanych form transportu
 - Środek I.1.2 Rozwój transportu pieszego, rowerowego i alternatywnych form mobilności
 - Środek I.1.3 Rozwój transportu za pomocą paliw alternatywnych
- Priorytet I.2 Poprawa jakości lokalnej infrastruktury drogowej
 - Środek I.2.1 Rozwój i przebudowa dróg II i III klasy w regionie
 - Środek I.2.2 Rozwój lokalnej infrastruktury drogowej i połączeń drogowych
- Priorytet I.3 Zwiększenie dostępności do sieci autostrad
 - Środek I.3.1 Rozwój dróg ekspresowych w regionie
 - Środek I.3.2 Rozwój i przebudowa dróg klasy I w regionie
- Priorytet I.4 Rozwój pozostałej infrastruktury

- Środek I.4.1 Poprawa wykorzystania osobowego i towarowego transportu kolejowego
- Środek I.4.2 Rozwój infrastruktury lotniczej
- Środek I.4.3 Rozwój infrastruktury szybkich sieci telekomunikacyjnych

Priorytety i środki w ramach filaru Mobilność i skomunikowanie regionu są opisane bardziej szczegółowo w następujących podrozdziałach.

7.1.5. Priorytet I.1 Rozwój zrównoważonych i alternatywnych form mobilności i transportu statycznego

Celem tego priorytetu jest rozwój zrównoważonych form transportu w regionie. W dłuższej perspektywie wzrasta udział osobowego transportu samochodowego w czynnościach przewozowych na Słowacji, a region Górna Nitra nie jest wyjątkiem. Alternatywne formy transportu, w tym publiczny transport osobowy, muszą być bardziej atrakcyjne, aby odwrócić lub spowolnić ten trend. W przypadku transformacji regionu węglowego Górna Nitra w perspektywie długotrwałej będzie to dotyczyć zmiany przepływów przewozowych w związku z dojazdami do pracy. Spodziewane jest hamowanie działalności górniczej i związany z tym spadek pracowników na terenach kopalń i przeciwnie rozwój nowych gałęzi gospodarki, gdzie wielcy pracodawcy są i będą umieszczani w istniejących lub przyszłych parkach przemysłowych na obszarach miejskich głównych ośrodków ekonomicznych regionu.

Ta zmiana w przepływach ruchu stwarza możliwość rozwoju publicznego transportu osobowego i alternatywnych form transportu dla osób dojeżdżających do pracy. Jednym z priorytetów jest integracja różnych rodzajów publicznego transportu osobowego, także w połączeniu z transportem osobowym, transportem statycznym, jazdą na rowerze i transportem pieszym. Wysokiej jakości integracja środków transportu, zapewniająca ich ciągłość, wygodne przesiadki, a także integracja systemów taryfowych może przyciągnąć więcej pasażerów do tych form transportu. Priorytetem jest zatem kompleksowe zajęcie się różnymi formami alternatywnego transportu, co obejmuje inwestycje w infrastrukturę, takie jak ścieżki rowerowe, terminale przesiadkowe, parkingi, inwestycje we floty, inwestycje w systemy integracji publicznego transportu pasażerskiego, ale także inwestycje w zwiększanie jawności i świadomości społecznej w sprawie wykorzystania alternatywnych form transportu.

W ramach priorytetu są również rozwiązywane środki wsparcia rozwoju transportu za pośrednictwem paliw alternatywnych jako formy nowoczesnego transportu, czy to poprzez inwestowanie w rozwój infrastruktury wspierającej (stacje ładowania pojazdów elektrycznych), czy poprzez inwestowanie w pojazdy z napędem elektrycznym lub napędem na inne paliwa alternatywne.

Wdrożenie środków będzie wymagało współpracy kilku zainteresowanych stron – miast i gmin, kraju samorządowego, głównych pracodawców, operatorów transportu publicznego, operatorów usług parkingowych itp.

Przegląd proponowanych środków i celów realizowanych w ramach *Priorytet I.1 Rozwój zrównoważonych i alternatywnych form mobilności i transportu statycznego* przedstawiono w poniższej tabeli:

Środek	Podstawy	Cel
I.1.1 Rozwój publicznego transportu osobowego, transportu statycznego i zintegrowanych form transportu	<ul style="list-style-type: none"> • Zwiększenie indywidualnego transportu samochodowego • Oczekiwane zmiany przepływów ruchu wynikające ze zmiany aktywności gospodarczej w regionie • Niewystarczający stopień integracji różnych form mobilności 	<ul style="list-style-type: none"> • Zwiększenie udziału publicznego transportu pasażerskiego w wykonywaniu przewozów w regionie • Zwiększenie atrakcyjności publicznego transportu osobowego jako alternatywy dla indywidualnego transportu osobowego • Poprawa integracji różnych publicznych typów transportu osobowego

w celu zwiększenia jego efektywności

<p>I.1.2 Rozwój transportu pieszego, rowerowego i alternatywnych form mobilności</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Niewystarczająca infrastruktura do jazdy na rowerze i alternatywnych form mobilności • Niewystarczające wykorzystanie alternatywnych form mobilności • Niewystarczające powiązanie alternatywnych form mobilności z innymi środkami transportu • Niewystarczające wykorzystanie potencjału ruchu rowerowego w turystyce 	<ul style="list-style-type: none"> • Zwiększenie udziału alternatywnych form transportu w wykonywaniu przewozów w regionie • Poprawa infrastruktury koniecznej do rozwoju alternatywnych form transportu (ścieżki rowerowe, parkingi rowerowe, udostępnianie rowerów, platformy technologiczne) • Zwiększenie bezpieczeństwa pieszych i rowerzystów • Poprawa integracji różnych alternatywnych form mobilności w innych rodzajach transportu
<p>I.1.3 Rozwój transportu za pomocą paliw alternatywnych</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Niewystarczające wykorzystanie elektromobilności i innych paliw alternatywnych • Niewystarczająca infrastruktura wspierająca rozwój elektromobilności i innych paliw alternatywnych 	<ul style="list-style-type: none"> • Zwiększenie udziału wykorzystania elektromobilności i innych paliw alternatywnych w regionie • Niewystarczająca infrastruktura wspierająca rozwój elektromobilności i innych paliw alternatywnych w regionie

7.1.5.1. Środek I.1.1 Rozwój publicznego transportu osobowego, transportu statycznego i zintegrowanych form transportu

<p>Nazwa środka</p>	<p>I.1.1 Rozwój publicznego transportu osobowego, transportu statycznego i zintegrowanych form transportu</p>
<p>Filar/priorytet</p>	<p>I – Mobilność i skomunikowanie regionu / I.1 Rozwój zrównoważonych i alternatywnych form mobilności i transportu statycznego</p>
<p>Opis środka</p>	<p>Środek dotyczy promocji publicznego transportu osobowego w celu wsparcia najszybszego i najwygodniejszego transportu z punktów źródłowych do ośrodków zatrudnienia (zwłaszcza nowych parków przemysłowych, punktów zainteresowania publicznego i ośrodków edukacyjnych lub rekreacyjnych). Ma on na celu promowanie i uatrakcyjnienie publicznego transportu pasażerskiego w regionie z powiązaniem z indywidualnym transportem osobowym poprzez zintegrowanie go za pośrednictwem rozwoju transportu statycznego w postaci parkingów i węzłów przesiadkowych do publicznego transportu osobowego, a także zachęcenie do korzystania z publicznego transportu osobowego.</p> <p>Jednocześnie środek dotyczy integracji różnych rodzajów publicznego transportu osobowego, tak aby były one lepiej połączone i zintegrowane pod względem ciągłości połączeń i zintegrowanych systemów taryfowych w celu poprawy wydajności publicznego transportu osobowego i zwiększenia jego atrakcyjności w porównaniu z transportem samochodami indywidualnymi.</p>

Możliwe środki obejmują również regulację transportu samochodowego miejskiego i podmiejskiego za pomocą polityki parkingowej, utworzenie multimodalnych węzłów przesiadkowych, zwiększenie efektywności publicznego transportu osobowego poprzez jego preferencje (pasy autobusowe) i uspokajanie ruchu.

Monitorowany cel	<ul style="list-style-type: none"> • Zwiększenie udziału publicznego transportu pasażerskiego przez przewozy w regionie • Zwiększenie atrakcyjności publicznego transportu osobowego jako alternatywy dla indywidualnego transportu osobowego • Poprawa integracji różnych typów publicznego transportu osobowego, aby zwiększyć ich efektywność 	
Potencjalni projektodawcy	<ul style="list-style-type: none"> • Ministerstwo Transportu i Budownictwa Republiki Słowackiej • Kraj Samorządowy • Miasta i gminy • Przedsiębiorstwa publicznego transportu osobowego • Wielcy pracodawcy 	
Grupy docelowe	<ul style="list-style-type: none"> • Społeczeństwo 	
Wybór indykatywnych celów projektowych	<ul style="list-style-type: none"> • Stworzenie systemu transportu regionalnego pracowników do parków przemysłowych • Rozwiązanie transportu statycznego w gminie Bošany 	
Organy odpowiedzialne i zadania	Samorządowy Kraj Trenčyrński	Przygotowanie projektów
	Miasta i gminy	Przygotowanie projektów
	Organy zarządzające	Identyfikacja możliwych źródeł finansowania ze Zintegrowanego Regionalnego Programu Operacyjnego Przygotowanie wezwań do finansowania projektów

7.1.5.2. Środek I.1.2 Rozwój transportu pieszego, rowerowego i alternatywnych form mobilności

Nazwa środka	I.1.2 Rozwój transportu pieszego, rowerowego i alternatywnych form mobilności
Filar/priorytet	I – Mobilność i skomunikowanie regionu / I.1 Rozwój zrównoważonych i alternatywnych form mobilności i transportu statycznego
Opis środka	<p>Środek ma na celu promowanie alternatywnych form mobilności, takich jak chodzenie pieszo i jazda na rowerze lub wspólny transport oraz ich kombinacje, w celu zmniejszenia udziału transportu samochodowego, w szczególności transportu indywidualnego.</p> <p>Środek integruje również obszar mobilności z obszarem poprawy jakości życia, rozwoju zajęć rekreacyjnych i turystyki, a także rozwoju infrastruktury, ponieważ rozwój</p>

infrastruktury w przypadku alternatywnych form transportu nie służy jedynie zwiększeniu możliwości mobilności siły roboczej, ale także dotyczy rozwoju wyżej wymienionych obszarów.

Monitorowany cel	<ul style="list-style-type: none"> Zwiększenie udziału alternatywnych form transportu przez przewozy w regionie Poprawa infrastruktury koniecznej do rozwoju alternatywnych form transportu (ścieżki rowerowe, parkingi rowerowe, udostępnianie rowerów, platformy technologiczne) Zwiększenie bezpieczeństwa pieszych i rowerzystów Poprawa integracji różnych alternatywnych form mobilności w innych rodzajach transportu 	
Potencjalni projektodawcy	<ul style="list-style-type: none"> Ministerstwo Transportu i Budownictwa Republiki Słowackiej Kraj Samorządowy Miasta i gminy Przedsiębiorstwa w regionie 	
Grupy docelowe	<ul style="list-style-type: none"> Społeczeństwo 	
Wybór indykatorywnych celów projektowych	<ul style="list-style-type: none"> Budowanie ścieżek rowerowych (np. Kanianka, Valaská Belá – Partizánske, okolica Dolných Vesteníc, ścieżki rowerowe do parków przemysłowych) Budowanie segregowanych ścieżek rowerowych przy drogach Budowanie szlaków dostępu do parków przemysłowych 	
Organy odpowiedzialne i zadania	Samorządowy Kraj Trenčzyński	Przygotowanie projektów
	Miasta i gminy	Przygotowanie projektów
	Organy zarządzające Zintegrowanego Regionalnego Programu Operacyjnego	Identyfikacja możliwych źródeł finansowania ze Zintegrowanego Regionalnego Programu Operacyjnego Przygotowanie wezwań do finansowania projektów

7.1.5.3. Środek I.1.3 Rozwój transportu za pomocą paliw alternatywnych

Nazwa środka	I.1.3 Rozwój transportu za pomocą paliw alternatywnych
Filar/priorytet	I – Mobilność i skomunikowanie regionu / I.1 Rozwój zrównoważonych i alternatywnych form mobilności i transportu statycznego
Opis środka	Celem środka jest wspieranie rozwoju elektromobilności i innych paliw alternatywnych jako czystszej alternatywy dla konwencjonalnego napędu w transporcie. Środek ma na celu przede wszystkim wspieranie rozwoju infrastruktury niezbędnej do rozwoju pojazdów elektrycznych i innych paliw alternatywnych (stacje ładowania), a także wspieranie korzystania z elektromobilności i innych paliw alternatywnych przez podmioty administracji publicznej w publicznym transporcie osobowym czy przez obywateli.

Monitorowany cel	<ul style="list-style-type: none"> • Zwiększenie udziału wykorzystania elektromobilności i innych paliw alternatywnych w regionie • Niewystarczająca infrastruktura wspierająca rozwój elektromobilności i innych paliw alternatywnych 				
Potencjalni projektodawcy	<ul style="list-style-type: none"> • Kraj Samorządowy • Miasta i gminy • Przedsiębiorcy 				
Grupy docelowe	<ul style="list-style-type: none"> • Społeczeństwo 				
Wybór indykatywnych celów projektowych	<ul style="list-style-type: none"> • Wybudowanie sieci publicznych stacji szybkiego ładowania dla samochodów elektrycznych • Budowanie centrum rozwojowo-produkcyjnego dla rozwoju elektromobilności • Wsparcie elektromobilności w mieście Handlová 				
Organy odpowiedzialne i zadania	<table border="1"> <tr> <td>Samorządowy Kraj Trenczyński</td> <td>Przygotowanie projektów</td> </tr> <tr> <td>Miasta i gminy</td> <td>Przygotowanie projektów</td> </tr> </table>	Samorządowy Kraj Trenczyński	Przygotowanie projektów	Miasta i gminy	Przygotowanie projektów
Samorządowy Kraj Trenczyński	Przygotowanie projektów				
Miasta i gminy	Przygotowanie projektów				

7.1.6. Priorytet I.2 Poprawa jakości lokalnej infrastruktury drogowej

Lokalna infrastruktura drogowa obejmuje drogi II i III klasy oraz drogi lokalne. Priorytet ten koncentruje się na odbudowie i modernizacji lokalnej infrastruktury drogowej, a także na budowie nowych połączeń drogowych, takich jak połączenie parków przemysłowych i obiektów w celu zwiększenia bezpieczeństwa drogowego, a także przekierowaniu transportu związanego z zaopatrywaniem parków przemysłowych i obszarów z centrów miast i gmin.

W okręgu Prievidza jest 48 kilometrów dróg II klasy i 136 km dróg III klasy, w regionie Partizánske jest 41 km dróg II klasy i 60 km dróg III klasy. Jeśli chodzi o ich stan, zgodnie z Zestawieniem stanu dróg I, II i III klasy sporządzonym przez Słowacką administrację dróg w 2018⁷ w okręgu Prievidza niemal 18% długości dróg II klasy jest w stanie „zadowolającym” i „niezadowolającym” (w skali 5-stopniowej „bardzo dobre”, „dobre”, „zadowolające”, „niezadowolające” i „awaryjne”). W przypadku dróg III klasy niemal 52% długości dróg jest w stanie „zadowolające”, „niezadowolające” i „awaryjne”. W okręgu Partizánske ponad 78% długości dróg II klasy jest w stanie „niezadowolającym” i „awaryjnym” i w przypadku dróg III klasy udział ten wynosi niemal 37%. Zwłaszcza w przypadku dróg III klasy są to wskaźniki powyżej średniej w Samorządowym Kraju Trenczyńskim (a w przypadku dzielnicy Partizánske także na drogach klasy II). Stan dróg podsumowano w poniższej tabeli:

Drogi II klasy		Stan dróg w %				
Okręg	Liczba km	Bardzo dobry	Dobry	Zadowolający	Nezadowolający	Awaryjny
Prievidza	47,8	81,7	0,0	6,3	12,0	0,0

⁷ Zestawienie stanu dróg I, II i III klasy – stan na podstawie inspekcji realizowanych przez zarząd dróg na 6/2018, Słowacki Zarząd Dróg

Partizánske	40,5	20,1	0,0	1,5	12,6	65,8
-------------	------	------	-----	-----	------	------

Drogi III klasy		Stan dróg w %				
Okręg	Liczba km	Bardzo dobry	Dobry	Zadowolający	Nezadowolający	Awaryjny
Prievidza	135,8	47,9	0,2	22,5	27,4	2,0
Partizánske	59,9	57,3	0,0	6,2	22,6	13,9

Modernizacja dróg II i III klasy ma pomóc w zwiększeniu bezpieczeństwa i płynności ruchu drogowego oraz zwiększeniu mobilności siły roboczej w ramach regionu.

Przegląd proponowanych środków i celów realizowanych w ramach *Priorytet I.2 Zwiększenie jakości lokalnej infrastruktury drogowej* przedstawiono w poniższej tabeli:

Środek	Podstawy	Cel
I.2.1 Rozwój i przebudowa dróg II i III klasy w regionie	Stan dróg II i III klasy w regionie Górna Nitra jest niezadowolający, a ich jakość znajduje się poniżej średniej jakości dróg w Samorządowym Kraju Trenčzyńskim	<ul style="list-style-type: none"> • Poprawa parametrów technicznych dróg II i III klasy co najmniej na poziomie średniej w Samorządowym Kraju Trenčzyńskim • Zwiększenie bezpieczeństwa na drogach II i III klasy • Budowa nowych dróg II i III klasy
I.2.2 Rozwój lokalnej infrastruktury drogowej i połączeń drogowych	<ul style="list-style-type: none"> • Niewystarczające powiązanie parków przemysłowych i terenów, niezadowolające i pod względem przepustowości niewystarczające połączenie przez centra miast i wsi 	<ul style="list-style-type: none"> • Poprawa parametrów technicznych dróg lokalnych • Zwiększenie bezpieczeństwa na drogach lokalnych • Budowa nowych połączeń parków przemysłowych i terenów na drogi wyższej klasy • Przekierowanie transportu towarowego dla zaopatrzenia parków przemysłowych i terenów poza centra miast i gmin

7.1.6.1. Środek I.2.1 Rozwój i przebudowa dróg II i III klasy w regionie

Nazwa środka	I.2.1 Rozwój i przebudowa dróg II i III klasy w regionie
Filar/priorytet	I – Mobilność i skomunikowanie regionu / I.2 Zwiększenie jakości lokalnej infrastruktury drogowej

Opis środka	<p>Celem środka jest inwestycja w odbudowę i modernizację dróg II i III klasy w regionie w celu poprawy stanu budowlano-technicznego dróg i bezpieczeństwa ruchu drogowego, a tym samym wsparcie mobilności siły roboczej w regionie. Środek obejmuje przygotowanie projektu oraz samą realizację inwestycji.</p> <p>Poprawa parametrów dróg II i III klasy może obejmować odnowę nawierzchni dróg, poprawę parametrów szerokości dróg, poprawę bezpieczeństwa na skrzyżowaniach, usuwanie awarii punktowych, a także poprawę bezpieczeństwa pieszych i rowerzystów na drogach.</p> <p>Środek obejmuje również budowę nowych dróg II i III klasy zgodnie z planem zagospodarowania przestrzennego Samorządowego Kraju Trenczyńskiego i Regionalnej zintegrowanej strategii Kraju Trenczyńskiego na lata 2014-2020, która obejmuje budowę nowych odcinków lub obwodnic miast i gmin na drogach II i III klasy.</p>	
Monitorowany cel	<ul style="list-style-type: none"> • Poprawa parametrów technicznych dróg II i III klasy co najmniej na poziomie średnim w Samorządowym Kraju Trenczyńskim • Zwiększenie bezpieczeństwa na drogach II i III klasy • Budowa nowych dróg II i III klasy 	
Potencjalni projektodawcy	<ul style="list-style-type: none"> • Kraj Samorządowy 	
Grupy docelowe	<ul style="list-style-type: none"> • Społeczeństwo • Kierowcy 	
Wybór indykatywnych celów projektowych	<p>Przebudowa wybranych odcinków dróg II i III klasy (na przykład II/511 Veľké Uherce – Skýcov, odnowa parametrów technicznych drogi II/512, przebudowa odcinków drogi nr II/516, przebudowa odcinków drogi nr II/574, przebudowa drogi nr II/592 Bánovce nad Bebravou – Nadlice, przebudowa drogi nr II/593 granica krajów samorządowych nitrzańskiego i trenczyńskiego – Partizánske, przebudowa dróg III klasy Krásno – Turčianky, Ješkova Ves – Veľký Klíž, drogi III klasy w miejscowości Sebedražie, itp.)</p>	
Organy odpowiedzialne i zadania	<p>Samorządowy Kraj Trenczyński</p> <p>Organy zarządzające Zintegrowanego Regionalnego Programu Operacyjnego</p>	<p>Przygotowanie projektów</p> <p>Identyfikacja możliwych źródeł finansowania ze Zintegrowanego Regionalnego Programu Operacyjnego</p> <p>Przygotowanie wezwań do finansowania projektów</p>

7.1.6.2. Środek I.2.2 Rozwój lokalnej infrastruktury drogowej i połączeń drogowych

Nazwa środka	I.2.2 Rozwój lokalnej infrastruktury drogowej i połączeń drogowych	
Filar/priorytet	I – Mobilność i skomunikowanie regionu / I.2 Zwiększenie jakości lokalnej infrastruktury	
Opis środka	<p>Środek koncentruje się na rozwoju, modernizacji i przebudowie dróg w administracji miast i gmin w fazie przygotowania projektu i realizacji samej inwestycji w celu poprawy stanu dróg lokalnych pod względem parametrów budowlanych i technicznych oraz bezpieczeństwa ruchu drogowego na drogach lokalnych.</p> <p>Środek jest również specyficznie skoncentrowany na budowaniu nowych połączeń z parkami przemysłowymi i terenami oraz zapewnieniu wystarczających możliwości transportowych, aby zaspokoić potrzeby w zakresie dostaw, aby przepływy ruchu były kierowane z dala od centrów miast i gmin, aby przyczynić się do zmniejszenia ruchu towarowego na istniejących drogach lokalnych, zwiększenia bezpieczeństwa ruchu drogowego w eksponowanych obszarach miast w pobliżu przemysłowych parków i terenów oraz ograniczenia emisji z transportu towarowego w centrach miast i gmin.</p>	
Monitorowany cel	<ul style="list-style-type: none"> • Poprawa parametrów technicznych dróg lokalnych • Zwiększenie bezpieczeństwa na drogach lokalnych • Budowa nowych połączeń parków przemysłowych i terenów na drogi wyższej klasy • Przekierowanie transportu towarowego dla zaopatrzenia parków i terenów przemysłowych oraz poza centra miast i gmin 	
Potencjalni projektodawcy	<ul style="list-style-type: none"> • Miasta i gminy • Przedsiębiorstwa w regionie 	
Grupy docelowe	<ul style="list-style-type: none"> • Społeczeństwo • Kierowcy • Pracodawcy w parkach i na terenach przemysłowych 	
Wybór indykatywnych celów projektowych	<ul style="list-style-type: none"> • Wybudowanie drogi dostępowej do terenu rekreacyjnego i mieszkalnego w celu wsparcia ożywienia obszaru przemysłowego w miejscowości Nováky • Budowa drogi dojazdowej do strefy przemysłowej w miejscowości Dolné Vestenicie • Droga dojazdowa do strefy przemysłowej w miejscowości Handlova 	
Organy odpowiedzialne i zadania	Miasta i gminy	Przygotowanie projektów

7.1.7. Priorytet I.3 Zwiększenie dostępności do sieci autostrad

Sieć autostrad oznacza autostrady i drogi ekspresowe. Priorytet ten odnosi się jednak również do dróg klasy I, ponieważ reprezentują one tak zwaną „kręgosłupową” sieć drogową, która oprócz funkcji lokalnej obsługi terenu i tranzytu, spełnia również funkcję połączenia z siecią autostrad i dróg ekspresowych. Przez region Górnej Nitry przebiegają drogi I klasy I/9 (dawniej część drogi I/50), która łączy Drietom z miastem Žiar nad Hronom i I/64 łącząca Komárno i Žylinę. Jednocześnie trasa europejska E572 znajduje się na korytarzu drogi I/9. Droga I/9 zapewnia również połączenie regionu z autostradą D1 w pobliżu Trenčyna i drogą ekspresową R1 w pobliżu miasta Žiar nad Hronom. Droga I/64 stanowi alternatywne połączenie z drogą ekspresową R1 w pobliżu Nitry, a także w przyszłości połączenie z północną częścią autostrady D1.

Obecnie w rejonie Górnej Nitry nie kończy się żaden odcinek drogi ekspresowej. Prosto przez region jest planowana droga ekspresowa R2 i R8. Obecnie w zachodniej części drogi ekspresowej R2 używany jest tylko jeden odcinek w połowicznym profilu, Ruskovce-Pravotice (obwodnica miasta Bánovce nad Bebravou), a także w połowicznym profilu obwodnica miasta Žiar nad Hronom. Z miasta Prievidza jest dostępność do ciągłej sieci i dróg szybkiego ruchu:

- W kierunku na Trenčyn – autostrada D1 – 65 km, ok. 1 godz.
- W kierunku na Žiar nad Hronom – droga ekspresowa R1 – 38 km, ok. 40 minut
- W kierunku na Nitru – droga ekspresowa R1 – 80 km, ok. 1 godz., 20 minut

Pod względem dostępności do sieci autostrad i dróg ekspresowych region jest jednym z poniżej przeciętnych, ale nie najgorszych regionów Słowacji. Pozostaje jednak w tyle za otaczającymi regionami w regionie trenczyńskim i nitrzańskim. Z uwagi na dostępność regionu konieczne jest zatem dalsze przygotowanie budowy dróg ekspresowych w przyszłości, podczas gdy ustalanie priorytetów odcinków i parametrów powinno opierać się na odpowiednich studiach wykonalności. Jeśli chodzi o proces przygotowania, najbardziej zaawansowane są odcinki drogi ekspresowej R2 rozpoczynające się od skrzyżowania z autostradą D1 do miejscowości Ruskovce, które są w trakcie przygotowywania i sporządzania dokumentacji pozwolenia na budowę. Stan przygotowania poszczególnych odcinków jest następujący:⁸

Odcinek	Długość	Stan przygotowania	Budowa	Szacowane koszty ⁹
<i>Droga ekspresowa R2</i>				
Skrzyżowanie D1 – Trenčianska Turná	6,07 km	Proces przygotowania i sporządzenia dokumentacji dla pozwolenia na budowę	2022-2025	122 mln euro
Trenčianska Turná - Mníchova Lehota	2,67 km	Proces przygotowania i sporządzenia dokumentacji dla pozwolenia na budowę	2022-2025	53 mln euro
Mníchova Lehota - Ruskovce	15,98 km	Proces przygotowania i sporządzenia dokumentacji dla pozwolenia na budowę z decyzją ponownego sporządzenia EIA	2024-2027	273 mln euro
Pravotice - Dolné Vestenice	11,54 km	Proces przygotowania projektu na poziomie decyzji z zakresu planowania przestrzennego. Dalsza procedura na podstawie wyników	2024-2027	235 mln euro

⁸ <https://www.ndsas.sk/stavby/priprava-stavieb>

⁹ Dane udzielone przez NDS, a.s.

		sporządzonych badań wykonalności		
Dolné Vestenice - Nováky	9,56 km	Proces przygotowania projektu na poziomie decyzji z zakresu planowania przestrzennego z założeniem ponownego sporządzenia EIA	2023-2026	111 mln euro
Nováky - Žiar nad Hronom	49,00 km	Proces przygotowania i sporządzenia badań technicznych	2031-2040	662 mln euro
<i>Droga ekspresowa R8</i>				
Nitra - Skrzyżowanie R2	54,88 km	Procedura sporządzania badań wykonalności	2029-2034	1 020 mln euro

Powyższa tabela pokazuje, że całkowite koszty inwestycji związane z ukończeniem zachodniej części R2 między skrzyżowaniem z D1 i miastem Žiar nad Hronom szacuje się na 1,459 miliarda euro. Aby ukończyć tylko odcinki między skrzyżowaniem z D1 i miejscowością Nováky całkowite koszty inwestycji szacuje się na 796 mln euro. Całkowite koszty inwestycyjne budowy drogi ekspresowej R8 szacuje się na 1,02 mld EUR. Z punktu widzenia lokalizacji i lokalnej obsługi odcinki bezpośrednio położone w regionie są ważne dla regionu Górna Nitra, tj. istotne są odcinki Pravotice - Dolné Vestenice i Dolné Vestenice - Nováky, ale także pod względem całkowitej dostępności do sieci autostrad ważne są również odcinki poza regionem Górnej Nitry, który połączy region z siecią autostrad i dróg ekspresowych. Ustalenie priorytetów poszczególnych odcinków będzie zależało od wyników studiów wykonalności.

W celu zapewnienia dostępności do sieci autostrad ważna jest również jakość dróg I klasy. W regionie Górnej Nitry zgodnie z Zestawieniem stanu dróg¹⁰ sporządzonym przez Słowacki Zarząd Dróg 95 km dróg pierwszej klasy znajduje się w regionie Prievidza, a 21 km dróg pierwszej klasy w regionie Partizánske. Zgodnie z oceną ich stanu w okręgu Prievidza ponad 31% tych dróg ma status „niezadowolający” i „awaryjny”. W okręgu Partizánske w tym stanie to prawie 41% dróg. Ponieważ drogi klasy I zapewniają połączenie regionu Górnej Nitry z siecią autostrad i dróg ekspresowych, ich jakość jest ważna nie tylko w regionie, ale także w okolicznych okręgach, zwłaszcza w związku z połączeniem z siecią autostrad. W okręgu Trenčyn, gdzie droga I/9 łączy się z autostradą D1, w 2017 roku prawie 63% dróg klasy I było w stanie „niezadowolającym” i „awaryjnym”.

Dalszy rozwój sieci autostrad w regionie, a także modernizacja dróg klasy I, które łączą region z siecią autostrad, powinien przyczynić się do zwiększenia dostępności regionu Górnej Nitry do sieci autostrad i dróg ekspresowych, a także zwiększenia bezpieczeństwa drogowego i przesunąć tranzytu z miast i wsi. Rozwój sieci autostrad powinien opierać się na studiach wykonalności dla poszczególnych odcinków.

Przegląd proponowanych środków i monitorowanych celów w ramach *Priorytetu 1.3 Zwiększenie dostępności do sieci autostrad* zaprezentowano w następującej tabeli:

Środek	Podstawy	Cel
I.3.1 Rozwój dróg ekspresowych w regionie	<ul style="list-style-type: none"> W regionie Górnej Nitry nie jest aktualnie wybudowana żadna część autostrad i dróg ekspresowych w sposób ciągły powiązanych z siecią autostrad i dróg ekspresowych Dostępność do najbliższych ciągłych autostrad i dróg ekspresowych 	<ul style="list-style-type: none"> Zwiększenie dostępności regionu do sieci autostrad i dróg ekspresowych Wsparcie przygotowania projektowego do budowy dróg ekspresowych w regionie

¹⁰ Zestawienie stanu dróg I, II i III klasy – stan na podstawie inspekcji realizowanych przez zarząd dróg na 6/2018, Słowacki Zarząd Dróg

waha się w zakresie od 40 do 80 minut, w zależności od kierunku

- Znalezienie odpowiednich środków na sfinansowanie budowy dróg ekspresowych w regionie

I.3.2 Rozwój i przebudowa dróg klasy I w regionie

- Wysoki udział dróg klasy I w okręgach Prievidza o Partizánske oraz w okręgach zapewniających połączenie regionu Górna Nitra z siecią autostrad i dróg ekspresowych jest w stanie niezadowolającym lub w stanie awaryjnym
- Na drogach I klasy są punktowe wady, brakuje obwodnic miast i gmin
- Poprawa parametrów technicznych dróg klasy I
- Zwiększenie bezpieczeństwa na drogach I klasy
- Przekierowanie tranzytu poza centra miast i gmin
- Poprawa jakości powietrza w miastach i gminach

7.1.7.1. Środek I.3.1 Rozwój dróg ekspresowych w regionie

Nazwa środka	I.3.1 Rozwój dróg ekspresowych w regionie
Filar/priorytet	I – Mobilność i skomunikowanie regionu / I.3 Zwiększenie dostępności do sieci autostrad
Opis środka	Działanie ma na celu wsparcie dalszego przygotowania projektowego i budowy dróg ekspresowych R2 i R8 w regionie w oparciu o wyniki studiów wykonalności i zgodnie z dokumentami strategicznymi (plany zrównoważonej mobilności, plan usług transportowych, modele transportu itp.) w celu skrócenia czasu dojazdu z regionu Górna Nitra do sieci autostrad. Środek ma również przyczynić się do zwiększenia bezpieczeństwa na drogach, płynności ruchu drogowego i zmiany kierunku ruchu tranzytowego z dala od centrów miast i gmin. W powiązaniu z innymi środkami ma on również przyczynić się do rozwoju gospodarczego regionu, w szczególności poprzez skupienie się na sektorach wymagających logistyki. Częściowym celem działania jest również poszukiwanie nowych możliwości finansowania i modeli dróg ekspresowych w regionie ze względu na ograniczone możliwości finansowania z funduszy UE i z budżetu państwa.
Monitorowany cel	<ul style="list-style-type: none"> • Zwiększenie dostępności regionu do sieci autostrad i dróg ekspresowych • Wsparcie przygotowania projektowego budowy dróg ekspresowych w regionie • Znalezienie odpowiednich środków na sfinansowanie budowy dróg ekspresowych w regionie
Potencjalni projektodawcy	<ul style="list-style-type: none"> • Ministerstwo Transportu i Budownictwa Republiki Słowackiej • Národná diaľničná spoločnosť
Grupy docelowe	<ul style="list-style-type: none"> • Społeczeństwo • Kierowcy

Wybór indykatywnych celów projektowych	<ul style="list-style-type: none"> Prace przygotowawcze i budowa odcinków drogi ekspresowej R2 	
Organy odpowiedzialne i zadania	Ministerstwo Transportu i Budownictwa Republiki Słowackiej/Národná diaľničná spoločnosť Ministerstwo Finansów Republiki Słowackiej Organ zarządzający Programu operacyjnego	Przetwarzanie lub aktualizacja studiów wykonalności dla poszczególnych odcinków Przygotowanie projektowe Identyfikacja i przydział dodatkowych źródeł finansowania Zintegrowana infrastruktura Zapewnienie finansowania z istniejących źródeł Programu operacyjnego Zintegrowana infrastruktura zgodnie z zapotrzebowaniem

7.1.7.2. Środek I.3.2 Rozwój i przebudowa dróg klasy I w regionie

Nazwa środka	I.3.2 Rozwój i przebudowa dróg klasy I w regionie	
Filar/priorytet	I – Mobilność i skomunikowanie regionu / I.3 Zwiększenie dostępności do sieci autostrad	
Opis środka	<p>Środek jest skoncentrowany na inwestycje w odbudowę i modernizację dróg I klasy w regionie Górna Nitra i w przyległych okręgach w celu poprawy stanu budowlano-technicznego dróg i bezpieczeństwa ruchu drogowego, a tym samym wsparcie dostępności do sieci autostrad i mobilność siły roboczej w regionie. Środek obejmuje przygotowanie projektu oraz samą realizację inwestycji.</p> <p>Poprawa parametrów dróg I klasy może obejmować odnowę nawierzchni dróg, poprawę parametrów szerokości dróg, poprawę bezpieczeństwa na skrzyżowaniach, usuwanie awarii punktowych, a także poprawę bezpieczeństwa pieszych i rowerzystów na drogach.</p>	
Monitorowany cel	<ul style="list-style-type: none"> Poprawa parametrów technicznych dróg klasy I Zwiększenie bezpieczeństwa na drogach I klasy Przekierowanie tranzytu poza centra miast i gmin 	
Potencjalni projektodawcy	<ul style="list-style-type: none"> Ministerstwo Transportu i Budownictwa Republiki Słowackiej Slovenská správa ciest 	
Grupy docelowe	<ul style="list-style-type: none"> Społeczeństwo Kierowcy 	
Wybór indykatywnych celów projektowych	<ul style="list-style-type: none"> Rozwiązanie transportowe drogi I/ 9 w okolicach Handlová na podstawie wyników przyszłego studium wykonalności Modernizacja drogi I/9 na odcinku Chochoľná – Mníchova Lehota Droga I/64 – Obwodnica miasta Prievidza I etap, 2. budowa 	
Organy odpowiedzialne i	Ministerstwo Transportu i Budownictwa Republiki Słowackiej	Przygotowanie projektowe

zadania	/ Slovenská správa ciest	Identyfikacja dodatkowych źródeł finansowania
	Ministerstwo Finansów Republiki Słowackiej	Identyfikacja i przydział dodatkowych źródeł finansowania
	Organ zarządzający Programu operacyjnego Zintegrowana infrastruktura	Zapewnienie finansowania z istniejących źródeł Programu operacyjnego Zintegrowana infrastruktura zgodnie z zapotrzebowaniem

7.1.8. Priorytet I.4 Rozwój pozostałej infrastruktury

Rozwój pozostałej infrastruktury obejmuje rozwój i dalsze wykorzystanie infrastruktury kolejowej i transportu w regionie, rozwój infrastruktury lotniczej na potrzeby lokalnych przedsiębiorstw, rozwój turystyki oraz działalności sportowej i rekreacyjnej, a także rozwój infrastruktury szybkich sieci telekomunikacyjnych.

Region Górnej Nitry jest połączony z siecią kolejową za pomocą następujących linii kolejowych:

- Linia 130 – Trenczyn-Chynorany – niezelektryfikowana linia jednotorowa
- Linia 122 – część Nové Zámky-Prievidza – częściowo zelektryfikowana linia jednotorowa
- Linia 122 – część Prievidza-Horná Štubňa – niezelektryfikowana linia jednotorowa
- Linia 122 – część Prievidza-Nitrianske Pravno – niezelektryfikowana linia jednotorowa

Pod względem obsługi transportowej region jest obsługiwany przez kolejowy transport pasażerski liniami 130 i częściowo 122. Z Prievidzy do Bratysławy kursuje regularna linia bezprzesiadkowa do Bratysławy z częstotliwością 4 razy dziennie. Czas podróży wynosi ok. 3 godz., czym nie może konkurować z transportem samochodami osobowymi. W zakresie połączenia miasta Prievidza ze stolicą regionu Trenczynem jest to możliwe za pośrednictwem linii obsługiwanych na trasach 122 i 130. Linie kursują z częstotliwością 4 razy dziennie, a czas podróży wynosi do 2 godzin z przesiadką w miejscowości Chynorany, dlatego nie może konkurować z osobowym transportem samochodowym ani autobusowym. W związku z tym w przyszłości konieczne jest rozwijanie transportu kolejowego w zakresie częstotliwości i prędkości połączeń, zwłaszcza w kierunku Trenczyna, Nitry i Bratysławy. Możliwe jest również rozwijanie lokalnego transportu kolejowego z Prievidzy do miejscowości Horná Štubňa oraz przywrócenie i rozwój linii z Prievidzy do miejscowości Nitrianske Pravno w zależności od zapotrzebowania i ekonomiki operacji.

Region posiada również znaczące zaplecze w zakresie infrastruktury kolejowego transportu towarowego, zwłaszcza w obszarach przemysłowych. Infrastruktura kolejowa jest wybudowana na terenach górnitriańskich kopalni Prievidza i Elektrowni Nováky. Infrastruktura ta może być dalej wykorzystywana w nowych sektorach gospodarki w procesie transformacji regionu.

Infrastruktura lotnicza w regionie Górna Nitra to głównie publiczne międzynarodowe lotnisko w Prievidzy, które jest obsługiwane przez Aeroklub Prievidza. Lotnisko jest wykorzystywane głównie do celów sportowych i rekreacyjnych oraz nieregularnego transportu lotniczego. W 2018 r. został zmodernizowany i wyasfaltowany pas startowy. W ramach transformacji stwarza to możliwość dalszego rozwoju lotniska, które może w przyszłości służyć rozwojowi turystyki w regionie, a także potrzebom lokalnych przedsiębiorstw.

Region Górna Nitra jest objęty mobilnym Internetem 4G przez wszystkich głównych operatorów telekomunikacyjnych. Prędkość mobilnego Internetu wynosi najczęściej do 75 Mbit/s, większa prędkość jest obsługiwana w mieście Prievidza jedynie przez jednego operatora (do prędkości 225 Mbit/s). Szybkie stałe łącze internetowe o prędkości do 20 Mbit/s obejmuje większość miast i gmin w regionie, ale nie istnieje superszybkie łącze internetowe o prędkości do 300 Mbit/s

obejmujące w pełni nawet największe miasta regionu¹¹. Transformacja regionu stwarza możliwość wykorzystania wybranych części miast w regionie, aby przetestować nowe technologie dla bardzo szybkich sieci telekomunikacyjnych.

Środek	Podstawy	Cel
I.4.1 Poprawa wykorzystania osobowego i towarowego transportu kolejowego	<ul style="list-style-type: none"> • Region Górnej Nitry jest połączony infrastrukturą kolejową, ale jest ona jednoszynowa i nie jest zelektryfikowana • Osobowy transport kolejowy w kierunku stolicy regionu Trenczyn i Bratysława nie jest konkurencyjny w porównaniu do innych środków transportu (częstotliwość połączeń, czas podróży) • Na terenach przemysłowych HBP i ENO jest wybudowana infrastruktura kolejowa, która może być w przyszłości wykorzystana w nowych sektorach gospodarki 	<ul style="list-style-type: none"> • Modernizacja linii kolejowych w regionie (poprawa parametrów linii) • Poprawa dostępności ośrodków gospodarczych poprzez transport kolejowy (Trenczyn, Bratysława, Nitra) • Nowe zrównoważone ekonomiczne wykorzystanie infrastruktury kolejowej w obiektach przemysłowych
I.4.2 Rozwój infrastruktury lotniczej	<ul style="list-style-type: none"> • W regionie znajduje się publiczny międzynarodowy port lotniczy Prievidza i kilka innych małych lotnisk wykorzystywanych głównie do celów sportowych i rekreacyjnych • Na lotnisku Prievidza został zmodernizowany pas, ale jest przede wszystkim wykorzystywane do celów sportowych i rekreacyjnych 	<ul style="list-style-type: none"> • Dalszy rozwój infrastruktury i lotniska oraz jego zaplecza • Zwiększenie wykorzystania lotniska w powiązaniu z rozwojem ruchu turystycznego i na potrzeby lokalnych firm
I.4.3 Rozwój infrastruktury bardzo szybkich sieci telekomunikacyjnych	<ul style="list-style-type: none"> • Szybkość mobilnego Internetu wynosi w większości do 75 Mbit/s, większą prędkością jest objęte tylko miasto Prievidza • Nawet największe miasta w regionie nie są w pełni objęte superszybkim połączeniem internetowym o prędkości do 300 Mbit/s 	<ul style="list-style-type: none"> • Zwiększona dostępność do stałych i mobilnych bardzo szybkich sieci telekomunikacyjnych • Zwiększenie wykorzystania stałych i mobilnych bardzo szybkich sieci Stworzenie warunków dla rozwoju inwestycji w obszarach wymagających bardzo dużych prędkości sieci telekomunikacyjnej

¹¹ Mapy objęcia sieci i dostępności usług operatorów telekomunikacyjnych Slovak Telekom, Orange, O2 i 4ka

7.1.8.1. Środek I.4.1 Poprawa wykorzystania osobowego i towarowego transportu kolejowego

Nazwa środka	I.4.1 Poprawa wykorzystania osobowego i towarowego transportu kolejowego	
Filar/priorytet	I – Mobilność i skomunikowanie regionu / I.4 Rozwój pozostałej infrastruktury	
Opis środka	<p>Celem środka jest zwiększenie wykorzystania transportu kolejowego w regionie Górnej Nitry, a także jego wykorzystanie jako połączenia z innymi regionami. Środki powinny doprowadzić do poprawy infrastruktury kolejowej i zwiększenia konkurencyjności transportu kolejowego w stosunku do innych środków transportu. Celem rozwoju w obszarze kolejowego transportu pasażerskiego powinna być poprawa dostępności regionu Górnej Nitry koleją poprzez przyspieszenie i zwiększenie częstotliwości połączeń.</p> <p>Celem środka jest również rozwiązanie nowych możliwości wykorzystania istniejącej infrastruktury kolejowej, zwłaszcza na obszarach kopalni, które po zahamowaniu działalności górniczej będą dostępne dla nowych zastosowań, takich jak rozwój sektorów gospodarczych i przemysłu wymagających takiej infrastruktury.</p>	
Monitorowany cel	<ul style="list-style-type: none"> • Modernizacja linii kolejowych w regionie (poprawa parametrów linii) • Poprawa dostępności ośrodków gospodarczych poprzez transport kolejowy (Trenczyn, Bratysława, Nitra) • Nowe zrównoważone ekonomiczne wykorzystanie infrastruktury kolejowej w obiektach przemysłowych 	
Potencjalni projektodawcy	<ul style="list-style-type: none"> • Ministerstwo Transportu i Budownictwa Republiki Słowackiej • Koleje Republiki Słowackiej • Przedsiębiorstwa publicznego transportu osobowego • HBP • Slovenské elektrárne 	
Grupy docelowe	<ul style="list-style-type: none"> • Społeczeństwo • Przedsiębiorstwa w regionie 	
Wybór indykatorywnych celów projektowych	<ul style="list-style-type: none"> • Wykorzystanie istniejącej infrastruktury kolejowej w parkach przemysłowych do nowej produkcji 	
Organy odpowiedzialne i zadania	Ministerstwo Transportu i Budownictwa Republiki Słowackiej/Železnice Slovenskej republiky	Identyfikacja potencjalnych projektów Sporządzenie studium wykonalności Przygotowanie projektów Identyfikacja dodatkowych źródeł finansowania
	Ministerstwo Finansów Republiki Słowackiej	Identyfikacja i przydzielenie dodatkowych źródeł finansowania (na finansowanie mniejszych projektów, które nie mogą być finansowane z Programu operacyjnego Zintegrowana infrastruktura)

Organ zarządzający Programu operacyjnego Zintegrowana infrastruktura

Zapewnienie finansowania z istniejących źródeł Programu operacyjnego Zintegrowana infrastruktura zgodnie z zapotrzebowaniem

7.1.8.2. Środek I.4.2 Rozwój infrastruktury lotniczej

Nazwa środka	I.4.2 Rozwój infrastruktury lotniczej	
Filar/priorytet	I – Mobilność i skomunikowanie regionu / I.4 Rozwój pozostałej infrastruktury	
Opis środka	<p>Działanie ma na celu rozwój infrastruktury lotniczej i transportu lotniczego w regionie, którego rozbudowa ma wspierać turystykę, w szczególności w związku z uzdrowiskami w mieście Bojnice, ale także dalszy rozwój lotów rekreacyjnych i sportowych oraz zajęć rekreacyjnych związanych z jakością życia w regionie. Rozbudowa infrastruktury lotniczej ma również przyczynić się do dalszego rozwoju nowych sektorów inwestycji gospodarczych, dzięki bliskości lotniska Prievidza do parku przemysłowego.</p> <p>Działania na rzecz rozwoju infrastruktury lotniczej powinny zmierzać do rozwoju zaplecza lotniska w taki sposób, aby przyczynić się do wspierania rozwoju turystyki i potencjalnych inwestycji.</p>	
Monitorowany cel	<ul style="list-style-type: none"> • Dalszy rozwój infrastruktury i lotniska oraz jego zaplecza • Zwiększenie wykorzystania lotniska w powiązaniu z rozwojem ruchu turystycznego i na potrzeby lokalnych firm 	
Potencjalni projektodawcy	<ul style="list-style-type: none"> • Aeroklub Prievidza • Zarządcy lotnisk • Przedsiębiorstwa w regionie 	
Grupy docelowe	<ul style="list-style-type: none"> • Społeczeństwo • Goście regionu • Przedsiębiorstwa w regionie 	
Wybór indykatywnych celów projektowych	<ul style="list-style-type: none"> • Budowa budynku operacyjnego Lotniska Prievidza 	
Organy odpowiedzialne i zadania	Ministerstwo Transportu i Budownictwa Republiki Słowackiej	Zapewnić współpracę podczas identyfikacji możliwych źródeł finansowania w razie potrzeby

7.1.8.3. Środek I.4.3 Rozwój infrastruktury bardzo szybkich sieci telekomunikacyjnych

Nazwa środka	I.4.3 Rozwój infrastruktury bardzo szybkich sieci telekomunikacyjnych	
Filar/priorytet	I – Mobilność i skomunikowanie regionu / I.4 Rozwój pozostałej infrastruktury	

Opis środka	<p>Celem środka jest rozwój stałych i mobilnych szybkich szerokopasmowych sieci telekomunikacyjnych w regionie Górnej Nitry. Środek ma na celu nie tylko zwiększenie dostępności szybkiego Internetu dla ludności, ale także stworzenie infrastruktury niezbędnej do rozwoju nowych sektorów gospodarki, które wymagają wysokiej jakości i szybkiej infrastruktury telekomunikacyjnej. Środek zmierza nie tylko do poprawy jakości życia, ale także stworzenia warunków dla nowych form pracy, rozwoju innowacji, gospodarki cyfrowej oraz inwestycji w obszarze tzw. Industry 4.0.</p>	
Monitorowany cel	<ul style="list-style-type: none"> • Zwiększenie dostępności do stałych i mobilnych bardzo szybkich sieci telekomunikacyjnych • Zwiększenie wykorzystania stałych i mobilnych bardzo szybkich sieci • Stworzenie warunków dla rozwoju inwestycji w obszarach wymagających bardzo szybkich sieci telekomunikacyjnych 	
Potencjalni projektodawcy	<ul style="list-style-type: none"> • Ministerstwo Transportu i Budownictwa Republiki Słowackiej • Operatorzy telekomunikacyjni • Miasta i gminy 	
Grupy docelowe	<ul style="list-style-type: none"> • Społeczeństwo • Przedsiębiorstwa w regionie 	Grupy docelowe
Wybór indykatorywnych celów projektowych	<ul style="list-style-type: none"> • Dotychczas nie zostały złożone indykatorywne zamierzenia projektowe 	
Organy odpowiedzialne i zadania	<p>Ministerstwo Transportu i Budownictwa Republiki Słowackiej/Urząd Wicepremiera Rządu Republiki Słowackiej do inwestycji i informatyzacji</p>	Organy odpowiedzialne i zadania

7.2. Filary II – Gospodarka, działalność gospodarcza i innowacje

7.2.1. Uzasadnienie filara i jego wkład

Transformacja regionu wynikająca ze stopniowego wyhamowania wydobycia węgla i produkcji energii z węgla będzie oznaczać wyhamowanie aktywności gospodarczej i zatrudnienia w tych sektorach oraz będzie wymagać przeorientowania gospodarki regionalnej w kierunku nowych sektorów lub dalszego rozwoju już istniejących sektorów. Filary skoncentrowane na wsparciu transformacji gospodarczej jest zatem najważniejszym ze wszystkich czterech filarów planu działania. Podczas gdy pozostałe filary mają na celu poprawę warunków rozwoju gospodarczego (infrastruktura, edukacja) lub zwiększenie atrakcyjności regionu i jakości życia, filar gospodarczy koncentruje się bezpośrednio na zabezpieczeniu przyszłości regionu pod względem zatrudnienia, działalności gospodarczej ludzi w regionie oraz nowych sektorów i branż, na których region będzie opierać się po zakończeniu wydobyciu węgla.

Przyszła gospodarka regionu Górnej Nitry powinna być zrównoważona pod względem struktury działalności gospodarczej i zatrudnienia. W regionie istnieją już istotni wielcy pracodawcy, którzy w przyszłości mogą zastąpić utracone miejsca pracy w przemyśle wydobywczym, ale jednocześnie powinien być wspierany rozwój małych i średnich przedsiębiorstw oraz rozwój innowacji i sektorów o wyższej wartości dodanej, również w związku ze spodziewanymi zmianami strukturalnymi w przemyśle wynikającymi z automatyzacji i pojawienia się Industry 4.0.

Region Górnej Nitry nie cierpi obecnie na wysokie bezrobocie. Stopa rejestrowanego bezrobocia na koniec 2018 r. wynosiła 4,46% w regionie Prievidza i 2,96% w regionie Partizánske, obie poniżej średniej dla całej Słowacji¹². Jednak stopniowe osłabienie działalności górniczej doprowadzi do wzrostu bezrobocia, na co może również mieć wpływ koniunktura gospodarcza. Problemem regionu jest jednak odpływ i starzenie się ludności.

Wkładem filaru Gospodarka, przedsiębiorczość i innowacje ma być zatem nie tylko rozwiązanie powstałego bezrobocia związanego z końcem wydobycia węgla, ale przede wszystkim stworzenie warunków do budowania nowych miejsc pracy w nowych sektorach, które uczynią ten region atrakcyjnym zwłaszcza dla młodych ludzi. Jednocześnie ma on pomóc w rozwoju nowych rodzajów działalności gospodarczej, ponieważ biorąc pod uwagę strukturę wiekową pracowników przemysłu wydobywczego w regionie, można zakładać, znaczna liczba tych pracowników przejdzie na emeryturę lub przejdzie na wcześniejszą emeryturę wraz ze stopniowym wyhamowaniem wydobycia.

7.2.2. Sytuacja wyjściowa

Gospodarka Górnej Nitry jest obecnie zróżnicowana. W okręgu Prievidza oprócz wydobycia i energetyki funkcjonuje również przemysł maszynowy, przemysł chemiczny, budownictwo, przemysł gumowy, przemysł spożywczy i przemysł zbrojeniowy. Ponadto w regionie jest również rozwinięty ruch turystyczny, głównie zorientowany na uzdrowskie miasto Bojnice. W okręgu Partizánske przemysł koncentruje się głównie na przemyśle obuwniczym i skórzanym, ale także na meblach. Spółka HBP i jej spółki zależne są nadal największym pracodawcą w regionie Górna Nitra. W zależności od źródła jest podawana liczba pracowników od 3 000 do 4 000¹³. Inne miejsca pracy związane są z działalnością wydobywczą w łańcuchu odbiorczo-dostawczym, na przykład w produkcji energii z węgla brunatnego. Do innych dużych firmy w regionie należą np. Fortischem, GeWis Slovakia, Brose, Nestle, Honeywell, Rialto, Contitech (Continental), SaarGummi, Vegum i Slovaktual, które łącznie zatrudniają około 9 000 pracowników. Pomimo dywersyfikacji gospodarki w regionie na różne sektory przemysłowe, wyniki gospodarki pod względem wartości dodanej na mieszkańca są poniżej średniej Słowacji. Na podstawie danych Urzędu Statystycznego Republiki Słowackiej wartość dodana w przemyśle na mieszkańca była niższa od średniej słowackiej w latach od 2009 do 2016 roku.

¹² Miesięczne statystyki dotyczące liczby i struktury osób poszukujących pracy, grudzień 2018 r., Centralne Biuro Pracy, Spraw Społecznych i Rodziny

¹³ Liczba pracowników zależy od tego, czy uwzględnione są tylko pozycje bezpośrednio w działalności górniczej lub w spółkach córkach związanych z działalnością górniczą czy również pracownicy spółek córek poza działalnością górniczą.

W 2016 r. przemysłowa wartość dodana na mieszkańca w okręgu Prievidza wynosiła 2 426 EUR, a w okręgu Partizánske 1 761 EUR w stosunku do słowackiej średniej 2 767 EUR¹⁴.

Mikro, małe i średnie przedsiębiorstwa są również ważnym źródłem zatrudnienia i aktywności gospodarczej. Z tego punktu widzenia region Górnej Nitry jest poniżej średniej Słowacji. Liczba zarejestrowanych przedsiębiorstw w regionie w ciągu ostatnich kilku lat wzrasta, ale liczba osób samozatrudnionych i prowadzących działalność gospodarczą maleje¹⁵. Małe i średnie przedsiębiorstwa na Słowacji, w tym region Górnej Nitry, mają niski potencjał innowacyjny. Do problemów małych i średnich przedsiębiorstw należą szczególnie niższa produktywność, dostęp do finansowania i obciążenie administracyjne związane z zakładaniem i rozwijaniem działalności gospodarczej.

Region Górnej Nitry jest również poniżej średniej Słowacji pod względem absorpcji pomocy finansowej z funduszy spójności i funduszy strukturalnych UE. W latach 2007-2015 łączna kwota projektów regionalnych ze środków UE wyniosła 4,8 mld. EUR (bez projektów krajowych), przy czym w regionie Górna Nitra kwota ta wynosiła 144 mln EUR. Ponadto głównym beneficjentem pomocy jest sektor publiczny, co oznacza również niską absorpcję funduszy UE przez sektor prywatny.

Jak wspomniano powyżej, pod względem bezrobocia region Górnej Nitry znajduje się poniżej średniej ewidencjonowanej stopy bezrobocia na Słowacji. Stopa rejestrowanego bezrobocia na koniec 2018 r. wynosiła 4,46% w regionie Prievidza i 2,96% w regionie Partizánske, gdy tymczasem średnia na Słowacji to 5,04%. Poziom bezrobocia w regionie jest dobrym punktem wyjścia do przejścia od gospodarki węglowej, ponieważ tworzy przestrzeń dla absorpcji nowych osób poszukujących pracy, które tracą pracę w sektorze górniczym i czynnościach powiązanych. Według raportu Słowackiej Akademii Nauk nagłe zaprzestanie wydobycia mogłoby doprowadzić do wzrostu bezrobocia w okręgu Prievidza od około 8% do 10%, ponieważ spodziewany jest spadek pośredniego zatrudnienia w powiązanych sektorach.

Wraz ze stopniowym ograniczaniem wydobycia i również na podstawie planów głównych przedsiębiorstw w regionie zakłada się, że rynek pracy powinien być w stanie stworzyć wystarczającą liczbę nowych miejsc pracy, aby utrzymać zatrudnienie i działalność gospodarczą w regionie.

7.2.3. Sytuacja docelowa

Ogólnym celem filaru Gospodarka, innowacja i przedsiębiorczość jest zapewnienie zatrudnienia i działalności gospodarczej w regionie po ograniczeniu wydobycia węgla brunatnego i związanych z tym działań, poprzez rozwój istniejących sektorów gospodarki w regionie oraz dywersyfikację na nowe sektory. Celem jest wspieranie inwestycji, które stworzą nowe miejsca pracy w istniejących i nowych przedsiębiorstwach oraz projektach rozwojowych mających na celu ponowne wykorzystanie brązowych parków po działalności górniczej i po produkcji energii z węgla brunatnego, a także wspieranie tworzenia i rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw oraz wspieranie innowacyjnego potencjału przedsiębiorstw w regionie.

W sytuacji docelowej w regionie Górnej Nitry będzie się rozwijać zróżnicowana gospodarka w symbiozie z ochroną środowiska i z wykorzystaniem historycznych uwarunkowań regionu, na przykład w przemyśle energetycznym, chemicznym, gumowym i zbrojeniowym. Z jednej strony gospodarka regionu powinna zapewnić nowe miejsca pracy dla pracowników przemysłu wydobywczego, którzy w okresie hamowania działalności górniczej nadal będą w wieku produkcyjnym, ale przede wszystkim musi skupić się na tworzeniu atrakcyjnych miejsc pracy dla młodszego pokolenia, które będzie trzeba utrzymać w regionie Górnej Nitry i zmniejszyć emigrację z regionu oraz związane z tym trend starzenia się obywateli. Gospodarka regionu odpowie również na nowe wyzwania w przemyśle, takie jak automatyzacja i innowacja procesów produkcyjnych oraz wprowadzenie zasad Industry 4.0, których stopniowy początek zbiegnie się z okresem transformacji regionu z gospodarki opartej na wydobyciu węgla.

W dziedzinie przedsiębiorczości i innowacji istnieje potrzeba poprawy wsparcia technicznego w regionie oraz wzmocnienia pomocy w tworzeniu i rozwijaniu małych i średnich przedsiębiorstw, a także pomocy w przygotowaniu wsparcia finansowego c z y to z funduszy UE, czy z funduszy krajowych, poprawiając tym samym zdolność absorpcyjną tych funduszy po stronie sektora prywatnego i zwiększyć aktywność innowacyjną przedsiębiorstw.

¹⁴Urząd Statystyczny Republiki Słowackiej, StatData – Publiczna baza danych

¹⁵WSPARCIE REGIONÓW WĘGLOWYCH W TRANSFORMACJI – Analizy społeczno-ekonomiczne dla wsparcia wykorzystania Europejskich Funduszy Strukturalnych i Inwestycyjnych – Studium eksperckie Górna Nitra, Republika Słowacka, Instytut Prognoz, Słowacka Akademia Nauk

Region Górnej Nitry miał w przeszłości silną tradycję również w rolnictwie. Ten sektor gospodarki może być także rozwijany, zwłaszcza w odniesieniu do potencjału wykorzystania ziemi HBP do działalności rolniczej, lub do skupienia się na rozwoju rolnictwa ekologicznego w związku z rozwojem gospodarki zrównoważonej i o obiegu zamkniętym. Zasady gospodarki o obiegu zamkniętym powinny być również stosowane w innych sektorach gospodarki, takich jak wsparcie lokalnej produkcji i konsumpcji, zrównoważone gospodarowanie odpadami i wodą oraz w energetyce.

Region powinien również opierać się na tradycji turystyki, zwłaszcza w sektorze uzdrowiskowym, z połączeniem z tradycją górniczą i innymi atrakcjami turystycznymi i rekreacyjnymi w regionie. Turystyka w regionie jest komplementarnym i sezonowym sektorem gospodarki. Rozwój turystyki może być wspierany przez poprawę marketingu regionu, poprzez integrację podaży turystycznej i inwestowanie w infrastrukturę turystyczną.

7.2.4. Przegląd priorytetów i środków

Filar Gospodarka, przedsiębiorczość i innowacje składa się z pięciu priorytetów, które są dalej podzielone na następujące środki:

- Priorytet II.1 Wsparcie innowacji, badań i rozwoju
 - Środek II.1.1 Rozwój innowacji, badań i rozwoju w nawiązaniu do specjalizacji regionu i nowych sektorów gospodarki
 - Środek II.1.1 Rozwój innowacji, badań i rozwoju w dziedzinie zrównoważonej energetyki
- Priorytet II.2 Wsparcie tworzenia nowych trwałych miejsc pracy
 - Środek II.2.1 Rozwój bezpośrednich inwestycji w tworzenie nowych, zróżnicowanych i zrównoważonych miejsc pracy
 - Środek II.2.2 Rozwój inwestycji w tworzenie nowych miejsc pracy w brązowych parkach
- Priorytet II.3 Wsparcie rozwoju małej i średniej przedsiębiorczości
 - Środek II.3.1 Wsparcie na rozpoczęcie działalności i pomoc techniczna dla małych i średnich przedsiębiorstw
 - Środek II.3.2 Wspieranie rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw
- Priorytet II.4 Wspieranie rozwoju zrównoważonego rolnictwa i gospodarki o obiegu zamkniętym gospodarki
 - Środek II.4.1 Rozwój działalności w rolnictwie oraz rolnictwa ekologicznego i o obiegu zamkniętym
 - Środek II.4.2 Rozwój infrastruktury spektrum gospodarki o obiegu zamkniętym
- Priorytet II.5 Wsparcie rozwoju ruchu turystycznego
 - Środek II.5.1 Rozwój ruchu turystycznego w nawiązaniu do tradycji regionu
 - Środek II.5.2 Rozwój infrastruktury ruchu turystycznego w regionie

Priorytety i środki w ramach filaru Gospodarka, przedsiębiorczość i innowacje są opisane bardziej szczegółowo w następujących podrozdziałach.

7.2.5. Priorytet II.1 Wsparcie innowacji, badań i rozwoju

Priorytet ma na celu zwiększenie aktywności innowacyjnej przedsiębiorstw w regionie w celu wspierania badań i rozwoju oraz działań o wyższej wartości dodanej. Ogólnie rzecz biorąc, Słowacja ma problem z potencjałem innowacyjnym i promowaniem innowacji, badań i rozwoju, podczas gdy region Górnej Nitry nie jest wyjątkiem. Jeśli chodzi o finansowanie z UE, obszar badania i innowacje to długoterminowy obszar problemowy.

Jednym z obszarów problemowych związanych z innowacjami, badaniami i rozwojem jest ograniczona zdolność szczególnie małych i średnich przedsiębiorstw w regionie do przygotowywania innowacyjnych projektów wysokiej jakości, które mogłyby z powodzeniem ubiegać się o wsparcie finansowe, niezależnie od tego, czy pochodzą z zarządzanych przez UE funduszy skoncentrowanych na innowacjach, ale także z centralnie zarządzanych programów dotacyjnych UE, takich jak „Horyzont 2020”. Większe przedsiębiorstwa w regionie Górnej Nitry już dziś prowadzą badania i rozwój oraz planują rozszerzenie działalności badawczej w przyszłości. Jednak małe i średnie przedsiębiorstwa muszą być również zaangażowane w działalność innowacyjną, a także powiązane z instytucjami edukacyjnymi.

Wspieranie innowacji w regionie powinno być zgodne z wizją przekształcenia regionu z gospodarki węglowej w nowe sektory gospodarki, ale także w oparciu o historyczną specjalizację regionu, w szczególności tradycję energetyczną, w której możliwości badań i rozwoju są oferowane na znacznie większej liczbie obszarów takich jak odnawialne źródła energii, inteligentne sieci dystrybucji energii elektrycznej, inteligentne rozwiązania w zakresie efektywności energetycznej itp.

Środek	Podstawy	Cel
II.1.1 Rozwój innowacji, badań i rozwoju w nawiązaniu do specjalizacji regionu i nowych sektorów gospodarki	<ul style="list-style-type: none"> Potencjał innowacyjny lokalnych firm jest niski, szczególnie w małych i średnich przedsiębiorstwach Zdolność absorpcyjna firm w regionie do otrzymania wsparcia z funduszy UE jest niższa niż średnia Słowacji Badania i rozwój w regionie są ograniczone tylko do większych przedsiębiorstw 	<ul style="list-style-type: none"> Rozszerzenie działalności innowacyjnej małych i średnich przedsiębiorstw w regionie przez wsparcie innowacyjnych projektów skoncentrowanych na specjalizacji regionu oraz na nowe sektory Poszerzenie badawczych i rozwojowych aktywności dużych przedsiębiorstw w regionie Powiązanie działalności innowacyjne małych i średnich przedsiębiorstw z dużymi przedsiębiorstwami i instytucjami edukacyjnymi w celu stworzenia innowacyjnego ekosystemu Poprawa wsparcia technicznego dla przedsiębiorstw podczas przygotowywania projektów badawczych i innowacyjnych oraz w ubieganiu się o finansowanie z funduszy UE
II.1.2 Rozwój innowacji, badań i rozwoju w dziedzinie zrównoważonej energetyki	<ul style="list-style-type: none"> Region ma tradycję w sektorze energetycznym od momentu uruchomienia elektrowni Nováky w latach 50. XX wieku Region nie jest jednak liderem w dziedzinie energii odnawialnej i innowacji w energetyce 	<ul style="list-style-type: none"> Utrzymanie i dalszy rozwój sektora energetycznego w regionie jako jednego z filarów transformacji gospodarczej Rozwijanie badań i rozbudowa w dziedzinie energii odnawialnej, efektywności energetycznej,

energetyki bezemisyjnej i
inteligentnych rozwiązań
energetycznych

7.2.5.1. Środek II.1.1 Rozwój innowacji, badań i rozwoju w nawiązaniu do specjalizacji regionu i nowych sektorów gospodarki

Nazwa środka	II.1.1 Rozwój innowacji, badań i rozbudowy w nawiązaniu do specjalizacji regionu i nowych sektorów gospodarki
Filar/priorytet	II. – Gospodarka, przedsiębiorczość i innowacje / II.1 Wsparcie innowacji, badań i rozwoju
Opis środka	<p>Środek ma na celu wspieranie innowacji, badań i rozwoju w dużych przedsiębiorstwach, a także wspieranie potencjału innowacyjnego małych i średnich przedsiębiorstw. Potencjał innowacyjny można budować na tradycyjnej specjalizacji gospodarczej regionu, przy użyciu istniejącej wykwalifikowanej siły roboczej i infrastruktury (górnictwo, przemysł gumowy, chemiczny, zbrojeniowy), a także na nowych zróżnicowanych sektorach gospodarki (przemysł samochodowy, elektromobilność, inne paliwa alternatywne) oraz na nowych trendach w dziedzinie przemysłu (robotyka, automatyka, Industry 4.0).</p> <p>Środek powinien dotyczyć nie tylko samej promocji innowacji, badań i rozwoju oraz wzmocnienia działalności innowacyjnej w regionie, ale także wsparcia technicznego w celu zwiększenia potencjału innowacyjnego małych i średnich przedsiębiorstw w postaci doradztwa dotyczącego przygotowania projektów i szukania źródeł finansowania oraz stworzenia niezbędnej infrastruktury wsparcia i innowacyjnego ekosystemu przez łączenie dużych i małych przedsiębiorstw, instytucji edukacyjnych i badawczych.</p>
Monitorowany cel	<ul style="list-style-type: none"> • Zwiększyć aktywność innowacyjną małych i średnich przedsiębiorstw w regionie przez wsparcie innowacyjnych projektów skoncentrowanych na specjalizacji regionu oraz na nowe sektory gospodarki • Poszerzenie badawczych i rozwojowych aktywności dużych przedsiębiorstw w regionie • Powiązać działalności innowacyjne małych i średnich przedsiębiorstw z dużymi przedsiębiorstwami i instytucjami edukacyjnymi w celu stworzenia innowacyjnego ekosystemu • Opracowanie nowej metody oceny ubocznego produktu energetycznego z elektrowni ciepłej (Uniwersytet Trenczyński Alexandra Dubčeka) • Poprawa wsparcia technicznego dla przedsiębiorstw podczas przygotowywania projektów badawczych i innowacyjnych oraz w ubieganiu się o finansowanie z funduszy UE
Potencjalni projektodawcy	<ul style="list-style-type: none"> • Małe i średnie przedsiębiorstwa • Duże przedsiębiorstwa • Instytucje oświatowe • Instytucje badawcze
Grupy docelowe	<ul style="list-style-type: none"> • Studenci • Wykwalifikowana siła robocza

Wybór indykatywnych celów projektowych

- Przedsiębiorstwa w regionie
- Centrum rozwoju technologii podziemnych
- Innowacyjna produkcja wózków i komponentów wózków do towarowych osobowych pojazdów szynowych
- Centrum rozwoju i produkcji jednocelowych zautomatyzowanych maszyn do przemysłu gumowego i z tworzyw sztucznych
- Stworzenie działu opracowań dla rozwoju samochodowego
- Badanie naturalnego gazu drobnoustrojowego w Kotlinie Górnej Nitry
- Centrum rozwojowe skoncentrowane na rozwoju komponentów tłumikowych głównie do przemysłu samochodowego
- Projekt Baťovany 2.0 w miejscowości Partizánske - wsparcie innowacji za pośrednictwem IT i technologii, wsparcie przedsiębiorczości itp.

Organy odpowiedzialne i zadania

Organ zarządzający Programu operacyjnego Badania i innowacje

Identyfikacja możliwych źródeł finansowania w ramach programu operacyjnego Badania i innowacje

Przygotowanie wezwań do finansowania projektów w razie identyfikacji możliwości finansowania w ramach danego programu operacyjnego

7.2.5.2. Środek II.1.1 Rozwój innowacji, badań i rozbudowy w dziedzinie zrównoważonej energetyki

Nazwa środka	II.1.2 Rozwój innowacji, badań i rozbudowy w dziedzinie zrównoważonej energetyki
Filar/priorytet	II. – Gospodarka, przedsiębiorczość i innowacje / II.1 Wsparcie innowacji, badań i rozwoju
Opis środka	<p>Środek ma na celu wspieranie projektów innowacji, badań i rozwoju w sektorze energetycznym zgodnie z historią tego sektora w regionie Górnej Nitry. Regiony węglowe są często ściśle powiązane z energetyką, a wiele regionów w transformacji stara się budować na historii energetyki i istniejącej wykwalifikowanej sile roboczej (na przykład regiony Limburgia w Holandii lub Łużyce w Niemczech).</p> <p>Środki koncentrują się na nowej energii, tj. rozwiązaniach dla odnawialnych i niskoemisyjnych źródeł energii oraz zmniejszeniu ich kosztów inwestycyjnych i operacyjnych, innowacyjnych rozwiązaniach dotyczących wydajności energetycznej, inteligentnych sieci energetycznych, magazynowaniu energii i dystrybuowanych lokalnych odnawialnych źródeł energii.</p>
Monitorowany cel	<ul style="list-style-type: none"> • Rozwijanie badań i ożywienia w dziedzinie energii odnawialnej, efektywności energetycznej, energii bezemisyjnej i inteligentnych rozwiązań energetycznych Rozwijanie badań i ożywienia w dziedzinie energii odnawialnej, efektywności energetycznej, energetyki bezemisyjnej i inteligentnych rozwiązań w energetyce

Potencjalni projektodawcy	<ul style="list-style-type: none"> • Przedsiębiorstwa w regionie • Przedsiębiorstwa energetyczne • Instytucje oświatowe • Instytucje badawcze • Miasta i gminy
Grupy docelowe	<ul style="list-style-type: none"> • Użytkownicy energii • Producenci energii • Studenci • Wykwalifikowana siła robocza • Przedsiębiorstwa w regionie
Wybór indykatywnych celów projektowych	<ul style="list-style-type: none"> • Budowa rozwojowego i produkcyjnego centrum na przemysłowe zapasowe systemy akumulatorowe • Budowa rozwojowego i produkcyjnego centrum na stacje ładowania samochodów elektrycznych • Rozwój nowej metody oceny materiału pozostałego produktu energetycznego z elektrowni ciepłej
Organy odpowiedzialne i zadania	<p>Ministerstwo Gospodarki Republiki Słowackiej</p> <p>Identyfikacja możliwych źródeł finansowania w razie konieczności</p>

7.2.6. Priorytet II.2 Wsparcie tworzenia nowych trwałych miejsc pracy

Jak wspomniano powyżej, liczba pracowników spółki HBP wynosi od 3 000 do 4 000¹⁶, w zależności od tego, które rodzaje działalności i spółki zostaną włączone do tej liczby. Inne miejsca pracy są powiązane z działalnością wydobywczą w łańcuchu dostawczo-odbiorczym, na przykład przy produkcji energii z węgla brunatnego, gdzie około 240 pracowników pracuje bezpośrednio w elektrowni Nováky, co ma ogólny wpływ na zatrudnienie również poza elektrownią w liczbie 500 miejsc pracy¹⁷.

Stopniowe ograniczanie wydobycia węgla oraz produkcji energii elektrycznej i ciepła z węgla w regionie doprowadzi do utraty większości miejsc pracy w górnictwie oraz niektórych miejsc pracy w sektorze energetycznym (w zależności od przyszłych rozwiązań w zakresie dostaw ciepła i wytwarzania energii elektrycznej w regionie). Priorytetem jest zatem promowanie tworzenia nowych trwałych miejsc pracy, zarówno w istniejących przedsiębiorstwach w regionie, jak i przy nowych inwestycjach. Nowe miejsca pracy powinny z jednej strony koncentrować się na zdolności do zatrudnienia pracowników, którzy stracili pracę w przemyśle wydobywczym i jeszcze nie osiągnęli wieku z prawem do wcześniejszej emerytury, ale z drugiej strony powinny być również skierowane do młodszego pokolenia, które będzie wchodzić na rynek pracy już w trakcie transformacji regionu z gospodarki węglowej.

W związku ze wsparciem tworzenia nowych miejsc pracy należy również skupić się na rewitalizacji tzw. brązowych parków, tj. terenów przemysłowych, które zostaną uwolnione po zakończeniu działalności wydobywczej, a częściowo także po zmianie produkcji energii w regionie. W regionie Górnej Nitry brakuje obecnie parków przemysłowych, które mogłyby wchłonąć większego inwestora. Rewitalizacja brązowych parków umożliwiłaby zatem stworzenie miejsca

¹⁶ Liczba pracowników zależy od tego, czy uwzględnione są tylko pozycje bezpośrednio w działalności górniczej lub w spółkach córkach związanych z działalnością górniczą czy również pracownicy spółek córek poza działalnością górniczą.

¹⁷ Slovenské elektrárne, a.s.

dla nowych inwestorów bez potrzeby posiadania dodatkowych gruntów, a także potrzeby budowy nowych sieci inżynierskich. Co więcej, istniejące tereny przemysłowe HBP i ENO posiadają wybudowaną infrastrukturę kolejową, która mogłaby być wykorzystana do niektórych rodzajów cięższego przemysłu.

Środek	Podstawy	Cel
<p>II.2.1 Rozwój bezpośrednich inwestycji w tworzenie nowych, zróżnicowanych i zrównoważonych miejsc pracy</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Stopniowe ograniczanie wydobycia węgla brunatnego może spowodować utratę do 4000 miejsc pracy w kopalniach i do 500 miejsc pracy w energetyce w zależności od przyszłych rozwiązań w zakresie produkcji energii w regionie • Nie wszyscy pracownicy ze zlikwidowanych miejsc pracy wejdą na rynek pracy, biorąc pod uwagę fakt, że niektórzy z nich przejdą na emeryturę lub wcześniejszą emeryturę • Wiele istniejących przedsiębiorstw w regionie wskazuje na niedobory siły roboczej 	<ul style="list-style-type: none"> • Tworzenie nowych miejsc pracy poza przemysłem wydobywczym w celu stworzenia możliwości zatrudnienia dla młodszego pokolenia i pracowników przemysłu wydobywczego, którzy stracą pracę w wyniku zahamowania wydobycia węgla
<p>II.2.2 Rozwój inwestycji w tworzenie nowych miejsc pracy w brązowych parkach</p>	<ul style="list-style-type: none"> • W regionie Górnej Nitry jest obecnie mało miejsca na większe inwestycje w nowe parki przemysłowe • Jednocześnie w regionie znajduje się kilka brązowych parków przemysłowych, ale nie są one mapowane pod względem dostępnej powierzchni, sieci inżynierskich, własności itp. • W następstwie zahamowania wydobycia węgla duże tereny przemysłowe zostaną uwolnione Tereny w obiektach HBP, a częściowo także w obiektach ENO mogą być rewitalizowane, a następnie dalej wykorzystane 	<ul style="list-style-type: none"> • Mapowanie potencjału brązowych parków przemysłowych w regionie • Rewitalizacja terenów przemysłowych HBP i ENO w celu ich dalszego wykorzystania • Umieszczanie nowych inwestycji w zrewitalizowanych brązowych parkach i tworzenie nowych miejsc pracy w brązowych parkach

7.2.6.1. Środek II.2.1 Rozwój bezpośrednich inwestycji w tworzenie nowych, zróżnicowanych i zrównoważonych miejsc pracy

Nazwa środka	II.2.1 Rozwój bezpośrednich inwestycji w tworzenie nowych, zróżnicowanych i zrównoważonych miejsc pracy	
Filar/priorytet	II. – Gospodarka, przedsiębiorczość i innowacje / Priorytet II.2 Wsparcie tworzenia nowych trwałych miejsc pracy	
Opis środka	<p>Celem środka jest wsparcie tworzenia nowych miejsc pracy w regionie Górnej Nitry w istniejących zróżnicowanych sektorach, takich jak przemysł maszynowy, gumowy, chemiczny, obuwniczy, energetyka, a także w potencjalnych nowych sektorach, w celu zapewnienia płynnego wchłaniania siły roboczej wchodzącej na rynek pracy jako wynik stopniowego ograniczania wydobycia węgla.</p> <p>Jednocześnie celem środka jest wsparcie tworzenia nowych atrakcyjnych miejsc pracy, aby utrzymać młode pokolenie w regionie Górnej Nitry poprzez długofalowo zrównoważone możliwości zatrudnienia.</p>	
Monitorowany cel	<ul style="list-style-type: none"> • Tworzenie nowych miejsc pracy poza przemysłem wydobywczym w celu stworzenia możliwości zatrudnienia dla młodszego pokolenia i pracowników przemysłu wydobywczego, którzy tracą pracę w wyniku zahamowania wydobycia węgla 	
Potencjalni projektodawcy	<ul style="list-style-type: none"> • Przedsiębiorstwa w regionie • Potencjalni nowi inwestorzy 	
Grupy docelowe	<ul style="list-style-type: none"> • Osoby poszukujące pracy • Pracownicy przemysłu wydobywczego • Uczniowie i abiturienti 	
Wybór indykatorywnych celów projektowych	<ul style="list-style-type: none"> • Nowoczesna produkcja specjalnych produktów chemii organicznej • Budowa parku przemysłowego w mieście Prievidza – Strefa przemysłowa Prievidza – Západ II. • Nowa strefa przemysłowa Handlová • Zakład produkcyjny przetwórstwa warzyw i owoców w innowacyjny sposób w procesie liofilizacji i próżniowego frytowania • Nowe wytwarzanie produktów z płyt polipropylenowych lub innych materiałów z tworzyw sztucznych • Zakład do produkcji i montażu rozwiązań niezależnych pod względem energetycznym z odnawialnych źródeł energii 	
Organy odpowiedzialne i zadania	Ministerstwo Gospodarki Republiki Słowackiej	Zgodnie z zapotrzebowaniem, ocena pomocy inwestycyjnej przedłożonych projektów
	Organ zarządzający Programu operacyjnego Badania i innowacje	Identyfikacja możliwych źródeł finansowania w ramach programu operacyjnego Zasoby ludzkie Przygotowanie wezwań do finansowania

7.2.6.2. Środek II.2.2 Rozwój inwestycji w tworzenie nowych miejsc pracy w brązowych parkach

Nazwa środka	II.2.2 Rozwój inwestycji w tworzenie nowych miejsc pracy w brązowych parkach
Filar/priorytet	II. – Gospodarka, przedsiębiorczość i innowacje / Priorytet II.2 Wsparcie tworzenia nowych trwałych miejsc pracy
Opis środka	Celem środka jest wsparcie rewitalizacji istniejących brązowych parków przemysłowych i obszarów w celu ich nowego zastosowania gospodarczego jako alternatywy dla zajęcia gruntów pod budowę nowych parków przemysłowych. Środek ma również na celu rewitalizację obszarów przemysłowych, które zostaną uwolnione w trakcie zahamowania działalności wydobywczej w obiektach HBP, a częściowo w obiektach ENO.
Monitorowany cel	<ul style="list-style-type: none"> • Mapowanie potencjału brązowych parków przemysłowych w regionie • Rewitalizacja terenów przemysłowych HBP i ENO w celu ich dalszego wykorzystania • Umieszczanie nowych inwestycji w zrewitalizowanych brązowych parkach i tworzenie w nich nowych miejsc pracy
Potencjalni projektodawcy	<ul style="list-style-type: none"> • HBP • Slovenské elektrárne • Miasta i gminy • Przedsiębiorstwa w regionie • Potencjalni nowi inwestorzy
Grupy docelowe	<ul style="list-style-type: none"> • Osoby poszukujące pracy • Pracownicy przemysłu wydobywczego • Uczniowie i abiturienti
Wybór indykatorywnych celów projektowych	<ul style="list-style-type: none"> • Budowa brązowego parku przemysłowego na terenie Elektrowni Nováky (ENO) • Budowanie kawernowych zbiorników gazu ziemnego w korytarzach górniczych • Centrum logistyczne biomasy • Innowacyjna produkcja wózków kolejowych wagonów towarowych w tym badania i rozwój • Budowa napełniarki naturalnej wody stołowej • Rozszerzenie hodowli tawady • Rozwój ogrodnictwa • Rozwój szklarni

	<ul style="list-style-type: none"> • Zakład produkujący bioplastiki 	
Organy odpowiedzialne i zadania	Ministerstwo Gospodarki Republiki Słowackiej	Zgodnie z zapotrzebowaniem, ocena pomocy inwestycyjnej przedłożonych projektów
	Organ zarządzający Programu operacyjnego Badania i innowacje	Identyfikacja możliwych źródeł finansowania w ramach programu operacyjnego Zasoby ludzkie Przygotowanie wezwań do finansowania projektów

7.2.7. Priorytet II.3 Wsparcie rozwoju małej i średniej przedsiębiorczości

Oprócz dużych inwestycji, które mogą mieć kluczowe znaczenie dla utrzymania zatrudnienia w regionie po zahamowaniu wydobycia węgla, konieczne jest również wspieranie rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw, które mogą tworzyć nowe miejsca pracy w wielu obszarach, usługach, turystyce, w powiązaniu z łańcuchami dostawczo-odbiorczymi, a także w obszarach o wyższej wartości dodanej, w badaniach i rozwoju oraz w sektorach innowacyjnych. Aktywność małych i średnich przedsiębiorstw w regionie jest niższa niż średnia Słowacji, chociaż w ostatnich latach liczba małych i średnich przedsiębiorstw rośnie.

W przypadku początkujących przedsiębiorców w regionie konieczne jest także rozszerzenie pomocy technicznej w zakresie zakładania i dalszego rozwoju firmy, czy to w formie centrów doradztwa biznesowego, inkubatorów przedsiębiorczości czy akceleratorów. Małe i średnie przedsiębiorstwa w regionie mają również zmniejszoną zdolność absorpcji funduszy UE z powodu niewystarczających zdolności przygotowania projektów lub z powodu braku doświadczenia w przygotowywaniu projektów i procesach ubiegania się o finansowanie z funduszy UE. W związku z tym priorytet jest skoncentrowany zatem również na poprawie wsparcia technicznego dla małych i średnich przedsiębiorstw w zakresie rozpoczęcia działalności gospodarczej, a także w korzystaniu z różnych źródeł finansowania.

Środek	Podstawy	Cel
II.3.1 II.3.1 Wsparcie na rozpoczęcie działalności i pomoc techniczna dla małych i średnich przedsiębiorstw	<ul style="list-style-type: none"> • Małe i średnie przedsiębiorstwa w regionie mają również zmniejszoną zdolność absorpcji w czerpaniu pomocy z funduszy UE z powodu niewystarczających zdolności technicznych do przygotowania projektów lub z powodu braku doświadczenia w przygotowywaniu projektów • Małe i średnie przedsiębiorstwa w regionie wskazują na potrzebę większej pomocy podczas zakładania i rozwijania działalności gospodarczej 	<ul style="list-style-type: none"> • Zwiększenie pomocy technicznej podczas zakładania i dalszego rozwoju przedsiębiorstw • Podnoszenie świadomości na temat możliwości pozyskiwania pomocy z funduszy UE dla małych i średnich przedsiębiorstw oraz zapewnianie doradztwa w zakresie przygotowania projektów do pozyskiwania pomocy z funduszy UE
II.3.2 Wspieranie rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw	<ul style="list-style-type: none"> • Aktywność małych i średnich przedsiębiorstw kształtuje się poniżej średniej na Słowacji, ale liczba małych i średnich przedsiębiorstw rośnie w ostatnich latach • Jednak wyniki gospodarcze małych i średnich przedsiębiorstw w regionie są powyżej średniej 	<p>Wzrost aktywności małych i średnich przedsiębiorstw w regionie oraz tworzenie nowych miejsc pracy w małych i średnich przedsiębiorstwach w celu stworzenia możliwości zatrudnienia zwłaszcza młodego pokolenia i pracowników</p>

Słowacji

- Jednocześnie jednak spada liczba osób fizycznych – przedsiębiorców i osób prowadzących działalność gospodarczą na własny rachunek

przemysłu wydobywczego, którzy pod wpływem zahamowania wydobycia węgla tracą pracę

7.2.7.1. Środek II.3.1 Wsparcie na rozpoczęcie działalności i pomoc techniczna dla małych i średnich przedsiębiorstw

Nazwa środka	II.3.1 Wsparcie na rozpoczęcie działalności i pomoc techniczna dla małych i średnich przedsiębiorstw
Filar/priorytet	II. – Gospodarka, przedsiębiorczość i innowacje / II.3 Wsparcie rozwoju małej i średniej przedsiębiorczości
Opis środka	<p>Środek ten ma na celu rozszerzenie i poprawę wsparcia dla małych i średnich przedsiębiorstw i przedsiębiorstw typu start-up w fazie rozruchu działalności i późniejszego rozwoju, na przykład w formie konsultacji, doradztwa podczas przygotowania biznesplanu, doradztwa podczas czynności administracyjnych związanych z działalnością, doradztwa w zakresie finansowania przedsiębiorczości itd.</p> <p>Środek ma również na celu zwiększenie świadomości małych i średnich przedsiębiorstw w zakresie możliwości czerpania pomocy z funduszy UE oraz doradztwa skoncentrowanego na procesach związanych z pobieraniem pomocy z funduszy UE i przetwarzaniem projektów mających na celu pozyskiwanie pomocy z funduszy UE.</p>
Monitorowany cel	<ul style="list-style-type: none"> • Zwiększenie pomocy technicznej podczas zakładania i dalszego rozwoju przedsiębiorstw • Podnoszenie świadomości na temat możliwości pozyskiwania pomocy z funduszy UE dla małych i średnich przedsiębiorstw oraz zapewnianie doradztwa w zakresie przygotowania projektów do pozyskiwania pomocy z funduszy UE
Potencjalni projektodawcy	<ul style="list-style-type: none"> • Miasta i gminy • SBA • SARIO • SIEA • Organizacje non-profit
Grupy docelowe	<ul style="list-style-type: none"> • Małe i średnie przedsiębiorstwa • Początkujący przedsiębiorcy • Zainteresowani prowadzeniem działalności • Osoby poszukujące pracy
Wybór indykatorywnych celów projektowych	<ul style="list-style-type: none"> • Budowa miejsc wsparcia dla początkujących lub rozwijających się zakładów i przedsiębiorców w miejscowościach Nováky, Handlova i Sebedraží • Projekt wsparcia podczas budowy i pomyślnego prowadzenia działalności dla początkujących przedsiębiorców

- Projekt STODOLA - budowa struktury inkubatora działalności gospodarczej młodzieży szkół średnich i studentów w Górnej Nitrze

Organy odpowiedzialne i zadania

Organy zarządzające programami operacyjnymi Badania i innowacje oraz Zasoby ludzkie

Identyfikacja możliwych źródeł finansowania w ramach programu operacyjnego Badania i innowacje oraz Zasoby ludzkie
Przygotowanie wezwań do finansowania projektów w razie identyfikacji możliwości finansowania w ramach danego programu operacyjnego

7.2.7.2. Środek II.3.2 Wspieranie rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw

Nazwa środka	II.3.2 Wspieranie rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw
Filar/priorytet	II. – Gospodarka, przedsiębiorczość i innowacje / II.3 Wsparcie rozwoju małej i średniej przedsiębiorczości
Opis środka	<p>Celem środka jest wspieranie tworzenia nowych miejsc pracy w małych i średnich przedsiębiorstwach oraz wspieranie nowych biznesplanów małych i średnich przedsiębiorstw w regionie, które zamierzają zapewnić nowe miejsca pracy, aby zapobiec wzrostowi bezrobocia z powodu zaprzestania działalności wydobywczej.</p> <p>Środek ten ma przede wszystkim wspierać rozwój małych i średnich przedsiębiorstw zgodnie z wizją transformacji regionu Górnej Nitry w nowych sektorach gospodarki, a także koncentrować się na innowacjach, badaniach i rozwoju, usługach i działaniach o wyższej wartości dodanej.</p>
Monitorowany cel	<ul style="list-style-type: none"> • Wzrost aktywności małych i średnich przedsiębiorstw w regionie oraz tworzenie nowych miejsc pracy w małych i średnich przedsiębiorstwach w celu stworzenia możliwości zatrudnienia zwłaszcza młodego pokolenia i pracowników przemysłu wydobywczego, którzy pod wpływem zahamowania wydobycia węgla stracą pracę
Potencjalni projektodawcy	<ul style="list-style-type: none"> • Miasta i gminy • SBA • SARIO • SIEA • Organizacje non-profit • Przedsiębiorstwa w regionie
Grupy docelowe	<ul style="list-style-type: none"> • Małe i średnie przedsiębiorstwa • Początkujący przedsiębiorcy
Wybór indykatywnych celów projektowych	<ul style="list-style-type: none"> • Projekt wsparcia rozwoju małej i średniej przedsiębiorczości w celu tworzenia miejsc pracy jako substytut ograniczenia górnictwa • Platforma rozwojowa i komunikacyjna dla małych i średnich przedsiębiorstw w mieście Handlová

- Innowacyjny klaster transformacyjny Górnej Nitry w celu wsparcia małej i średniej przedsiębiorczości z potencjałem innowacyjnym

Organy odpowiedzialne i zadania	Organ zarządzający Programu operacyjnego Badania i innowacje	Identyfikacja możliwych źródeł finansowania w ramach programu operacyjnego Badania i innowacje Przygotowanie wezwań do finansowania projektów w razie identyfikacji możliwości finansowania w ramach danego programu operacyjnego
--	--	--

7.2.8. Priorytet II.4 Wspieranie rozwoju zrównoważonego rolnictwa i gospodarki o obiegu zamkniętym

Zrównoważona gospodarka o obiegu zamkniętym jest częścią wizji zdefiniowanej w Strategii polityki ochrony środowiska Republiki Słowackiej do 2030 r.¹⁸. Gospodarka o obiegu zamkniętym opiera się na zrównoważonym wykorzystaniu zasobów w zamkniętym cyklu od ich pozyskania, wykorzystania do produkcji, dystrybucji, konsumpcji i późniejszego ponownego wykorzystania materiałów. Jedną z koncepcji gospodarki o obiegu zamkniętym jest również wykorzystanie lokalnych zasobów poprzez powiązanie ich z lokalną konsumpcją.

W tym kontekście priorytet koncentruje się na wspieraniu lokalnego rolnictwa i innych aspektów gospodarki o obiegu zamkniętym, takich jak zrównoważone zarządzanie odpadami i gospodarka wodna.

Region Górnej Nitry ma tradycję w dziedzinie rolnictwa zarówno w produkcji roślinnej, jak i zwierzęcej. Region był silny w dziedzinie hodowli trzody chlewnej i bydła oraz produktów pochodzenia zwierzęcego takich jak mięso i mleko. Sadownictwo ma również bogatą tradycję w regionie, zwłaszcza w rejonie Nitrianska Pravna i doliny Vestenickiej. Region Górnej Nitry ma przewagę nad większością innych regionów Słowacji w postaci dostępnych gruntów rolnych, które nie są tak rozdrobnione i są pod dużą kontrolą Słowackiego Funduszu Gruntów¹⁹. Wsparcie rozwoju działalności rolniczej powinno koncentrować się przede wszystkim na rolnictwie ekologicznym o obiegu zamkniętym i organicznym oraz na użytkowaniu gruntów niewykorzystanych z powodu działalności górniczej.

Wsparcie dla innych projektów gospodarki o obiegu zamkniętym powinno mieć na celu integrację projektów produkcji przemysłowej i gospodarki odpadami lub gospodarki wodnej, na przykład w postaci odzyskiwania energii z odpadów lub wykorzystania odpadów podczas wytwarzania produktów. Środki obejmują również podnoszenie świadomości społecznej na temat gospodarki o obiegu zamkniętym i zrównoważonym rozwoju.

Środek	Podstawy	Cel
II.4.1 Rozwój działalności w rolnictwie oraz rolnictwa ekologicznego i o obiegu zamkniętym	<ul style="list-style-type: none"> • Region Górnej Nitry ma tradycję w dziedzinie rolnictwa zarówno w produkcji roślinnej, jak i zwierzęcej. • Grunty w regionie są mniej rozdrobnione jak w innych regionach Słowacji • Istnieje potencjał wykorzystania 	<ul style="list-style-type: none"> • Tworzenie nowych miejsc pracy w dziedzinie gospodarki o obiegu zamkniętym i rolnictwa organicznego w regionie • Zwiększenie użytkowania niewykorzystanej gleby na nowe działalności rolnicze

¹⁸ Bardziej zielona Słowacja, Strategia polityki środowiskowej Republiki Słowackiej do 2030 r., wrzesień 2018

¹⁹ WSPARCIE REGIONÓW WĘGLOWYCH W TRANSFORMACJI – Analizy społeczno-ekonomiczne dla wsparcia wykorzystania Europejskich Funduszy Strukturalnych i Inwestycyjnych – Studium eksperckie Górna Nitra, Republika Słowacka, Instytut Prognoz, Słowacka Akademia Nauk

gleby, która dzisiaj nie jest wykorzystywana ze względu na działalność górnictw

- Istnieje potencjał wykorzystywania górnictwa ciepła w produkcji rolnej (np. szklarnie)
- Wiele lokalizacji w regionie ma problem z zanieczyszczeniem gleby arsenem

- Sanacja i rewitalizacja zanieczyszczonej gleby w regionie

II.4.2 Rozwój pozostałych sektorów gospodarki o obiegu zamkniętym

- Zasady gospodarki o obiegu zamkniętym nie są w regionie wystarczająco stosowane
Słowacja oraz region Górnej Nitry ma braki w zrównoważonym postępowaniu z odpadami

- Zwiększenie energetycznego odzysku odpadów, recykling i ponowne wykorzystanie odpadów w procesie produkcyjnym
Zwiększanie świadomości społeczeństwa w związku z gospodarką zamkniętą

7.2.8.1. Środek II.4.1 Rozwój działalności w rolnictwie oraz rolnictwa ekologicznego i o obiegu zamkniętym

Nazwa środka	II.4.1 Rozwój działalności w rolnictwie oraz rolnictwa ekologicznego i o obiegu zamkniętym
Filar/priorytet	II. – Gospodarka, przedsiębiorczość i innowacje / II.4 Wspieranie rozwoju zrównoważonego rolnictwa i gospodarki o obiegu zamkniętym
Opis środka	<p>Środek ma na celu wspieranie tworzenia nowych miejsc pracy w sektorze rolnym, szczególnie w dziedzinie rolnictwa organicznego. Celem jest nawiązanie do tradycji rolnictwa w regionie i rozwijanie zasad gospodarki organicznej i gospodarki o obiegu zamkniętym w rolnictwie.</p> <p>Środek ma również na celu wspieranie projektów ponownej eksploatacji nieużywanej ziemi, która może być wykorzystywana do różnych celów rolniczych, czy to pod uprawy żywności lub roślin energetycznych, a także do badań i rozwoju w rolnictwie, koncentrując się na innowacjach, usuwaniu zanieczyszczeń i rolnictwie organicznym.</p> <p>Ze względu na zanieczyszczenie gleby w regionie środek ma również na celu rekultywację gleby, aby umożliwić przyszłe wykorzystanie w rolnictwie.</p>
Monitorowany cel	<ul style="list-style-type: none"> • Tworzenie nowych miejsc pracy w dziedzinie gospodarki o obiegu zamkniętym i rolnictwa organicznego w regionie • Zwiększenie użytkowania niewykorzystanej gleby na nowe działalności rolnicze • Sanacja i rewitalizacja zanieczyszczonej gleby w regionie

Potencjalni projektodawcy	<ul style="list-style-type: none"> • Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi Republiki Słowackiej • Przedsiębiorstwa rolne • Drobni farmerzy
Grupy docelowe	<ul style="list-style-type: none"> • Konsumenci • Osoby poszukujące pracy • Instytucje badawcze i oświatowe
Wybór indykatywnych celów projektowych	<ul style="list-style-type: none"> • Projekt uprawy bio owoców-jabłek, uprawa kwiatów i ziół • Budowa zagrody dla owiec z otwartą farmą • Budowa nowoczesnego chlewu i dojarni • Budowa farmy owocowej w miejscowości Nováky • Rozbudowa gospodarki szklarniowej w miejscowości Nováky i Handlová • Zintegrowany projekt produkcji roślinnej i zwierzęcej w mikroregionie Doliny Handlová • Rozszerzenie hodowli tawady
Organy odpowiedzialne i zadania	<p>Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi Republiki Słowackiej</p> <p>Identyfikacja możliwych źródeł finansowania w razie konieczności</p>

7.2.8.2. Środek II.4.2 Rozwój pozostałych spektrów gospodarki o obiegu zamkniętym

Nazwa środka	II.4.2 Rozwój pozostałych sektorów gospodarki o obiegu zamkniętym
Filar/priorytet	II. – Gospodarka, przedsiębiorczość i innowacje / II.4 Wspieranie rozwoju zrównoważonego rolnictwa i gospodarki o obiegu zamkniętym
Opis środka	<p>Celem środka jest wsparcie projektów gospodarki o obiegu zamkniętym w różnych sektorach. Przykładem wdrożenia zasad gospodarki o obiegu zamkniętym są projekty mające na celu wtórne wykorzystanie odpadów poprzez różne formy, co ma zapewnić zmniejszenie udziału odpadów składowanych w regionie. Na przykład wtórne przetwarzanie odpadów na potrzeby wytwarzania energii można powiązać z kwestią rozwiązania nowego źródła ciepła po zakończeniu wytwarzania energii elektrycznej i ciepła z węgla brunatnego w ENO.</p> <p>Jednocześnie wsparcie projektów w zakresie gospodarki o obiegu zamkniętym wspomaga tworzenie nowych miejsc pracy w regionie i zintegruje cele planu działania na rzecz zatrudnienia, środowiska i zrównoważonej gospodarki.</p> <p>Celem środka jest również wsparcie zwiększenia świadomości i świadomości społecznej na temat gospodarki o obiegu zamkniętym, zrównoważonego rozwoju, a także samowystarczalnej gospodarki regionalnej opartej na lokalnej produkcji i konsumpcji.</p>
Monitorowany cel	<ul style="list-style-type: none"> • Zwiększenie energetycznego odzysku odpadów, recyklingu i ponowne wykorzystania odpadów w procesie produkcyjnym • Zwiększanie świadomości społeczeństwa w związku z gospodarką zamkniętą

Potencjalni projektodawcy	<ul style="list-style-type: none"> • Przedsiębiorstwa w regionie • Nowi inwestorzy • Miasta i gminy • Organizacje non-profit 				
Grupy docelowe	<ul style="list-style-type: none"> • Społeczeństwo • Osoby poszukujące pracy • Wykwalifikowana siła robocza 				
Wybór indykatywnych celów projektowych	<ul style="list-style-type: none"> • Rozwój nowej metody oceny materiału pozostałego produktu energetycznego z elektrowni ciepłej • Samochód do wywozu odpadu na cały region • Centrum przetwarzania mieszanych odpadów komunalnych 				
Organy odpowiedzialne i zadania	<table border="1"> <tr> <td>Miasta i gminy</td> <td>Przygotowanie projektów</td> </tr> <tr> <td>Organy zarządzające programami operacyjnymi Badania i innowacje oraz Zasoby ludzkie</td> <td>Identyfikacja możliwych źródeł finansowania w ramach programu operacyjnego Badania i innowacje oraz Jakość środowiska Przygotowanie wezwań do finansowania projektów w razie identyfikacji możliwości finansowania w ramach danego programu operacyjnego</td> </tr> </table>	Miasta i gminy	Przygotowanie projektów	Organy zarządzające programami operacyjnymi Badania i innowacje oraz Zasoby ludzkie	Identyfikacja możliwych źródeł finansowania w ramach programu operacyjnego Badania i innowacje oraz Jakość środowiska Przygotowanie wezwań do finansowania projektów w razie identyfikacji możliwości finansowania w ramach danego programu operacyjnego
Miasta i gminy	Przygotowanie projektów				
Organy zarządzające programami operacyjnymi Badania i innowacje oraz Zasoby ludzkie	Identyfikacja możliwych źródeł finansowania w ramach programu operacyjnego Badania i innowacje oraz Jakość środowiska Przygotowanie wezwań do finansowania projektów w razie identyfikacji możliwości finansowania w ramach danego programu operacyjnego				

7.2.9. Priorytet II.5 Wsparcie rozwoju ruchu turystycznego

Region Górnej Nitry ma potencjał do dalszego rozwoju turystyki jako sektora uzupełniającego w ramach transformacji gospodarczej. Atrakcje turystyczne koncentrują się głównie w regionie Prievidza, zwłaszcza w związku z uzdrowiskiem w Bojnicach. Wraz z uzdrowiskiem do głównych atrakcji należą zamek Bojnice i ZOO. Turystyka w regionie Partizánske jest ograniczona. W 2017 r. średnia liczba noclegów gości w regionie Prievidza wynosiła około 4 nocy, podczas gdy w regionie Partizánske tylko około 2 noce.

Jedną z barier dla dalszego rozwoju turystyki w regionie jest gorsza dostępność regionu z powodu nieukończonej infrastruktury. Lepszy dostęp do sieci autostrad i dróg ekspresowych, a także lepsze wykorzystanie infrastruktury lotniczej może przyczynić się do rozwoju turystyki w regionie.

Z punktu widzenia przyszłego rozwoju turystyki ważne jest zróżnicowanie potencjału turystycznego w celu zapewnienia możliwości wypoczynku przez cały rok i zmniejszenia sezonowej zmienności popytu na usługi turystyczne w regionie. W ramach transformacji region ma okazję budować na tradycji górniczej i oferować w związku z tym nowe atrakcje turystyczne, wykorzystując potencjał przekształcenia terenów przemysłowych, a także transformację wpływów działalności górniczej na cele turystyczne (mokradła powstałe w następstwie osiadania terenu w regionie miejscowości Nováky).

W ramach przyszłego rozwoju turystyki konieczna jest również poprawa infrastruktury turystycznej. Obejmuje to podnoszenie świadomości na temat turystyki w regionie, poprawę działań marketingowych, integrację atrakcji turystycznych w regionie, a także rozwój centrów informacji turystycznej i rozwój infrastruktury wspierającej, np. ścieżki rowerowe i rozwój infrastruktury lotniska.

Środek	Podstawy	Cel
II.5.1 Rozwój ruchu turystycznego w nawiązaniu do tradycji regionu	<ul style="list-style-type: none"> Ruch turystyczny koncentruje się w regionie Prievidza i jest powiązany z uzdrowiskiem, zamkiem i ZOO w Bojnicach Średnia liczba noclegów w regionie Prievidza to 4 noce, w regionie Partizánske 2 noce Niewystarczająca oferta produktów i usług turystycznych o całorocznym wykorzystaniu Barierą dla dalszego rozwoju ruchu turystycznego jest dostępność regionu ze względu na niedokończoną infrastrukturę 	<ul style="list-style-type: none"> Wykorzystanie potencjału tradycji górniczej regionu dla rozwoju turystyki Wykorzystanie konwersji terenów industrialnych i obszarów dotkniętych działalnością górniczą w turystyce Rozwój turystyki przyczyniający się do transformacji gospodarczej i dywersyfikacji regionu
II.5.2 Rozwój infrastruktury ruchu turystycznego w regionie	<ul style="list-style-type: none"> Ukierunkowany marketing turystyczny jest niewystarczający Niewystarczająca współpraca podmiotów ruchu turystycznego oraz integracja produktów i usług turystycznych Niewystarczający poziom infrastruktury wspierającej ruch turystycznego (szlaki turystyczne, ścieżki rowerowe) 	<ul style="list-style-type: none"> Poprawa świadomości i aktywności marketingowych ruchu turystycznego w regionie Łączenie oferty produktów i usług ruchu turystycznego w regionie Poprawa infrastruktury wspierającej ruch turystycznego w regionie (centra informacyjne, szlaki turystyczne, ścieżki rowerowe)

7.2.9.1. Środek II.5.1 Rozwój ruchu turystycznego w nawiązaniu do tradycji regionu

Nazwa środka	II.5.1 Rozwój ruchu turystycznego w nawiązaniu do tradycji regionu
Filar/priorytet	II. – Gospodarka, przedsiębiorczość i innowacje / II.4 Wspieranie rozwoju ruchu turystycznego
Opis środka	Celem środka jest wspieranie projektów rozwoju turystyki i tworzenie nowych miejsc pracy w sektorze turystyki, z zamiarem dalszego rozwoju głównych atrakcji regionu i nowych atrakcji mających na celu wykorzystanie potencjału tradycji górniczej w regionie, na przykład przez konwersję części terenów górniczych do użytku w turystyce, rekreacji i aktywności wolnoczasowych.
Monitorowany cel	<ul style="list-style-type: none"> Wykorzystanie potencjału tradycji górniczej regionu dla rozwoju turystyki Wykorzystanie konwersji terenów industrialnych i obszarów dotkniętych działalnością górniczą w turystyce

	<ul style="list-style-type: none"> • Rozwój turystyki przyczyniający się do transformacji gospodarczej i dywersyfikacji regionu 	
Potencjalni projektodawcy	<ul style="list-style-type: none"> • Kraj samorządowy i powoływane przez niego organizacje • Przedsiębiorstwa w regionie • HBP • Miasta i gminy 	
Grupy docelowe	<ul style="list-style-type: none"> • Goście regionu • Społeczeństwo • Osoby poszukujące pracy 	
Wybór indykatywnych celów projektowych	<ul style="list-style-type: none"> • Rewitalizacja terenu Bane Cigel' w celu stworzenia ruchu turystycznego • Przebudowa ośrodka rekreacyjnego Púšť na kompleksowy ośrodek ruchu turystycznego • Szlak edukacyjny i teren chroniony Košovsko-Laskárske mokrade • Kompleksowy projekt dobudowania centrum ruchu turystycznego Górnej Nitry – kierunek BOJNICE • Kompleksowa rewitalizacja i przebudowa Kąpieliska Termalnego Chalmová • Tematyczny kompleks edukacyjno-rozrywkowy i noclegowy Kraina legend Bojnice • Kompleksowa rewitalizacja siedziby tartaku w stylu SORELA – tradycje górnicze, architektura • Hotel ze strefą zakupową i rekreacyjną dla mieszkańców i turystów w Bojnicach 	
Organy odpowiedzialne i zadania	Samorządowy Kraj Trenczyński	Przygotowanie projektów
	Miasta i gminy	Przygotowanie projektów
	Ministerstwo Transportu i Budownictwa Republiki Słowackiej	Identyfikacja możliwych źródeł finansowania w razie konieczności
	Ministerstwo Gospodarki Republiki Słowackiej	Zgodnie z zapotrzebowaniem, ocena pomocy inwestycyjnej przedłożonych projektów

7.2.9.2. Środek II.5.2 Rozwój infrastruktury ruchu turystycznego w regionie

Nazwa środka	II.5.2 Rozwój infrastruktury ruchu turystycznego w regionie
Filar/priorytet	II. – Gospodarka, przedsiębiorczość i innowacje / II.4 Wspieranie rozwoju ruchu turystycznego
Opis środka	Celem środka jest wspieranie rozwoju ruchu turystycznego w regionie poprzez działania marketingowe, kampanie informacyjne i łączenie oferty atrakcji turystycznych.

Środek jest ponadto skoncentrowany na wspieraniu rozwoju infrastruktury ruchu turystycznego, takiej jak wsparcie odbudowy i budowy nowych szlaków turystycznych, ścieżek rowerowych, centrów informacyjnych i innej infrastruktury wspierającej.

Monitorowany cel	<ul style="list-style-type: none"> • Poprawa świadomości i aktywności marketingowych ruchu turystycznego w regionie • Łączenie oferty produktów i usług ruchu turystycznego w regionie • Poprawa wspierającej infrastruktury turystycznej w regionie (centra informacyjne, szlaki turystyczne, ścieżki rowerowe) • Wspieranie nowych inwestycji w infrastrukturę turystyczną i uzdrowiskową 	
Potencjalni projektodawcy	<ul style="list-style-type: none"> • Przedsiębiorstwa w regionie • Miasta i gminy • Kraj Samorządowy • HBP • Organizacje non-profit • Przedsiębiorcy w branży turystyki i uzdrowiskowej 	
Grupy docelowe	<ul style="list-style-type: none"> • Goście regionu • Społeczeństwo • Osoby poszukujące pracy 	
Wybór indykatorywnych celów projektowych	<ul style="list-style-type: none"> • Regionalne Centrum Informacyjne (Goście) (RIC) Prievidza/Bojnice • Handlovská koruna – powołanie agencji ruchu turystycznego • Edukacyjny leśny szlak dendrologiczny 	
Organy odpowiedzialne i zadania	Samorządowy Kraj Trenczyński	Przygotowanie projektów
	Miasta i gminy	Przygotowanie projektów
	Ministerstwo Transportu i Budownictwa Republiki Słowackiej	Identyfikacja możliwych źródeł finansowania w razie konieczności
	Ministerstwo Gospodarki Republiki Słowackiej	Zgodnie z zapotrzebowaniem, ocena pomocy inwestycyjnej przedłożonych projektów

7.3. Filary III – Zrównoważone środowisko

7.3.1. Uzasadnienie filara i jego wkład

Działalność górnicza i produkcja energii z węgla brunatnego ma znaczący wpływ na środowisko poprzez wpływy na środowisko oraz środki, które będą musiały zostać wdrożone z punktu widzenia ochrony środowiska w związku z ograniczeniem działalności wydobywczej. Istnieją prawne wymagania dotyczące zaprzestania działalności wydobywczej określone w ustawie nr 51 Dz.U. Republiki Słowackiej z 1988 r. w sprawie działalności górnicznej, materiałów wybuchowych oraz państwowej administracji górnicznej i odpowiednich przepisach wykonawczych. Oprócz tych wymogów prawnych istnieją jednak inne oddziaływania na środowisko, w tym te, których autor nie jest znany, co również należy rozwiązać w ramach transformacji regionu.

Jednocześnie konieczne jest kompleksowe spojrzenie na problematykę środowiskową w procesie transformacji oraz opracowanie planu działania i przyszłych działań gospodarczych w regionie, aby były one zgodne z wizją transformacji regionu Górnej Nitry, którą stanowi rozwój czynności ekonomicznych w symbiozie z czystym środowiskiem. Region jest obciążony negatywnymi skutkami dla środowiska i powinien w przyszłości zostać ukierunkowany na sektory gospodarki o mniejszym wpływie na środowisko.

Filar Zrównoważone środowisko ma zatem na celu wspieranie eliminacji wpływów na środowisko po działalności wydobywczej i innych działaniach, a także poprawę stanu środowiska w przyszłości. Jednocześnie w ramach filara jest również rozwiązywana kwestia energetyki. Energetyka jest historycznie ważnym sektorem gospodarki w regionie dzięki produkcji energii elektrycznej i ciepła w ENO. Proces transformacji będzie musiał dotyczyć przyszłości energetyki w regionie, w szczególności w zakresie dostaw ciepła (gorąca woda i para) do miast i wsi w regionie (Prievidza, Nováky, Zemianske Kostolany, Koš), a także do kilku odbiorców przemysłowych. Przyszłość energetyki w regionie powinna uwzględniać wpływ na środowisko i koncentrować się na promowaniu rozwiązań niskoemisyjnych, efektywności energetycznej i inteligentnych rozwiązaniach energetycznych.

Wspieranie poprawy stanu środowiska w przyszłości powinno również koncentrować się na środkach w zakresie zrównoważonej gospodarki odpadami, gospodarki wodnej, przekształcania obszarów i miejsc zanieczyszczonych.

7.3.2. Sytuacja wyjściowa

Działalność wydobywcza w regionie Górnej Nitry pod wieloma względami wpływa na krajobraz i środowisko. Działalność wydobywcza powoduje na przykład obniżenia powierzchni terenu, takie jak szczeliny i osiadanie gleby, wpływające na grunty rolne i leśne oraz infrastrukturę. Obniżenie gleby może również powodować zalanie obniżonego terenu, uniemożliwiając wykorzystanie go do pierwotnego celu. Działalność górnicza ma również wpływ na ciekły wodne w okolicy, w odniesieniu do których zrealizowano relokacje strumieni.

Kwestia zakończenia działalności górnicznej będzie również wymagała rozwiązania bezpiecznego zamykania obszarów górniczych. Obejmuje to bezpieczny i przyjazny dla środowiska demontaż urządzeń w kopalniach i na powierzchni, usuwanie wyrobisk górniczych oraz przebudowę lub usuwanie konstrukcji na powierzchni. Konieczne jest również zajęcie się odkażaniem i rekultywacją odpadów po przeróbce węgla.

Oprócz samej działalności wydobywczej, produkcja energii z węgla brunatnego w ENO ma znaczący wpływ na środowisko w regionie. Według informacji Slovenské elektrárne węgiel brunatny spalany w ENO zawiera 30% popiołu i 2% siarki. W 2015 r. główne urządzenia produkcyjne ENO przeszły proces ekologizacji, aby spełnić rygorystyczne limity określone w przepisach UE obowiązujących od 2016 r. W rezultacie odnotowano znaczny spadek emisji dwutlenku siarki w 2017 r. w porównaniu do 2015²⁰ r. W skład ENO wchodzi również składowiska i zbiorniki osadowe popiołu o powierzchni 180 hektarów, w których znajduje się około 40 milionów ton popiołu, i których sanacja ekologiczna i rekultywacja również będzie musiała zostać uwzględniona w ramach transformacji regionu.

²⁰ Słowacki Instytut Hydrometeorologiczny – Wydział Monitorowania Jakości Powietrza, Ocena Jakości Powietrza w Republice Słowackiej 2017

Innym znaczącym zakładem zanieczyszczającym w regionie jest produkcja chemiczna w Fortischem. Zakład jest jednym z pięciu największych producentów cząstek stałych w regionie. Według badania SAV21 wydobycie minerałów wraz z produkcją przemysłową (w tym energetyka) powoduje znaczne zanieczyszczenie regionu Górnej Nitry. Ponad 55% mieszkańców żyje na obszarach o znacznie obniżonej jakości środowiska. Jeśli chodzi o zanieczyszczenia wody, 45% obszaru Prievidza, 83% obszaru Novák i 71% obszaru Bojnice znajduje się w trzeciej klasie jakości wód podziemnych²². Pod względem zanieczyszczenia powietrza region Prievidza jest jednym z regionów Republiki Słowackiej, które wytwarzają najwięcej emisji podstawowych zanieczyszczeń, a zwłaszcza dwutlenku siarki i tlenków azotu. Jednocześnie region Prievidza jest regionem o największym obciążeniu emisjami cząstek stałych na Słowacji.

7.3.3. Sytuacja docelowa

W ramach transformacji regionu Górna Nitra z gospodarki węglowej na nową zdywersyfikowaną gospodarkę zostaną rozwiązane istniejące wpływy na środowisko, a także dojdzie do bezpiecznego i ekologicznego zamknięcia obszarów górniczych. Nowe rozwiązanie produkcji i dostaw ciepła w regionie Górnej Nitry powinno opierać się na najlepszej dostępnej technologii pod względem wpływu na środowisko. Jednak podczas rozstrzygnięcia produkcji i dostaw ciepła należy również wziąć pod uwagę możliwości finansowania, wpływ na gospodarkę (zwłaszcza na końcowe ceny ciepła), a także wpływ na zatrudnienie w regionie. Zatem rozwiązanie produkcji i dostaw ciepła powinno być najlepszym możliwym rozwiązaniem, biorąc pod uwagę wszystkie te czynniki.

Rozwój nowych sektorów gospodarki powinien koncentrować się na branżach, które będą mniej zanieczyszczały środowisko w porównaniu z oddziaływaniami na środowisko wywołanymi przez obecny przemysł wydobywczy i produkcję energii elektrycznej z węgla brunatnego. W długoterminowym zrównoważeniu energetyki w regionie oprócz przyszłych rozwiązań w zakresie źródeł ciepła należy inwestować w odnawialne źródła energii, efektywność energetyczną i inteligentne rozwiązania energetyczne.

Celem w dziedzinie zrównoważonego środowiska jest nie tylko wyeliminowanie zbędnych oddziaływań na środowisko, ale także bezpieczne i trwałe zamknięcie podziemnych zakładów wydobywczych bez konsekwencji dla bezpieczeństwa i oddziaływania na środowisko na powierzchni. Ma także na celu wyeliminowanie pośrednich i indukowanych oddziaływań kopalni, takich jak obniżenia gleby, pęknięcia w glebie, zanieczyszczenie gruntów rolnych i wód podziemnych. Jednocześnie należy wdrożyć środki środowiskowe, które nie są bezpośrednio związane z eliminacją skutków działalności wydobywczej, ale przyczynią się do poprawy stanu środowiska w regionie długotrwale dotkniętego zanieczyszczeniem powietrza, wody i gleby. Przykładami są wsparcie w zakresie zrównoważonej gospodarki odpadami, gospodarki wodnej (kanalizacja, oczyszczalnie ścieków), rozwój i ochrona terenu, a także promowanie różnorodności biologicznej, takiej jak tereny podmokłe, które powstały w wyniku działalności górniczej i które można również wykorzystać do zapewnienia jakości życia, spędzania wolnego czasu oraz wsparcia turystyki.

7.3.4. Przegląd priorytetów i środków

Filar Zrównoważone środowisko składa się z trzech priorytetów, które są podzielone na następujące środki:

- Priorytet III.1 Eliminacja wpływów i oddziaływań na środowisko
 - Środek III.1.1 Usuwanie negatywnych skutków działalności górniczej na środowisko oraz wygaszanie działalności górniczej
 - Środek III.1.2. Usuwanie negatywnych skutków innej działalności na środowisko
- Środek III.2 Rozwój zrównoważonej energetyki

²¹ WSPARCIE REGIONÓW WĘGLOWYCH W TRANSFORMACJI – Analizy społeczno-ekonomiczne dla wsparcia wykorzystania Europejskie Fundusze Strukturalne i Inwestycyjne – Studium eksperckie Górna Nitra, Republika Słowacka, Instytut Prognoz, Słowacka Akademia Nauk

²² Pięciopoziomowa skala jakości wód podziemnych (klasa I – woda bardzo czysta do klasy V – woda bardzo mocno zanieczyszczona), <https://www.enviroportal.sk/indicator/detail?id=401&print=yes>, 1.3.2019

- Środek III.2.1 Rozwój zrównoważonego ciepłownictwa w regionie
- Środek III.2.2 Rozwój niskoemisyjnej energetyki w regionie
- Środek III.2.3 Wsparcie efektywności energetycznej w regionie
- Środek III.2.4 Wsparcie inteligentnych rozwiązań w energetyce w regionie
- Priorytet III.3 Poprawa środowiska naturalnego
 - Środek III.3.1 Wsparcie inwestycji w zakresie zrównoważonego gospodarowania zasobami wodnymi i odpadami
 - Środek III.3.2 Wsparcie inwestycji w zakresie zrównoważonego gospodarowania zasobami wodnymi
 - Środek III.3.2 Wsparcie przemiany obszarów i terenów zanieczyszczonych

Priorytety i środki w ramach filaru Zrównoważone środowisko są opisane bardziej szczegółowo w następujących podrozdziałach.

7.3.5. Priorytet III.1 Eliminacja wpływów i oddziaływań na środowisko

Jak wspomniano powyżej, w regionie występują różne oddziaływania na środowisko spowodowane działalnością górniczą, a także powiązаныmi działaniami, które mają wpływ na ogólne środowisko w regionie Górnej Nitry. Te oddziaływania na środowisko mogą być bezpośrednimi skutkami działalności górniczej lub produkcji energii z węgla brunatnego (wysypiska śmieci i stawy osadowe), ale także różnymi skutkami środowiskowymi wynikającymi z tych działań (szczeliny, zapadanie się gleby, wpływ na infrastrukturę, zanieczyszczenie gleby itp.). Ponadto istnieją skutki dla środowiska, których sprawca może nie być znany.

Priorytet ma na celu wyeliminowanie tych oddziaływań na środowisko, innych oddziaływań na krajobraz i środowisko, a także bezpieczne i ekologiczne zaprzestanie działalności wydobywczej. Środki w ramach tego priorytetu będą finansowane z różnych źródeł, jednocześnie przewiduje się finansowanie bezpośrednio z rezerw finansowych HBP w celu wdrożenia środków nałożonych na spółkę górniczą w związku z likwidacją obszarów górniczych i zaprzestaniem działalności górniczej na mocy prawa. Zakłada się, że ze spadkiem wydobycia węgla w nadchodzącym okresie spółka HBP nie będzie w stanie wygenerować wystarczających zasobów na pokrycie wszystkich kosztów bezpiecznego wyłączenia poszczególnych zakładów górniczych z własnych zasobów, ani nie wyeliminuje wszystkich skutków wydobycia węgla w regionie, które historycznie powstały podczas wydobycia węgla i przed powstaniem HBP.

W związku z tym pomoc państwa na pokrycie dodatkowych kosztów zgodnie z art. 4 decyzji Rady nr 2010/787/UE z dnia 10 grudnia 2010 r. w sprawie pomocy państwa ułatwiającej zamykanie niekonkurencyjnych kopalń węgla będzie również musiała zostać wykorzystana do sfinansowania kosztów zamknięcia poszczególnych pól produkcyjnych i usunięcia skutków środowiskowych i górniczych. Chodzi o pomoc na pokrycie kosztów wyjątkowych, jak zamykanie i likwidacja wyrobisk, rekultywacja, szkody górnicze, w tym wymianę źródeł wody, amortyzacje, usunięcie nieczystości, podziemne prace zabezpieczające, pozostałe koszty wypływające z postanowień administracyjnych, prawnych i podatkowych specyficznych dla przemysłu górniczego, w tym odprawy dla zwolnionych pracowników. Dokładna specyfikacja techniczna i finansowa musi powstać w projekcie techniczno - ekonomicznym likwidacji konkretnego pola wydobywczego i być przedmiotem zmian w Komisji Europejskiej.

W związku ze zmianą zastosowania ogólnego interesu gospodarczego do produkcji energii elektrycznej w elektrowni Nováky do końca 2023 r. nastąpi kontrolowane zahamowanie, tj. stopniowe ograniczenie wydobycia i przedwczesne zakończenie poszczególnych pól wydobywczych, a następnie ich likwidacja i zamknięcie zgodnie z następującym harmonogramem:

- kopalnia Cigel' – zamykanie w latach 2018 do 2019
- wschodni szyb kopalni Handlová – zamykanie od 07/2019 do 06/2021
- 12. pole wydobywcze kopalni Handlová – zamykanie od 01/2021 do 06/2022
- 7. pole wydobywcze kopalni Nováky – zamykanie od 01/2020 do 12/2022

- 11. pole wydobywcze kopalni Nováky – zamykanie od 01/2020 do 02/2024
- kopalnia Handlová – zamykanie w latach 01/2022 do 12/2024
- horyzont kopalni Nováky – zamykanie od 01/2024 do 04/2024
- 6. pole wydobywcze Juh kopalni Nováky – zamykanie od 01/2024 do 12/2024
- kopalnia Nováky – zamykanie w latach 01/2025 do 12/2027

Pole wydobywcze Čáry – złożo Gbely III może być nadal wykorzystywane przez kontynuowanie wydobywania do celów innych niż wytwarzanie energii elektrycznej. W przypadku braku kontynuacji wydobywania węgla zostanie zakończone przedwcześnie, a późniejsza likwidacja i zamknięcie złoża nastąpi w latach 2025-2026.

Plan działania transformacji Górnej Nitry nie uwzględnia otwarcia 12. pola wydobywczego kopalni Nováky. W odniesieniu do zatwierdzonej zmiany zastosowania ogólnego interesu gospodarczego do produkcji energii elektrycznej w elektrowni Nováky do końca 2023 r. – na mocy uchwały rządu nr 588/2018 i jej harmonogramu stopniowego zamykania pól wydobywczych – jest to część tzw. planu zamknięcia zgodnie z art. 3 Rozporządzenia rządu nr 2010/787/UE, a tym samym inne procedury są nieistotne (proces oceny wpływu na środowisko EIA), a jednocześnie są sprzeczne z brzmieniem decyzji.

Usuwanie dostępnych pól górniczych w poszczególnych obszarach górniczych HBP, a. s. jest rozpatrywane w całości, tak że po zakończeniu prac likwidacyjnych na powierzchni poszczególnych lokalizacji pozostaną tylko pomosty i portale zabezpieczające ujście dołów i zabezpieczone ujście pochylni (sztolni). Pozostałe obszary zostaną oczyszczone i odzyskane po zakończeniu rozbiórki obiektów na powierzchni, z możliwością wykorzystania ich do innych celów zgodnie z obowiązującymi przepisami.

Poniżej znajduje się szacunkowy całkowity koszt zamknięcia i likwidacji kopalni Handlová i Nováky w poszczególnych latach dostarczony przez spółkę HBP (w EUR):

	w euro	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	RAZEM
LICZNE KOSZTY ZAMKNIĘCIA I LIKWIDACJI KOPALNI	prace zabezpieczające w podziemiu	769 392	1 104 414	5 607 385	5 367 985	1 461 380	1 348 706	4 093 247	0	0	19 752 508
	likwidacja głównych wyrobisk kopalni	896 827	1 663 452	3 065 260	3 292 788	1 132 786	1 257 068	2 469 676	2 008 718	0	15 786 574
	rekultywacja obiektów na powierzchni	8 165	2 445 177	5 013 866	5 031 106	6 562 778	7 646 812	1 000 000	1 000 000	2 882 963	31 590 867
	rekultywacje	0	2 000 000	2 000 000	4 450 773	180 665	4 000 000	0	800 000	800 000	14 231 438
	odprawa dla pracowników	2 563 392	2 874 352	3 074 448	3 074 448	4 099 264	4 637 360	4 099 264	3 788 304	0	28 210 832
	RAZEM	4 237 776	10 087 395	18 760 960	21 217 099	13 436 873	18 889 945	11 662 187	7 597 022	3 682 963	0
WŁASNE ŹRÓDŁA FINANSOWANIA HBP	797 030	1 324 000	4 148 531	4 142 851	1 240 910	1 246 463	3 139 352	960 864	0	0	17 000 000
WYMOGI W ZAKRESIE ŹRÓDEŁ TRZECICH	3 440 746	8 763 396	14 612 429	17 074 248	12 195 963	17 643 482	8 522 835	6 636 159	3 682 963	0	92 572 219

Pod względem obciążeń środowiskowych określonych w ustawie nr 569 Dz.U. z 2007 r. w sprawie prac geologicznych (ustawa geologiczna) w regionie Górnej Nitry są ewidencjonowane w Informacyjnym systemie obciążeń środowiska następujące obciążenia środowiskowe związane z wydobywaniem węgla i wytwarzaniem energii z węgla²³:

Nazwa obciążenia środowiska	Rejestr	Identyfikator	Gmina	Spółka	Uwaga
PD (002) / Bystričany - ENO - tymczasowe zwałowisko odpadów	Rejestr B i C	SK/EZ/PD/623	Bystričany	ENO	monitorowane
PD (012) / Prievidza - V. Lehôtka - hałda kopalni Cigel'	Rejestr A	SK/EZ/PD/633	Prievidza	HBP	Prawdopodobne obciążenie środowiskowe

²³ <http://envirozataze.enviroportal.sk/Informacny-system>

Nazwa obciążenia środowiskowego	Rejestr	Identyfikator	Gmina	Spółka	Uwaga
PD (014) / Zemianske Kostofany - ENO - pierwotne zwałowisko odpadów	Rejestr B i C	SK/EZ/PD/635	Zemianske Kostofany	ENO	Pierwotne zwałowisko popiołów, rekultywowane, monitorowane
PD (005) / Handlová - składowisko popiołów	Rejestr C	SK/EZ/PD/1406	Handlová	ENO	Składowisko popiołów, rekultywowane, monitorowane
PD (1865) / Zemianske Kostofany - ENO - ciepłownia lokomotyw	Rejestr C	SK/EZ/PD/1865	Zemianske Kostofany	ENO	Zanieczyszczenie substancjami ropnymi na terenie ciepłowni lokomotyw, rekultywowane
PD (1956) / Zemianske Kostofany - ENO blok A	Rejestr B	SK/EZ/PD/1956	Zemianske Kostofany	ENO	Zanieczyszczenie substancjami ropopochodnymi w przemyśle olejowym
PD (1957) / Zemianske Kostofany - ENO blok B	Rejestr B i C	SK/EZ/PD/1957	Zemianske Kostofany	ENO	Zanieczyszczenie substancjami ropnymi na terenie zakładu mazutowego, rekultywowane
PD (1972) / Zemianske Kostofany - Stacja filtracyjna	Rejestr B i C	SK/EZ/PD/1972	Zemianske Kostofany	ENO	Zanieczyszczenie substancjami ropnymi na terenie stacji filtracyjnej, rekultywowane
PD (1973) / Zemianske Kostofany - Rozdzielnie A, B, C	Rejestr B	SK/EZ/PD/1973	Zemianske Kostofany	ENO	Zanieczyszczenie substancjami ropnymi na terenie Rozdzielni A, B, C
PD (1996) / Zemianske Kostofany - Zemiansky potok - zanieczyszczenie brzegu i koryta	Rejestr B	SK/EZ/PD/1996	Zemianske Kostofany	ENO	Widoczne osady pozostałości popiołu na dnie, a zwłaszcza na brzegach rzeki Zemiansky potok

Środek	Podstawy	Cel
III.1.1 Usuwanie negatywnych skutków działalności górniczej na środowisko oraz wygaszanie działalności górniczej	<ul style="list-style-type: none"> W przypadku działalności wydobywczej występuje wpływ na środowisko, taki jak składowiska i stawy osadowe Jednocześnie ustanawia się wymogi prawne dotyczące 	<ul style="list-style-type: none"> Usuwanie i rewitalizacja oddziaływań na środowisko wywołanych działalnością wydobywczą Rekultywacja i rewitalizacja negatywnego wpływu działalności wydobywczej na dany

	<p>dotkniętych likwidacją obszarów górniczych i zakończenie działalności górniczej</p> <ul style="list-style-type: none"> W regionie istnieją również wywołane skutki działalności wydobywczej, takie jak pęknięcia, zapadnięcia gleby, uszkodzenia infrastruktury, nowe biotopy wynikające z działalności górniczej, które również będą musiały zostać rozwiązane 	<p>terenach</p> <ul style="list-style-type: none"> Bezpieczne i ekologiczne unieszkodliwianie terenów wydobywczych i górniczych
Środek III.1.2. Usuwanie negatywnych skutków innej działalności na środowisko	<ul style="list-style-type: none"> W regionie występują inne oddziaływania na środowisko związane ze spalaniem węgla brunatnego podczas produkcji energii elektrycznej i ciepła W kontekście wytwarzania energii w ENO występują wpływy na środowisko w postaci tymczasowego i ostatecznego stawu osadowego popiołu Inne oddziaływanie na środowisko w regionie ma postać zanieczyszczenia gleby, powietrza i wód podziemnych 	<ul style="list-style-type: none"> Rekultywacja i rewitalizacja oddziaływań na środowisko związanych z produkcją energii z węgla brunatnego Rewitalizacja zanieczyszczonej gleby w regionie Rewitalizacja zanieczyszczonych wód podziemnych w regionie Wdrożenie środków mających na celu poprawę jakości powietrza

7.3.5.1. Środek III.1.1 Usuwanie negatywnych skutków działalności górniczej na środowisko oraz wygaszanie działalności górniczej

Nazwa środka	III.1.1 Usuwanie negatywnych skutków działalności górniczej na środowisko oraz wygaszanie działalności górniczej
Filar/priorytet	III. – Zrównoważone środowisko / III.1 Usuwanie wpływów i oddziaływań środowiskowych
Opis środka	<p>Celem środka jest wyeliminowanie różnych form oddziaływania na środowisko i wpływów spowodowanych działalnością górniczą, a także na bezpieczne i ekologiczne zaprzestanie działalności wydobywczej i likwidację obszarów górniczych. Wpływy na środowisko obejmują wpływy znanych i nieznanymi sprawców, wpływy na tereny będące własnością HBP, a także wpływy wywołane przez działalność wydobywczą poza ich własnością.</p> <p>Środki te będą finansowane z różnych źródeł, w tym HBP, które firma tworzy na potrzeby zakończenia działalności górniczej i rewitalizacji gruntów, ale także z innych bezzwrotnych źródeł finansowania w celu zapewnienia ochrony środowiska w procesie likwidacji, na przykład zgodnie z decyzją Rady 2010/787/EU²⁴.</p>

²⁴ 2010/787/UE: Decyzja Rady z 10 grudnia 2010 w sprawie pomocy państwa w celu złagodzenia zamknięcia niekonkurencyjnych kopalni węglowych

Monitorowany cel	<ul style="list-style-type: none"> • Rekultywacja i rewitalizacji wpływów na środowisko wywołanych działalnością wydobywczą • Rekultywacja i rewitalizacja negatywnego wpływu działalności wydobywczej na danych terenach • Bezpieczne i ekologiczne unieszkodliwianie terenów wydobywczych i górniczych 	
Potencjalni projektodawcy	<ul style="list-style-type: none"> • HBP • Państwo 	
Grupy docelowe	<ul style="list-style-type: none"> • Społeczeństwo • Miasta i gminy 	
Wybór indykatorywnych celów projektowych	<ul style="list-style-type: none"> • Rewitalizacja podziemia i powierzchni po zakończeniu działalności górniczej – Handlová, Sebedražie, Nováky, Koš, Cigeľ, Prievidza • Rewitalizacja i rekultywacja uszkodzonego terenu • Rewitalizacja gruntów leśnych na obszarach zagrożonych 	
Organy odpowiedzialne i zadania	HBP	Opracowanie Planu likwidacji kopalń Przygotowanie projektów
	Organ zarządzający PO JŚ	Identyfikacja możliwych źródeł finansowania w ramach programu operacyjnego Jakość środowiska Przygotowanie wezwań do finansowania projektów w razie potrzeby
	Ministerstwo Gospodarki Republiki Słowackiej	Zgłoszenie Programu stopniowego ograniczenia wydobycia i zamknięcia poszczególnych pól wydobywczych

7.3.5.2. Środek III.1.2. Usuwanie negatywnych skutków i wpływów innej działalności na środowisko

Nazwa środka	III.1.2. Usuwanie negatywnych skutków i wpływów innej działalności na środowisko
Filar/priorytet	III. – Zrównoważone środowisko / III.1 Usuwanie wpływów i oddziaływań środowiskowych
Opis środka	<p>Celem środka jest wyeliminowanie różnych form oddziaływania na środowisko i wpływów spowodowanych produkcją elektryczności i ciepła, spalaniem węgla brunatnego, a także na bezpieczne i ekologiczne zaprzestanie działalności lub transformację ENO. Wpływy na środowisko obejmują wpływy znanych i nieznanymi sprawców, wpływy na tereny będące własnością spółki Slovenské elektrárne, a także wpływy wywołane przez spalanie węgla brunatnego poza ich własnością.</p> <p>Środki te mają być finansowane z różnych źródeł, w tym z zasobów spółki Slovenské elektrárne, uzupełnione innymi, również bezzwrotnymi źródłami finansowania</p>

potrzeby zapewnienia ochrony środowiska w procesie zaprzestania działalności wydobywczej.

Środek ma również na celu wspieranie projektów rewitalizacji zanieczyszczonych gleb i wód podziemnych w regionie, które są zanieczyszczone przez górnictwo i inną działalność przemysłową w regionie.

Monitorowany cel	<ul style="list-style-type: none"> • Rekultywacja i rewitalizacja oddziaływań na środowisko związanych z produkcją energii z węgla brunatnego • Rewitalizacja zanieczyszczonej gleby w regionie • Rewitalizacja zanieczyszczonych wód podziemnych w regionie • Wdrożenie środków mających na celu poprawę jakości powietrza 	
Potencjalni projektodawcy	<ul style="list-style-type: none"> • Slovenské elektrárne • Państwo 	
Grupy docelowe	<ul style="list-style-type: none"> • Społeczeństwo • Miasta i gminy • Właściciele gleby 	
Wybór indykatorywnych celów projektowych	<ul style="list-style-type: none"> • Rekultywacja stawów osadowych, składowisk odpadów i wpływów środowiskowych wynikających ze spalania węgla brunatnego 	
Organy odpowiedzialne i zadania	Slovenské elektrárne	Przygotowanie projektów
	Ministerstwo Środowiska Naturalnego Republiki Słowackiej	Przygotowanie projektów
	Organ zarządzający PO JŚ	Identyfikacja możliwych źródeł finansowania w ramach programu operacyjnego Jakość środowiska Przygotowanie wezwań do finansowania projektów w razie potrzeby

7.3.6. Środek III.2 Rozwój zrównoważonej energii

Region Górnej Nitry ma tradycję w sektorze energetycznym, ponieważ ENO działa tutaj od 1953 roku. W latach 60. ENO była największą elektrownią na Słowacji, historycznie najwyższą zainstalowaną mocą w elektrowni było 516 MW, a najwyższa produkcja energii elektrycznej to 2,5 TWh rocznie. Obecnie działa blok ENO A skoncentrowany przede wszystkim na wytwarzaniu ciepła o zainstalowanej mocy 46 MW oraz bloki ENO B1 i B2, każdy o zainstalowanej mocy 110 MW. Bloki ENO B3 i B4 zostały zamknięte w 2015 r. Energetyka jest zatem ważną częścią lokalnej gospodarki, istnieje tu zaplecze i wykwalifikowana siła robocza do jej rozwoju, dlatego też powinna ona być częścią działań rozwojowych w ramach transformacji regionu.

Podobne podejście do obszaru energetyki mają również inne regiony węglowe, które są już na różnych etapach procesu transformacji lub zakończyły proces transformacji (np. Limburgia w Holandii lub Łużyce w Niemczech). Celem jest wykorzystanie tradycji energetycznej regionu oraz wspieranie działań i środków na rzecz zrównoważonej i niskoemisyjnej energii, a także środków mających na celu ograniczenie zapotrzebowania na

energię w postaci projektów dotyczących efektywności energetycznej w różnych obszarach oraz środki skoncentrowane na wdrażaniu inteligentnych rozwiązań w sektorze energetycznym.

W związku z zakończeniem wsparcia produkcji energii elektrycznej z węgla krajowego najpóźniej do 2023 r. oczekuje się, że w ENO zostanie przerwane wytwarzanie energii elektrycznej. Jeśli chodzi o dostawy energii elektrycznej w regionie Górna Nitra do węzła Bystričany, zakończenie produkcji energii elektrycznej w ENO musi być skoordynowane ze wzmocnieniem węzła Bystričany, ponieważ istniejące zdolności przesyłowe do regionu nie są wystarczające do zaopatrzenia w energię elektryczną w przypadku wyłączenia ENO. Wzmocnienie obszaru węzła Bystričany polega na wzmocnieniu zdolności transformacyjnej centrali transformatorowej Bystričany, ukończeniu i uruchomieniu do stałej eksploatacji linii 2x400 kV od centrali transformatorowej Križovany do centrali transformatorowej Bystričany oraz linii 2x400 kV od centrali transformatorowej Bystričany do centrali transformatorowej Horná Ždaňa. Projekty te są również częścią stopniowego kontrolowanego zahamowania systemu przesyłowego 220 kV, w którym centrala elektryczna Bystričany ulegnie znaczącym zmianom do 2022 r. Budowa ma zostać ukończona do 2021 r., a zamknięcie oryginalnej centrali elektrycznej 220 kV spodziewane jest w 2022 r.²⁵

Jednym z kluczowych tematów zrównoważonej energetyki w regionie jest wytwarzanie i dostarczanie ciepła. Jak wspomniano powyżej, ciepło dla dużej części regionu jest wytwarzane w ENO z lokalnego węgla. W ramach transformacji regionu konieczne będzie zajęcie się kwestią zapewnienia produkcji i dostaw ciepła (za pośrednictwem ENO, nowych źródeł w ENO lub zupełnie innych źródeł lub źródeł ciepła w regionie). Obecnie ENO dostarcza gorącą wodę lub parę do miast Prievidza, Nováky, Zemianske Kostoľany i Koš, a także do kilku odbiorców przemysłowych. Nowe rozwiązanie produkcji i dostarczania ciepła w regionie powinno uwzględniać aspekty środowiskowe, tj. musi być zgodne ze wszystkimi normami środowiskowymi, a jednocześnie być zrównoważone środowiskowo w perspektywie długoterminowej. Ważnym czynnikiem, jeśli chodzi o przyszłą produkcję i dostawy ciepła, jest również cena ciepła dla odbiorcy końcowego. Różne alternatywy rozwiązań mają również różne wymagania dotyczące wsparcia finansowego dla samej inwestycji lub zakładu. Wybrana technologia ma wpływ na liczbę miejsc pracy, które zostaną utworzone w ramach produkcji i dostaw ciepła. Wszystkie te aspekty należy wziąć pod uwagę, rozstrzygając energetykę ciepłą w regionie tak, aby wybrane rozwiązanie było najlepszym kompromisem, przy jednoczesnym zachowaniu wszystkich prawnych wymogów środowiskowych.

W kontekście przyszłego rozwiązania w zakresie wytwarzania i dostarczania ciepła w regionie prowadzone są niezależne badania pod kierunkiem JASPERS²⁶, koncentrujące się na analizie opcji zaopatrzenia w ciepło w regionie Górnej Nitry, które ramowo oceniają możliwe warianty z różnych perspektyw (ekonomicznych, środowiskowych, wpływu na zatrudnienie), a które będą mieć charakter doradczy. W momencie przedłożenia planu działania do zatwierdzenia przez rząd słowacki badanie nie zostało jeszcze zakończone. Początek sporządzania badania miał miejsce w lutym 2019 r. i ma zostać zakończone latem 2019 r. Badanie analizuje obecną sytuację w zakresie zaopatrzenia w ciepło w regionie, zapotrzebowanie na ciepło, możliwe przyszłe rozwiązania w zakresie dostaw ciepła, a także analizę tych opcji pod względem finansowym i ekonomicznym, w tym koszty społeczno-ekonomiczne (efekty zewnętrzne), takie jak emisje CO₂ i innych zanieczyszczeń. Badanie analizuje również możliwe źródła finansowania, ocenia potencjalne ryzyko wdrożenia, możliwości instytucjonalne i wpływ na środowisko. Wstępne zalecenia z badania obejmują na przykład badanie potencjału geotermalnego, rozpoczęcie badań produkcji ciepła z odpadu przez Slovenské elektrárne jako autorów tego projektu, koncentrując się w szczególności na dostępności odpadów jako paliwa do takiej produkcji i jego zgodności z celami gospodarki odpadami, a także negocjacje między poszczególnymi zainteresowanymi stronami (Slovenské elektrárne, odbiorcy przemysłowi, miasta i gminy, których to dotyczy).

Wśród wariantów produkcji i dostaw ciepła można scentralizować i zdecentralizować produkcję przy użyciu różnych technologii i paliw (gaz ziemny, stałe paliwo alternatywne, biomasa drzewna, potencjał geotermalny wód kopalnianych itp.). Indywidualne rozwiązania można również łączyć ze sobą. Rozwiązanie powinno również uwzględniać różne ograniczenia, takie jak dostępność odpadów w regionie, cele w zakresie recyklingu i priorytety gospodarki odpadami, które mogą wpływać na dostępność odpadów do spalania, dostępność biomasy oraz możliwe cele i priorytety w zakresie energii odnawialnej. Jeśli rozwiązanie ma być wspierane ze źródeł publicznych, powinno ono również przyczynić się do realizacji celów Słowacji w zakresie redukcji emisji CO₂.

²⁵ Dziesięcioletni plan rozwoju systemu przesyłowego na lata 2018-2027, listopad 2017 r., Słowacki system przesyłowy energii elektrycznej

²⁶ JASPERS assignment 2019 034 SK ESW ENP - Heating supply from Novaky power plant - Analysis of the situation

Środek	Podstawy	Cel
III.2.1 Rozwój zrównoważonego ciepłownictwa w regionie	<ul style="list-style-type: none"> • ENO dzisiaj wytwarza ciepło z krajowego węgla i dostarcza go dużej części ludności w regionie, a także kilku odbiorcom przemysłowym • Oczekuje się, że wraz z zakończeniem wsparcia produkcji energii elektrycznej z węgla krajowego produkcja ciepła z węgla również przestanie istnieć i trzeba będzie zająć się kwestią zaopatrzenia w ciepło obecnych klientów 	<ul style="list-style-type: none"> • Zapewnić najlepsze możliwe rozwiązanie do produkcji i dostaw ciepła dla obecnych klientów, biorąc pod uwagę wpływ na cenę ciepła dla klientów, zatrudnienie w regionie, możliwość wsparcia finansowego i zgodność z minimalnymi wymogami prawnymi dotyczącymi środowiska
III.2.2 Rozwój energetyki niskoemisyjnej w regionie	<ul style="list-style-type: none"> • Według danych Eurostat udział energii odnawialnej w końcowym zużyciu energii na Słowacji spadł w ostatnich latach z 12,9% w 2015 r. do 12,0% w 2016 r. i do 11,5% w 2017 r. • W UE udział ten wyniósł 17,5% w 2017 r. • Zgodnie z mapą energii odnawialnej²⁷ region Górnej Nitry pozostaje w tyle pod względem instalacji źródeł odnawialnych w porównaniu z resztą Słowacji, także w regionie Trenczyńskiego Kraju Samorządowego 	<ul style="list-style-type: none"> • Zwiększenie instalacji przemysłowych odnawialnych źródeł energii w regionie Górnej Nitry • Zwiększenie instalacji odnawialnych źródeł energii w gospodarstwach domowych • Zwiększenie świadomości społecznej na temat możliwości instalowania i finansowania odnawialnych źródeł energii
III.2.3 Wsparcie efektywności energetycznej w regionie	<ul style="list-style-type: none"> • Przyszłość energetyki w regionie jest nie tylko substytutem produkcji energii opartej na węglu z innych źródeł, ale także oszczędności energii w budynkach mieszkalnych, budynkach użyteczności publicznej, infrastrukturze publicznej, transporcie i przemyśle • Słowacja nadal ma ogólnie duży potencjał w zakresie oszczędności energii, ponieważ energochłonność gospodarki jest wciąż prawie dwa razy wyższa niż średnia dla UE ²⁸ 	<ul style="list-style-type: none"> • Wzrost środków efektywności energetycznej budynków mieszkalnych, budynków użyteczności publicznej i infrastruktury, transportu i przemysłu • Zwiększenie świadomości społecznej na temat środków w zakresie efektywności energetycznej i możliwości ich finansowania

²⁷ www.repowermap.org, 1.03.2019

²⁸ Bardziej zielona Słowacja, Strategia polityki środowiskowej Republiki Słowackiej do 2030 r., wrzesień 2018

III.2.4 Wsparcie inteligentnych rozwiązań energetyce w regionie	<ul style="list-style-type: none"> • Inteligentne rozwiązania energetyczne mogą przyczynić się do lepszego wykorzystania odnawialnych źródeł energii i efektywności energetycznej • Inteligentne rozwiązania mogą obejmować na przykład inteligentne sieci dystrybucyjne, zarządzanie energią i danymi energetycznymi, inteligentne systemy pomiarowe, infrastrukturę dla elektromobilności itp. 	<ul style="list-style-type: none"> • Zwiększenie wprowadzania rozwiązań i innowacji w obszarze inteligentnej energetyki
---	--	--

7.3.6.1. Środek III.2.1 Rozwój zrównoważonego ciepłownictwa w regionie

Nazwa środka	III.2.1 Rozwój zrównoważonego ciepłownictwa w regionie
Filar/priorytet	III. – Zrównoważone środowisko / III.2 Rozwój zrównoważonej energii
Opis środka	<p>Środek ma na celu rozwiązanie przyszłej metody wytwarzania i dostarczania ciepła w regionie Górnej Nitry, głównie w związku z zaprzestaniem produkcji ciepła z węgla krajowego, wpływającym na odbiorców odbierających ciepło z ENO.</p> <p>Środek ma przyczynić się do zapewnienia takiego przyszłego rozwiązania w zakresie wytwarzania i dostaw ciepła, które jest najlepszym połączeniem pod względem cen konsumpcyjnych, wpływu na środowisko i zatrudnienie, a także z perspektywy możliwości wsparcia finansowego z różnych źródeł wsparcia (takich jak OZE, wsparcie z Funduszy UE, funduszy krajowych lub innych źródeł).</p>
Monitorowany cel	<ul style="list-style-type: none"> • Zapewnić najlepsze możliwe rozwiązanie do produkcji i dostaw ciepła dla obecnych klientów, biorąc pod uwagę wpływ na cenę ciepła dla klientów, zatrudnienie w regionie, możliwość wsparcia finansowego i zgodność z minimalnymi wymogami prawnymi dotyczącymi środowiska
Potencjalni projektodawcy	<ul style="list-style-type: none"> • Slovenské elektrárne • HBP • PTH (Prievidzské tepelné hospodárstvo) • Miasta i gminy • Przedsiębiorstwa w regionie
Grupy docelowe	<ul style="list-style-type: none"> • Użytkownicy energii
Wybór indykatywnych celów projektowych	<ul style="list-style-type: none"> • Centralne zaopatrzenie w ciepło dla miasta Prievidza • Optymalizacja sieci ciepłowniczej • Budowa nowego centralnego źródła ciepła w oparciu o odzysk energii z odpadów

	<ul style="list-style-type: none"> Przekształcenie kopalni węgla na Słowacji w przedsiębiorstwa energetyczne w celu uzyskania stałego bezpłatnego źródła ciepła i chłodu ze skorupy ziemskiej 	
Organy odpowiedzialne i zadania	<p>Slovenské elektrárne/ Prievidzské tepelné hospodárstvo/ kluczowy odbiorcy ciepła</p> <p>Ministerstwo Gospodarki Republiki Słowackiej / Ministerstwo Środowiska Republiki Słowackiej</p>	<p>Negocjacje w sprawie możliwości rozwiązania w zakresie zaopatrzenia w ciepło po roku 2023</p> <p>Identyfikacja ewentualnych dodatkowych źródeł finansowania w razie potrzeby i zgodnie z proponowanym rozwiązaniem</p>

7.3.6.2. Środek III.2.2 Rozwój niskoemisyjnej energetyki w regionie

Nazwa środka	III.2.2 Rozwój energetyki niskoemisyjnej w regionie
Filar/priorytet	III. – Zrównoważone środowisko / III.2 Rozwój zrównoważonej energii
Opis środka	<p>Środek ma na celu pomoc w rozwoju odnawialnych źródeł energii, aby wesprzeć przejścia na energię niskoemisyjną. Środek ma przyczynić się do szybszego wdrożenia odnawialnych źródeł energii w regionie Górnej Nitry, zarówno w instalacjach przemysłowych, jak i domowych.</p> <p>Środek ma również przyczynić się do podniesienia świadomości społecznej i możliwości wykorzystania odnawialnych źródeł energii, możliwości ich instalacji oraz możliwości wykorzystania różnych programów wsparcia do finansowania odnawialnych źródeł energii.</p>
Monitorowany cel	<ul style="list-style-type: none"> Zwiększenie instalacji przemysłowych odnawialnych źródeł energii w regionie Górnej Nitry Zwiększenie instalacji odnawialnych źródeł energii w gospodarstwach domowych Zwiększenie świadomości społecznej na temat możliwości instalowania i finansowania odnawialnych źródeł energii
Potencjalni projektodawcy	<ul style="list-style-type: none"> Gospodarstwa domowe Producenci energii Przedsiębiorstwa w regionie Miasta i gminy
Grupy docelowe	<ul style="list-style-type: none"> Użytkownicy energii
Wybór indykatywnych celów projektowych	<ul style="list-style-type: none"> Instalacja systemu fotowoltaicznego na terenach przemysłowych Budowa małej elektrowni wodnej na wodę górniczą Cigel' Budowa przemysłowego systemu do przechowywania do FVE o mocy 1 MWh w regionie Górna Nitra

- Budowa rozwojowego i produkcyjnego centrum na przemysłowe zapasowe systemy akumulatorowe

Organy odpowiedzialne i zadania

Miasta i gminy

Przygotowanie projektów

Organ zarządzający PO JŚ

Identyfikacja możliwych źródeł finansowania w ramach programu operacyjnego Jakość środowiska

Przygotowanie wezwań do finansowania projektów

7.3.6.3. Środek III.2.3 Wsparcie efektywności energetycznej w regionie

Nazwa środka	III.2.3 Wsparcie efektywności energetycznej w regionie
Filar/priorytet	III – Zrównoważone środowisko / III.2 Rozwój zrównoważonej energii
Opis środka	<p>Środek ten ma wspierać wdrażanie rozwiązań w zakresie efektywności energetycznej w celu zmniejszenia zużycia energii w regionie w ramach przejścia z energetyki węglowej na nową energię niskoemisyjną. Środki efektywności energetycznej obejmują szeroki zakres dziedzin, w tym efektywność energetyczną budynków mieszkalnych, budynków użyteczności publicznej, a także efektywność energetyczną w przemyśle, efektywność energetyczną infrastruktury publicznej (np. oświetlenie publiczne), a także efektywność energetyczną w transporcie.</p> <p>Środek powinien również przyczynić się do zwiększenia świadomości społecznej i świadomości możliwych rozwiązań w zakresie efektywności energetycznej, a także możliwości finansowania tych rozwiązań z różnych źródeł.</p>
Monitorowany cel	<ul style="list-style-type: none"> • Wzrost środków efektywności energetycznej budynków mieszkalnych, budynków użyteczności publicznej i infrastruktury, transportu i przemysłu • Zwiększenie świadomości społecznej na temat środków w zakresie efektywności energetycznej i możliwości ich finansowania
Potencjalni projektodawcy	<ul style="list-style-type: none"> • Gospodarstwa domowe • Miasta i gminy • Przedsiębiorstwa w regionie
Grupy docelowe	<ul style="list-style-type: none"> • Społeczeństwo • Użytkownicy energii

	<ul style="list-style-type: none"> Przekształcenie kopalni węgla na Słowacji w przedsiębiorstwa energetyczne w celu uzyskania stałego bezpłatnego źródła ciepła i chłodu ze skorupy ziemskiej 	
Organy odpowiedzialne i zadania	<p>Slovenské elektrárne/ Prievidzské tepelné hospodárstvo/ kluczowy odbiorcy ciepła</p> <p>Ministerstwo Gospodarki Republiki Słowackiej / Ministerstwo Środowiska Republiki Słowackiej</p>	<p>Negocjacje w sprawie możliwości rozwiązania w zakresie zaopatrzenia w ciepło po roku 2023</p> <p>Identyfikacja ewentualnych dodatkowych źródeł finansowania w razie potrzeby i zgodnie z proponowanym rozwiązaniem</p>

7.3.6.4. Środek III.2.2 Rozwój niskoemisyjnej energetyki w regionie

Nazwa środka	III.2.2 Rozwój energetyki niskoemisyjnej w regionie
Filar/priorytet	III – Zrównoważone środowisko / III.2 Rozwój zrównoważonej energii
Opis środka	<p>Środek ma na celu pomoc w rozwoju odnawialnych źródeł energii, aby wesprzeć przejścia na energię niskoemisyjną. Środek ma przyczynić się do szybszego wdrożenia odnawialnych źródeł energii w regionie Górnej Nitry, zarówno w instalacjach przemysłowych, jak i domowych.</p> <p>Środek ma również przyczynić się do podniesienia świadomości społecznej i możliwości wykorzystania odnawialnych źródeł energii, możliwości ich instalacji oraz możliwości wykorzystania różnych programów wsparcia do finansowania odnawialnych źródeł energii.</p>
Monitorowany cel	<ul style="list-style-type: none"> Zwiększenie instalacji przemysłowych odnawialnych źródeł energii w regionie Górnej Nitry Zwiększenie instalacji odnawialnych źródeł energii w gospodarstwach domowych Zwiększenie świadomości społecznej na temat możliwości instalowania i finansowania odnawialnych źródeł energii
Potencjalni projektodawcy	<ul style="list-style-type: none"> Gospodarstwa domowe Producenci energii Przedsiębiorstwa w regionie Miasta i gminy
Grupy docelowe	<ul style="list-style-type: none"> Użytkownicy energii
Wybór indykatywnych celów projektowych	<ul style="list-style-type: none"> Instalacja systemu fotowoltaicznego na terenach przemysłowych Budowa małej elektrowni wodnej na wodę górniczą Cigel' Budowa przemysłowego systemu do przechowywania do FVE o mocy 1 MWh w regionie Górna Nitra

zarządzania usługami

- Wsparcie lektromobilności w mieście Handlová

Organy odpowiedzialne i zadania	Miasta i gminy	Przygotowanie projektów
	Ministerstwo Gospodarki Republiki Słowackiej / Ministerstwo Środowiska Republiki Słowackiej	Identyfikacja możliwych dodatkowych źródeł finansowania zgodnie z zapotrzebowaniem
	Ministerstwo Gospodarki Republiki Słowackiej	Zgodnie z zapotrzebowaniem, ocena pomocy inwestycyjnej przedłożonych projektów

7.3.7. Priorytet III.3 Poprawa środowiska naturalnego

W ramach transformacji regionu węglowego konieczne jest zajęcie się nie tylko istniejącym wpływem na środowisko oraz oddziaływaniami działalności wydobywczej i przemysłu w regionie, ale także poprawą stanu środowiska na przyszłość. Region Górnej Nitry historycznie cierpi z powodu różnego rodzaju zanieczyszczeń, takich jak zanieczyszczenie powietrza, gleby i wód podziemnych. Transformacja regionu i plan działania powinny zatem również prowadzić do poprawy stanu środowiska w celu zwiększenia atrakcyjności regionu i zmniejszenia wpływu zanieczyszczonego środowiska na zdrowie ludności.

Poprawę środowiska należy rozwiązać na dwóch szczeblach – w zakresie promowania zrównoważonej gospodarki, które powinno zminimalizować wpływ na środowisko (np. w dziedzinie gospodarki odpadami, gospodarki wodnej lub rolnictwa), a także w obszarze konwersji terenów i miejsc zanieczyszczonych środowiskowo do nowych zastosowań, które przyczyniłoby się również do poprawy środowiska.

W obszarze zrównoważonego gospodarowania odpadami w regionie ważne jest promowanie gospodarki o obiegu zamkniętym, która powinna obejmować środki zapobiegające wytwarzaniu odpadów, ich recykling, energię i inny odzysk w celu zmniejszenia stopnia składowanych odpadów. Przekracza on 70% w regionie trenczyńskim²⁹. W 2035 r. zgodnie ze Strategią polityki ochrony środowiska Republiki Słowackiej składowanie powinno spaść poniżej 25%³⁰. W samym mieście Prievidza udział odzyskanych odpadów wahał się w zakresie 20% a 30% między 2011 a 2015 r., przy czym planowano zwiększenie tego udziału do prawie 88% do 2020 r.³¹ W 2014 r. odzysk energii z odpadów w regionie trenczyńskim stanowił zaledwie 0,11% z wielkości indywidualnych sposobów postępowania z odpadami komunalnymi³². Obecnie w regionie trenczyńskim nie działają spalarnie odpadów komunalnych. Potencjalną budowę urządzeń do odzysku energii dla odpadów komunalnych należy rozpatrywać pod kątem celów recyklingu, ale zgodnie z programem gospodarki odpadami regionu Kraju Trenczyńskiego na lata 2016-2020 realizacja jednego zakładu spalania odpadów komunalnych dla całego regionu zaspokoiliby region, również przy planowanym wzroście (mieszanych) części odpadu komunalnego³³.

Jak już wspomniano, w regionie Górnej Nitry 45% obszaru Prievidza, 83% obszaru Nováky i 71% obszaru Bojnice znajduje się w trzeciej klasie jakości wód podziemnych. Z tego powodu należy wspierać projekty mające na celu uzdatnianie cieków wodnych i ścieków. Inne środki powinny obejmować działania mające na celu zrównoważenie obiegu wody, retencję wody w regionie, ochronę przeciwpowodziową i lepsze zarządzanie wodą w celu ograniczenia suszy i niedoboru wody.

Wyżej wymienione środki można również wdrożyć w związku z wykorzystaniem konwersji ekologicznie obciążonych miejsc i obszarów, na przykład poprzez wykorzystanie środowiskowe terenów zalanych, które powstały jako

²⁹ Program gospodarki odpadami Program miasta Prievidza na lata 2016-2020

³⁰ Bardziej zielona Słowacja, Strategia polityki środowiskowej Republiki Słowackiej do 2030 r., wrzesień 2018

³¹ Program gospodarki odpadami Program miasta Prievidza na lata 2016-2020

³² Program gospodarki odpadami Kraju trenczyńskiego na lata 2016-2020

³³ Program gospodarki odpadami Kraju trenczyńskiego na lata 2016-2020

konsekwencja działalności górniczej, wykorzystania wód górniczych lub wdrożenia środków mających na celu poprawę stanu środowiska na obszarach, na których prowadzona jest działalność górnicza lub produkcja energii z węgla brunatnego.

Środek	Podstawy	Cel
III.3.1 Wsparcie inwestycji w zakresie zrównoważonego gospodarowania zasobami wodnymi i odpadami	<ul style="list-style-type: none"> • Stopień składowania przekracza 70% w regionie trenczyńskim • W mieście Prievidza odzysk odpadu znajduje się na poziomie 20-30%, do roku 2020 ma wzrosnąć do 88% • Wielki odsetek wód podziemnych w regionie Górna Nitra jest zanieczyszczony 	<ul style="list-style-type: none"> • Zmniejszenie udziału składowania odpadu i zwiększenie jego odzysku (wtórne wykorzystanie, odzysk energii itp.) • Ograniczenie wytwarzania odpadów • Poprawa jakości wód podziemnych i oczyszczanie ścieków • Łagodzenie skutków zmian klimatu w regionie
III.3.2 Wsparcie przemiany terenów i obszarów zanieczyszczonych środowiskowo	<ul style="list-style-type: none"> • Terytoria i obszary, na których dziś prowadzi się działalność wydobywczą i wytwarzanie energii z węgla brunatnego, można potencjalnie wykorzystać do prowadzenia działań na rzecz poprawy środowiska • Niektóre skutki działalności górniczej można wykorzystać w kontekście gospodarki wodnej (tereny podmokłe, obszary zalane) • Woda kopalniana może być wykorzystywana w zrównoważonej gospodarce (wykorzystanie potencjału termicznego) 	<ul style="list-style-type: none"> • Przekształcanie terenów i obszarów zanieczyszczonych środowiskowo w celu wykorzystania do działań przyczyniających się do poprawy stanu środowiska

7.3.7.1. Środek III.3.1 Wsparcie inwestycji w zakresie zrównoważonego gospodarowania odpadami i zasobami wodnymi

Nazwa środka	III.3.1 Wsparcie inwestycji w zakresie zrównoważonego gospodarowania zasobami wodnymi i odpadami
Filar/priorytet	III. – Zrównoważone środowisko / III.3 Poprawa środowiska
Opis środka	Środek ten ma na celu wspieranie inwestycji w zrównoważoną gospodarkę odpadami i wodną o obiegu zamkniętym, co powinno przyczynić się do poprawy stanu środowiska w Górnej Nitrze. Środki powinny być zgodne z planami zrównoważonego rozwoju i strategią polityki ochrony środowiska i powinny prowadzić do osiągnięcia celów zmniejszenia emisji, poprawy czystości powietrza, wody, gleby lub ochrony obszarów chronionych.

Środek ten ma przede wszystkim na celu gospodarowanie odpadami i gospodarką wodną, ale w jego ramach można również wdrożyć inne projekty poprawy środowiska, a także środki łagodzące skutki zmian klimatu (zapobieganie powodziom, działania związane z suszą, środki zatrzymujące wodę, skuteczne zarządzanie wodą, zaopatrzenie w wodę pitną, wykorzystanie wody deszczowej i przemysłowej itp.).

Monitorowany cel	<ul style="list-style-type: none"> • Zmniejszenie udziału składowania odpadu i zwiększenie jego odzysku (wtórne wykorzystanie, odzysk energii itp.) • Ograniczenie wytwarzania odpadów • Poprawa jakości wód podziemnych i oczyszczanie ścieków • Łagodzenie skutków zmian klimatu w regionie 	
Potencjalni projektodawcy	<ul style="list-style-type: none"> • Miasta i gminy • Przedsiębiorstwa w regionie • Przetwórcy odpadu • Państwo 	
Grupy docelowe	<ul style="list-style-type: none"> • Społeczeństwo • Miasta i gminy 	
Wybór indykatywnych celów projektowych	<ul style="list-style-type: none"> • Obróbka termochemiczna opon • Nabycie kompostowników w celu zapobiegania tworzenia BR KO w regionie Ponitrza Środkowego • Dobudowanie, wybudowanie i przebudowa systemów instalacji wodnych • Dobudowanie, wybudowanie i przebudowa systemów kanalizacji w miejscowościach regionu Partizánske • Rewitalizacja miejskich terenów zielonych w Handlovej i Novákach • Zielona linia – Centrum przetwarzania mieszanych odpadów komunalnych • Centrum logistyczne biomasy 	
Organy odpowiedzialne i zadania	<p>Miasta i gminy</p> <p>Organy zarządzające programami operacyjnymi JŚ, ZRPO i PRW</p>	<p>Przygotowanie projektów</p> <p>Identyfikacja możliwych źródeł finansowania w ramach programu operacyjnego JŚ, ZRPO i PRW</p> <p>Przygotowanie wezwań do finansowania projektów w razie potrzeby</p>

7.3.7.2. *Środek III.3.2 Wsparcie przemiany terenów i obszarów zanieczyszczonych środowiskowo*

Nazwa środka	III.3.2 Wsparcie przemiany obszarów i terenów zanieczyszczonych	
Filar/priorytet	III. – Zrównoważone środowisko / III.3 Poprawa środowiska	
Opis środka	Środek ma na celu wspieranie realizacji projektów w zakresie poprawy stanu środowiska poprzez przekształcanie obszarów obciążonych środowiskowo i obszarów po działalności górniczej oraz wytwarzaniu energii elektrycznej z węgla brunatnego lub wykorzystanie tych obszarów i miejsc bądź wykorzystanie pozostałości działalności górniczej (np. wód kopalnianych) jako bezemisyjnego źródła ciepła lub wykorzystanie obszarów dotkniętych działalnością górniczą w celu poprawy stanu środowiska.	
Monitorowany cel	<ul style="list-style-type: none"> Przekształcanie terenów i obszarów zanieczyszczonych środowiskowo w celu wykorzystania do działań przyczyniających się do poprawy stanu środowiska 	
Potencjalni projektodawcy	<ul style="list-style-type: none"> HBP Slovenské elektrárne Miasta i gminy Przedsiębiorstwa w regionie 	
Grupy docelowe	<ul style="list-style-type: none"> Społeczeństwo Miasta i gminy 	
Wybór indykatywnych celów projektowych	<ul style="list-style-type: none"> Rewitalizacja terenu Bane Cigeľ w celu stworzenia ruchu turystycznego Rewitalizacja obszaru zbiornika szlamu Bane Cigeľ dla obiektów turystycznych i rybackich Przekształcenie kopalni węgla na Słowacji w przedsiębiorstwa energetyczne w celu uzyskania stałego bezpłatnego źródła ciepła i chłodu ze skorupy ziemskiej Szlak edukacyjny i teren chroniony Košovsko-Laskárske mokrade 	
Organy odpowiedzialne i zadania	HBP i Slovenské elektrárne	Przygotowanie projektów
	Miasta i gminy	Przygotowanie projektów
	Ministerstwo Gospodarki Republiki Słowackiej	Zgodnie z zapotrzebowaniem, ocena pomocy inwestycyjnej przedłożonych projektów

7.4. Filary IV – Jakość życia i infrastruktura społeczna

7.4.1. Uzasadnienie filara i jego wkład

Jakość życia i infrastruktura społeczna obejmuje szerszy zakres działań, które z jednej strony mają na celu rozwiązanie problemów, powodowanych wspólnie przez działalność górnictwem i związaną z nią produkcją energii z węgla, a z drugiej strony – rozwiązanie problemów, które powstaną w związku przemianą regionu z gospodarki węglowej. Działania wydobywcze powodują problemy głównie w odniesieniu do zdrowia ludności, nie tylko bezpośrednio dla pracowników sektora górnictwa i zagrożeń wynikających z charakteru ich pracy, ale także dla ludności dotkniętej zanieczyszczeniem środowiska.

W przyszłości konieczne będzie zajęcie się skutkami transformacji gospodarki węglowej w związku ze spadkiem zatrudnienia w tradycyjnym sektorze wydobywczym i sektorach powiązanych, takich jak wzrost bezrobocia i potrzeba dostosowania edukacji regionalnej do potrzeb rynku pracy skoncentrowanego na nowe rozwijające się sektory gospodarki. W tym kontekście należy zająć się powiązaniem między edukacją a rynkiem pracy w szkolnictwie średnim i kształceniu dualnym, a także w szkolnictwie wyższym. W związku z pojawieniem się pracowników sektora wydobywczego na rynku pracy podczas stopniowego ograniczania działalności wydobywczej należy również wzmocnić edukację pozaszkolną i przekwalifikowanie.

Jednocześnie region ma problemy ze starzeniem się społeczeństwa i odpływem młodych ludzi. Istnieje zatem potrzeba wzmocnienia infrastruktury opieki społecznej dla osób starszych i uczynienia regionu bardziej atrakcyjnym dla młodych ludzi w celu utrzymania ich w regionie. Rozwój nowych sektorów gospodarki, a także nowe możliwości pracy stworzą podstawowe warunki dla młodych ludzi do znalezienia zatrudnienia w regionie, ale jednocześnie konieczne jest zwiększenie atrakcyjności regionu pod względem jakości życia w celu wspierania kultury, sportu, rekreacji i wypoczynku, usług dla mieszkańców i dostępności mieszkań dla młodych rodzin

7.4.2. Sytuacja wyjściowa

W dziedzinie zdrowia publicznego działalność wydobywcza ma bezpośredni wpływ na pracowników kopalni pracujących pod ziemią, ale może również wpływać na ludność zamieszkującą region w wyniku zanieczyszczenia środowiska. Według analizy Instytutu Polityki Finansowej stosunek niepełnosprawności do zatrudnienia (wskaźnik niepełnosprawności) w sektorze był siedmiokrotnie wyższy niż średnia w gospodarce. Według badania SAN³⁴ stosunek osób pobierających renty inwalidzkie do populacji aktywnej zawodowo w okręgu Prievidza wynosi 13,3%, czyli powyżej średniej w porównaniu ze średnią na Słowacji wynoszącą 9,1%. Jednak średnia długość życia w regionie Górnej Nitry jest porównywalna ze średnią Słowacji, choć pozostaje w tyle za regionami najbardziej wydajnymi.

Pod względem rozwoju demograficznego regiony Prievidza i Partizánske odnotowały spadek liczby ludności. Region Prievidza stracił około 4,5% mieszkańców od 1998 r., podczas gdy region Partizánske – około 5% mieszkańców, i oczekuje się, że ta tendencja utrzyma się. Jednocześnie ludność w obu regionach starzeje się. Zgodnie z prognozą Instytutu Prognozowania SAN odsetek ludności w wieku 24-54 lat w ogólnej liczbie regionów Prievidza i Partizánske w 2017 r. wyniósł 45%, istnieją przypuszczenia, że dane odsetki spadną do roku 2040 r. na poziom 33,2% lub 31,2%. Odsetek ludności powyżej 64 lat był już w 2017 r. w tych regionach powyżej średniego poziomu na Słowacji (19-20%), zakłada się, że wzrośnie do 2040 r. aż do jednej trzeciej³⁵.

Wczesne zaprzestanie wydobywania doprowadzi do wcześniejszej emerytury górników, którzy nie będą mogli przystosować się do nowego rodzaju zawodu, zwłaszcza ze względu na swój wiek. Z tych powodów konieczne będzie przygotowanie przepisów prawa

³⁴ WSPARCIE REGIONÓW WĘGLOWYCH W TRANSFORMACJI – Analizy społeczno-ekonomiczne dla wsparcia wykorzystania Europejskie Fundusze Strukturalne i Inwestycyjne – Studium eksperckie Górna Nitra, Republika Słowacka, Instytut Prognoz, Słowacka Akademia Nauk

³⁵ WSPARCIE REGIONÓW WĘGLOWYCH W TRANSFORMACJI – Analizy społeczno-ekonomiczne dla wsparcia wykorzystania Europejskie Fundusze Strukturalne i Inwestycyjne – Studium eksperckie Górna Nitra, Republika Słowacka, Instytut Prognoz, Słowacka Akademia Nauk

w sprawie zabezpieczenia społecznego górników i możliwości stworzenia warunków do wcześniejszej emerytury. Poniżej prognozowane koszty zabezpieczenia społecznego górników bez uwzględnienia ich waloryzacji w poszczególnych latach:

Rok	Liczba pracowników		wysokość OBP	
	z powstaniem prawa	trwające prawo		razem
2019	135		135	60 000 €
2020	120	135	255	1 600 000 €
2021	145	218	363	2 500 000 €
2022	145	298	443	2 900 000 €
2023	195	364	559	3 700 000 €
2024	245	479	724	4 800 000 €
2025	195	632	827	5 500 000 €
2026	180	706	886	6 000 000 €
2027		707	707	4 600 000 €
2028		546	546	3 600 000 €
2029		426	426	2 850 000 €
2030		342	342	2 350 000 €
2031		257	257	1 700 000 €
2032		156	156	1 000 000 €
2033		75	75	755 000 €
Razem	-	-	-	43 915 000 €

Kluczową grupą, na której należy się skoncentrować w procesie transformacji, jest grupa pracowników dzisiaj w wieku 30-50 lat, dla której zakłada się większą reprezentację pracowników. To grupa osób pracująca w firmie przez długi czas i bez doświadczenia z szukaniem nowej pracy i powiązanymi z tym procedurami. W tej grupie może być około 1700 pracowników. W związku z nimi konieczne będzie przygotowanie programów wsparcia mających na celu przekwalifikowanie i aktywną pomoc w orientacji na rynku pracy oraz w znalezieniu nowej pracy. Jednocześnie konieczne będzie wykorzystanie systemu zabezpieczenia społecznego w celu ograniczenia wpływów i skutków systemu zabezpieczenia społecznego górników³⁶.

Jeśli chodzi o edukację, między pracodawcami a średnimi szkołami zawodowymi w regionie Górnej Nitry rozpoczęła się współpraca w formie podwójnego systemu edukacji, w którym obecna liczba uczniów to 235 w 6 szkołach i 18 przedsiębiorstwach. W regionie działa jednostka regionalna Wydziału Zarządzania i Informatyki Żylińskiego Uniwersytetu w Prievidzy. Jeśli chodzi o średnie wykształcenie zawodowe, dzielnica Prievidza historycznie koncentrowała się na przemyśle chemicznym, górnictwie i budownictwie. W chwili obecnej należy wspierać edukację w zakresie elektrotechniki, inżynierii mechanicznej i chemii³⁷, co wiąże się również z rozwojem zatrudnienia w tych dziedzinach. Region Partizánske koncentruje się głównie na przemyśle obuwniczym, w zakresie kształcenia zawodowego w Regionalnej Zintegrowanej Strategii Terytorialnej TKS zaleca się wspieranie przetwarzania skóry, kozuchów i produkcję obuwia.

³⁶ Uchwała rządu Republiki Słowackiej nr 580 z dnia 12 grudnia 2018 r. w sprawie problematyki transformacji regionu Górnej Nitry w związku z wnioskiem w ogólnym interesie gospodarczym dotyczącym bezpieczeństwa dostaw energii elektrycznej – Zadanie C.5 do Ministra Gospodarki oraz Ministra Pracy, Spraw Społecznych i Rodziny „Stworzyć zmianę przepisów o szczególnej dopłacie dla górników w celu stworzenia warunków do przejścia na wcześniejszą emeryturę i niemożności dalszego dostosowania się do innego rodzaju zatrudnienia.”

³⁷ Regionalna zintegrowana strategia terytorialna Kraju Trenczyńskiego na lata 2014-2020, część 3.3 Obszar edukacji.

7.4.3. Sytuacja docelowa

Oprócz aspektów ekonomicznych, środowiskowych i infrastrukturalnych transformacja regionu Górnej Nitry powinna również prowadzić do wzrostu jakości życia w regionie i zwiększenia jego atrakcyjności. Poprawa jakości życia w regionie powinna odzwierciedlać potrzeby, które istnieją obecnie w regionie i które pojawią się w procesie transformacji.

Przede wszystkim konieczne będzie wzmocnienie infrastruktury społecznej i zdrowotnej, aby sprostać wymaganiom starzejącej się populacji, która starzeje się w regionie szybciej niż oczekiwany średni wzrost starszej populacji na Słowacji. W związku z tym konieczne będzie rozbudowanie usług zdrowotnych i pielęgniarstwa. Usługi te należy również rozwijać w związku ze zdrowiem ludności i pracowników przemysłu wydobywczego, na który odpowiednio wpływają zanieczyszczenia środowiska lub ryzyko pracy w obiektach górniczych.

Po drugie, konieczne jest zapewnienie programów wsparcia dla samego procesu transformacji regionu. Są one związane z pojawieniem się nowych bezrobotnych na rynku pracy, których trzeba będzie przekwalifikować i umieścić w nowej pracy. W tym kontekście potrzebna będzie aktywna pomoc i towarzyszenie w procesie znalezienia nowej pracy. W dłuższej perspektywie konieczne będzie powiązanie programów oświatowych z potrzebami pracodawców i sektorów gospodarki, które będą się rozwijać w regionie. Konieczna będzie również intensyfikacja współpracy z instytucjami szkolnictwa wyższego, również w kontekście dążeń na rzecz zwiększenia potencjału innowacyjnego regionu i zwiększenia działalności badawczo-rozwojowej.

Wreszcie należy zapewnić długoterminową atrakcyjność regionu, która stabilizuje niekorzystny rozwój demograficzny i odpływ ludności. Region Górnej Nitry powinien zapewnić mieszkańcom atrakcyjne możliwości spędzania wolnego czasu w postaci kultury, zajęć sportowych i rekreacyjnych. Ponieważ region ma również potencjał turystyczny, możliwe jest zintegrowanie działań związanych z rozwojem turystyki oraz działań mających na celu poprawę jakości życia mieszkańców regionu. Atrakcyjność regionu związana jest również z wysokiej jakości usługami samorządu, które można rozwijać w ramach koncepcji tzw. „cyfrowego miasta” i koncepcji smart city. Aby odpowiednio przyciągnąć lub zatrzymać młode rodziny w regionie, należy wspierać rozwój oferty mieszkań czynszowych i dostępnych cenowo.

7.4.4. Przegląd priorytetów i środków

Filar Jakość życia i infrastruktura składa się z czterech priorytetów, które są dalej podzielone na następujące środki:

- Priorytet IV.1 Polepszenie usług medycznych, medyczno-uzdrowiskowych oraz socjalnych
 - Środek IV.1.1 Rozwój medycznych i sanatoryjno-leczniczych usług z uwzględnieniem negatywnych skutków działalności górniczej
 - Środek IV.1.2 Rozwój usług socjalnych w związku z wygaszaniem działalności górniczej
- Środek IV.2 Polepszenie jakości życia obywateli i odnowa społeczna
 - Środek IV.2.1 Rozwój kultury regionie
 - Środek IV.2.2 Rozwój aktywności sportowych, rekreacyjnych oraz innych możliwości spędzania wolnego czasu w regionie
 - Środek IV.2.3 Rozwój jakości usług publicznych dla mieszkańców
 - Środek IV.2.4 Rozwój wsparcia mieszkalnictwa w regionie
- Priorytet IV.3 Udoskonalenie edukacji i kwalifikacji siły roboczej
 - Środek IV.3.1 Wsparcie edukacji na poziomie ponadpodstawowym oraz edukacji dualnej w regionie
 - Środek IV.3.2 Wsparcie wyższego kształcenia w regionie
 - Środek IV.3.3 Wsparcie dla edukacji pozaszkolnej, przekwalifikowania oraz rozwoju talentów

- Priorytet IV.4 Podniesienie dobrobytu społecznego zagrożonych grup obywateli
 - Środek IV.4.1 Wsparcie doradztwa oraz opieki prawnej skierowanej do grup zagrożonych wygaszaniem działalności górniczej
 - Środek IV.4.2 Wsparcie na rynku pracy dla grup zagrożonych wygaszaniem działalności górniczej

Priorytety i środki w ramach filaru Jakość życia i infrastruktura społeczna są opisane bardziej szczegółowo w następujących podrozdziałach.

7.4.5. Priorytet IV.1 Polepszenie usług medycznych, medyczo-uzdrowiskowych oraz socjalnych

Region Górnej Nitry ma tradycję w branży uzdrowiskowej w Bojnicach. Uzdrowisko koncentruje się na usługach medyczo-sanatoryjnych, jak i rekreacyjnych usługach wellness. Infrastruktura uzdrowiskowa zapewnia zatem możliwość rozwoju usług zdrowotnych i medycznych w połączeniu z turystyką uzdrowiskową.

W kontekście transformacji regionu rozwój usług zdrowotnych jest ściśle związany z negatywnym wpływem na zdrowie mieszkańców, zarówno pod względem chorób zawodowych wynikających z niebezpiecznej pracy w górnictwie, jak i stanu zdrowia mieszkańców w związku z zanieczyszczonym środowiskiem. Jednocześnie wzmocnienie usług zdrowotnych i socjalnych wiąże się z problemem szybkiego starzenia się ludności w regionie, ponieważ zgodnie z szacunkiem Instytutu Progностycznego SAN przewiduje się, że udział populacji powyżej 64 lat wzrośnie do jednej trzeciej do 2040 r.

Szczególnym problemem w kontekście transformacji regionu z gospodarki węglowej jest wzmocnienie infrastruktury socjalnej i usług socjalnych skierowanych do zagrożonych grup pracowników przemysłu wydobywczego. Stopniowe ograniczanie działalności wydobywczej i zwolnienia w tym sektorze mogą powodować problemy społeczne dla części pracowników przemysłu wydobywczego, którzy mogą mieć trudności z powrotem na rynek pracy. Zgodnie z praktyką zagraniczną problemy społeczne, które transformacja regionu może powodować dla części populacji, to na przykład problemy ze wzrostem różnego rodzaju uzależnień (alkoholizm, uzależnienia typu hazard), problemy rodzinne mogące prowadzić do problemów egzystencjonalnych. Dla tej populacji potrzebna jest skuteczna sieć bezpieczeństwa socjalnego, aby pomóc im wrócić do normalnego życia. W regionie już dziś działają organizacje (takie jak organizacja non-profit Jazmín w mieście Handlová), które zajmują się usługami socjalnymi skoncentrowanymi na rozwiązaniu problemów związanych z bezrobociem, takich jak wzrost przestępczości, uzależnienia od narkotyków i wczesna śmierć. Taka infrastruktura będzie musiała być dalej rozwijana w kontekście transformacji regionu.

Środek	Podstawy	Cel
IV.1.1 Rozwój medycznych i sanatoryjno-leczniczych usług z uwzględnieniem negatywnych skutków działalności górniczej	<ul style="list-style-type: none"> • Region ma dobrą pozycję wyjściową do dalszego rozwoju usług zdrowotnych i socjalnych oraz medyczo-uzdrowiskowych w odniesieniu do tradycji uzdrowiskowej • Działalność górnicza ma negatywny wpływ na zdrowie ludzi, bezpośrednio na pracowników kopalni lub pośrednio na mieszkańców w związku z zanieczyszczonym 	<ul style="list-style-type: none"> • Rozszerzenie usług medyczo-sanatoryjnych zintegrowanych z ogólnym rozwojem uzdrowiska i wsparciem ruchu turystycznego • Poprawa stanu zdrowia mieszkańców poprzez rozwój usług medycznych i socjalnych skoncentrowanych na ograniczeniu negatywnych wpływów z działalności górniczej na zdrowie

środowiskiem

- Oczekuje się, że do 2040 r. odsetek osób w wieku powyżej 64 lat w regionie wzrośnie do jednej trzeciej, co będzie wymagać wzmocnienia usług zdrowotnych i socjalnych związanych ze starzeniem się społeczeństwa
- Poprawa opieki zdrowotnej i opieki społecznej dla starzejącej się populacji

IV.1.2 Rozwój usług socjalnych w związku z wygaszaniem działalności górniczej

- Hamowanie działalności górniczej spowoduje wzrost bezrobocia osób z przemysłu wydobywczego, co w niektórych przypadkach może prowadzić do negatywnych zjawisk społecznych
- W regionie istnieją już organizacje zajmujące się usługami społecznymi, mającym na celu zaradzenie tym negatywnym zjawiskom, ale ich działania będą musiały zostać rozszerzone w procesie transformacji.
- Zminimalizowanie negatywnych zjawisk społecznych spowodowanych wzrostem bezrobocia w związku z hamowaniem działalności górniczej
- Zwiększenie możliwości organizacji świadczących usługi socjalne mające na celu łagodzenie negatywnych zjawisk społecznych spowodowanych transformacją regionu

7.4.5.1. Środek IV.1.1 Rozwój usług medycznych i sanatoryjno-leczniczych z uwzględnieniem negatywnych skutków działalności górniczej

Nazwa środka	IV.1.1 Rozwój medycznych i sanatoryjno-leczniczych usług z uwzględnieniem negatywnych skutków działalności górniczej
Filar/priorytet	IV. – Jakość życia i infrastruktura społeczna / IV.1 Poprawa usług medycznych, medyczno-uzdrowiskowych i społecznych
Opis środka	<p>Środek koncentruje się na rozwoju usług medycznych i usług społecznych w odpowiedzi na dwa czynniki związane z transformacją regionu Górnej Nitry – bezpośredni i pośredni wpływ na stan zdrowia ludności w wyniku działalności górniczej i zanieczyszczenia środowiska oraz szybkiego starzenia się ludności w regionie, co będzie wymagać dostosowania typów i zakresu usług zdrowotnych i socjalnych.</p> <p>Z drugiej strony środek ma na celu dalszy rozwój usług medycznych i uzdrowiskowych, w których możliwe jest wykorzystanie tradycji branży uzdrowiskowej w regionie oraz zintegrowanie tego rozwoju z rozwojem turystyki i tworzeniem miejsc pracy w sektorze turystyki jako uzupełniającego sektora transformacji gospodarczej.</p>
Monitorowany cel	<ul style="list-style-type: none"> • Rozszerzenie usług medyczno-sanatoryjnych zintegrowanych z ogólnym rozwojem uzdrowiska i wsparciem ruchu turystycznego • Poprawa stanu zdrowia mieszkańców poprzez rozwój usług medycznych i społecznych skoncentrowanych na ograniczeniu

	negatywnych wpływów działalności górniczej na zdrowie	
	<ul style="list-style-type: none"> • Poprawa opieki zdrowotnej i opieki społecznej dla starzejącej się populacji 	
Potencjalni projektodawcy	<ul style="list-style-type: none"> • Świadczeniodawcy opieki zdrowotnej • Miasta i gminy • Kraj Samorządowy • Uzdrowisko Bojnice • Organizacje non-profit • Przedsiębiorstwa w regionie 	
Grupy docelowe	<ul style="list-style-type: none"> • Społeczeństwo • Świadczeniobiorcy opieki zdrowotnej 	
Wybór indykatywnych celów projektowych	<ul style="list-style-type: none"> • Budowa nowej polikliniki w mieście Nováky • Rozbudowa zakładu medycznego uniKLINIKA kardinála Korca w Prievidzy • Budowa nowego laboratorium snu i modernizacja obecnego laboratorium oddziału płucnego NsP Prievidza • Centrum Kompleksowej Rehabilitacji Onkologicznej – CEKOR 	
Organy odpowiedzialne i zadania	Samorządowy Kraj Trenczyński	Przygotowanie projektów
	Miasta i gminy	Przygotowanie projektów
	Organ zarządzający IROP a i przyszły istotny PO w nowym okresie programowania 2021-2027	Identyfikacja możliwych źródeł finansowania w ramach ZRPO Przygotowanie wezwań do finansowania projektów Identyfikacja możliwych źródeł finansowania (w tym źródeł z okresu programowania 2021-2027)

7.4.5.2. Środek IV.1.2 Rozwój usług socjalnych w związku z wygaszaniem działalności górniczej

Nazwa środka	IV.1.2 Rozwój usług socjalnych w związku z wygaszaniem działalności górniczej
Filar/priorytet	IV – Jakość życia i infrastruktura społeczna / IV.1 Poprawa usług medycznych, medyczno-uzdrowiskowych i społecznych
Opis środka	Działanie ma na celu rozwój usług socjalnych skoncentrowanych na ograniczaniu

negatywnych zjawisk społecznych wynikających z potencjalnego wzrostu bezrobocia jako następstwa stopniowego hamowania działalności górniczej.

Środek ma na celu pomoc w stworzeniu siatki bezpieczeństwa rozwiązania przypadków osób, które nie są w stanie znaleźć nowej pracy na rynku pracy i mogą rozwinąć te negatywne zjawiska społeczne, takie jak rozwój różnego rodzaju uzależnień, przestępstw, utraty mieszkań itp. Środek ma na celu pomóc tym grupom ludzi w ponownej integracji ze społeczeństwem.

Monitorowany cel	<ul style="list-style-type: none"> Zminimalizowanie negatywnych zjawisk społecznych spowodowanych wzrostem bezrobocia w związku z hamowaniem działalności górniczej Zwiększenie możliwości organizacji świadczących usługi socjalne mające na celu łagodzenie negatywnych zjawisk społecznych spowodowanych transformacją regionu 	
Potencjalni projektodawcy	<ul style="list-style-type: none"> Miasta i gminy Organizacje non-profit 	
Grupy docelowe	<ul style="list-style-type: none"> Społeczeństwo Osoby poszukujące pracy 	
Wybór indykatorywnych celów projektowych	<ul style="list-style-type: none"> Rozwój usług socjalnych w mieście Prievidza Budowa domu seniorów w Prievidzy i w mieście Nováky Dom usług socjalnych Krásno 	
Organy odpowiedzialne i zadania	Miasta i gminy	Przygotowanie projektów
	Organ zarządzający Programu operacyjnego Badania i innowacje	Identyfikacja możliwych źródeł finansowania w ramach programu operacyjnego Zasoby ludzkie Przygotowanie wezwań do finansowania projektów

7.4.6. Środek IV.2 Polepszenie jakości życia obywateli i odnowa społeczna

Problemem regionu Górnej Nitry nie jest obecnie wysokie bezrobocie lub duża zależność lokalnej gospodarki od przemysłu wydobywczego. Region raczej cierpi z powodu niekorzystnych trendów demograficznych i długoterminowego odpływu ludzi. W obu regionach – Prievidza i Partizánske – populacja zmniejszyła się o około 5% od 1998 r., podczas gdy przewiduje się, że region straci dodatkowe 4-5% populacji do 2035³⁸. Migracja osób z regionu wiąże się z możliwościami zatrudnienia, możliwościami edukacji, ale także z jakością życia w regionie i jakością świadczonych usług publicznych.

Podczas gdy filary Gospodarka, przedsiębiorczość i innowacje oraz Zrównoważone środowisko zajmują się kwestiami związanymi z możliwościami pracy i czystym środowiskiem, jakość życia koncentruje się na atrakcyjności regionu pod względem spędzania wolnego czasu, sportu, kultury, rekreacji i przystępności cenowej mieszkania. Celem jest stworzenie atrakcyjnego regionu, który zatrzyma ludność w regionie lub przyciągnie nowych mieszkańców.

³⁸ Prognoza rozwoju mieszkańców w regionach Republiki Słowackiej do roku 2035, Instytut Progностyczny SAN, Bratysława

Rozwój kultury, aktywności czasu wolnego, sportowych i rekreacyjnych wiąże się nie tylko ze wzrostem atrakcyjności regionu dla mieszkańców, ale jest również ściśle związany z rozwojem turystyki w regionie. Mieszkania czynszowe po korzystnej cenie mogą pomóc słabszym grupom społecznym w zapewnieniu mieszkań, ale mogą również służyć jako mieszkania początkowe dla młodych rodzin, pomagając utrzymać ich w regionie. Miasta w regionie Górnej Nitry już oferują mieszkania czynszowe, ale w związku z planowanymi nowymi działaniami gospodarczymi w regionie i potrzebą zabezpieczenia siły roboczej obszar ten będzie musiał zostać wzmocniony, ze szczególnym uwzględnieniem młodych rodzin.

Jednym ze sposobów na zwiększenie atrakcyjności regionu jest także rozwój usług publicznych i wprowadzenie nowoczesnych koncepcji w samorządzie lokalnym, takich jak tzw. „cyfrowe miasto” lub szersza koncepcja smart city. Podobne inicjatywy są również częścią planów działania i strategii w innych regionach węglowych, takich jak Łużyce w Niemczech lub Limburgia w Holandii, które starają się uczynić swoje regiony bardziej atrakcyjnymi, koncentrując się na nowoczesnych technologiach, objęciu miast szybkim Internetem i sieciami Wi-Fi, maksymalizując miejskie usługi cyfrowe oraz tworzenie warunków dla rozwoju gospodarki cyfrowej.

Środek	Podstawy	Cel
IV.2.1 Rozwój kultury w regionie	<ul style="list-style-type: none"> Region ma dobre warunki wstępne w zakresie infrastruktury kulturalnej i wydarzeń Możliwość oferuje powiązanie z rozwojem turystyki i wykorzystania potencjału historii górnictwa w regionie 	<ul style="list-style-type: none"> Zwiększenie atrakcyjności regionu poprzez rozszerzenie oferty działalności kulturalnej Budowanie lub rekonstrukcja infrastruktury kulturalnej
IV.2.2 Rozwój aktywności sportowych, rekreacyjnych oraz innych możliwości spędzania wolnego czasu w regionie	<ul style="list-style-type: none"> Region oferuje różnorodne możliwości spędzania wolnego czasu i rekreacyjne Dalsze zwiększenie atrakcyjności regionu w tym zakresie zapewnia wykorzystanie i rewitalizacja niektórych obszarów po działalności górniczej na rekreacyjne (tereny podmokłe utworzone przez działalność górniczą) W regionie częściowo zbudowano sieć ścieżek rowerowych, należy je dalej budować i łączyć ze sobą 	<ul style="list-style-type: none"> Zwiększenie atrakcyjności regionu poprzez rozszerzenie oferty aktywności czasu wolnego, sportowych i rekreacyjnych Budowanie lub rekonstrukcja nowych boisk, ścieżek rowerowych i innej infrastruktury wolnego czasu
IV.2.3 Rozwój jakości usług publicznych dla mieszkańców	<ul style="list-style-type: none"> Miasta w regionie dotychczas w większym stopniu nie poświęcały się strategiom smart city i wdrażania koncepcji smart city Rozwiązania smart city oraz wysokiej jakości nowoczesne usługi publiczne mogą zwiększyć atrakcyjność miast w regionie 	<ul style="list-style-type: none"> Wdrożenie strategii i usług smart city oraz rozwiązań cyfrowych w miastach

IV.2.4 Rozwój wsparcia w zakresie mieszkalnictwa w regionie

- Miasta w regionie już oferują mieszkania czynszowe
- Wzrost aktywności gospodarczej w nowych sektorach będzie wywierał presję na potrzebę rozwoju mieszkalnictwa w miastach i gminach
- Konieczne jest skoncentrowanie się przede wszystkim na rozwoju mieszkalnictwa dla młodych rodzin
- Wzrost oferty mieszkań czynszowych w regionie, ze szczególnym uwzględnieniem młodych rodzin
- Budowa infrastruktury do budowy mieszkań we własności prywatnej

7.4.6.1. Środek IV.2.1 Rozwój kultury regionie

Nazwa środka	IV.2.1 Rozwój kultury w regionie	
Filar/priorytet	IV. – Jakość życia i infrastruktura społeczna / IV.2 Poprawa jakości życia mieszkańców i rewitalizacja społeczna	
Opis środka	<p>Środek ma na celu rozwój kultury w regionie z możliwością budowania na istniejącej infrastrukturze kulturalnej, a także na tradycji górniczej. Środek ma przyczynić się do poszerzenia zakresu wydarzeń kulturalnych i możliwości oraz powiązania ich z ofertą turystyczną.</p> <p>Środek jest również skoncentrowany na budowie lub przebudowie istniejącej infrastruktury kulturalnej.</p>	
Monitorowany cel	<ul style="list-style-type: none"> • Zwiększenie atrakcyjności regionu poprzez rozszerzenie oferty działalności kulturalnej • Budowanie lub rekonstrukcja infrastruktury kulturalnej 	
Potencjalni projektodawcy	<ul style="list-style-type: none"> • Miasta i gminy • Przedsiębiorstwa w regionie • Kraj Samorządowy • Organizacje non-profit 	
Grupy docelowe	<ul style="list-style-type: none"> • Społeczeństwo • Goście regionu 	
Wybór indykatorywnych celów projektowych	<ul style="list-style-type: none"> • Budowa centrum kultury i kreatywnego biznesu w Górnej Nitrze w Prievidzy • Przebudowa domu kultury w miejscowości Koš • Organy koncertowe dla Górnej Nitry 	
Organy odpowiedzialne i zadania	Samorządowy Kraj Trenczyński	Przygotowanie projektów
	Miasta i gminy	Przygotowanie projektów
	Organy zarządzające Zintegrowanego Regionalnego Programu Operacyjnego	Identyfikacja możliwych źródeł finansowania w ramach ZRPO

Przygotowanie wezwań do finansowania projektów

7.4.6.2. Środek IV.2.2 Rozwój aktywności sportowych, rekreacyjnych oraz innych możliwości spędzania wolnego czasu w regionie

Nazwa środka	IV.2.2 Rozwój aktywności sportowych, rekreacyjnych oraz innych możliwości spędzania wolnego czasu w regionie
Filar/priorytet	IV – Jakość życia i infrastruktura społeczna / IV.2 Poprawa jakości życia mieszkańców i rewitalizacja społeczna
Opis środka	<p>Środek ma na celu rozwijanie możliwości spędzania wolnego czasu, uprawiania sportu i rekreacji poprzez poszerzenie ich oferty, a także rozbudowę powiązanej infrastruktury. Obejmuje to na przykład budowę nowych ścieżek rowerowych i ich powiązanie, budowę nowych szlaków turystycznych, rewitalizację terenów i ich przekształcenie na cele rekreacyjne (w tym obszary po działalności górniczej i obszary pozostające pod wpływem działalności górniczej).</p> <p>Środek jest również skoncentrowany na budowie lub przebudowie istniejącej infrastruktury umożliwiającej spędzanie wolnego czasu, sportowej i rekreacyjnej.</p>
Monitorowany cel	<ul style="list-style-type: none"> • Zwiększenie atrakcyjności regionu poprzez rozszerzenie oferty aktywności czasu wolnego, sportowych i rekreacyjnych • Budowanie lub rekonstrukcja nowych boisk, ścieżek rowerowych i innej infrastruktury wolnego czasu
Potencjalni projektodawcy	<ul style="list-style-type: none"> • Miasta i gminy • Przedsiębiorstwa w regionie • Kraj Samorządowy • Organizacje non-profit
Grupy docelowe	<ul style="list-style-type: none"> • Społeczeństwo • Goście regionu
Wybór indykatywnych celów projektowych	<ul style="list-style-type: none"> • Naprawa stanu awaryjnego Narodowego Centrum Piłki Wodnej w mieście Nováky • Centrum Rehabilitacji i Sportu w mieście Handlová • Szlak edukacyjny i teren chroniony Košovsko-Laskárske mokrade • Edukacyjny leśny szlak dendrologiczny • Budowa wyciągu krzeselkowego w ośrodku Skiarena Fačkovské sedlo • Platforma hydrauliczna na dnie basenu na potrzeby treningu pływackiego • Rewitalizacja miejsc sportu i zakwaterowania HUTIRA RELAX CENTRE • Strefa rekreacyjna Krásno

Organy odpowiedzialne i zadania	Samorządowy Kraj Trenčyrński	Przygotowanie projektów
	Miasta i gminy	Przygotowanie projektów
	Organy zarządzające Zintegrowanego Regionalnego Programu Operacyjnego	Identyfikacja możliwych źródeł finansowania w ramach ZRPO Przygotowanie wezwań do finansowania projektów

7.4.6.3. Środek IV.2.3 Rozwój jakości usług publicznych dla mieszkańców

Nazwa środka	IV.2.3 Rozwój jakości usług publicznych dla mieszkańców	
Filar/priorytet	IV. – Jakość życia i infrastruktura społeczna / IV.2 Poprawa jakości życia mieszkańców i rewitalizacja społeczna	
Opis środka	Środek ma na celu wsparcie rozwoju strategii smart city i wdrażania rozwiązań smart city w miastach w regionie. Szczególnym obszarem objętym działaniem środka jest wsparcie wdrażania rozwiązań cyfrowych w miastach, które obejmuje usługi elektroniczne samorządu lokalnego, a także wsparcie budowy infrastruktury cyfrowej na potrzeby mieszkańców miast i turystów, a także na potrzeby rozwoju gospodarki cyfrowej.	
Monitorowany cel	<ul style="list-style-type: none"> • Wdrożenie strategii i usług smart city oraz rozwiązań cyfrowych w miastach 	
Potencjalni projektodawcy	<ul style="list-style-type: none"> • Miasta i gminy • Przedsiębiorstwa w regionie 	
Grupy docelowe	<ul style="list-style-type: none"> • Społeczeństwo 	
Wybór indykatywnych celów projektowych	<ul style="list-style-type: none"> • Zakup pojazdu zamiatającego i czyszczącego dla całego regionu • Nabycie kompostowników w celu zapobiegania tworzenia BR KO w regionie Ponitza Środkowego • Samochód do wywozu odpadu na cały region 	
Organy odpowiedzialne i zadania	Miasta i gminy	Przygotowanie projektów
	Organ zarządzający Programu operacyjnego EAP	Identyfikacja możliwych źródeł finansowania w ramach programu operacyjnego EAP Przygotowanie wezwań do finansowania projektów

7.4.6.4. Środek IV.2.4 Rozwój wsparcia mieszkalnictwa w regionie

Nazwa środka	IV.2.4 Rozwój wsparcia w zakresie mieszkalnictwa w regionie	
Filar/priorytet	IV – Jakość życia i infrastruktura społeczna / IV.2 Poprawa jakości życia mieszkańców i rewitalizacja społeczna	
Opis środka	<p>Środek ten ma na celu wspieranie zwiększenia oferty mieszkań w regionie w celu poprawy dostępności mieszkalnictwa, szczególnie dla młodych rodzin, a także w celu przyciągnięcia nowych młodych ludzi do regionu, również w kontekście nowych miejsc pracy powstałych w trakcie transformacji gospodarczej.</p> <p>Wsparcie mieszkaniowe może przybierać różne formy, takie jak miejskie mieszkania socjalne, mieszkania czynszowe, prywatne mieszkania czynszowe lub wsparcie budowy infrastruktury na potrzeby budowy mieszkań prywatnych.</p>	
Monitorowany cel	<ul style="list-style-type: none"> • Wzrost oferty mieszkań czynszowych w regionie, ze szczególnym uwzględnieniem młodych rodzin • Budowa infrastruktury do budowy mieszkań we własności prywatnej 	
Potencjalni projektodawcy	<ul style="list-style-type: none"> • Miasta i gminy • Przedsiębiorstwa w regionie 	
Grupy docelowe	<ul style="list-style-type: none"> • Społeczeństwo 	
Wybór indykatywnych celów projektowych	<ul style="list-style-type: none"> • Budowa infrastruktury transportowej i technicznej dla indywidualnej wystawy mieszkaniowej Sebedražie – Dúbravka • Nowe udogodnienia mieszkaniowe pracowników regionu – zakwaterowanie na terenie firmy • Górniczy kompleks mieszkaniowy w mieście Handlová 	
Organy odpowiedzialne i zadania	Miasta i gminy	Przygotowanie projektów
	Ministerstwo Transportu i Budownictwa Republiki Słowackiej/Fundusz Państwowy Rozwoju Mieszkań	Identyfikacja możliwych dodatkowych źródeł finansowania zgodnie z zapotrzebowaniem

7.4.7. Priorytet IV.3 Udoskonalenie edukacji i kwalifikacji siły roboczej

W procesie transformacji regionu z gospodarki węglowej na nowe sektory gospodarki pojawi się także potrzeba dostosowania szkolnictwa w regionie do potrzeb rynku pracy. Oprócz samej transformacji inne globalne czynniki, takie jak automatyzacja i robotyka, będą miały również wpływ na potrzeby rynku pracy. Będzie to wywierało nacisk na średnie wykształcenie zawodowe, a także na szkolnictwo wyższe, aby dostosowały swoje programy nauczania do nowych warunków.

W regionie istnieje już system dualnego kształcenia, który obejmuje aktualnie 235 uczniów w 6 szkołach i 18 przedsiębiorstwach. Wśród współpracujących zakładów są również firmy, które najprawdopodobniej będą miały kluczowe znaczenie dla transformacji gospodarczej i tworzenia miejsc pracy w przyszłości.

Już dzisiaj w taki sposób kształcą siłę roboczą, ale przy przewidywanym wzroście zatrudnienia w tych sektorach konieczne będzie zintensyfikowanie przygotowania uczniów do kształcenia dualnego. Obecnie w okręgu Prievidza znajduje się 7 średnich szkół zawodowych i akademii handlowych, a w rejonie Partizánske – 139. W regionie Górnej Nitry znajdują się również 4 gimnazja. Według Regionalnej zintegrowanej strategii terytorialnej TKS zaleca się wspieranie kierunków zawodowych w elektrotechnice, inżynierii mechanicznej i chemii w Prievidzy oraz obróbce skóry, futer i obuwia w regionie Partizánske⁴⁰. Jednocześnie konieczne będzie elastyczne reagowanie szkolnictwa średniego na zmiany w strukturze gospodarki spowodowane transformacją regionu.

Możliwości szkolnictwa wyższego w regionie Górnej Nitry są obecnie ograniczone. W Prievidzy działa tylko jednostka regionalna Wydziału Zarządzania i Informatyki Uniwersytetu w Żylinie. Biorąc jednak pod uwagę wysiłki na rzecz promowania badań i rozwoju oraz innowacji w regionie, a także plany istotnych pracodawców dotyczące rozszerzenia badań i rozwoju w przedsiębiorstwach w regionie, konieczne będzie rozszerzenie regionalnego szkolnictwa wyższego i rozwój współpracy między instytucjami edukacyjnymi z pracodawcami i innowacyjnymi przedsiębiorstwami. Łączenie i współpraca szkolnictwa wyższego z pracodawcami przyczyni się nie tylko do edukacji talentów w regionie, ale także do ich utrzymania w regionie.

Biorąc pod uwagę oczekiwany wzrost bezrobocia związany ze spadkiem wydobycia węgla, konieczne będzie również wzmocnienie edukacji pozaszkolnej i przekwalifikowanie w celu wsparcia zatrudnienia byłych pracowników przemysłu górniczego na rynku pracy.

Środek	Podstawy	Cel
IV.3.1 Wsparcie edukacji na poziomie szkoły średniej oraz kształcenia dualnego w regionie	<ul style="list-style-type: none"> W regionie Górnej Nitry został ustanowiony system dualnego kształcenia Jednak ze względu na oczekiwaną zmianę w strukturze gospodarki konieczne będzie zwiększenie uczestnictwa kształcenia dualnego, a także dostosowanie programów nauczania szkół średnich. 	<ul style="list-style-type: none"> Zwiększenie partycypacji w systemie kształcenia dualnego Pogłębienie współpracy między pracodawcami a szkołami średnimi w przygotowaniu absolwentów do nowych sektorów transformującej się gospodarki
IV.3.2 Wsparcie edukacji na poziomie wyższym w regionie	<ul style="list-style-type: none"> W regionie Górnej Nitry istnieje tylko miejscowa filia wyższej uczelni Należy rozszerzyć szkolnictwo wyższe i współpracę instytucji edukacyjnych z pracodawcami w regionie, aby wspierać badania, rozwój, innowacje i miejsca pracy o wyższej wartości dodanej 	<ul style="list-style-type: none"> Zwiększenie możliwości kształcenia wyższego w regionie Zwiększenie współpracy między instytucjami oświatowymi i pracodawcami, zwłaszcza w obszarze badań, rozwoju i innowacji
IV.3.3 Wsparcie dla edukacji pozaszkolnej, przekwalifikowania oraz rozwoju talentów	<ul style="list-style-type: none"> Ograniczenie wydobycia węgla spowoduje pojawienie się nowych bezrobotnych na rynku pracy, których trzeba będzie przekwalifikować. 	<ul style="list-style-type: none"> Zwiększenie liczby kursów przekwalifikujących mających na celu przekwalifikowanie pracowników przemysłu

³⁹ Centrum Informacji Naukowo-Technicznych RS, Zestawienie szkół średnich, Rok szkolny 2018/2019

⁴⁰ Regionalna zintegrowana strategia terytorialna Kraju Trenczyńskiego na lata 2014-2020, część 3.3 Obszar edukacji

- Niektóre firmy w regionie podejmują samodzielne przekwalifikowanie w swoich centrach szkoleniowych
- Atrakcyjność regionu można również promować poprzez dalszą edukację pozaszkolną i kształcenie ustawiczne
- górnictwo w nowych sektorach transformującej się gospodarki
- Zaangażowanie kluczowych pracodawców w proces przekwalifikowania
- Zwiększenie możliwości kształcenia pozaszkolnego i kształcenia ustawicznego

7.4.7.1. Środek IV.3.1 Wsparcie edukacji na poziomie ponadpodstawowym oraz edukacji dualnej w regionie

Nazwa środka	IV.3.1 Wsparcie edukacji na poziomie szkoły średniej oraz kształcenia dualnego w regionie
Filar/priorytet	IV. – Jakość życia i infrastruktura społeczna / IV.3 Udoskonalenie edukacji i kwalifikacji siły roboczej
Opis środka	<p>Środek ten ma na celu wspieranie rosnącego zaangażowania pracodawców, szkół i uczniów w kształcenie dualne w regionie w celu wzmocnienia szans na zatrudnienie absolwentów na rynku pracy w rozwijających się sektorach gospodarki.</p> <p>Środek ma również na celu wzmocnienie ogólnej współpracy między pracodawcami a szkołami średnimi w regionie.</p>
Monitorowany cel	<ul style="list-style-type: none"> • Zwiększenie partycypacji w systemie kształcenia dualnego • Pogłębienie współpracy między pracodawcami a szkołami średnimi w przygotowaniu absolwentów do nowych sektorów transformującej się gospodarki
Potencjalni projektodawcy	<ul style="list-style-type: none"> • Instytucje oświatowe • Kraj Samorządowy • Przedsiębiorstwa w regionie
Grupy docelowe	<ul style="list-style-type: none"> • Pracodawcy • Uczniowie i abiturienti
Wybór indykatorywnych celów projektowych	<ul style="list-style-type: none"> • Intensyfikacja umiejętności finansowych dla uczniów szkół podstawowych i średnich Górnej Nitry • Projekt Baťovany 2.0 – wsparcie edukacji na poziomie szkoły średniej oraz edukacji dualnej • Akademia sportowa z możliwością podwójnego kształcenia w mieście Nováky • Rozszerzenie oddziału kształcenia dualnego w zakładzie przemysłowym w Prievidzy • Stworzenie systemu wyszukiwania i wspierania talentów technicznych w regionie • Powołanie uczelni zawodowych w największych miejscowościach regionu –Bošany, Chynorany i Veľké Uherce

Organy odpowiedzialne i zadania	Samorządowy Kraj Trenczyński	Przygotowanie projektów
	Organ zarządzający PO ZS i właściwy organ pośredniczący	Identyfikacja możliwych źródeł finansowania w ramach programu operacyjnego Zasoby ludzkie Przygotowanie wezwań do finansowania projektów

7.4.7.2. Środek IV.3.2 Wsparcie wyższego kształcenia w regionie

Nazwa środka	IV.3.2 Wsparcie edukacji na poziomie wyższym w regionie	
Filar/priorytet	IV. – Jakość życia i infrastruktura społeczna / IV.3 Udoskonalenie edukacji i kwalifikacji siły roboczej	
Opis środka	<p>Środek ma na celu rozszerzenie kształcenia wyższego w regionie Górnej Nitry i rozszerzenie kierunków studiów w odniesieniu do potencjalnie rozwijających się sektorów gospodarki w ramach transformacji regionu z gospodarki węglowej.</p> <p>Środek koncentruje się również na pogłębieniu współpracy między instytucjami edukacyjnymi z pracodawcami w zakresie wspólnych projektów badawczo-rozwojowych, innowacji, promocji talentów w celu edukacji i utrzymania talentów w regionie na potrzeby rozwijających się sektorów gospodarki.</p>	
Monitorowany cel	<ul style="list-style-type: none"> • Zwiększenie możliwości kształcenia wyższego w regionie • Zwiększenie współpracy między instytucjami oświatowymi i pracodawcami, zwłaszcza w obszarze badań, rozwoju i innowacji 	
Potencjalni projektodawcy	<ul style="list-style-type: none"> • Instytucje oświatowe • Przedsiębiorstwa w regionie 	
Grupy docelowe	<ul style="list-style-type: none"> • Pracodawcy • Studenci 	
Wybór indykatywnych celów projektowych	<ul style="list-style-type: none"> • Stworzenie systemu wyszukiwania i wspierania talentów technicznych w regionie 	
Organy odpowiedzialne i zadania	Organ zarządzający PO ZS i właściwy organ pośredniczący	Identyfikacja możliwych źródeł finansowania w ramach programu operacyjnego Zasoby ludzkie Przygotowanie wezwań do finansowania projektów

7.4.7.3. Środek IV.3.3 Wsparcie dla edukacji pozaszkolnej, przekwalifikowania oraz rozwoju talentów

Nazwa środka	IV.3.3 Wsparcie dla edukacji pozaszkolnej, przekwalifikowania oraz rozwoju talentów
Filar/priorytet	IV. – Jakość życia i infrastruktura społeczna / IV.3 Udoskonalenie edukacji i kwalifikacji siły roboczej
Opis środka	<p>Środek ten ma na celu zintensyfikowanie przekwalifikowania i ustanowienie specjalnych programów przekwalifikowania w celu przygotowania pracowników sektora wydobywczego do nowego zatrudnienia, w tym z udziałem samych pracodawców lub poprzez wspieranie działań przekwalifikujących bezpośrednio u przyszłych pracodawców.</p> <p>Jednocześnie środek jest również skoncentrowany na zwiększeniu atrakcyjności regionu poprzez rozszerzenie możliwości dalszego kształcenia pozaszkolnego i ustawicznego w celu wspierania talentów i poszerzania kwalifikacji w celu zaspokojenia potrzeb rynku pracy i nowych sektorów gospodarki.</p>
Monitorowany cel	<ul style="list-style-type: none"> • Zwiększenie liczby kursów przekwalifikujących mających na celu przekwalifikowanie pracowników przemysłu wydobywczego na nowe sektory transformującej się gospodarki • Zaangażowanie kluczowych pracodawców w proces przekwalifikowania • Zwiększenie możliwości kształcenia pozaszkolnego i kształcenia ustawicznego
Potencjalni projektodawcy	<ul style="list-style-type: none"> • Instytucje oświatowe • Miasta i gminy • Kraj Samorządowy • Przedsiębiorstwa w regionie • Organizacje non-profit
Grupy docelowe	<ul style="list-style-type: none"> • Społeczeństwo • Pracodawcy • Uczniowie i abiturienti • Osoby poszukujące pracy
Wybór indykatorywnych celów projektowych	<ul style="list-style-type: none"> • Doświadczalne centrum nauki dla uczniów szkół podstawowych i średnich w mieście Partizánske • Centrum edukacji w Górnej Nitrze w celu wspierania poprawy jakości zasobów ludzkich w Górnej Nitrze • Centrum Kształcenia Ustawicznego w Prievidzy • Stworzenie systemu wyszukiwania i wspierania talentów technicznych w regionie • Kursy przekwalifikujące dla obecnych pracowników spółki Slovenské elektrárne, a.s. – Elektrownia Nováky • Modernizacja edukacji i przekwalifikowanie siły roboczej w branżach o niskim zatrudnieniu na rynku pracy

- Przekwalifikowanie przyszłych pracowników z innych sektorów na potrzeby nowej produkcji przemysłowej

Organy odpowiedzialne i zadania	Samorządowy Kraj Trenčyrński	Przygotowanie projektów
	Miasta i gminy	Przygotowanie projektu
	Organ zarządzający Programu operacyjnego ZL	Identyfikacja możliwych źródeł finansowania w ramach programu operacyjnego ZL Przygotowanie wezwań do finansowania projektów

7.4.8. Priorytet IV.4 Podniesienie dobrobytu społecznego zagrożonych grup obywateli

W procesie transformacji regionu Górnej Nitry najbardziej narażoną ekonomicznie grupą ludności są pracownicy przemysłu wydobywczego i branż pokrewnych, gdzie dojdzie do utraty miejsc pracy. Utrata miejsc pracy najbardziej odzwierciedli się w HBP.

Jeśli chodzi o resztę pracowników, będą to dwie grupy ludzi. Oczekuje się, że młodszy pracownicy pracujący w górnictwie krócej będą bardziej elastyczni pod względem możliwości przekwalifikowania, a także znalezienia nowego zatrudnienia na rynku pracy. W przypadku starszych pracowników, którzy pracują w górnictwie od dłuższego czasu, można zakładać, że będą pozbawieni doświadczenia w zmianie pracy i doświadczenia w procesach związanych z bezrobociem, komunikowania się z urzędami i pracodawcami oraz w aktywnym poszukiwaniu nowej pracy.

Aby złagodzić skutki społeczne i wpływ na pracowników HBP, którzy stracą pracę z powodu stopniowego hamowania wydobycia węgla w regionie, konieczne będzie zastosowanie odprawy dla wszystkich pracowników w zależności od ich stażu pracy u pracodawcy HBP i znowelizowanej Specjalnej dopłaty dla górników, którzy pracowali w górnictwie ze stałym miejscem pracy pod ziemią w kopalniach głębinowych. Odprawy są uważane za dodatkowy koszt wynikający z art. 4 decyzji Rady UE 2010/787/UE w sprawie pomocy państwa w celu ułatwienia zamknięcia niekonkurencyjnych kopalń węgla.

Na podstawie danych HBP przewiduje się następujący rozwój redukcji siły roboczej w firmie w latach 2019-2028:

Rok	Całkowite ograniczenie liczby pracowników	- w tym ograniczenie liczby pracowników pracujących pod ziemią
2019	280	135
2020	250	120
2021	300	145
2022	300	145
2023	400	195

2024	500	245
2025	400	195
2026	370	180
RAZEM	2 800	1 360

Aby proces przejścia byłych pracowników przemysłu wydobywczego do nowych miejsc pracy przebiegał sprawnie, należy zapewnić im opiekę prawną i społeczną w formie porad dotyczących ich uprawnień w procesie zmiany zatrudnienia, a także wspierać i towarzyszyć podczas całego procesu od zakończenia pracy przez kontakt z urzędami, szukanie nowego zatrudnienia, aż do podjęcia nowej pracy.

W przeszłości projekt o podobnym charakterze, pod patronatem organizacji non-profit Help, był już realizowany w regionie i na jego podstawie można by stworzyć podobny projekt w ramach Planu działania transformacji regionu Górna Nitra. Działania w ramach tego projektu obejmowały pomoc dla osób, którym trudno znaleźć pracę, zapewnianie edukacji, szkoleń, przekwalifikowania i rozwoju osobistego, pomoc w znalezieniu i tworzeniu odpowiednich miejsc pracy oraz pomoc w opanowaniu i trwałym utrzymaniu uzyskanego miejsca pracy.

Środek	Podstawy	Cel
IV.4.1 Wsparcie opieki społecznej oraz prawnej skierowanej do grup zagrożonych wygaszaniem działalności górniczej	<ul style="list-style-type: none"> Pracownicy przemysłu wydobywczego są bezpośrednio zagrożoną grupą obywateli w związku z transformacją regionu węglowego Pewna grupa pracowników długo pracujących u jednego pracodawcy nie będzie mieć wystarczającego doświadczenia w znalezieniu nowej pracy na rynku pracy oraz w procesach związanych z rozwiązaniem stosunku pracy i prawami wynikającymi z figurowania w ewidencji osób poszukujących pracy 	<ul style="list-style-type: none"> Zapewnienie pomocy społecznej i prawnej pracownikom, którzy stracą pracę w związku z ograniczeniem działalności wydobywczej, w procesie rozwiązania stosunku pracy, w związku ze statusem osoby poszukującej pracy oraz w procesie poszukiwania nowych możliwości zatrudnienia Poprawa informacji o procesach związanych z wpisem do ewidencji osób poszukujących pracy oraz wynikających z tego praw i obowiązków osób poszukujących pracy
IV.4.2 Wsparcie na rynku pracy dla grup zagrożonych wygaszaniem działalności górniczej	<ul style="list-style-type: none"> W przeszłości w regionie istniał projekt mający na celu kompleksowe wsparcie i opiekę nad trudnymi do zatrudnienia grupami ludności, który można powielić także na potrzeby transformacji regionu Górnej Nitry 	<ul style="list-style-type: none"> Zwiększenie wdrożenia na rynek pracy osób, którym trudno znaleźć pracę

7.4.8.1. Środek IV.4.1 Wsparcie doradztwa oraz opieki prawnej skierowanej do grup zagrożonych wygaszaniem działalności górniczej

Nazwa środka	IV.4.1 Wsparcie opieki społecznej oraz prawnej skierowanej do grup zagrożonych wygaszaniem działalności górniczej	
Filar/priorytet	IV. – Jakość życia i infrastruktura społeczna / IV.4 Podniesienie dobrobytu społecznego zagrożonych grup obywateli	
Opis środka	Środek ma na celu wsparcie pracowników przemysłu wydobywczego i gałęzi pokrewnych, którzy tracą pracę w związku z zahamowaniem działalności wydobywczej i transformacją regionu z gospodarki węglowej. Pomoc prawna koncentruje się na doradztwie w zakresie roszczeń pracowniczych w związku z rozwiązaniem stosunku pracy z obecnym pracodawcą, prawami i obowiązkami osób poszukujących pracy związanymi ze wpisem do ewidencji urzędu pracy, spraw społecznych i rodziny, w zakresie komunikacji i obowiązków wobec administracji państwowej, w procesie znajdowania nowej pracy i rozpoczynania nowej pracy.	
Monitorowany cel	<ul style="list-style-type: none"> • Zapewnienie pomocy społecznej i prawnej pracownikom, którzy tracą pracę w związku z ograniczeniem działalności wydobywczej, w procesie rozwiązania stosunku pracy, w związku ze statusem osoby poszukującej pracy oraz w procesie poszukiwania nowych możliwości zatrudnienia • Poprawa informacji o procesach związanych z wpisem do ewidencji osób poszukujących pracy oraz wynikających z tego praw i obowiązków osób poszukujących pracy 	
Potencjalni projektodawcy	<ul style="list-style-type: none"> • Organy administracji państwowej • Miasta i gminy • Organizacje non-profit 	
Grupy docelowe	<ul style="list-style-type: none"> • Osoby poszukujące pracy 	
Wybór indykatywnych celów projektowych	<ul style="list-style-type: none"> • Centrum Społeczne nowoczesnej Górnej Nitry w miejscowości Nováky • Rozwój usług socjalnych w mieście Prievidza • Rozwój usług socjalnych w mieście Nováky 	
Organy odpowiedzialne i zadania	<p>Miasta i gminy</p> <hr/> <p>Organ zarządzający Programu operacyjnego ZL</p> <hr/> <p>Ministerstwo Pracy, Spraw Społecznych i Rodziny Republiki Słowackiej/ Ministerstwo Gospodarki Republiki Słowackiej</p>	<p>Przygotowanie projektów</p> <hr/> <p>Identyfikacja możliwych źródeł finansowania w ramach programu operacyjnego ZL</p> <hr/> <p>Przygotowanie wezwań do finansowania projektów</p> <hr/> <p>Przygotowanie rozwiązania indywidualnej dopłaty dla górników i odprawy</p>

7.4.8.2. Środek IV.4.2 Wsparcie na rynku pracy dla grup zagrożonych wygaszaniem działalności górniczej

Nazwa środka	IV.4.2 Wsparcie na rynku pracy dla grup zagrożonych wygaszaniem działalności górniczej	
Filar/priorytet	IV. – Jakość życia i infrastruktura społeczna / IV.4 Podniesienie dobrobytu społecznego zagrożonych grup obywateli	
Opis środka	Środek ten koncentruje się na pomocy osobom, którym trudno znaleźć pracę, poprzez kompleksowe wsparcie w procesie przejścia z obecnego zatrudnienia do nowego zatrudnienia. Takie wsparcie może obejmować na przykład zapewnienie edukacji, szkoleń, przekwalifikowania i rozwoju osobistego, pomoc w znalezieniu i tworzeniu odpowiednich miejsc pracy oraz pomoc w opanowaniu i trwałym utrzymaniu uzyskanego miejsca pracy.	
Monitorowany cel	<ul style="list-style-type: none"> • Zwiększenie wdrożenia na rynek pracy osób, którym trudno znaleźć pracę 	
Potencjalni projektodawcy	<ul style="list-style-type: none"> • Organy administracji państwowej • Miasta i gminy • Organizacje non-profit 	
Grupy docelowe	<ul style="list-style-type: none"> • Osoby poszukujące pracy 	
Wybór indykatywnych celów projektowych	<ul style="list-style-type: none"> • Nauczanie i edukacja obywateli zagrożonych wykluczeniem społecznym w procesie transformacji regionalnej. 	
Organy odpowiedzialne i zadania	<p>Miasta i gminy</p> <p>Organ zarządzający Programu operacyjnego ZL</p>	<p>Przygotowanie projektów</p> <p>Identyfikacja możliwych źródeł finansowania w ramach programu operacyjnego ZL</p> <p>Przygotowanie wezwań do finansowania projektów</p>

7.5. Środki legislacyjne i systemowe

Plan działania na rzecz transformacji regionu Górnej Nitry, oprócz wyżej wymienionych filarów, priorytetów i działań, obejmuje również tzw. środki legislacyjne i systemowe. Są to środki, które należy wdrożyć w celu stopniowego ograniczenia wydobycia węgla i transformacji regionu pod względem zmian w ustawodawstwie i przepisach lub zmian w ustawach instytucjonalnych, ustawieniach programów dotacji itp.:

Nazwa środka	Rodzaj środka	Opis środka
Amortyzacja rezerw wydzielonego złoża	Ustawodawstwo	<p>Zgodnie z Ustawą nr 44 Dz.U. z 1988 r. o ochronie i wykorzystaniu złóż mineralnych (prawo górnicze), wydzielone złoża muszą być wykorzystywane racjonalnie, co oznacza, że trzeba wydobyć rezerwy wydzielonych złóż, w tym minerałów towarzyszących, w możliwie najszerszym zakresie, przy jak najmniejszych stratach i zanieczyszczeniach. W przypadku szybszego zakończenia działań górniczych nie będzie możliwe pełne wydobycie rezerw, należy je zamortyzować.</p> <p>Ustawa, w paragrafie 14a, stanowi możliwości amortyzacji rezerw wydzielonego złoża. Jedną z możliwości, zgodnie z ustępem (2) litera c), jest możliwość zamortyzowania rezerw, których wydobycie mogłoby zagrażać ważnym interesom publicznym i znaczenie ochrony środowiska naturalnego przewyższa zainteresowanie wydobyciem niniejszych rezerw. Właściwe ministerstwo potwierdzi znaczenie ochrony przewyższające zainteresowanie wydobyciem niniejszych rezerw okręgowemu urzędowi górniczemu za pośrednictwem Ministerstwa Gospodarki Republiki Słowackiej. Ministerstwo Gospodarki Republiki Słowackiej potwierdzi ten fakt wiążącą opinią po dokonaniu oceny, zwłaszcza w zakresie realizacji polityki surowcowej.</p> <p>Należy zbadać, czy istnieje możliwość amortyzacji rezerw z tego powodu i jeżeli jest to możliwe, zastosować środki w celu amortyzacji niniejszych rezerw.</p>
Zmiana chronionego terenu złóż	Ustawodawstwo	<p>Ustawa nr 44 Dz.U. z 1988 r. w paragrafie 16 i 17 definiuje chroniony teren złóż, jego przeznaczenie, zmiany i likwidację. Spółka Hornonitrianske bane Prievidza a.s. posiada w regionie 3 zarejestrowane chronione tereny złóż – Cigel', Handlová i Nováky. Chroniony teren złóż ogranicza rozwój na działkach, które znajdują się na tym terenie.</p> <p>Ze względu na stopniowe zahamowanie lub ograniczenie działalności górniczej oraz potrzebę rozwoju regionu trzeba w procesie transformacji zbadać możliwości zmiany lub likwidacji chronionego terenu złóż w nawiązaniu do amortyzacji rezerw wydzielonego złoża oraz w nawiązaniu do zahamowania lub ograniczenia działalności górniczej.</p>
Ratownictwo górnicze	Ustawodawstwo	<p>Spółka Hornonitrianske bane Prievidza, a. s. prowadzi Główną stację ratownictwa górniczego, która zajmuje się ratownictwem górniczym i zarządza stacjami ratownictwa górniczego na terenie całej Słowacji. Działalność stacji ratownictwa górniczego musi być utrzymana podczas zahamowania wydobycia węgla oraz likwidacji obszarów wydobycia.</p>

Ze względu na doświadczenie tej służby ratowniczej należy ją utrzymać również po zakończeniu wydobywania węgla i likwidacji obszarów wydobywania, dlatego należy wziąć pod uwagę możliwości przejścia Głównej stacji ratownictwa górniczego pod kuratelę innej organizacji oraz zapewnić jej finansowanie.

Jednocześnie konieczna będzie zmiana relacji w ramach statusu i finansowania zintegrowanego systemu ratowniczego poprzez nowelizację odpowiednich przepisów.

Wsparcie socjalne dla górników

Ustawodawstwo /
Finansowanie

W kontekście zahamowania lub ograniczenia działalności górniczej podejmowane są wysiłki w celu stworzenia odpowiednich warunków socjalnych podczas dalszego dostosowania do innego rodzaju zatrudnienia dla górników zwolnionych z powodu trudnych warunków.

W związku z tym trzeba zaproponować wsparcie socjalne dla górników, w taki sposób, aby było możliwe przydzielenie specjalnego świadczenia szerszemu kręgowi zwolnionych z pracy górników w stosunku do istniejącej regulacji prawnej.

Na podstawie negocjacji pomiędzy Ministerstwem Gospodarki Republiki Słowackiej, Ministerstwem Rolnictwa i Rozwoju Terenów Wiejskich Republiki Słowackiej oraz spółką Hornonitrianske bane Prievidza, a. s., wysokość kosztów wsparcia socjalnego górników została wyliczona na 43,9 mln EUR, koszty ubezpieczenia emerytalnego, jeżeli osoby te zostaną ubezpieczone przez państwo, na 12,5 mln EUR, a wysokość kosztów wypłaty odpraw dla pracowników spółki Hornonitrianske bane Nitry Prievidza, a. s. na 28,2 mln EUR.

Trzeba szukać dodatkowych źródeł finansowania wsparcia socjalnego dla wszystkich odchodzących pracowników spółki Hornonitrianske bane Prievidza, a. s. z zasobów Europejskich Funduszy Strukturalnych i Inwestycyjnych (na przykład Europejskiego funduszu społecznego) lub innych zasobów UE, umożliwiających finansowanie pasywnych środków rynku pracy, ponieważ zasoby budżetu państwa Republiki Słowackiej mogą być ograniczone. Wraz ze stopniowym zmniejszaniem się wydobywania węgla, spółka Hornonitrianske bane Prievidza, a. s. nie będzie w stanie wygenerować wystarczających zasobów na pokrycie tych dodatkowych kosztów.

W związku z wypłacaniem wsparcia socjalnego górników, trzeba również zbadać i wybrać dogodny mechanizm wypłacania tych środków, pod względem odpowiedzialnej instytucji i zapewnienia zdolności działania.

Powiadomienie Programu stopniowego ograniczenia wydobywania i zamknięcia poszczególnych obszarów wydobywczych

Finansowanie

W celu częściowego zaradzenia kosztom zamknięcia pól wydobywczych trzeba wykorzystać pomoc państwa na pokrycie wyjątkowych kosztów, zgodnie z Decyzją Rady nr 2010/787/UE z dnia 10 grudnia 2010 r. w sprawie pomocy państwa ułatwiającej zamykanie niekonkurencyjnych kopalń węgla. Pomoc państwa udzielona podmiotom, które działają lub działały w powiązaniu z wydobywaniem węgla, w celu umożliwienia im pokrycia kosztów, które powstają lub powstały w wyniku zamknięcia jednostek produkcyjnych węgla i które nie są związane z bieżącą produkcją, uznaje się za zgodną z rynkiem wewnętrznym. Chodzi o pomoc na pokrycie kosztów wyjątkowych, jak zamykanie i likwidacja wyrobisk, rekultywacja, szkody górnicze, w tym wymianę źródeł wody, amortyzacje, usunięcie nieczystości, podziemne prace zabezpieczające, pozostałe koszty wypływające z postanowień administracyjnych, prawnych i podatkowych specyficznych dla przemysłu górniczego, w tym odprawy dla

niezatrudnionych pracowników. Dokładna specyfikacja techniczna i finansowa musi powstać w projekcie techniczno-ekonomicznym likwidacji konkretnego pola wydobywczego i być przedmiotem zmian w Komisji Europejskiej.

Trzeba koniecznie szukać dodatkowych źródeł finansowania zamykania węglowych jednostek produkcyjnych, ponieważ przy spadku wydobycia węgla, spółka Hornonitrianske bane Prievidza, a. s. nie będzie w stanie wygenerować wystarczających zasobów na pokrycie kosztów zamknięcia z własnych źródeł i również nie może wyeliminować wszystkich skutków wydobycia węgla w regionie, które stopniowo powstawały podczas wydobycia przed powstaniem spółki Hornonitrianske bane Prievidza, a. s.

<p>Ustalenie możliwości pozyskania funduszy z UE z okresu programowania 2014-2020</p>	<p>Finansowanie</p>	<p>W związku z finansowaniem planu działania, podjęto wysiłek, aby skorzystać jeszcze z obecnego okresu programowania funduszy UE 2014-2020.</p> <p>Istotnymi programami operacyjnymi dla środków transformacyjnych są szczególnie programy operacyjne Badania i innowacje, Zasoby ludzkie, Zintegrowana infrastruktura, Jakość środowiska naturalnego i Zintegrowany operacyjny program regionalny.</p> <p>Trzeba podjąć określone środki w istniejących programach operacyjnych, w taki sposób, aby mogły być one wykorzystane do finansowania niektórych elementów programu działania. W zależności od tego, jaki dostęp można wdrożyć z perspektywy poszczególnych programów operacyjnych, istnieje więcej sposobów wykorzystania finansowania z tych systemów operacyjnych, a to na przykład w ramach istniejących i planowanych wezwań, preferencyjnego ułatwienia dla projektów z Górnej Nitry w ramach istniejących i planowanych wezwań, utworzenie specjalnej osi priorytetowej skierowanej na region Górnej Nitry lub utworzenie specjalnego regionalnego wezwania dla Górnej Nitry.</p>
<p>Ustalenie możliwości pozyskania funduszy z UE z okresu programowania 2021-2027</p>	<p>Finansowanie</p>	<p>Znaczącym źródłem finansowania planu działania będzie okres programowania funduszy UE 2021-2027. Plan działania będzie dlatego odgrywać ważną rolę w procesie programowania okresu 2021-2027. Należy ustalić priorytety okresu programowania 2021-2027 w taki sposób, aby zostały uwzględnione również potrzeby transformacji regionu Górna Nitra.</p>
<p>Szukanie dodatkowych możliwości finansowania z budżetu państwa</p>	<p>Finansowanie</p>	<p>Wdrożenie planu działania powinno opierać się na finansowaniu z wielu źródeł. Nie wszystkie środki planu działania będzie można sfinansować ze wsparcia finansowego UE, a to z powodu niewystarczających przydziałów finansowych lub z powodu ograniczenia celu finansowania.</p> <p>Dlatego trzeba szukać ewentualnych dodatkowych źródeł finansowania środków planu działania z zasobów budżetu państwa lub poprzez wykorzystanie innych rodzajów finansowania, jak na przykład partnerstwa publiczno-prywatne lub zwrotne zasoby finansowe.</p>
<p>Krótkoterminowe wsparcie instytucjonalne zarządzania wdrożeniem planu działania</p>	<p>Wsparcie instytucjonalne</p>	<p>Konieczne jest stworzenie systemu zarządzania wdrażaniem Planu działania w zakresie transformacji Górnej Nitry. Wsparcie instytucjonalne jest ściśle powiązane z systemem zarządzania zasobami finansowania. O ile zakłada się, że głównym źródłem finansowania Planu działania będą środki funduszy UE z okresu programowania 2021-2027, wsparcie instytucjonalne wdrożenia Planu działania będzie musiało zostać rozwiązane w ramach nowego okresu programowania.</p>

<p>Krótkoterminowe wsparcie instytucjonalne zarządzania wdrożeniem Planu działania</p>	<p>Wsparcie instytucjonalne</p>	<p>W okresie do 2023 roku przewiduje się wzmocnienie zdolności w regionie do przygotowania planu w miejscach, których to dotyczy, za pośrednictwem projektów Program operacyjny Skuteczna administracja publiczna oraz Program operacyjny Zasoby ludzkie.</p> <p>Po 2023 roku trzeba stworzyć długoterminowy system zarządzania wdrożeniem planu działania w zakresie transformacji Górnej Nitry, który zostanie zdefiniowany w ramach regulacji okresu programowania funduszy UE na lata 2021-2027.</p> <p>Istnieje kilka modeli wsparcia instytucjonalnego, które są opisane poniżej w osobnym rozdziale.</p>
<p>Opracowanie Planu likwidacji kopalń</p>	<p>Likwidacja kopalń</p>	<p>Opracowanie planu likwidacji kopalń zgodnie z Ustawą nr 51 Dz.U. z 1988 r. o działalności górniczej, materiałach wybuchowych i państwowej administracji górniczej, który musi opracować organizacja prowadząca działalność górniczą.</p>
<p>Środki skierowane na zmniejszenie obciążenia budżetu krajowego zgodnie z finansowaniem celów dotyczących środowiska</p>	<p>Finansowanie</p>	<p>Po 2023 roku oczekuje się spadku ceny energii elektrycznej dla konsumentów o część taryfy za prowadzenie systemu, która pokrywa koszty produkcji energii elektrycznej z węgla krajowego, przestanie ona istnieć po zakończeniu ogólnego interesu gospodarczego w wytwarzaniu energii elektrycznej z węgla krajowego. W rzeczywistości jej wysokość jest na poziomie 5,1428 EUR za MWh bez VAT (cała roczna kwota wynosi obecnie około 115 mln EUR). Wysokość ta może się jeszcze do 2023 roku podnieść, ponieważ na cenę taryfy wpływa więcej czynników (koszty zmienne i stałe, wielkość produkcji), jednak po 2023 roku konsumenci energii elektrycznej powinni oszczędzić na końcowej cenie energii elektrycznej.</p> <p>Z drugiej strony oczekuje się jednak, że po 2023 roku będzie konieczne zapewnienie finansowania kolejnych środków w celu spełnienia założeń środowiskowych w zakresie zbliżania się do neutralności węglowej, konkretnie na przykład finansowanie zmiany paliwa, głównie z węgla na inne paliwo i inną technologię w produkcji energii w centralnych źródłach ciepła. W związku z tym trzeba będzie rozważyć np. możliwości zniesienia zwolnienia z podatku akcyzowego od produkcji energii elektrycznej i produkcji łącznej energii elektrycznej i ciepła z węgla, z wyjątkiem zwolnienia z podatku akcyzowego od węgla.</p>

7.6. Orientacyjne projekty i orientacyjne ustalenie priorytetów

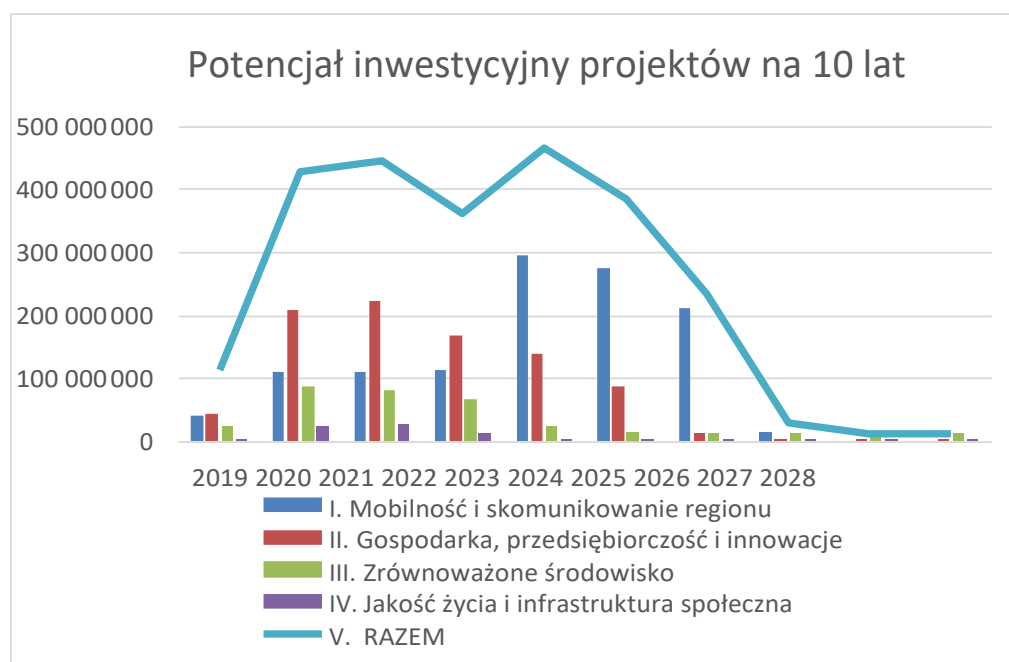
7.6.1. Analiza ramowa orientacyjnych projektów

W procesie przygotowania planu działania w zakresie transformacji regionu Górna Nitra przeprowadzono również zbiór orientacyjnych zamierzeń projektowych. Celem gromadzenia tych projektów było poznanie potencjału inwestycji w regionie ze strony posiadaczy projektów, takich jak przedsiębiorcy, organizacje non-profit, instytucje państwowe i samorząd. Celem było również ustalenie, czy w ramach zaproponowanych środków, istnieją posiadacze potencjalnych projektów, a także analiza możliwości wsparcia finansowego dla projektów z różnych źródeł na podstawie przedłożonych szczegółów projektów orientacyjnych.

Łącznie zostało przedłożonych ponad 215 projektów orientacyjnych, o łącznej orientacyjnej wartości inwestycyjnej w przybliżeniu 3,1 mld EUR⁴¹ o potencjale stworzenia około 10 000 miejsc pracy. Orientacyjny zbiór projektów znajduje się w Załączniku nr 1.

Poniższy wykres podsumowuje potencjał inwestycyjny według filarów planu działania na okres 10 lat.

Wykres 5 – Potencjał inwestycyjny projektów orientacyjnych na 10 lat (mln EUR)

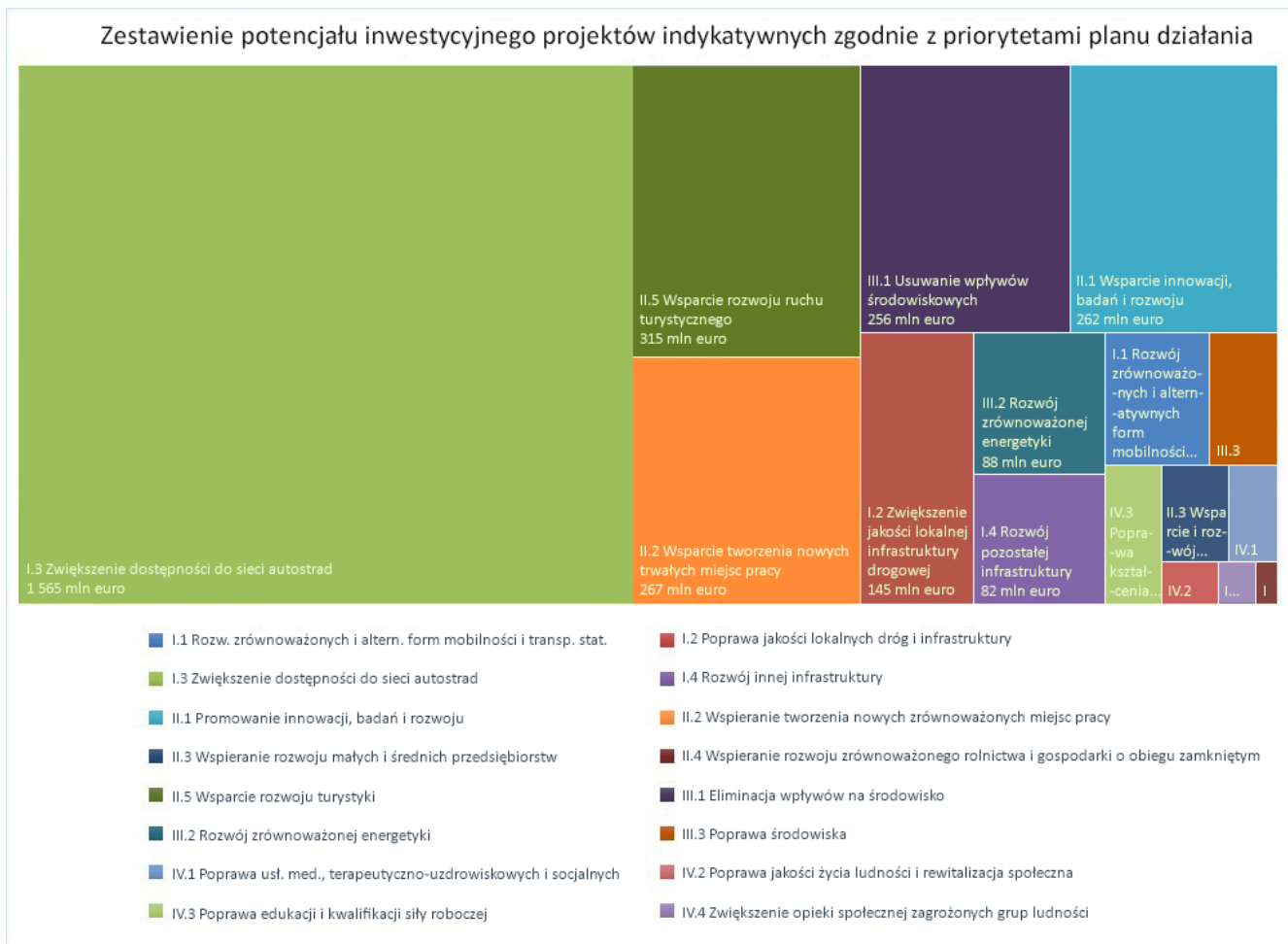
Źródło: Analiza danych ze zbioru projektów orientacyjnych

Potencjał inwestycyjny w poszczególnych latach został obliczony na podstawie kwoty inwestycji wskazanej dla poszczególnych projektów i jej równomiernej dystrybucji w okresie realizacji inwestycji. Z wykresu wynika, że największy udział mają projekty z filara Gospodarka, przedsiębiorczość i innowacje, które mają na celu tworzenie nowych miejsc pracy.

Przegląd orientacyjnej wielkości potencjału inwestycyjnego według priorytetów ilustruje następujący wykres:

⁴¹ Kwota zawiera również koszty na budowę infrastruktury, przede wszystkim drogi ekspresowej R2, gdzie koszty odcinków pomiędzy autostradą D1 Žarem nad Hronem szacuje się w przybliżeniu na 1,5 mld EUR, jednak realizacja poszczególnych odcinków będzie zależeć od wyników badań wykonalności. Bez tych kosztów orientacyjna wartość inwestycyjna przedłożonych projektów wynosi około 1,6 mld EUR.

Wykres 6 – Potencjał inwestycyjny według poszczególnych priorytetów planu działania (mln EUR)

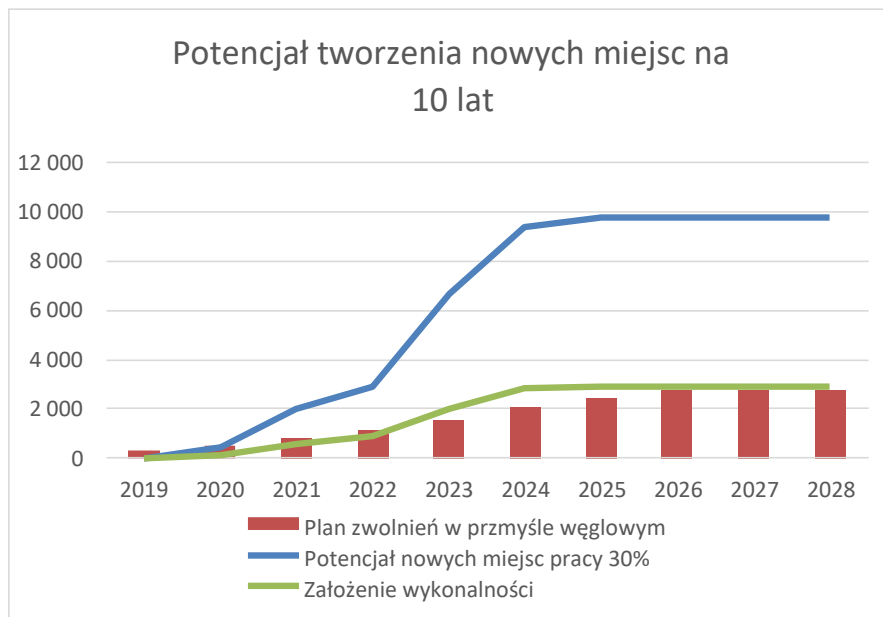

Źródło: Analiza danych ze zbioru projektów orientacyjnych

Z wykresu wynika, że największym obszarem planu działania ze względu na inwestycje jest priorytet Zwiększenie dostępności do sieci autostrad, szczególnie dzięki nakładom na budowę dróg ekspresowych. Następnym priorytetem jest Usunięcie oddziaływań i wpływów na środowisko, kolejny priorytet Wsparcie tworzenia nowych trwałych miejsc pracy oraz priorytet Wsparcie innowacji, badań i rozwoju. Przegląd został opracowany na podstawie przydzielenia projektów do priorytetów, tak jak przedłożyli je autorzy projektów. Autorzy projektów mogli wskazać do 3 priorytetów, które obejmuje projekt, ponieważ wiele projektów ma charakter przekrojowy. Wykres został opracowany na podstawie priorytetu, który został wymieniony jako najważniejszy.

Ze względu na potencjał tworzenia nowych miejsc pracy przedłożone projekty orientacyjne mogą wytworzyć przez najbliższe 10 lat około 10 000 miejsc pracy. Na podstawie analizy projektów orientacyjnych został opracowany kolejny wykres, który porównuje tworzenie nowych miejsc pracy przez najbliższe 10 lat z planem zwolnień, który przedłożyła spółka Hornonitrianske bane Prievidza, a. s. Nowe miejsca pracy zostały przydzielone do poszczególnych lat na podstawie orientacyjnego zakończenia realizacji projektu, który przedstawili autorzy projektów.

Wykres 7 – Potencjał tworzenia nowych miejsc pracy przez najbliższe 10 lat (łącznie)

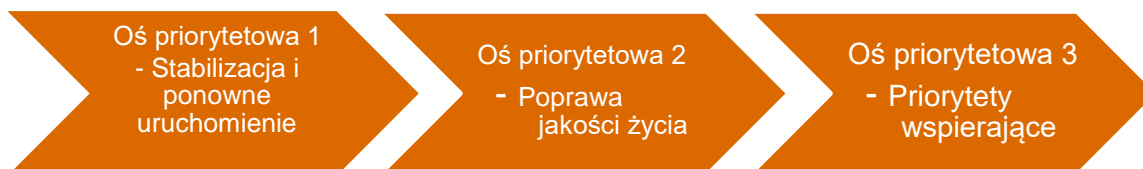
Źródło: Analiza danych ze zbioru projektów orientacyjnych

Z wykresu wynika, że całkowity potencjał tworzenia nowych miejsc pracy przewyższa ilość zlikwidowanych miejsc pracy w przemyśle górniczym. Należy jednak wziąć pod uwagę fakt, że nie cały potencjał tworzenia nowych miejsc pracy zostanie zrealizowany. Na potrzebę zastąpienia miejsc pracy, które zostaną zlikwidowane w przemyśle górniczym, trzeba zrealizować potencjał tworzenia nowych miejsc pracy przynajmniej w 30%. Następnie należy wziąć pod uwagę, że kolejne miejsca pracy powstaną w gałęziach powiązanych, przede wszystkim w energetyce.

7.6.2. Ramowe ustalenie priorytetów dla projektów

Ze względu na dużą ilość przedłożonych projektów oraz ze względu na szeroki zakres planu działania należy ustalić priorytety dla poszczególnych inicjatyw. Dobrym przykładem ustalenia priorytetów oraz etapów dla procesu transformacji jest przykład belgijskiego miasta Genk, gdzie transformacja była realizowana w trzech etapach, rozpoczęła się od etapu stabilizacji regionu, po czym następował etap proaktywnego wsparcia transformacji gospodarki, a następnie etap rozwoju jakości życia, wsparcia innowacji i regeneracji społeczności.

Biorąc pod uwagę tę praktykę międzynarodową, jak również lokalne uwarunkowania i potrzeby, proponuje się następujące orientacyjne ustalenie priorytetów dla środków i projektów planu działania w regionie Górna Nitra:

Osie priorytetowe powinny odzwierciedlać znaczenie poszczególnych inicjatyw, oś priorytetowa 1 powinna mieć najwyższy priorytet i równocześnie największy zakres wsparcia w zakresie wydolności oraz finansowego. To jednak oznacza, że inicjatywy pozostałych osi priorytetowych nie mogą być realizowane równocześnie z inicjatywami osi priorytetowej 1.

Uzasadnienie wyboru osi priorytetowych jest następujące:

- **Oś priorytetowa 1 – Stabilizacja i ponowne uruchomienie regionu** – w tej osi trzeba ustabilizować region wchodzący w transformację. Poprzez stabilizację regionu rozumie się podjęcie środków dotyczących

zahamowania lub ograniczenia wydobycia – czyli wsparcie dla pracowników, którzy tracą pracę, wsparcie bezpiecznego i ekologicznego zakończenia działalności górniczej oraz wsparcie usuwania oddziaływań i wpływów na środowisko związanych z działalnością górniczą. Jednocześnie trzeba ponownie uruchomić region, co oznacza wsparcie tworzenia nowych miejsc pracy, innowacje, badania i rozwój (co zajmuje więcej czasu), wsparcie polepszenia dostępności regionu, za pośrednictwem inwestycji w podstawową infrastrukturę.

- **Oś priorytetowa 2 – Poprawa życia** – do stabilizacji i ponownego uruchomienia regionu nawiązuje oś priorytetowa skierowana na poprawę życia w regionie oraz zwiększanie aktywności w regionie. W tej osi priorytetowej chodzi o wsparcie inicjatyw, które dotyczą polepszenia jakości życia i środowiska naturalnego, które ucierpiało na skutek wydobycia i spalania węgla. Oznacza to wsparcie polepszenia środowiska naturalnego, podwyższenie dobrobytu społecznego, polepszenie usług medycznych, infrastruktury lokalnej, ewentualne wsparcie odnowy społecznej.
- **Oś priorytetowa 3 – Priorytety wspierające** – w tej osi priorytetowej znajdują się pozostałe inicjatywy wsparcia i projekty, które nie mają bezpośredniego związku z zahamowaniem lub ograniczeniem górnictwa i transformacją regionu, jednak pośrednio się do nich przyczyniają, ewentualnie przyczyniają się do polepszenia jakości życia lub są wsparciem dla tworzenia dodatkowych miejsc pracy.

Orientacyjny podział priorytetów planu działania na osie priorytetowe jest następujący:

Oś priorytetowa 1 – Stabilizacja i ponowne uruchomienie regionu	Oś priorytetowa 2 – Poprawa życia	Oś priorytetowa 3 – Priorytety wspierające
<p>O wysokim priorytecie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • I.3 Podwyższenie dostępności do sieci autostrad • II.1 Wsparcie innowacji, badań i rozwoju • II.2 Wsparcie tworzenia nowych trwałych miejsc pracy • III.2 Rozwój zrównoważonej energii <p>Priorytetowe:</p> <ul style="list-style-type: none"> • II.3 Wsparcie rozwoju małej i średniej przedsiębiorczości • III.1 Usunięcie oddziaływań i wpływów na środowisko • IV.4 Podniesienie dobrobytu społecznego zagrożonych grup obywateli 	<ul style="list-style-type: none"> • I.2 Podwyższenie jakości miejscowej infrastruktury drogowej • III.3 Polepszenie środowiska naturalnego • IV.1 Polepszenie usług medycznych, medyczno-uzdrowiskowych oraz socjalnych • IV.2 Polepszenie jakości życia obywateli i odnowa społeczna • IV.3 Udoskonalenie edukacji i kwalifikacji siły roboczej 	<ul style="list-style-type: none"> • I.1 Rozwój możliwych do utrzymania oraz alternatywnych form mobilności i transportu statycznego • I.4 Rozwój pozostałej infrastruktury • II.4 Wsparcie rozwoju rolnictwa zrównoważonego i gospodarki obiegowej • II.5 Wsparcie rozwoju turystyki

W ramach osi priorytetowej 1 – Stabilizacja i ponowne ożywienie regionu zostały dodatkowo wybrane tzw. **środki o wysokim priorytecie** skierowane do najważniejszych obszarów, które na podstawie analizy stanu obecnego i regulacji planu działania trzeba priorytetowo rozwiązać, aby wyeliminować najpoważniejsze zagrożenia transformacyjne. Do tych najważniejszych priorytetów należą **Podwyższenie dostępności do sieci autostrad, Wsparcie innowacji, badań i rozwoju, Wsparcie tworzenia zrównoważonych miejsc pracy** oraz **Rozwój zrównoważonej energii**.

Poszczególne projekty orientacyjne w zbiorze projektów orientacyjnych zostały przydzielone do osi priorytetowych, trzeba jednak podkreślić, że chodzi o przydział organizacyjny, ponieważ większość projektów jest przekrojowa i podchodzą pod lub wspierają więcej priorytetów. Podczas ustalania priorytetów projektów jest również ważne, aby wziąć pod uwagę dostępność finansów z różnych źródeł finansowania, przygotowanie techniczne i odbiorców do realizacji projektów w dostępnym czasie.

7.6.3. Spójność priorytetów planu działania

Jak wspomniano powyżej, priorytety planu działania wzajemnie się przeplatają i wspierają, dlatego większość projektów ze zbioru projektów orientacyjnych można przydzielić do wielu priorytetów i środków. Przykładem może być tutaj wzajemne powiązanie priorytetu II.1 Wsparcie innowacji, badań i rozwoju oraz priorytetu IV.3 Polepszenie edukacji i kwalifikacji siły roboczej, priorytetu III.1 Usuwanie oddziaływań i wpływów na środowisko oraz priorytetu IV.2 Polepszenie jakości życia obywateli i odnowa społeczna lub priorytetu III.2 Rozwój zrównoważonej energii oraz priorytetu III.3 Polepszenie środowiska naturalnego.

Wzajemną spójność priorytetów planu działania przedstawia następująca tabela:

	I. Mobilność i skomunikowanie regionu				II. Gospodarka, przedsiębiorczość i innowacje					III. Zrównoważone środowisko naturalne			IV. Jakość życia i infrastruktura społeczna			
	I.1	I.2	I.3	I.4	II.1	II.2	II.3	II.4	II.5	III.1	III.2	III.3	IV.1	IV.2	IV.3	IV.4
I.1 Rozwój zrównoważonych i alternatywnych form ruchliwości i transportu statycznego						x	x		x			x		x		
I.2 Podwyższenie jakości miejscowej infrastruktury drogowej			x			x	x		x					x		
I.3 Podwyższenie dostępności nadrzędnej infrastruktury drogowej		x				x	x		x					x		
I.4 Rozwój pozostałej infrastruktury					x	x			x					x	x	
II.1 Wsparcie innowacji, badań i rozwoju				x		x	x				x					x
II.2 Wsparcie nowych zrównoważonych miejsc pracy	x	x	x	x	x		x	x	x		x		x			x
II.3 Wsparcie rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw	x	x	x		x	x		x	x				x			x
II.4 Wsparcie rozwoju zrównoważonych gospodarstw rolnych i gospodarki obiegowej						x	x					x		x		
II.5 Wsparcie rozwoju turystyki	x	x	x	x		x	x			x			x	x		
III.1 Usuwanie oddziaływań i wpływów na środowisko									x			x		x		
III.2 Rozwój zrównoważonej energii					x	x						x		x	x	
III.3 Polepszenie środowiska naturalnego	x							x		x	x			x		
IV.1 Polepszenie usług medycznych, medyczno - uzdrowiskowych oraz usług społecznych						x	x		x					x	x	x
IV.2 Polepszenie jakości życia obywateli i odnowa społeczna	x	x	x	x				x	x	x	x	x	x		x	x
IV.3 Polepszenie edukacji i kwalifikacji siły roboczej				x	x	x	x				x		x	x		

7.6.4. Projekty spoza zbioru projektów orientacyjnych

Oprócz projektów, które zostały zebrane od autorów projektów do zbioru projektów orientacyjnych, istnieje kilka projektów poza tym zbiorem, ponieważ są to pierwsze zatwierdzone projekty, które w ramach transformacji Górnej Nitry będą realizowane, ewentualnie są w zaawansowanym stadium negocjacji. Chodzi o następujące projekty i inicjatywy:

- Ponowny przydział zasobów finansowych do Programu operacyjnego Infrastruktura zintegrowana oraz ich wykorzystanie do projektów infrastruktury w Górnej Nitrze**
 - środki finansowe ponownie przydzielone na realizację obwodnicy miasta Prievidza na drodze I/64, na modernizację drogi I klasy I/9 pomiędzy skrzyżowaniem z autostradą D1 i miejscowością Mníchova Lehota oraz na kontynuację prac przygotowawczych na odcinkach drogi ekspresowej R2 pomiędzy skrzyżowaniem i autostradą D1 a miastem Nováky (potrzebne ostateczne potwierdzenie Komisji Europejskiej)
- Wezwanie Inteligentny i lepszy samorząd** – wezwanie pod Programem operacyjnym Skuteczna administracja państwowa, za pośrednictwem którego będzie można wzmocnić zdolności instytucjonalne w wybranych miastach. Okręg Trenczyn planuje wykorzystać wezwanie do wzmocnienia zasobów personalnych w 4 miastach w regionie Górnej Nitry.
- Projekt krajowy Transformacja Górnej Nitry** – projekt pod Programem operacyjnym Zasoby ludzkie skierowany na realizację łagodnych środków na rynku pracy, którego odbiorcą będzie okręg Trenczyn w partnerstwie ze spółką Hornonitrianske bane Prievidza, a. s., Związkiem Zawodowym Pracowników Kopalń, Geologii i Przemysłu Naftowego Republiki Słowackiej, z miastami Handlová, Prievidza i Nováky oraz urzędami pracy w regionie. Projekt koncentruje się na diagnozowaniu i analizowaniu umiejętności, współpracy ze społecznością, pracy z niezmotywowanymi pracownikami, szkoleniach przekwalifikowujących i współpracy z pracodawcami w celu wspierania tworzenia miejsc pracy.

- **Specjalne wezwanie dla regionu Górnej Nitry skierowane na wsparcie małych i średnich przedsiębiorstw** – wezwanie pod Programem operacyjnym Badania i innowacje, który był skierowany specjalnie do regionu Górnej Nitry. Szczegóły projektu są obecnie na etapie dyskusji.

8 Źródła finansowania Planu działania

Przedmiotem niniejszego rozdziału jest opracowanie przeglądu możliwości finansowania zdefiniowanych filarów/priorytetów/środków Planu działania. Każdy z zaprezentowanych sposobów finansowania potencjalnych projektów pochodzących z filarów/priorytetów/środków Planu działania wymaga spełnienia zdefiniowanych warunków dla każdej z prezentowanych możliwości finansowania. Szczegółowa charakterystyka poszczególnych źródeł finansowania zdefiniowanych filarów/priorytetów/środków Planu działania znajduje się w załączniku nr 3 dokumentu.

Do podstawowych źródeł finansowania zdefiniowanych filarów/priorytetów/środków Planu działania należą:

- Europejskie fundusze strukturalne i inwestycyjne z okresu programowania 2014 - 2020;
- Europejskie fundusze strukturalne i inwestycyjne z okresu programowania 2021 - 2027;
- Programy wspólnotowe UE;
- Krajowe mechanizmy wsparcia;
- Europejski Bank Inwestycyjny (EBI).

8.1. Europejskie fundusze strukturalne i inwestycyjne z okresu programowania 2014-2020

W celu uruchomienia transformacji regionu z okresu programowania 2014-2020 ważne są następujące programy operacyjne:

- Program operacyjny Badania i innowacje;
- Program operacyjny Zasoby ludzkie;
- Program operacyjny Infrastruktura zintegrowana;
- Program operacyjny Jakość środowiska naturalnego;
- Zintegrowany regionalny program operacyjny.

W trwającym okresie programowania 2014-2020 ciągle istnieje przestrzeń na wsparcie znaczących projektów, w ramach zdefiniowanych filarów/priorytetów/środków Planu działania, w celu uruchomienia transformacji przy założeniu spełnienia niezbędnych warunków otrzymania dotacji w ramach istotnych programów operacyjnych. Każdy Organ zarządzający lub Organ pośredniczący wybierze własną metodę/sposób przystąpienia do wdrażania projektów przeznaczonych do transformacji regionu, w taki sposób, aby nie zakłócić znacząco systemu wdrażania danych programów operacyjnych. W myśl zasady n+3 można korzystać ze środków finansowych Europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych do końca 2023 roku, co pozostawia przestrzeń na rozpoczęcie transformacji regionu jeszcze przed zahamowaniem lub ograniczeniem działalności górniczej.

Podstawowe podejścia/metody wdrażania projektów przeznaczonych do rozpoczęcia transformacji regionu:

- Organ zarządzający/Organ pośredniczący nie wybierze specjalnego podejścia dla celów rozpoczęcia transformacji. Potencjalne projekty będą wynikiem istniejących lub planowanych wezwań/zaproszeń w ramach bieżącego ukierunkowania i mechanizmów wdrażania danych programów operacyjnych;
- Preferencyjna ocena projektów: (Organ zarządzający/Organ pośredniczący oceni projekty w systemie punktowym, w procesie oceny/wyboru projektów przeznaczonych do transformacji na podstawie przekształcenia istniejących kryteriów oceny/wyboru, które zatwierdzi Komitet monitorujący właściwego programu operacyjnego);
- Ogłoszenie specyficznego/regionalnego wezwania lub zaproszenia: (Organ zarządzający/Organ pośredniczący na podstawie istotnej potrzeby regionu i na podstawie opracowanego Planu działania przygotuje specjalne/regionalne wezwanie do składania projektów lub zaproszenie do wdrożenia projektu krajowego w celu rozpoczęcia transformacji w ramach zdefiniowanych filarów/priorytetów/środków Planu działania);

- Stworzenie specjalnej osi priorytetowej w ramach Programu operacyjnego: (Organ zarządzający/Organ pośredniczący w ramach planowanych istotnych przeglądów programów operacyjnych, stworzy specjalną oś priorytetową/specyficzny cel bezpośrednio w celu rozpoczęcia transformacji regionu na podstawie zdefiniowanych potrzeb, zgodnie z zamierzeniami właściwego programu operacyjnego).

Podstawowe warunki przyznania dotacji z Programu operacyjnego na projekty w celu rozpoczęcia transformacji:

- Gotowość Organu zarządzającego/Organu pośredniczącego na wdrożenie istotnych programów operacyjnych do stworzenia korzystnych warunków do sfinansowania rozpoczęcia transformacji regionu przed zahamowaniem lub ograniczeniem działalności górniczej na podstawie zatwierdzonego podejścia/metody;
- Wystarczający przydział bezpłatnych uprawnień w ramach istotnych programów operacyjnych do końca okresu kwalifikacji dla okresu programowania 2014-2020 na wdrożenie znaczących projektów;
- Wystarczająca zdolność absorpcyjna regionu, która musi być zadeklarowana na podstawie analizy w ramach opracowanego Planu działania;
- Spełnienie wszystkich zdefiniowanych warunków kwalifikacyjnych finansowania projektów w ramach istotnych programów operacyjnych (zgodność ze strategiami Programu operacyjnego, kierunkami Programu operacyjnego, zdolność kwalifikacyjna wydatków, zdefiniowani odbiorcy, w tym inne specyficzne warunki Programu operacyjnego określonych Organów zarządzających/Organów pośredniczących);
- Projekty, które można ukończyć lub zamknąć pod względem finansowym do końca okresu kwalifikacji 2014-2020, lub projekty, które można wprowadzać etapami (zamknąć pod względem finansowym w okresie programowania 2021-2027) na podstawie zdefiniowanych reguł dla projektów, które można wprowadzać etapami w ramach istotnego programu operacyjnego;
- Wystarczające gwarancje personalne, techniczne i finansowe ze strony wnioskodawcy/odbiorcy na przygotowanie, realizację i następnie utrzymanie projektu.

8.2. Europejskie fundusze strukturalne i inwestycyjne w ramach okresu programowania 2021-2027

Na podstawie wniosku Komisji dotyczącego kolejnych wieloletnich ram finansowych na lata 2021-2027 z dnia 2 maja 2018 r., Komisja, w ramach raportu o Słowacji (Country report Slovakia 2019), przedstawia wstępne opinie służb Komisji na temat priorytetowych obszarów inwestycyjnych i warunków ramowych skutecznego wdrażania polityki spójności w latach 2021-2027. Te priorytetowe obszary inwestycyjne wywodzą się z szerszego kontekstu luk inwestycyjnych, potrzeb inwestycyjnych i regionalnych różnic uwzględnionych w raporcie. Obecnie są prowadzone rozmowy pomiędzy przedstawicielami Urzędu wicepremiera rządu Republiki Słowackiej do spraw inwestycji i cyfryzacji (w tym zainteresowanymi władzami centralnymi) i służbami Komisji w odniesieniu do programowania funduszy polityki spójności (Europejski fundusz rozwoju regionalnego, Fundusz spójności, Europejski fundusz społeczny). Ogólnie rzecz biorąc, oczekuje się zmniejszenia ogólnego przydziału Europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych, większej koncentracji tematycznej na badaniach i innowacjach, gospodarce zielonej / ekologicznej, większego udziału pomocy zwrotnej w porównaniu do pomocy bezzwrotnej z oczekiwanym wzrostem współfinansowania projektów z budżetu krajowego lub przez odbiorcę.

Okres programowania 2021-2027 odegra kluczową rolę w ramach transformacji regionu po zakończeniu finansowania działalności górniczej przez państwo (2023 rok). Obecnie toczą się rozmowy pomiędzy przedstawicielami Centralnego Organu Koordynacyjnego, w tym z przedstawicielami zainteresowanych organów administracji centralnej, z przedstawicielami Komisji Europejskiej na temat ustalenia priorytetów w ramach okresu programowania 2021-2027 finansowania przez Komisję Europejską oraz priorytetów inwestycyjnych Republiki Słowackiej zdefiniowanych w ramach dokumentów strategicznych, które będą podstawą przyszłych programów operacyjnych. W procesie programowania okresu 2021-2027, którego wynikiem będzie stworzenie programów operacyjnych, Plan działania będzie odgrywać ważną rolę, co w kontekście transformacji regionu może oznaczać następujące fakty:

- Utworzenie samodzielnego Programu operacyjnego w kierunku transformacji regionu;
- Utworzenie specjalnych osi priorytetowych z określonymi przydziałami w odpowiednich programach operacyjnych w kierunku transformacji regionu;

- Utworzenie inicjatywy „Górna Nitra” jako narzędzia przekrojowego okresu programowego, którego finansowanie zostanie zapewnione z istotnych zasobów Programu operacyjnego dla transformacji regionu (np. preferencyjna ocena projektów lub inny mechanizm).

8.3. Programy wspólnotowe UE;

Programy wspólnotowe, tj. zarządzane centralnie przez UE, przedstawiają dodatkowe źródło finansowania zdefiniowanych filarów/priorytetów/środków Planu działania. Na użytek transformacji regionu istotne są następujące Programy wspólnotowe:

- **Program LIFE** (obszar środowiska naturalnego i ochrony klimatu);
- **Horyzont 2020** (wsparcie badań i innowacji dla wsparcia wzrostu gospodarczego i tworzenia miejsc pracy);
- **Program COSME** (wsparcie przedsiębiorczości i polepszania środowiska biznesowego dla małych i średnich przedsiębiorstw);
- **Fundusz dostosowania do globalizacji:** (środki na rynku pracy obejmujące doradztwo personalne, doradztwo lub pomoc w szukaniu zatrudnienia, dotacje na edukację i mobilność dla pracowników, którzy tracą zatrudnienie ze względu na globalizację);
- **Fundusz modernizacyjny:** (wsparcie inwestycji w zakresie modernizacji systemów energetycznych, w tym polepszenia wydolności energetycznej);
- **Fundusz innowacyjny:** (wsparcie innowacji w zakresie technologii i procesów niskoemisyjnych).

8.4. Krajowe mechanizmy wsparcia

Krajowe mechanizmy wsparcia przedstawiają również dodatkowe źródło finansowania, środki te można wykorzystać tylko na niektóre ze zdefiniowanych filarów/priorytetów/środków Planu działania. Na użytek transformacji regionu istotne są następujące mechanizmy wsparcia:

- **Fundusz środowiska:** (wsparcie projektów w ramach działalności skierowanych na osiągnięcie celów krajowej polityki dotyczącej środowiska, na poziomie ogólnokrajowym, regionalnym lub miejscowym);
- **Slovak business agency (SBA):** (kompleksowa pomoc dla przedsiębiorców zgodnie z zasadami inicjatywy Ustawy o małych i średnich przedsiębiorstwach, kompleksowe wsparcie przedsiębiorczości na poziomie krajowym, regionalnym i miejscowym, wzmocnienie możliwości konkurencyjnych spółek w ramach wspólnego rynku UE oraz na rynkach państw trzecich);
- **Słowacka Agencja Rozwoju Inwestycji i Handlu:** (wsparcie słowackich firm w przekształcaniu się w wysoko wydajne i odnoszące sukcesy podmioty na zglobalizowanym rynku światowym, wsparcie kultury środowiska biznesowego, złagodzenie przeszkód systemowych małych i średnich i mniejszych przedsiębiorstw w prowadzeniu biznesu)
- **Słowacka Agencja Innowacyjna i Energetyczna:** (wsparcie małych i średnich przedsiębiorstw, w tym gospodarstw domowych w zakresie innowacji, wsparcie przemysłu kreatywnego i wykorzystania odnawialnych źródeł energii);
- **Ustawa o udzielaniu dotacji na wsparcie rozwoju ruchu rowerowego oraz turystyki rowerowej:** (dokumentacja projektowa dotycząca budowy lub rekonstrukcji ruchu rowerowego, dokumentacja projektowa dotycząca znaków drogowych w ruchu rowerowym, budowa lub rekonstrukcja infrastruktury rowerowej, kampanie oświatowe i propagacyjne)

8.5. Europejski Bank Inwestycyjny (EBI)

Przedstawiciele Ministerstwa Finansów i przedstawiciele krajowych banków rozwoju państw V4 zwrócili się do Europejskiego Banku Inwestycyjnego („EBI“) o ocenę możliwości założenia Platformy inwestycyjnej i doradczej w celu pogłębienia współpracy państw w regionie podczas przygotowania projektów dotyczących infrastruktury o znaczeniu regionalnym (Platforma inwestycyjna V4).

Obecnie trwa opracowanie badań wykonalności, mające na celu ocenę możliwości uruchomienia większej ilości inwestycji sektora prywatnego w projekty dotyczące infrastruktury o znaczeniu regionalnym, w tym ocenę potrzeby budowania zdolności i pomocy technicznej w celu wsparcia przygotowania uprawnionych projektów dla potencjalnych odbiorców.

Potencjalne sektory gospodarki w kontekście transformacji regionu:

- **Transport:** (Drogi, koleje, porty, lotniska, tabor kolejowy);
- **Obszar środowiska:** (Woda, ścieki, instalacje rozpraszające i sieci nawadniające);
- **Odnawialne źródła energii:** (Efektywność energetyczna, energia z odpadów);
- **Turystyka:** (Infrastruktura turystyczna)
- **Obszar społeczny:** (Edukacja, mieszkalnictwo, opieka zdrowotna);
- **Energetyka:** (Transport, dystrybucja, magazynowanie energii).

9 Harmonogram i aktualizacja Planu działania

Plan działania dotyczący transformacji regionu węglowego Górna Nitra nie jest procesem jednorazowym. Pierwsza wersja planu działania definiuje filary, priorytety i środki planu działania, jak również możliwości finansowania i bezpieczeństwo instytucjonalne. W ramach planu działania trzeba jednak zdefiniować również sposób oceny jego realizacji i corocznej aktualizacji. Filary i priorytety planu działania mogą się z czasem rozwijać i ze względu na to, że transformacja regionu jest procesem długotrwałym, trzeba zapewnić, aby plan działania był materiałem otwartym, który można aktualizować zgodnie z rozwojem sytuacji.

Zakłada się, że plan działania, po uwzględnieniu komentarzy i opracowaniu wersji końcowej, zostanie zatwierdzony w pierwszej połowie 2019 roku. Następnie sposób oceny i aktualizacji należy ustawić w następujący sposób:

- Rocznie, zawsze do 30.06. opracować aktualizację i Raport o wdrożeniu planu działania za rok ubiegły
- Na podstawie oceny wdrożenia planu działania, zestawić komentarze do planu działania w celu jego aktualizacji, samą aktualizację planu działania przeprowadzić do 30.09.
- Zbiór projektów orientacyjnych może być stale uzupełniany o kolejne potencjalne projekty, zbiór służy do ewidencji potencjalnych zamierzeń projektowych w związku z transformacją regionu Górna Nitra i na potrzeby kolejnych analiz możliwości finansowania

Orientacyjny czasowy harmonogram wdrożenia planu działania na okres do 30.06.2020 r. jest następujący:

Zadanie	Czas	Odpowiedzialność	Opis zadania
Zatwierdzenie planu działania	3.07.2019	Biuro rządu Republiki Słowackiej	Komentarze do planu działania, opracowanie komentarzy do wersji końcowej, przedłożenie planu działania do zatwierdzenia i zatwierdzenie planu działania
Wsparcie socjalne dla górników	31.12.2019	MG RS, MRRW RS	Przygotować ustawę o zapewnieniu środków na wsparcie socjalne i ubezpieczenia na pokrycie składek obowiązkowych na oszczędności emerytalne oraz odszkodowanie za utratę dochodu pracownika w wyniku bezrobocia górników spowodowanego zahamowaniem lub ograniczeniem działalności górniczej w regionie Górna Nitra
Zgłoszenie Programu stopniowego ograniczenia wydobycia i zamknięcia poszczególnych pól wydobywczych	30.06.2019 r. i co roku do 30 czerwca 2027 r.	MG RS	Przygotować zgłoszenie w myśl decyzji Rady nr 2010/787/UE. Program stopniowego rozładowania i zamknięcia poszczególnych pól wydobywczych obszarów górniczych Handlová, Nováky I, przy wykorzystaniu udzielonej pomocy na pokrycie kosztów nadzwyczajnych w myśl artykułu 4 decyzji Rady nr 2010/787/UE w sprawie pomocy państwa ułatwiającej zamykanie niekonkurencyjnych kopalń węgla.
Ustanowienie krótkoterminowego o zabezpieczenia instytucjonalnego	30.06.2020	Biuro wicepremiera ds. inwestycji i cyfryzacji	Przygotować zabezpieczenie instytucjonalne wdrożenia Planu działania dotyczącego transformacji regionu Górna Nitra do 2023 r. - na podstawie propozycji priorytetów Umowy partnerskiej i instytucjonalnego zapewnienia jej

wdrożenia oraz zdefiniować konkretnych posiadaczy środków Planu działania, w tym zadań i ich realizacji, opracować priorytety dla poszczególnych lat wdrażania Planu działania, opracować wymierne wskaźniki w celu realizacji celów Planu działania

Ustalenie możliwości korzystania z okresu programowania 2014-2020	30.11.2019	Urząd wicepremiera ds. inwestycji i cyfryzacji, MG RS, MTB RS, MŚ RS, MENBNS RS, MRRW RS, MPSSR RS	Ustalenie możliwości korzystania ze środków z funduszy UE na okres programowania 2014-2020 na potrzeby finansowania środków planu działania, zgodnie ze specyficznymi możliwościami poszczególnych programów operacyjnych
Propozycja wykorzystania Funduszu globalizacji	30.09.2019	Biuro wicepremiera ds. inwestycji i cyfryzacji	Przygotować propozycję wykorzystania Europejskiego funduszu dostosowania do globalizacji w celu transformacji Górnej Nitry.
Propozycja dotycząca wykorzystania dochodów z systemu handlu emisjami UE	30.09.2019	MŚ RS	Przygotować propozycję wykorzystania Przychodów z systemu handlu emisjami UE w celu transformacji Górnej Nitry po 2020 r.
Główna stacja ratownictwa górniczego	30.06.2020	MG RS, MSW RS	Zaproponować regulację prawną w sprawie zapewnienia kontynuacji działania Ratownictwa górniczego, w tym działalności i prowadzenia Głównej stacji ratownictwa górniczego z pozycją w zintegrowanym systemie ratownictwa, w tym rozwiązania sposobu finansowania i pokrycia kosztów na wyposażenie, działalność i utrzymanie, po zakończeniu procesu zahamowania lub ograniczenia działalności górniczej i likwidacji obszarów wydobywania.
Finansowanie socjalnego wsparcia dla górników i zamknięcia poszczególnych pól wydobywczych	31.10.2019 r.	MF RS	Zapewnienie podwyższenia środków rozdziału budżetowego Ministerstwa Gospodarki Republiki Słowackiej, przynajmniej na lata 2019 i 2020, w celu zagwarantowania środków na wsparcie socjalne i ubezpieczenia na pokrycie obowiązkowych składek na oszczędności emerytalne oraz rekompensatę za utratę dochodów pracowniczych z powodu bezrobocia górników w wyniku zahamowania lub ograniczenia działalności górniczej w regionie Górna Nitra oraz na pomoc państwa na pokrycie kosztów nadzwyczajnych, w tym odpraw dla pracowników na podstawie decyzji Rady nr 2010/787/UE z dnia 10 grudnia 2010 r. w sprawie pomocy państwa ułatwiającej zamykanie niekonkurencyjnych kopalń węgla.
Finansowanie wsparcia socjalnego dla górników	31.12.2019 r.	MG RS, MRRW RS	Uwzględnienie wystarczających zasobów z Europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych, jak również z innych zasobów UE, ponieważ zasoby krajowego

dla górników i zamknięcie poszczególnych pól wydobywczych			budżetu Republiki Słowackiej mogą być ograniczone.
Finansowanie pierwszych środków planu działania	Od 1.01.2020	Biuro wicepremiera ds. inwestycji i cyfryzacji, Organy zarządzające programów operacyjnych	Ogłoszenie pierwszych wezwań w poszczególnych programach operacyjnych, mających na celu sfinansowanie środków planu działania. Następnie każdego roku, do 30.06, przygotować listę istotnych apeli poszczególnych programów operacyjnych.
Regulacja możliwości korzystania z okresu programowania 2021-2027	31.12.2020	Biuro wicepremiera ds. inwestycji i cyfryzacji VII, MG RS, MTB RS, MŚ RS, MEN RS, MRRW RS, MPSSR RS	Komunikacja i negocjacje w ramach regulacji okresu programowania 2021-2027 z uwzględnieniem priorytetów i środków planu działania, w tym regulacji długoterminowego zabezpieczenia instytucjonalnego dla wdrożenia planu działania
Raport dotyczący wdrożenia planu działania	30.06.2020	Biuro wicepremiera ds. inwestycji i cyfryzacji, MG RS, MTB RS, MŚ RS, MEN RS, MRRW RS, MPSSR RS	Opracowanie pierwszego raportu o ocenie wdrożenia planu działania dotyczącego transformacji regionu Górna Nitra, a następnie zainicjowanie zbioru komentarzy w celu regularnej aktualizacji planu działania, w tym orientacyjnej listy zamierzeń projektu
Kolejne źródła finansowania dla górników i zamknięcie poszczególnych pól wydobywczych	30.6.2020	Biuro wicepremiera ds. inwestycji i cyfryzacji, MG RS, MTB RS, MŚ RS, MF RS, MEN RS, MRRW RS, MPSSR RS	Identyfikacja możliwych źródeł finansowania, poza Europejskimi funduszami strukturalnymi i inwestycyjnymi, dla poszczególnych środków Planu działania dla transformacji regionu Górna Nitra budżetu Republiki Słowackiej mogą być ograniczone
Finansowanie pierwszych środków planu działania	Od 1.01.2020	Biuro wicepremiera ds. inwestycji i cyfryzacji VII, Organy zarządzające programów operacyjnych	Ogłoszenie pierwszych wezwań w poszczególnych programach operacyjnych, mających na celu sfinansowanie środków planu działania. Następnie każdego roku, do 30.06, przygotować listę istotnych apeli poszczególnych programów operacyjnych.
Regulacja możliwości korzystania z okresu programowania 2021-2027	31.12.2020	Biuro wicepremiera ds. inwestycji i cyfryzacji, MG RS, MTB RS, MŚ RS, MEN RS, MRRW RS, MPSSR RS	Komunikacja i negocjacje w ramach regulacji okresu programowania 2021-2027 z uwzględnieniem priorytetów i środków planu działania, w tym regulacji długoterminowego zabezpieczenia instytucjonalnego dla wdrożenia planu działania

Raport dotyczący wdrożenia planu działania	30.06.2020	Biuro wicepremiera ds. inwestycji i cyfryzacji, MG RS, MTB RS, MŚ RS, MEN RS, MRRW RS, MPSSR RS	Opracowanie pierwszego raportu o ocenie wdrożenia planu działania dotyczącego transformacji regionu Górna Nitra, a następnie zainicjowanie zbioru komentarzy w celu regularnej aktualizacji planu działania, w tym orientacyjnej listy zamierzeń projektu
Kolejne źródła finansowania	30.06.2020	Biuro wicepremiera ds. inwestycji i cyfryzacji, MG RS, MTB RS, MŚ RS, MF RS, MEN RS, MRRW RS, MPSSR RS	Identyfikacja możliwych źródeł finansowania, poza Europejskimi funduszami strukturalnymi i inwestycyjnymi, dla poszczególnych środków Planu działania dla transformacji regionu Górna Nitra
Amortyzacja rezerw wydzielonego złoża	31.12.2019	MŚ RS, MG RS	Zapewnić, we współpracy z organizacją, która posiada określony obszar wydobywczy, zmianę ewidencji rezerw węgla oraz w związku z Programem stopniowego zakończenia wydobycia i zamykania poszczególnych pól wydobywczych obszarów Handlová i Nováky I, w myśl Ustawy nr 44 Dz.U. z 1988 r. o ochronie i wykorzystaniu zasobów mineralnych (prawo górnicze) w myśl paragrafu 14 i punktu c.) wymienionej ustawy, z tym, że chodzi o rezerwy, których wydobywanie zagroziłoby ważnemu interesowi publicznemu, szczególnie ochronie środowiska naturalnego, a znaczenie ochrony przewyższa zainteresowanie wydobyciem niniejszych rezerw, znaczenie ochrony przewyższające zainteresowanie wydobyciem niniejszych rezerw potwierdzi Ministerstwo Środowiska przed właściwym okręgowym urzędem górniczym za pośrednictwem Ministerstwa Gospodarki Republiki Słowackiej, w nawiązaniu na Program stopniowego ograniczenia wydobycia i zamykania poszczególnych pól wydobywczych obszarów górniczych Handlová i Nováky I.
Zmiana chronionego terenu wydobywczego	31.12.2020	MG RS, MŚ RS oraz właściwe organy ochrony przyrody Okręgowy urząd górniczy	Zbadanie możliwości zmiany lub likwidacji chronionego terenu wydobywczego, w nawiązaniu do amortyzacji rezerw wydzielonego złoża i w nawiązaniu do stopniowego zahamowania lub ograniczenia działalności górniczej

10 Załączniki

10.1. Załącznik 1 – Stały zbiór orientacyjnych projektów

Uwaga: Dane ze zbioru projektów orientacyjnych zostały wyczyszczane do celów prezentacji i analizy. Na przykład w odniesieniu do możliwości tworzenia miejsc pracy lub w odniesieniu do wysokości inwestycji niektórzy wnioskodawcy zgłaszali wartości w odstępach czasu, prawdopodobnie związanych z etapami projektu. Z tego powodu, przy takich projektach w tabeli poniżej są wymienione średnie z podanych danych. Jeśli koszty operacyjne zostały również obliczone przez wnioskodawcę, nie są one uwzględnione w kolumnie Kwota inwestycji.

W kolumnie Wysokość inwestycji znajduje się cała wysokość inwestycji podana przez wnioskodawcę projektu. Zakłada się, że inwestycje będą stale finansowane z zasobów Europejskich funduszy społecznych i inwestycyjnych oraz innych zasobów UE z okresu programowania 2014-2020 oraz przyszłego okresu programowania 2021-2027, zasobów własnych lub innych zasobów, w tym komercyjnych. W zakresie finansowania z budżetu krajowego, przewiduje się jedynie współfinansowanie zgodnie z obowiązującymi zasadami współfinansowania dla poszczególnych programów operacyjnych i zatwierdzonych odbiorców oraz zgodnie ze strategią finansowania.

L.p.	Wnioskodawca	Nazwa projektu	Filar	Priorytet	Oś priorytetowa	Potencjał tworzenia miejsc pracy	Wysokość inwestycji
1	Jabłoń, spol. s r. o.	Budowa centrum kultury i kreatywnego biznesu w Górnej Nitrze w Prievidzy	IV. Jakość życia i infrastruktura społeczna	IV.2 Poprawa jakości życia mieszkańców i rewitalizacja społeczna	Oś priorytetowa 2 – Poprawa życia	15	4 220 000
2	Castor & Pollux, s.r.o.	Tematyczny kompleks edukacyjno-rozrywkowy i noclegowy Kraina legend Bojnice	II. Gospodarka, przedsiębiorczość i innowacje	II.5 Wsparcie rozwoju ruchu turystycznego	Oś priorytetowa 3 – Priorytety wspierające	1413	230 000 000
3	Hornonitrianske bane Prievidza, a.s. w skrócie HBP, a.s.	Badanie naturalnego gazu drobnoustrojowego w Kotlinie Górnej Nitry w celu jego potencjalnego wydobycia	II. Gospodarka, przedsiębiorczość i innowacje	II.1 Wsparcie innowacji, badań i rozwoju	Oś priorytetowa 1 – Stabilizacja i restart regionu	35	7 000 000
4	Hornonitrianske bane Prievidza, a.s. w skrócie HBP, a.s.	Budowanie kawernowych zbiorników gazu ziemnego w korytarzach górniczych	II. Gospodarka, przedsiębiorczość i innowacje	II.2 Wsparcie tworzenia nowych trwałych miejsc pracy	Oś priorytetowa 1 – Stabilizacja i restart regionu	50	50 000 000
5	Miasto Nováky	Wybudowanie drogi dostępowej do terenu rekreacyjnego i mieszkalnego w celu wsparcia ożywienia obszaru przemysłowego w pobliżu danej lokalizacji	I. Mobilność i łączność regionu	I.2 Zwiększenie jakości lokalnej infrastruktury drogowej	Oś priorytetowa 2 – Poprawa życia	0	500 000
6	Miasto Nováky	Wybudowanie szlaku dostępu do parku przemysłowego	I. Mobilność i łączność regionu	I.1 Rozwój zrównoważonych i alternatywnych form mobilności i transportu statycznego	Oś priorytetowa 3 – Priorytety wspierające	0	107 000

Lp.	Wnioskodawca	Nazwa projektu	Filar	Priorytet	Oś priorytetowa	Potencjał tworzenia miejsc pracy	Wysokość inwestycji
7	Miasto Nováky	Rozwój usług socjalnych w mieście Nováky	IV. Jakość życia i infrastruktura społeczna	IV.4 Zwiększenie opieki społecznej zagrożonych grup obywateli	Oś priorytetowa 1 – Stabilizacja i restart regionu	0	3 213 000
8	Hornonitrianske bane Prievidza, a.s. w skrócie HBP, a.s.	Centrum logistyczne biomasy	II. Gospodarka, przedsiębiorczość i innowacje	II.2 Wsparcie tworzenia nowych trwałych miejsc pracy	Oś priorytetowa 1 – Stabilizacja i restart regionu	65	7 000 000
9	Hornonitrianske bane Prievidza, a.s. w skrócie HBP, a.s.	Instytut Nauki o Ziemi SAN; Słowacki Uniwersytet Technologiczny	II. Gospodarka, przedsiębiorczość i innowacje	II.1 Wsparcie innowacji, badań i rozwoju	Oś priorytetowa 1 – Stabilizacja i restart regionu	20	5 000 000
10	Hornonitrianske bane Prievidza, a.s. w skrócie HBP, a.s.	Rewitalizacja terenu Bane Cigeľ w celu stworzenia ruchu turystycznego	II. Gospodarka, przedsiębiorczość i innowacje	II.2 Wsparcie tworzenia nowych trwałych miejsc pracy	Oś priorytetowa 1 – Stabilizacja i restart regionu	25	25 000 000
11	Hornonitrianske bane Prievidza, a.s. w skrócie HBP, a.s.	Przebudowa ośrodka rekreacyjnego Púšť na kompleksowy ośrodek ruchu turystycznego	II. Gospodarka, przedsiębiorczość i innowacje	II.2 Wsparcie tworzenia nowych trwałych miejsc pracy	Oś priorytetowa 1 – Stabilizacja i restart regionu	90	50 000 000
12	Hornonitrianske bane Prievidza, a.s. w skrócie HBP, a.s.	Przebudowa centrali ciepłej dla obiektu rekreacyjnego Púšť	III. Zrównoważone środowisko	III.2 Rozwój zrównoważonej energii	Oś priorytetowa 1 – Stabilizacja i restart regionu	0	2 000 000
13	Hornonitrianske bane Prievidza, a.s. w skrócie HBP, a.s.	Rewitalizacja podziemia i powierzchni po zakończeniu działalności górniczej	III. Zrównoważone środowisko	III.1 Likwidacja wpływów środowiskowych	Oś priorytetowa 1 – Stabilizacja i restart regionu	400	138 636 469
14	Hornonitrianske bane Prievidza, a.s. w skrócie HBP, a.s.	Szlak edukacyjny i teren chroniony Košovsko-Laskárske mokrade	III. Zrównoważone środowisko	III.3 Poprawa środowiska	Oś priorytetowa 2 – Poprawa życia	0	500 000
15	Hornonitrianske bane Prievidza, a.s. w skrócie HBP, a.s.	Rewitalizacja obszaru zbiornika szlamu Bane Cigeľ dla obiektów turystycznych i rybackich	III. Zrównoważone środowisko	III.3 Poprawa środowiska	Oś priorytetowa 2 – Poprawa życia	10	12 000 000
16	AGRO SEKTOR, s.r.o.	Budowa fabryki frytek ziemniaczanych	III. Zrównoważone środowisko	III.3 Poprawa środowiska	Oś priorytetowa 2 – Poprawa życia	20	2 500 000
17	Hornonitrianske bane Prievidza, a.s. w skrócie HBP, a.s.	Budowa domu seniorów	II. Gospodarka, przedsiębiorczość i innowacje	II.2 Wsparcie tworzenia nowych trwałych miejsc pracy	Oś priorytetowa 1 – Stabilizacja i restart regionu	40	2 500 000
18	Hornonitrianske bane Prievidza, a.s. w skrócie HBP, a.s.	Poprawa dostępności wykwalifikowanej siły roboczej	IV. Jakość życia i infrastruktura społeczna	IV.3 Poprawa edukacji i kwalifikacji siły roboczej	Oś priorytetowa 2 – Poprawa życia	0	1 500 000

Lp.	Wnioskodawca	Nazwa projektu	Filar	Priorytet	Oś priorytetowa	Potencjał tworzenia miejsc pracy	Wysokość inwestycji
19	Hornonitrianske bane Prievidza, a.s. w skrócie HBP, a.s.	Budowa miejsc wsparcia dla początkujących lub rozwijających się zakładów i przedsiębiorców	II. Jakość życia	II.3 Wsparcie rozwoju małej i średniej przedsiębiorczości	Oś priorytetowa 1 – Stabilizacja i restart regionu	50	12 500 000
20	AGRO SEKTOR, s.r.o.	Budowa napełniarki naturalnej wody stołowej	II. Gospodarka, przedsiębiorczość i innowacje	II.2 Wsparcie tworzenia nowych trwałych miejsc pracy	Oś priorytetowa 1 – Stabilizacja i restart regionu	20	2 500 000
21	AGRO SEKTOR, s.r.o.	Rozszerzenie hodowli tawady	II. Gospodarka, przedsiębiorczość i innowacje	II.2 Wsparcie tworzenia nowych trwałych miejsc pracy	Oś priorytetowa 1 – Stabilizacja i restart regionu	50	6 500 000
22	AGRO SEKTOR, s.r.o.	Rozwój ogrodnictwa	II. Gospodarka, przedsiębiorczość i innowacje	II.2 Wsparcie tworzenia nowych trwałych miejsc pracy	Oś priorytetowa 1 – Stabilizacja i restart regionu	10	2 000 000
23	AGRO SEKTOR, s.r.o.	Rozwój szlarni	II. Gospodarka, przedsiębiorczość i innowacje	II.2 Wsparcie tworzenia nowych trwałych miejsc pracy	Oś priorytetowa 1 – Stabilizacja i restart regionu	40	6 500 000
24	AGRO SEKTOR, s.r.o.	Rozbudowa centrum ciepła dla gospodarki szklarniowej	III. Zrównoważone środowisko	III.2 Rozwój zrównoważonej energii	Oś priorytetowa 1 – Stabilizacja i restart regionu	0	1 200 000
25	Hornonitrianske bane Prievidza, a.s. w skrócie HBP, a.s.	Budowa małej elektrowni wodnej na wodę górniczą Cigef	II. Gospodarka, przedsiębiorczość i innowacje	II.2 Wsparcie tworzenia nowych trwałych miejsc pracy	Oś priorytetowa 1 – Stabilizacja i restart regionu	7	500 000
26	Hornonitrianske bane Prievidza, a.s. w skrócie HBP, a.s.	Rozbudowa napraw wagonów kolejowych	II. Gospodarka, przedsiębiorczość i innowacje	II.2 Wsparcie tworzenia nowych trwałych miejsc pracy	Oś priorytetowa 1 – Stabilizacja i restart regionu	65	5 600 000
27	Hornonitrianske bane Prievidza, a.s. w skrócie HBP, a.s.	Zakład produkujący bioplastiki	II. Gospodarka, przedsiębiorczość i innowacje	II.2 Wsparcie tworzenia nowych trwałych miejsc pracy	Oś priorytetowa 1 – Stabilizacja i restart regionu	50	45 000 000
28	AHAtech s.r.o.	Centrum rozwoju i produkcji jednocelowych zautomatyzowanych maszyn do przemysłu gumowego i z tworzyw sztucznych	II. Gospodarka, przedsiębiorczość i innowacje	II.1 Wsparcie innowacji, badań i rozwoju	Oś priorytetowa 1 – Stabilizacja i restart regionu	12	1 100 000
29	Občianske združenie Hornonitran	Intensyfikacja umiejętności finansowych dla uczniów szkół podstawowych i średnich Górnej Nitry	IV. Jakość życia i infrastruktura społeczna	IV.3 Udoskonalenie edukacji i kwalifikacji siły roboczej	Oś priorytetowa 2 – Poprawa życia	4	1 412 543
30	Hydrosaninig spol.s r.o.	Baza rozwojowa maszyn i urządzeń rolniczych w produkcji zwierzęcej	II. Gospodarka, przedsiębiorczość i innowacje	II.1 Wsparcie innowacji, badań i rozwoju	Oś priorytetowa 1 – Stabilizacja i restart regionu	11	368 560

L.p.	Wnioskodawca	Nazwa projektu	Filar	Priorytet	Oś priorytetowa	Potencjał tworzenia miejsc pracy	Wysokość inwestycji
31	Hydrosaning spol.s r.o.	Opracowanie zestawów bezwypokopowych do wyciskania	II. Gospodarka, przedsiębiorczość i innowacje	II.1 Wsparcie innowacji, badań i rozwoju	Oś priorytetowa 1 – Stabilizacja i restart regionu	18	405 800
32	Gmina Bystričany	Kompleksowa rewitalizacja i przebudowa Kąpieliska Termalnego Chalmová	IV. Jakość życia i infrastruktura społeczna	IV.1 Poprawa usług medycznych, terapeut.-uzdrowiskowych i społecznych	Oś priorytetowa 2 – Poprawa życia	175	
33	INTERGEO SK, spol. s r.o.	Zmiana kopalni węglowych na Słowacji na przedsiębiorstwa energetyczne na stałe bezpłatne źródło ciepła i zimna ze skorupy ziemskiej	II. Gospodarka, przedsiębiorczość i innowacje	II.2 Wsparcie tworzenia nowych trwałych miejsc pracy	Oś priorytetowa 1 – Stabilizacja i restart regionu	0	
34	LPT EU s.r.o.	Zakład produkcyjny do przetwarzania owoców i warzyw poprzez liofilizację i frytowanie próżniowe	II. Gospodarka, przedsiębiorczość i innowacje	II.1 Wsparcie innowacji, badań i rozwoju	Oś priorytetowa 1 – Stabilizacja i restart regionu	80	8 000 000
35	Miasto Prievidza	Centrum Wsparcia Transformacji Górnej Nitry	II. Gospodarka, przedsiębiorczość i innowacje	II.3 Wsparcie rozwoju małej i średniej przedsiębiorczości	Oś priorytetowa 1 – Stabilizacja i restart regionu	2	214 000
36	Miasto Prievidza	Centralne zaopatrzenie w ciepło dla miasta Prievidza	III. Zrównoważone środowisko	III.2 Rozwój zrównoważonej energetyki	Oś priorytetowa 1 – Stabilizacja i restart regionu	20	30 000 000
37	Gmina Cigeľ	Rewitalizacja i rekultywacja uszkodzonego terenu	III. Zrównoważone środowisko	III.1 Likwidacja wpływów środowiskowych	Oś priorytetowa 1 – Stabilizacja i restart regionu	0	30 000 000
38	Gmina Sebedražie	DTI PRE IBV Sebedražie - Dúbravka	IV. Jakość życia i infrastruktura społeczna	IV.2 Poprawa jakości życia mieszkańców i rewitalizacja społeczna	Oś priorytetowa 2 – Poprawa życia	0	401 701
39	EM Services s.r.o.	Budowa rozwojowego i produkcyjnego centrum ładowania AC stacji samochodów elektrycznych	II. Gospodarka, przedsiębiorczość i innowacje	II.2 Wsparcie tworzenia nowych trwałych miejsc pracy	Oś priorytetowa 1 – Stabilizacja i restart regionu	50	1 000 000
40	EM Services s.r.o.	Budowa sieci publicznych szybko ładujących stacji DV-AC dla samochodów elektrycznych w regionie Górna Nitra	I. Mobilność i łączność regionu	I.1 Rozwój zrównoważonych i alternatywnych form mobilności i transportu statycznego	Oś priorytetowa 3 – Priorytety wspierające	10	1 000 000
41	EM Services s.r.o.	Budowanie rozwojowego i produkcyjnego centrum na przemysłowe akumulatorowe systemy przechowywania	II. Gospodarka, przedsiębiorczość i innowacje	II.1 Wsparcie innowacji, badań i rozwoju	Oś priorytetowa 1 – Stabilizacja i restart regionu	100	10 000 000
42	EM Services s.r.o.	Budowa przemysłowego systemu do przechowywania do FVE o mocy 1 MWh w regionie Górna Nitra	II. Gospodarka, przedsiębiorczość i innowacje	II.3 Wsparcie rozwoju małej i średniej przedsiębiorczości	Oś priorytetowa 1 – Stabilizacja i restart regionu	5	1 000 000

Lp.	Wnioskodawca	Nazwa projektu	Filar	Priorytet	Oś priorytetowa	Potencjał tworzenia miejsc pracy	Wysokość inwestycji
43	Miasto Prievidza	Usługi energetyczne w Prievidzy	III. Zrównoważone środowisko	III.2 Rozwój zrównoważonej energii	Oś priorytetowa 1 – Stabilizacja i restart regionu	6	100 000
44	Fabrika umenia	Baťovany 2.0	IV. Jakość życia i infrastruktura społeczna	IV.3 Udoskonalenie edukacji i kwalifikacji siły roboczej	Oś priorytetowa 2 – Poprawa życia	75	20 000 000
45	Falprit s.r.o.	Wsparcie dla start-upów i przy skutecznym zarządzaniu biznesem dla początkujących przedsiębiorców	II. Gospodarka, przedsiębiorczość i innowacje	II.3 Wsparcie rozwoju małej i średniej przedsiębiorczości	Oś priorytetowa 1 – Stabilizacja i restart regionu	0	1 250 800
46	Brose Prievidza, spol. s r.o.	Utworzenie działu rozwoju	II. Gospodarka, przedsiębiorczość i innowacje	II.1 Wsparcie innowacji, badań i rozwoju	Oś priorytetowa 1 – Stabilizacja i restart regionu	1000	3 107 000
47	Naše Bojnice o.z.	Bojnické turystické i ekologické podnikateľské centrum – centrum rekwalifikacyjne i kulturalne, ekologiczny transport turystyczny w regionie, produkcja żywności ekologicznej dla turystów i gości regionu.	I. Mobilność i łączność regionu	I.1 Rozwój zrównoważonych i alternatywnych form mobilności i transportu statycznego	Oś priorytetowa 3 – Priorytety wspierające	217	19 300 000
48	Združenie pre rozvoj regionu horná Nitra	Innowacyjny klastrowy transformacyjny Górnej Nitry (HN INOVATRANS KLASTER) w celu wsparcia małej i średniej przedsiębiorczości z potencjałem innowacyjnym oraz poprawa jakości życia mieszkańców oraz rewitalizacji społecznej	II. Gospodarka, przedsiębiorczość i innowacje	II.1 Wsparcie innowacji, badań i rozwoju	Oś priorytetowa 1 – Stabilizacja i restart regionu	0	8 550 000
49	NCVP Nováky o.z.	Akademia sportowa z możliwością dualnego kształcenia	IV. Jakość życia i infrastruktura społeczna	IV.3 Udoskonalenie edukacji i kwalifikacji siły roboczej	Oś priorytetowa 2 – Poprawa życia	20	1 500 000
50	GA Drilling, a.s.	Centrum badań i rozwoju technologii podziemnych	II. Gospodarka, przedsiębiorczość i innowacje	II.1 Wsparcie innowacji, badań i rozwoju	Oś priorytetowa 1 – Stabilizacja i restart regionu	40	2 560 000
51	NCVP Nováky o.z.	Platforma hydrauliczna na dnie basenu na potrzeby treningu pływackiego	IV. Jakość życia i infrastruktura społeczna	IV.2 Poprawa jakości życia mieszkańców i rewitalizacja społeczna	Oś priorytetowa 2 – Poprawa życia	4	250 000
52	VUP, a.s.	Nowoczesna produkcja specjalnych produktów chemii organicznej na bazie kwasów karboksylowych, piperydyny i adypinianu dimetylu	II. Gospodarka, przedsiębiorczość i innowacje	II.2 Wsparcie tworzenia nowych trwałych miejsc pracy	Oś priorytetowa 1 – Stabilizacja i restart regionu	90	17 000 000
53	Brose Prievidza, spol. s r.o.	Nowe udogodnienia dla pracowników z regionu	IV. Jakość życia i infrastruktura społeczna	IV.2 Poprawa jakości życia mieszkańców i rewitalizacja społeczna	Oś priorytetowa 2 – Poprawa życia	0	310 000

Lp.	Wnioskodawca	Nazwa projektu	Filar	Priorytet	Oś priorytetowa	Potencjał tworzenia miejsc pracy	Wysokość inwestycji
54	Aeroklub Prievidza, s.r.o.	Budowa budynku operacyjnego Lotniska Prievidza	I. Mobilność i łączność regionu	I.4 Rozwój pozostałej infrastruktury	Oś priorytetowa 3 – Priorytety wspierające	30	1 000 000
55	Gmina Poruba (gmina przedłożyła projekt ale podmiotem jest kompetencyjnie TSK)	Powiązanie gmin – Kanianka-Poruba-Malinová-Nitrianske Pravno	II. Gospodarka, przedsiębiorczość i innowacje	II.5 Wsparcie rozwoju ruchu turystycznego	Oś priorytetowa 3 – Priorytety wspierające	0	5 000 000
56	SEFT s.r.o.	STODOLA	IV. Jakość życia i infrastruktura społeczna	IV.3 Udoskonalenie edukacji i kwalifikacji siły roboczej	Oś priorytetowa 2 – Poprawa życia	15	600 000
57	MSM e-mobility division j. s. a.	Budowanie centrum rozwojowo-produkcyjnego dla rozbudowy elektromobilności i zarządzania usługami	I. Mobilność i łączność regionu	I.1 Rozwój zrównoważonych i alternatywnych form mobilności i transportu statycznego	Oś priorytetowa 3 – Priorytety wspierające	84	7 795 000
58	Hutira Slovakia s.r.o.	Rewitalizacja miejsc sportu i zakwaterowania HUTIRA RELAX CENTRE	II. Gospodarka, przedsiębiorczość i innowacje	II.5 Wsparcie rozwoju ruchu turystycznego	Oś priorytetowa 3 – Priorytety wspierające	10	850 000
59	Hutira Slovakia s.r.o.	Produkcja wyrobów z tworzyw sztucznych	II. Gospodarka, przedsiębiorczość i innowacje	II.2 Wsparcie tworzenia nowych trwałych miejsc pracy	Oś priorytetowa 1 – Stabilizacja i restart regionu	9	90 000
60	Hutira Slovakia s.r.o.	Produkcja kontenerów i konstrukcji żelaznych	II. Gospodarka, przedsiębiorczość i innowacje	II.2 Wsparcie tworzenia nowych trwałych miejsc pracy	Oś priorytetowa 1 – Stabilizacja i restart regionu	30	950 000
61	Hutira Slovakia s.r.o.	Obróbka termochemiczna opon	III. Zrównoważone środowisko	III.3 Poprawa środowiska	Oś priorytetowa 2 – Poprawa życia	30	12 000 000
62	VAŠA, s. r. o.,	Rozbudowa i połączenie transportowe parku przemysłowego	I. Mobilność i łączność regionu	I.2 Zwiększenie jakości lokalnej infrastruktury drogowej	Oś priorytetowa 2 – Poprawa życia	0	19 845 000
63	Uniwersytet Trenčyrński Alexandra Dubčeka w Trenčynie	Rozwój nowej metody oceny materiału pozostałego produktu energetycznego z elektroniki ciepłej	II. Gospodarka, przedsiębiorczość i innowacje	II.1 Wsparcie innowacji, badań i rozwoju	Oś priorytetowa 1 – Stabilizacja i restart regionu	0	2 985 841
64	Wspólne przedsiębiorstwo utworzone przez spółki Hornonitrianske bane Prievidza, a.s. i Tatravagónka a.s.	Artificial Welding – Innowacyjna produkcja wózków kolejowych do wagonów towarowych w tym badania i rozwój	II. Gospodarka, przedsiębiorczość i innowacje	II.1 Wsparcie innowacji, badań i rozwoju	Oś priorytetowa 1 – Stabilizacja i restart regionu	800	100 000 000

Lp.	Wnioskodawca	Nazwa projektu	Filar	Priorytet	Oś priorytetowa	Potencjał tworzenia miejsc pracy	Wysokość inwestycji
65	BoGo Bus s.r.o.	Wymiana technologii grzewczej	III. Zrównoważone środowisko	III.3 Poprawa środowiska	Oś priorytetowa 2 – Poprawa życia	0	380 000
66	Základná organizácia SZOPK v Prievidzi	Ekocentrum Górnej Nitry	IV. Jakość życia i infrastruktura społeczna	IV.3 Udoskonalenie edukacji i kwalifikacji siły roboczej	Oś priorytetowa 2 – Poprawa życia	0	1 136 000
67	Kopanice Sever, s.r.o.	Areal Osa	II. Gospodarka, przedsiębiorczość i innowacje	II.5 Wsparcie rozwoju ruchu turystycznego	Oś priorytetowa 3 – Priorytety wspierające	12	2 350 000
68	Enki consulting s.r.o.	Dom kultury nowoczesnej Górnej Nitry	II. Gospodarka, przedsiębiorczość i innowacje	II.3 Wsparcie rozwoju małej i średniej przedsiębiorczości	Oś priorytetowa 1 – Stabilizacja i restart regionu	130	2 320 000
69	Gmina Koš	Obiekt wielofunkcyjny: Remiza + szatnie dla piłkarzy	IV. Jakość życia i infrastruktura społeczna	IV.2 Poprawa jakości życia mieszkańców i rewitalizacja społeczna	Oś priorytetowa 2 – Poprawa życia	3	380 000
70	Gmina Koš	Dom Kultury	IV. Jakość życia i infrastruktura społeczna	IV.2 Poprawa jakości życia mieszkańców i rewitalizacja społeczna	Oś priorytetowa 2 – Poprawa życia	3	400 000
71	Gmina Krásno	Dom usług socjalnych Krásno	II. Gospodarka, przedsiębiorczość i innowacje	II.2 Wsparcie tworzenia nowych trwałych miejsc pracy	Oś priorytetowa 1 – Stabilizacja i restart regionu	15	600 000
72	Miestna akčná skupina Stredné Ponitrie	Otwarcie centrum społecznego w byłej rezydencji w miejscowości Janova Ves	II. Gospodarka, przedsiębiorczość i innowacje	II.5 Wsparcie rozwoju ruchu turystycznego	Oś priorytetowa 3 – Priorytety wspierające	1	200 000
73	Lokalna grupa Stredné Ponitrie (projekt przedłożył MAS, jednak podmiotem kompetencyjnie jest TKS)	Przebudowa dróg III klasy	I. Mobilność i łączność regionu	I.2 Zwiększenie jakości lokalnej infrastruktury drogowej	Oś priorytetowa 2 – Poprawa życia	0	
74	Lokalna grupa Stredné Ponitrie (projekt przedłożył MAS, jednak podmiotem kompetencyjnie jest TKS oraz miasta i gminy)	Budowa ścieżek rowerowych	I. Mobilność i łączność regionu	I.1 Rozwój zrównoważonych i alternatywnych form mobilności i transportu statycznego	Oś priorytetowa 3 – Priorytety wspierające	0	4 000 000

Lp.	Wnioskodawca	Nazwa projektu	Filar	Priorytet	Oś priorytetowa	Potencjał tworzenia miejsc pracy	Wysokość inwestycji
75	Lokalna grupa Stredné Ponitrie (projekt przedłożył MAS, jednak podmiotem kompetencyjnie są miasta i gminy)	Kanalizacje MAS	III. Zrównoważone środowisko	III.1 Likwidacja wpływów środowiskowych	Oś priorytetowa 1 – Stabilizacja i restart regionu	0	50 000 000
76	Lokalna grupa Stredné Ponitrie (projekt przedłożył MAS, jednak podmiotem kompetencyjnie są miasta i gminy)	Nabycie kompostowników w celu zapobiegania tworzenia BR KO w regionie Ponitria Środkowego	III. Zrównoważone środowisko	III.3 Poprawa środowiska	Oś priorytetowa 2 – Poprawa życia	0	
77	Lokalna grupa Stredné Ponitrie (projekt przedłożył MAS, jednak podmiotem kompetencyjnie są miasta i gminy)	Przebudowa przedszkoli	IV. Jakość życia i infrastruktura społeczna	IV.2 Poprawa jakości życia mieszkańców i rewitalizacja społeczna	Oś priorytetowa 2 – Poprawa życia	0	60 000
78	Gmina Bošany	Rozwiązanie transportu statycznego we wsi Bošany	IV. Jakość życia i infrastruktura społeczna	IV.2 Poprawa jakości życia mieszkańców i rewitalizacja społeczna	Oś priorytetowa 2 – Poprawa życia	0	336 210
79	Gmina Krásno	Strefa rekreacyjna Krásno	II. Gospodarka, przedsiębiorczość i innowacje	II.2 Wsparcie tworzenia nowych trwałych miejsc pracy	Oś priorytetowa 1 – Stabilizacja i restart regionu	30	1 600 000
80	Gmina Krásno	Rewitalizacja dawnej spółdzielni Krásno	II. Gospodarka, przedsiębiorczość i innowacje	II.2 Wsparcie tworzenia nowych trwałych miejsc pracy	Oś priorytetowa 1 – Stabilizacja i restart regionu	40	100 000
81	Lokalna grupa Stredné Ponitrie (projekt przedłożył MAS, jednak podmiotem kompetencyjnie są miasta i gminy)	Tworzenie klas zawodowych	IV. Jakość życia i infrastruktura społeczna	IV.2 Poprawa jakości życia mieszkańców i rewitalizacja społeczna	Oś priorytetowa 2 – Poprawa życia	0	300 000
82	Lokalna grupa Stredné Ponitrie (projekt przedłożył MAS, jednak podmiotem kompetencyjnie są miasta i gminy)	Dobudowanie, wybudowanie i przebudowa systemów instalacji wodnych	III. Zrównoważone środowisko	III.3 Poprawa środowiska	Oś priorytetowa 2 – Poprawa życia	0	800 000

L.p.	Wnioskodawca	Nazwa projektu	Filar	Priorytet	Oś priorytetowa	Potencjał tworzenia miejsc pracy	Wysokość inwestycji
83	Lokalna grupa Stredné Ponitrie (projekt przedłożył MAS, jednak podmiotem kompetencyjnie są miasta i gminy)	Zakup pojazdu zmiatającego i czyszczącego dla całego regionu	III. Zrównoważone środowisko	III.1 Wpływów środowiskowych	Likwidacja	Oś priorytetowa 1 – Stabilizacja i restart regionu	0 30 000
84	Lokalna grupa Stredné Ponitrie (projekt przedłożył MAS, jednak podmiotem kompetencyjnie są miasta i gminy)	Zakup śmieciarki komunalnej dla całego regionu	III. Zrównoważone środowisko	III.1 Wpływów środowiskowych	Likwidacja	Oś priorytetowa 1 – Stabilizacja i restart regionu	0 30 000
85	Zrzeszona Szkoła Nováky	Modernizacja edukacji i przekwalifikowanie siły roboczej w branżach o niskim zatrudnieniu na rynku pracy	IV. Jakość życia i infrastruktura społeczna	IV.3 Udoskonalenie edukacji i kwalifikacji siły roboczej		Oś priorytetowa 2 – Poprawa życia	0 800 000
86	Gmina Kanianka	Rozszerzenie mobilności – trasa rowerowa Kanianka	I. Mobilność i łączność regionu	I.1 Rozwój zrównoważonych i alternatywnych form mobilności i transportu statycznego		Oś priorytetowa 3 – Priorytety wspierające	200 265 600
87	Gmina Kanianka (projekt przedłożyła gmina, jednak podmiotem kompetencyjnie jest TSK)	Zmiana trasy III klasy nr III/1775	I. Mobilność i łączność regionu	I.2 Zwiększenie jakości lokalnej infrastruktury drogowej		Oś priorytetowa 2 – Poprawa życia	400
88	Gmina Lehota pod Vtáčnikom	Uniwersalny zbiornik wodny Lehota pod Vtáčnikom	III. Zrównoważone środowisko	III.1 Wpływów środowiskowych	Likwidacja	Oś priorytetowa 1 – Stabilizacja i restart regionu	116 4 859 000
89	MABIO,s.r.o.	Budowa gorzelnii do produkcji fermentowanego alkoholu rafinowanego	II. Gospodarka, przedsiębiorczość i innowacje	II.2 Wsparcie tworzenia nowych trwałych miejsc pracy		Oś priorytetowa 1 – Stabilizacja i restart regionu	15 4 500 000
90	OOCR RHNB (Oblasťná organizácia cestovného ruchu REGIÓN HORNÁ NITRA BOJNICE)	Regionálne Centrum Informacyjne (Goštie) (RIC)	II. Gospodarka, przedsiębiorczość i innowacje	II.5 Wsparcie rozwoju ruchu turystycznego		Oś priorytetowa 3 – Priorytety wspierające	8 769 000
91	AGROPRODUKT SLOVAKIA a.s.	Projekt uprawy ekologicznych owoców	II. Gospodarka, przedsiębiorczość i innowacje	II.4 Wsparcie rozwoju zrównoważonego rolnictwa i gospodarki o obiegu zamkn.		Oś priorytetowa 3 – Priorytety wspierające	0 800 000

Lp.	Wnioskodawca	Nazwa projektu	Filar	Priorytet	Oś priorytetowa	Potencjał tworzenia miejsc pracy	Wysokość inwestycji
92	AGROPRODUKT SLOVAKIA a.s.	Projekt uprawy kwiatów i ziół	II. Gospodarka, przedsiębiorczość i innowacje	II.4 Wsparcie rozwoju zrównoważonego rolnictwa i gospodarki o obiegu zamkn.	Oś priorytetowa 3 – Priorytety wspierające	0	1 200 000
93	AGROPRODUKT SLOVAKIA a.s.	Projekt kombinatu mięsnego	II. Gospodarka, przedsiębiorczość i innowacje	II.4 Wsparcie rozwoju zrównoważonego rolnictwa i gospodarki o obiegu zamkn.	Oś priorytetowa 3 – Priorytety wspierające	0	600 000
94	AGROPRODUKT SLOVAKIA a.s.	Projekt owczarni	II. Gospodarka, przedsiębiorczość i innowacje	II.4 Wsparcie rozwoju zrównoważonego rolnictwa i gospodarki o obiegu zamkn.	Oś priorytetowa 3 – Priorytety wspierające	0	350 000
95	POLNO VTÁČNIK a.s.	Budowa nowoczesnego chlewu i dojarni	II. Gospodarka, przedsiębiorczość i innowacje	II.4 Wsparcie rozwoju zrównoważonego rolnictwa i gospodarki o obiegu zamkn.	Oś priorytetowa 3 – Priorytety wspierające	0	1 500 000
96	Miasto Prievidza	Przedsiębiorstwo usług komunalnych Górnej Nitry	I. Mobilność i skomunikowanie regionu	I.2 Zwiększenie jakości lokalnej infrastruktury drogowej	Oś priorytetowa 2 – Poprawa życia	275	36 134 400
97	RESTAURA, spol. s r.o.	Edukacyjny leśny szlak dendrologiczny	IV. Jakość życia i infrastruktura społeczna	IV.2 Poprawa jakości życia mieszkańców i rewitalizacja społeczna	Oś priorytetowa 2 – Poprawa życia	2	100 000
98	Iberian Sustainable Mining Cluster	Przekształcenie regionów węglowych w czystą energię (Clean Energy) w Hiszpanii, Niemczech i na Słowacji - wyzwania dla regionów i synergia w celu ich pomyślnego opanowania	II. Gospodarka, przedsiębiorczość i innowacje	II.1 Wsparcie innowacji, badań i rozwoju	Oś priorytetowa 1 – Stabilizacja i restart regionu	0	3 000 000
99	ECO PRODUKT s. r. o.	Nowy zakład do produkcji i montażu niezależnych rozwiązań pod względem energetycznym z odnawialnych źródeł energii	II. Gospodarka, przedsiębiorczość i innowacje	II.2 Wsparcie tworzenia nowych trwałych miejsc pracy	Oś priorytetowa 1 – Stabilizacja i restart regionu	200	4 000 000
100	Miasto Prievidza	Rozwój usług socjalnych w mieście Prievidza	IV. Jakość życia i infrastruktura społeczna	IV.1 Poprawa usług medycznych, terapeut.-uzdrowiskowych i społecznych	Oś priorytetowa 2 – Poprawa życia	60	7 020 000
101	SPEVÁR s. r. o.	Rewitalizacja gruntów leśnych na obszarach zagrożonych	III. Zrównoważone środowisko	III.1 Likwidacja wpływów środowiskowych	Oś priorytetowa 1 – Stabilizacja i restart regionu	0	250 000
102	APA Slovakia s.r.o.	Ekologiczna firma produkująca sałatki	II. Gospodarka, przedsiębiorczość i innowacje	II.2 Wsparcie tworzenia nowych trwałych miejsc pracy	Oś priorytetowa 1 – Stabilizacja i restart regionu	30	1 000 000

L.p.	Wnioskodawca	Nazwa projektu	Filar	Priorytet	Oś priorytetowa	Potencjał tworzenia miejsc pracy	Wysokość inwestycji
103	MIASTO PRIEV IDZA	Kompleksowa rewitalizacja siedziby tartaku w stylu SORELA – tradycje górnicze, architektura, odnowa zieleni i renowacja przestrzeni publicznej	II. Gospodarka, przedsiębiorczość i innowacje	II.5 Wsparcie rozwoju ruchu turystycznego	Oś priorytetowa 3 – Priorytety wspierające	2	1 600 000
104	TERMAL BOJNICE s.r.o.	Hotel ze strefą zakupową i rekreacyjną dla mieszkańców i turystów	II. Gospodarka, przedsiębiorczość i innowacje	II.2 Wsparcie tworzenia nowych trwałych miejsc pracy	Oś priorytetowa 1 – Stabilizacja i restart regionu	0	10 000 000
105	ERUDIO s.r.o.	Centrum kształcenia ustawicznego	IV. Jakość życia i infrastruktura społeczna	IV.3 Udoskonalenie edukacji i kwalifikacji siły roboczej	Oś priorytetowa 2 – Poprawa życia	0	450 000
106	Miasto Prievidza	Budowa parku przemysłowego w mieście Prievidza – Strefa przemysłowa Prievidza – Západ II.	II. Gospodarka, przedsiębiorczość i innowacje	II.2 Wsparcie tworzenia nowych trwałych miejsc pracy	Oś priorytetowa 1 – Stabilizacja i restart regionu	1500	7 351 200
107	Miasto Prievidza	Zmniejszenie energochłonności Centrum rekreacji w Prievidzy	III. Zrównoważone środowisko	III.2 Rozwój zrównoważonej energii	Oś priorytetowa 1 – Stabilizacja i restart regionu	1	1 600 000
108	Miasto Prievidza	Zmniejszenie energochłonności Przedszkola przy ul. A. Mišúta 731 w Prievidzy	III. Zrównoważone środowisko	III.2 Rozwój zrównoważonej energii	Oś priorytetowa 1 – Stabilizacja i restart regionu	1	345 000
109	Miasto Prievidza	Zmniejszenie energochłonności Stadionu Zimowego w Prievidzy	III. Zrównoważone środowisko	III.2 Rozwój zrównoważonej energii	Oś priorytetowa 1 – Stabilizacja i restart regionu	1	592 000
110	Miasto Prievidza	Zmniejszenie energochłonności Hali Sportowej w Prievidzy	III. Zrównoważone środowisko	III.2 Rozwój zrównoważonej energii	Oś priorytetowa 1 – Stabilizacja i restart regionu	1	1 585 000
111	Kúpele Bojnice, a.s.	Centrum Kompleksowej Rehabilitacji Onkologicznej – CEKOR	II. Gospodarka, przedsiębiorczość i innowacje	II.1 Wsparcie innowacji, badań i rozwoju	Oś priorytetowa 1 – Stabilizacja i restart regionu	20	6 819 000
112	Centrum przedsiębiorczości i innowacyjności – inkubator technolog. Prievidza (BIC - TI Prievidza)	Wsparcie rozwoju małej i średniej przedsiębiorczości w celu tworzenia miejsc pracy jako odszkodowanie za ograniczenie górnictwa	II. Gospodarka, przedsiębiorczość i innowacje	II.3 Wsparcie rozwoju małej i średniej przedsiębiorczości	Oś priorytetowa 1 – Stabilizacja i restart regionu	350	2 915 000
113	DK-STAV SK, s.r.o.	Rozbudowa gorzelni, tłoczni moszczu, suszarni owoców i produkcji likierów, klimatyzowany magazyn	II. Gospodarka, przedsiębiorczość i innowacje	II.2 Wsparcie tworzenia nowych trwałych miejsc pracy	Oś priorytetowa 1 – Stabilizacja i restart regionu	10	400 000
114	Szpital z polikliniką Prievidza	Budowa nowego laboratorium snu i modernizacja obecnego laboratorium oddziału płucnego NsP Prievidza	IV. Jakość życia i infrastruktura społeczna	IV.1 Poprawa usług medycznych, terapeut.-uzdrowiskowych i społecznych	Oś priorytetowa 2 – Poprawa życia	0	70 000

Lp.	Wnioskodawca	Nazwa projektu	Filar	Priorytet	Oś priorytetowa	Potencjał tworzenia miejsc pracy	Wysokość inwestycji
115	Brose Prievidza, spol. s r.o.	Nowe udogodnienia w zakresie mieszkań pracowników z regionu	IV. Jakość życia i infrastruktura społeczna	IV.2 Poprawa jakości życia mieszkańców i rewitalizacja społeczna	Oś priorytetowa 2 – Poprawa życia	100	750 000
116	Klak s.r.o.	Budowa wyciągu krzesełkowego w ośrodku Skiarena Fačkovské sedlo	IV. Jakość życia i infrastruktura społeczna	IV.2 Poprawa jakości życia mieszkańców i rewitalizacja społeczna	Oś priorytetowa 2 – Poprawa życia	5	1 900 000
117	Gmina Sebedražie (projekt przedłożyła gmina, jednak podmiotem kompetencyjne jest TSK)	Remont dróg lokalnych i dróg III klasy przez wieś Sebedražie	I. Mobilność i łączność regionu	I.2 Zwiększenie jakości lokalnej infrastruktury drogowej	Oś priorytetowa 2 – Poprawa życia	0	900 000
120	Gmina Dolné Vestenice	Trasa rowerowa łącząca miejscowości Valaská Belá - Nitrianske Rudno - Diviacka Nová Ves - Dolné Vestenice - Hradište - Skačany - Partizánske	I. Mobilność i skomunikowanie regionu	I.1 Rozwój zrównoważonych i alternatywnych form mobilności i transportu statycznego	Oś priorytetowa 3 – Priorytety wspierające	0	
121	Gmina Dolné Vestenice	Budowa drogi dojazdowej do strefy przemysłowej w miejscowości Dolné Vestenice	I. Mobilność i łączność regionu	I.2 Zwiększenie jakości lokalnej infrastruktury drogowej	Oś priorytetowa 2 – Poprawa życia	0	4 000 000
122	BoGo Bus s.r.o.	Naprawa stanu awaryjnego Narodowego Centrum Piłki Wodnej w miejscowości Nováky	II. Gospodarka, przedsiębiorczość i innowacje	II.5 Wsparcie rozwoju ruchu turystycznego	Oś priorytetowa 3 – Priorytety wspierające	0	900 000
123	AGROPRODUKT SLOVAKIA a.s.	Zintegrowany projekt produkcji roślinnej i zwierzęcej w mikroregionie Doliny Handlová	II. Gospodarka, przedsiębiorczość i innowacje	II.2 Wsparcie tworzenia nowych trwałych miejsc pracy	Oś priorytetowa 1 – Stabilizacja i restart regionu	39	3 150 000
124	Miasto Handlová (projekt przedłożyła gmina, jednak podmiotem kompetencyjne jest MTB RS zarząd dróg)	Rozwiązanie transportowe drogi I/9 w okolicach miejscowości Handlová na podstawie wyników przyszłego studium wykonalności	I. Mobilność i łączność regionu	I.3 Zwiększenie dostępności do sieci autostrad	Oś priorytetowa 1 – Stabilizacja i restart regionu	0	40 000 000
125	Miasto Handlová	Droga dojazdowa do strefy przemysłowej	I. Mobilność i łączność regionu	I.2 Zwiększenie jakości lokalnej infrastruktury drogowej	Oś priorytetowa 2 – Poprawa życia	0	3 000 000

L.p.	Wnioskodawca	Nazwa projektu	Filar	Priorytet	Oś priorytetowa	Potencjał tworzenia miejsc pracy	Wysokość inwestycji
126	Miasto Handlová	Strefa przemysłowa Handlová	II. Gospodarka, przedsiębiorczość i innowacje	II.3 Wsparcie rozwoju małej i średniej przedsiębiorczości	Oś priorytetowa 1 – Stabilizacja i restart regionu	200	5 100 000
127	Miasto Handlová	Kompleks terenów wypoczynkowych i rekreacyjnych w Handlovej	III. Zrównoważone środowisko	III.1 Likwidacja wpływów środowiskowych	Oś priorytetowa 1 – Stabilizacja i restart regionu	20	7 000 000
128	Miasto Handlová	Centrum Rehabilitacji i Sportu w mieście Handlová	II. Gospodarka, przedsiębiorczość i innowacje	II.5 Wsparcie rozwoju ruchu turystycznego	Oś priorytetowa 3 – Priorytety wspierające	15	3 000 000
129	Miasto Handlová	Górnicy kompleks mieszkaniowy	IV. Jakość życia i infrastruktura społeczna	IV.4 Zwiększenie opieki społecznej zagrożonych grup obywateli	Oś priorytetowa 1 – Stabilizacja i restart regionu	40	3 900 000
130	Miasto Handlová	Rewitalizacja miejskich terenów zielonych	III. Zrównoważone środowisko	III.3 Poprawa środowiska	Oś priorytetowa 2 – Poprawa życia	10	1 250 000
131	Miasto Handlová	Miejskie przedsiębiorstwo socjalne	II. Gospodarka, przedsiębiorczość i innowacje	II.2 Wsparcie tworzenia nowych trwałych miejsc pracy	Oś priorytetowa 1 – Stabilizacja i restart regionu	20	1 000 000
132	Miasto Handlová	Platforma rozwojowa i komunikacyjna dla małych i średnich przedsiębiorstw w mieście Handlová	II. Gospodarka, przedsiębiorczość i innowacje	II.3 Wsparcie rozwoju małej i średniej przedsiębiorczości	Oś priorytetowa 1 – Stabilizacja i restart regionu	15	1 500 000
133	Miasto Handlová	Poprawa efektywności energetycznej budynków publicznych w mieście Handlová	III. Zrównoważone środowisko	III.2 Rozwój zrównoważonej energii	Oś priorytetowa 1 – Stabilizacja i restart regionu	15	3 000 000
134	Miasto Handlová	Wsparcie elektromobilności w mieście Handlová	I. Mobilność i łączność regionu	I.1 Rozwój zrównoważonych i alternatywnych form mobilności i transportu statycznego	Oś priorytetowa 3 – Priorytety wspierające	10	2 000 000
135	Miasto Handlová	Zielona linia – Centrum przetwarzania mieszanych odpadów komunalnych	III. Zrównoważone środowisko	III.1 Likwidacja wpływów środowiskowych	Oś priorytetowa 1 – Stabilizacja i restart regionu	15	4 500 000
136	ASTERION, n.o.	Handlovská koruna	II. Gospodarka, przedsiębiorczość i innowacje	II.5 Wsparcie rozwoju ruchu turystycznego	Oś priorytetowa 3 – Priorytety wspierające	5	318 000
137	Jazmín n.o., organizacja non-profit zapewniająca usługi pożytku publicznego	Nauczanie i edukacja obywateli zagrożonych wykluczeniem społecznym w procesie transformacji regionalnej.	IV. Jakość życia i infrastruktura społeczna	IV.4 Zwiększenie opieki społecznej zagrożonych grup obywateli	Oś priorytetowa 1 – Stabilizacja i restart regionu	8	247 000

Lp.	Wnioskodawca	Nazwa projektu	Filar	Priorytet	Oś priorytetowa	Potencjał tworzenia miejsc pracy	Wysokość inwestycji
138	UNIPHARMA 1. slovenská lekárnická akciová spoločnosť	Nowa poliklinika Nováky	IV. Jakość życia i infrastruktura społeczna	IV.1 Poprawa usług medycznych, terapeut.-uzdrowiskowych i społecznych	Oś priorytetowa 2 – Poprawa życia	20	3 400 000
139	UNIPHARMA 1. slovenská lekárnická akciová spoločnosť	Rozbudowa Kliniki Kardynała Korca w Prievidzy i jej wyposażenia w celu poprawy kompleksowej diagnostyki i leczenia pacjentów, ze szczególnym uwzględnieniem chorób grupy 5 (nowotwory i choroby sercowo-naczyniowe)	IV. Jakość życia i infrastruktura społeczna	IV.1 Poprawa usług medycznych, terapeut.-uzdrowiskowych i społecznych	Oś priorytetowa 2 – Poprawa życia	20	3 700 000
140	Brose Prievidza, spol. s r.o.	Instalacja systemu fotowoltaicznego	III. Zrównoważone środowisko	III.2 Rozwój zrównoważonej energii	Oś priorytetowa 1 – Stabilizacja i restart regionu	0	360 000
141	Brose Prievidza, spol. s r.o.	Rozszerzenie działu dualnego kształcenia	IV. Jakość życia i infrastruktura społeczna	IV.3 Udoskonalenie edukacji i kwalifikacji siły roboczej	Oś priorytetowa 2 – Poprawa życia	0	330 000
142	Brose Prievidza, spol. s r.o.	Stworzenie systemu transportu regionalnego pracowników	I. Mobilność i łączność regionu	I.1 Rozwój zrównoważonych i alternatywnych form mobilności i transportu statycznego	Oś priorytetowa 3 – Priorytety wspierające	0	64 000
143	Brose Prievidza, spol. s r.o.	Stworzenie systemu wyszukiwania i wspierania talentów technicznych w regionie	IV. Jakość życia i infrastruktura społeczna	IV.3 Udoskonalenie edukacji i kwalifikacji siły roboczej	Oś priorytetowa 2 – Poprawa życia	50	200 000
144	Brose Prievidza, spol. s r.o.	Przekwalifikowanie przyszłych pracowników z innych sektorów	II. Gospodarka, przedsiębiorczość i innowacje	II.2 Wsparcie tworzenia nowych trwałych miejsc pracy	Oś priorytetowa 1 – Stabilizacja i restart regionu	50	300 000
145	ContiTech Vibration Control Slovakia s.r.o.	Technologia chłodzenia wykorzystująca potencjał wód gruntowych	II. Gospodarka, przedsiębiorczość i innowacje	II.2 Wsparcie tworzenia nowych trwałych miejsc pracy	Oś priorytetowa 1 – Stabilizacja i restart regionu	0	300 000
146	ContiTech Vibration Control Slovakia s.r.o.	Nowa droga dostępu	I. Mobilność i skomunikowanie regionu	I.2 Zwiększenie jakości lokalnej infrastruktury drogowej	Oś priorytetowa 2 – Poprawa życia	0	4 000 000
147	ContiTech Vibration Control Slovakia s.r.o.	Fotowoltaika	III. Zrównoważone środowisko	III.3 Poprawa środowiska	Oś priorytetowa 2 – Poprawa życia	0	500 000
148	ContiTech Vibration Control Slovakia s.r.o.	Ścieżka rowerowa	III. Zrównoważone środowisko	III.3 Poprawa środowiska	Oś priorytetowa 2 – Poprawa życia	0	1 000 000

Lp.	Wnioskodawca	Nazwa projektu	Filar	Priorytet	Oś priorytetowa	Potencjał tworzenia miejsc pracy	Wysokość inwestycji
149	ContiTech Vibration Control Slovakia s.r.o.	Centrum rozwoju i hala produkcyjna nr 4	II. Gospodarka, przedsiębiorczość i innowacje	II.2 Wsparcie tworzenia nowych trwałych miejsc pracy	Oś priorytetowa 1 – Stabilizacja i restart regionu	200	7 500 000
150	Miasto Bojnice	Kompleksowy projekt dobudowania centrum ruchu turystycznego Górnej Nitry – kierunek BOJNICE	I. Mobilność i skomunikowanie regionu	I.2 Zwiększenie jakości lokalnej infrastruktury drogowej	Oś priorytetowa 2 – Poprawa życia	455	9 240 000
151	Miasto Bojnice	Kompleksowy projekt realizacji centrum turystycznego Górnej Nitry – destynacja BOJNICE o punkt zbiórki	III. Zrównoważone środowisko	III.3 Poprawa środowiska	Oś priorytetowa 2 – Poprawa życia	30	750 000
152	SILICOM s.r.o.	Teren sportowy dla Górnej Nitry	II. Gospodarka, przedsiębiorczość i innowacje	II.3 Wsparcie rozwoju małej i średniej przedsiębiorczości	Oś priorytetowa 1 – Stabilizacja i restart regionu	0	4 000 000
153	Rehoľa piaristov na Slovensku	Organy koncertowe dla Górnej Nitry	II. Gospodarka, przedsiębiorczość i innowacje	II.5 Wsparcie rozwoju ruchu turystycznego	Oś priorytetowa 3 – Priorytety wspierające	0	1 000 000
154	Slovenské elektrárne, a.s.	Rekultywacja stawów osadowych, składowisk odpadów i obciążeni środowiskowych wynikających ze spalania węgla brunatnego	III. Zrównoważone środowisko	III.1 Likwidacja wpływów środowiskowych	Oś priorytetowa 1 – Stabilizacja i restart regionu	0	30 000 000
155	Slovenské elektrárne, a.s.	Budowa brązowego parku przemysłowego na terenie Elektrowni Nováky (ENO)	II. Gospodarka, przedsiębiorczość i innowacje	II.1 Wsparcie innowacji, badań i rozwoju	Oś priorytetowa 1 – Stabilizacja i restart regionu	20	100 000 000
156	Slovenské elektrárne, a.s.	Budowa nowego centralnego źródła ciepła w oparciu o odzysk energii z odpadów	I. Mobilność i łączność regionu	I.4 Rozwój pozostałej infrastruktury	Oś priorytetowa 3 – Priorytety wspierające	60	80 000 000
157	Slovenské elektrárne, a.s.	Optymalizacja sieci ciepłowniczej	III. Zrównoważone środowisko	III.2 Rozwój zrównoważonej energii	Oś priorytetowa 1 – Stabilizacja i restart regionu	0	15 000 000
158	Slovenské elektrárne, a.s.	Kursy przekwalifikowujące dla obecnych pracowników spółki Slovenské elektrárne, a.s. – Elektrownia Nováky	IV. Jakość życia i infrastruktura społeczna	IV.3 Udoskonalenie edukacji i kwalifikacji siły roboczej	Oś priorytetowa 2 – Poprawa życia	0	300 000
159	Reality BMJ s.r.o.	Przebudowa i rozbudowa pensjonatu o wellness i przyległości	II. Gospodarka, przedsiębiorczość i innowacje	II.5 Wsparcie rozwoju ruchu turystycznego	Oś priorytetowa 3 – Priorytety wspierające	0	3 000 000
160	Trenczyński Kraj Samorządowy	Rekonstrukcja wybranych konstrukcji mostowych	I. Mobilność i łączność regionu	I.2 Zwiększenie jakości lokalnej infrastruktury drogowej	Oś priorytetowa 2 – Poprawa życia	0	3 820 000

Lp.	Wnioskodawca	Nazwa projektu	Filar	Priorytet	Oś priorytetowa	Potencjał tworzenia miejsc pracy	Wysokość inwestycji
161	MSM Martin, s. r. o.	Budowa centrum badawczo-rozwojowego i stworzenie zakładu produkcji zapalniczek, śrub podkładowych i innych inicjatorów głównie amunicji artyleryjskiej	II. Gospodarka, przedsiębiorczość i innowacje	II.1 Wsparcie innowacji, badań i rozwoju	Oś priorytetowa 1 – Stabilizacja i restart regionu	48	3 512 000
162	Trenczyński Kraj Samorządowy	Przebudowa drogi nr II/511 Veľké Uhrece - Skýcov	I. Mobilność i skomunikowanie regionu	I.2 Zwiększenie jakości lokalnej infrastruktury drogowej	Oś priorytetowa 2 – Poprawa życia	0	14 643 721
163	Trenczyński Kraj Samorządowy	Przebudowa drogi nr II/1773 w tym obiekt mostowy	I. Mobilność i skomunikowanie regionu	I.2 Zwiększenie jakości lokalnej infrastruktury drogowej	Oś priorytetowa 2 – Poprawa życia	0	6 500 000
164	Trenczyński Kraj Samorządowy	Przebudowa i modernizacja HUMANITY – ośrodka pomocy społecznej	III. Zrównoważone środowisko	III.2 Rozwój zrównoważonej energii	Oś priorytetowa 1 – Stabilizacja i restart regionu	0	1 000 000
165	Trenczyński Kraj Samorządowy	Zwiększenie efektywności energetycznej Gimnazjum im. Vavrinca Benedikta Nedožerskiego w Prievidzy	III. Zrównoważone środowisko	III.2 Rozwój zrównoważonej energii	Oś priorytetowa 1 – Stabilizacja i restart regionu	0	1 500 000
166	Trenczyński Kraj Samorządowy	Modernizacja szpitala z polikliniką Prievidza z siedzibą w Bojnicach	IV. Jakość życia i infrastruktura społeczna	IV.1 Poprawa usług medycznych, terapeut.-uzdrowiskowych i społecznych	Oś priorytetowa 2 – Poprawa życia	0	8 000 000
167	Trenczyński Kraj Samorządowy	Zwiększenie efektywności energetycznej szkoły SOŠ Handlová	III. Zrównoważone środowisko	III.2 Rozwój zrównoważonej energii	Oś priorytetowa 1 – Stabilizacja i restart regionu	0	4 000 000
168	Trenczyński Kraj Samorządowy	Zmniejszenie efektywności energetycznej szkoły SOŠ Prievidza	III. Zrównoważone środowisko	III.2 Rozwój zrównoważonej energii	Oś priorytetowa 1 – Stabilizacja i restart regionu	0	4 500 000
169	Trenczyński Kraj Samorządowy	Zmniejszenie efektywności energetycznej szkoły J.A. Baťu Partizánske	III. Zrównoważone środowisko	III.2 Rozwój zrównoważonej energii	Oś priorytetowa 1 – Stabilizacja i restart regionu	0	3 000 000
170	Trenczyński Kraj Samorządowy	Zmniejszenie efektywności energetycznej szkoły SŠ Nováky	III. Zrównoważone środowisko	III.2 Rozwój zrównoważonej energii	Oś priorytetowa 1 – Stabilizacja i restart regionu	0	1 750 000
171	Trenczyński Kraj Samorządowy	Wsparcie elektromobilności w Górnej Nitrze	I. Mobilność i skomunikowanie regionu	I.4 Rozwój pozostałej infrastruktury	Oś priorytetowa 3 – Priorytety wspierające	0	500 000
172	Trenčiansky samosprávny kraj	Centrum edukacji Górna Nitra	IV. Jakość życia i infrastruktura społeczna	IV.3 Poprawa edukacji i kwalifikacji siły roboczej	Oś priorytetowa 2 – Poprawa życia	0	8 200 000

Lp.	Wnioskodawca	Nazwa projektu	Filar	Priorytet	Oś priorytetowa	Potencjał tworzenia miejsc pracy	Wysokość inwestycji
173	Trenczyński Kraj Samorządowy	Przebudowa i modernizacja CSS Bôrik Nitrianske Pravno	III. Zrównoważone środowisko	III.2 Rozwój zrównoważonej energetyki	Oś priorytetowa a 1 – Stabilizacja i restart regionu	0	5 500 000
174	Trenczyński Kraj Samorządowy	Przebudowa i modernizacja CSS Domino	III. Zrównoważone środowisko	III.2 Rozwój zrównoważonej energetyki	Oś priorytetowa a 1 – Stabilizacja i restart regionu	0	2 000 000
175	Trenczyński Kraj Samorządowy	Przebudowa i modernizacja CSS Partiánske	III. Zrównoważone środowisko	III.2 Rozwój zrównoważonej energetyki	Oś priorytetowa a 1 – Stabilizacja i restart regionu	0	800 000
176	Trenczyński Kraj Samorządowy	Poprawa infrastruktury rowerowej w Górnej Nitrze	I. Mobilność i komunikowanie regionu	I.1 Rozwój zrównoważonych i alternatywnych form mobilności i transportu statycznego	Oś priorytetowa 3 – Priorytety wspierające	0	12 145 954
178	Trenczyński Kraj Samorządowy	Przebudowa drogi nr II/512 Horná Ves – granica okr. Prievidza/Žarnovica	I. Mobilność i komunikowanie regionu	I.2 Zwiększenie jakości lokalnej infrastruktury drogowej	Oś priorytetowa 2 – Poprawa życia	0	7 110 448
179	Trenczyński Kraj Samorządowy	Przebudowa drogi nr II/516 Trenčianska Teplá - Dežerice, 6. ETAP	I. Mobilność i komunikowanie regionu	I.2 Zwiększenie jakości lokalnej infrastruktury drogowej	Oś priorytetowa 2 – Poprawa życia	0	1 932 378
180	Trenczyński Kraj Samorządowy	Przebudowa drogi nr II/574 ze wsi Temeš do połączenia z drogą I klasy nr I/9	I. Mobilność i komunikowanie regionu	I.2 Zwiększenie jakości lokalnej infrastruktury drogowej	Oś priorytetowa 2 – Poprawa życia	0	9 000 000
181	Trenczyński Kraj Samorządowy	Przebudowa drogi nr II/592 Bánovce nad Bebravou – Nadlice	I. Mobilność i komunikowanie regionu	I.2 Zwiększenie jakości lokalnej infrastruktury drogowej	Oś priorytetowa 2 – Poprawa życia	0	6 000 000
182	Trenczyński Kraj Samorządowy	Przebudowa drogi nr II/593 granica Trenczyńskiego i Nitrzańskiego kraju samorządowego – Partizánske	I. Mobilność i komunikowanie regionu	I.2 Zwiększenie jakości lokalnej infrastruktury drogowej	Oś priorytetowa 2 – Poprawa życia	0	10 000 000
183	Miasto Partizánske	Trasa rowerowa łącząca Zamek Vodny Šimonovany z ważnymi lokalizacjami miasta Partizánske	I. Mobilność i komunikowanie regionu	I.1 Rozwój zrównoważonych i alternatywnych form mobilności i transportu statycznego	Oś priorytetowa 3 – Priorytety wspierające	0	1 148 200
184	Miasto Partizánske	Dobudowa i przebudowa kanalizacji w mieście Partizánske	III. Zrównoważone środowisko	III.3 Poprawa środowiska	Oś priorytetowa 2 – Poprawa życia	0	1 600 000
185	Technické služby mesta Partizánske, s. r. o., Partizánske	Technologia zmieszanego przetwarzania odpadów komunalnych do dalszego zastosowania	III. Zrównoważone środowisko	III.3 Poprawa środowiska	Oś priorytetowa 2 – Poprawa życia		7 579 200

L.p.	Wnioskodawca	Nazwa projektu	Filar	Priorytet	Oś priorytetowa	Potencjał tworzenia miejsc pracy	Wysokość inwestycji
186	Organic Latte Chai s.r.o (nowo powstała firma)	Organic Latte Chai – produkcja zdrowych napojów	II. Gospodarka, przedsiębiorczość i innowacje	II.2 Wsparcie tworzenia nowych trwałych miejsc pracy	Oś priorytetowa 1 – Stabilizacja i restart regionu	20	3 000 000
187	ContiTech Vibration Control Slovakia s.r.o.	Centrum wypoczynkowe	IV. Jakość życia i infrastruktura społeczna	IV.2 Poprawa jakości życia mieszkańców i rewitalizacja społeczna	Oś priorytetowa 2 – Poprawa życia		200 000
188	ContiTech Vibration Control Slovakia s.r.o.	Kształcenie dualne	IV. Jakość życia i infrastruktura społeczna	IV.3 Poprawa edukacji i kwalifikacji siły roboczej	Oś priorytetowa 2 – Poprawa życia		250 000
189	MTB RS	Budowa obwodnicy miasta Prievidza I. etap, 2. budowa – MZ na trasie przyszłej I/64	I. Mobilność i skomunikowanie regionu	I.3 Zwiększenie dostępności do sieci autostrad	Oś priorytetowa 1 – Stabilizacja i restart regionu		14 078 382
190	MTB RS	Modernizacja odcinka drogi I/9 Chochoľná – Mníchova Lehota	I. Mobilność i skomunikowanie regionu	I.3 Zwiększenie dostępności do sieci autostrad	Oś priorytetowa 1 – Stabilizacja i restart regionu		25 054 691
191	MTB RS	Sporządzenie studium wykonalności dotyczącego modernizacji drogi I/64 Žylina – Topoľčany	I. Mobilność i skomunikowanie regionu	I.3 Zwiększenie dostępności do sieci autostrad	Oś priorytetowa 1 – Stabilizacja i restart regionu		449 658
192	MTB RS	Modernizacja drogi I/64 Partizánske – Oslany	I. Mobilność i skomunikowanie regionu	I.3 Zwiększenie dostępności do sieci autostrad	Oś priorytetowa 1 – Stabilizacja i restart regionu		5 751 000
193	MTB RS	Przygotowanie dokumentacji projektowej dla odcinka drogi ekspresowej R2 skrzyżowanie D1 – Trenčianska Turná	I. Mobilność i skomunikowanie regionu	I.3 Zwiększenie dostępności do sieci autostrad	Oś priorytetowa 1 – Stabilizacja i restart regionu		4 011 861
194	MTB RS	Przygotowanie dokumentacji projektowej dla odcinka drogi ekspresowej R2 Trenčianska Turná – Mníchova Lehota	I. Mobilność i skomunikowanie regionu	I.3 Zwiększenie dostępności do sieci autostrad	Oś priorytetowa 1 – Stabilizacja i restart regionu		1 070 500
195	MTB RS	Przygotowanie dokumentacji projektowej dla odcinka drogi ekspresowej R2 Mníchova Lehota – Ruskovce	I. Mobilność i skomunikowanie regionu	I.3 Zwiększenie dostępności do sieci autostrad	Oś priorytetowa 1 – Stabilizacja i restart regionu		5 197 887
196	MTB RS	Przygotowanie dokumentacji projektowej dla odcinka drogi ekspresowej R2 Pravotice – Dolné Vestenice	I. Mobilność i skomunikowanie regionu	I.3 Zwiększenie dostępności do sieci autostrad	Oś priorytetowa 1 – Stabilizacja i restart regionu		5 654 355
197	MTB RS	Przygotowanie dokumentacji projektowej dla odcinka drogi ekspresowej R2 Dolné Vestenice – Nováky	I. Mobilność i skomunikowanie regionu	I.3 Zwiększenie dostępności do sieci autostrad	Oś priorytetowa 1 – Stabilizacja i restart regionu		4 783 702

L.p.	Wnioskodawca	Nazwa projektu	Filar	Priorytet	Oś priorytetowa	Potencjał tworzenia miejsc pracy	Wysokość inwestycji
198	MTB RS	Budowa odcinka drogi ekspresowej R2 – Skrzyżowanie D1 – Trenčianska Turná	I. Mobilność i skomunikowanie regionu	I.3 Zwiększenie dostępności do sieci autostrad	Oś priorytetowa 1 – Stabilizacja i restart regionu		123 000 000
199	MTB RS	Budowa odcinka drogi ekspresowej R2 – Trenčianska Turná – Mníchova Lehota	I. Mobilność i skomunikowanie regionu	I.3 Zwiększenie dostępności do sieci autostrad	Oś priorytetowa 1 – Stabilizacja i restart regionu		53 000 000
200	MTB RS	Budowa odcinka drogi ekspresowej R2 – Mníchova Lehota - Ruskovce	I. Mobilność i skomunikowanie regionu	I.3 Zwiększenie dostępności do sieci autostrad	Oś priorytetowa 1 – Stabilizacja i restart regionu		274 000 000
201	MTB RS	Budowa odcinka drogi ekspresowej R2 – Pravotice - Dolné Vestenice	I. Mobilność i skomunikowanie regionu	I.3 Zwiększenie dostępności do sieci autostrad	Oś priorytetowa 1 – Stabilizacja i restart regionu		235 000 000
202	MTB RS	Budowa odcinka drogi ekspresowej R2 – Dolné Vestenice - Nováky	I. Mobilność i skomunikowanie regionu	I.3 Zwiększenie dostępności do sieci autostrad	Oś priorytetowa 1 – Stabilizacja i restart regionu		112 000 000
203	MTB RS	Budowa odcinka drogi ekspresowej R2 – Nováky - Žiar nad Hronom	I. Mobilność i skomunikowanie regionu	I.3 Zwiększenie dostępności do sieci autostrad	Oś priorytetowa 1 – Stabilizacja i restart regionu		662 000 000
204	Miasto Nováky	Poprawa efektywności energetycznej budynków publicznych w mieście Nováky – budynek MsÚ i sali obrad	III. Zrównoważone środowisko	III.2 Rozwój zrównoważonej energetyki	Oś priorytetowa 1 – Stabilizacja i restart regionu	0	500 000
205	Miasto Nováky	Poprawa efektywności energetycznej budynków publicznych w mieście Nováky – przedszkole	III. Zrównoważone środowisko	III.2 Rozwój zrównoważonej energetyki	Oś priorytetowa 1 – Stabilizacja i restart regionu	0	500 000
206	Miasto Nováky	Rewitalizacja miejskich terenów zielonych – park Š. Moyses	III. Zrównoważone środowisko	III.3 Poprawa środowiska	Oś priorytetowa 2 – Poprawa życia	0	400 000
207	Technické služby mesta Partizánske, s.r.o.	Kompostownia w mieście Partizánske	III. Zrównoważone środowisko	III.3 Poprawa środowiska	Oś priorytetowa 2 – Poprawa życia	2	300 000
208	Technické služby mesta Partizánske, s.r.o.	Zwiększenie możliwości selektywnej zbiórki odpadów w mieście Partizánske.	III. Zrównoważone środowisko	III.3 Poprawa środowiska	Oś priorytetowa 2 – Poprawa życia		300 000
209	Miasto Partizánske	Budowanie środków retencyjnych w mieście Partizánske	III. Zrównoważone środowisko	III.3 Poprawa środowiska	Oś priorytetowa 2 – Poprawa życia		702 000

L.p.	Wnioskodawca	Nazwa projektu	Filar	Priorytet	Oś priorytetowa	Potencjał tworzenia miejsc pracy	Wysokość inwestycji
210	Miasto Partizánske	Przebudowa lokalnych dróg w mieście Partizánske	I. Mobilność i skomunikowanie regionu	I.2 Zwiększenie jakości lokalnej infrastruktury drogowej	Oś priorytetowa 2 – Poprawa życia		2 000 000
211	Miasto Partizánske	Przebudowa oświetlenia publicznego i wprowadzenie inteligentnych elementów	III. Zrównoważone środowisko	III.2 Rozwój zrównoważonej energii	Oś priorytetowa 1 – Stabilizacja i restart regionu		5 000 000
212	Miasto Partizánske	Sanacja koryta rzeki Nitra z osadów szkodliwych i niebezpiecznych	III. Zrównoważone środowisko	III.1 Usuwanie wpływów i obciążeń środowiskowych	#N/A		
213	Miasto Partizánske (projekt przedłożyło miasto, jednak kompetencji nie podmiotem jest MTB i Slovenská správa ciest)	Przekierowanie tranzytowego ruchu towarowego z centrum miasta Partizánske na podstawie wyników studium wykonalności	I. Mobilność i skomunikowanie regionu	I.4 Rozwój pozostałej infrastruktury	Oś priorytetowa 3 – Priorytety wspierające		
214	Miasto Partizánske (projekt przedłożyło miasto, jednak kompetencyjni podmiotem jest MTB i Železnice Slovenskej republiky)	Poprawa wykorzystania kolejowego transportu pasażerskiego i towarowego poprzez modernizację linii 140 i 141 na trasie Prievidza – Bratislava	I. Mobilność i skomunikowanie regionu	I.4 Rozwój pozostałej infrastruktury	Oś priorytetowa 3 – Priorytety wspierające		
215	Miasto Partizánske	Poprawa efektywności energetycznej budynków publicznych w mieście w Partizánske	III. Zrównoważone środowisko	III.2 Rozwój zrównoważonej energii	Oś priorytetowa 1 – Stabilizacja i restart regionu		2 000 000
216	Miasto Partizánske	Budowa ścieżki rowerowej po rzece Nitrica do Nitrianske Rudno	IV. Jakość życia i infrastruktura społeczna	IV.2 Poprawa jakości życia mieszkańców i rewitalizacja społeczna	Oś priorytetowa 2 – Poprawa życia		2 000 000
217	Miasto Partizánske	Przebudowa wodociągów w mieście Partizánske	III. Zrównoważone środowisko	III.3 Poprawa środowiska	Oś priorytetowa 2 – Poprawa życia		
218	Kúpele Bojnice, a.s.	Parking	I. Mobilność i skomunikowanie regionu	I.1 Rozwój zrównoważonych i alternatywnych form mobilności transportu statycznego	Oś priorytetowa 3 – Priorytety wspierające	10	16 800 000

Lp.	Wnioskodawca	Nazwa projektu	Filar	Priorytet	Oś priorytetowa	Potencjał tworzenia miejsc pracy	Wysokość inwestycji
219	SALS spol. s r.o. (Kúpele Bojnice, a.s.)	Wellness hotel Čajka + Aquapark Bojnice	II. Gospodarka, przedsiębiorczość i innowacje	II.5 Wsparcie rozwoju ruchu turystycznego	Oś priorytetowa 3 – Priorytety wspierające	220	66 000 000
220	Trenczyński Kraj Samorządowy	Przebudowa drogi nr III/1791	I. Mobilność i skomunikowanie regionu	I.2 Zwiększenie jakości lokalnej infrastruktury drogowej	Oś priorytetowa 2 – Poprawa życia		6 000 000

10.2. Załącznik 2 – Implementacja EIF w okresie programowania 2014 - 2020 w ramach regionu Górna Nitra

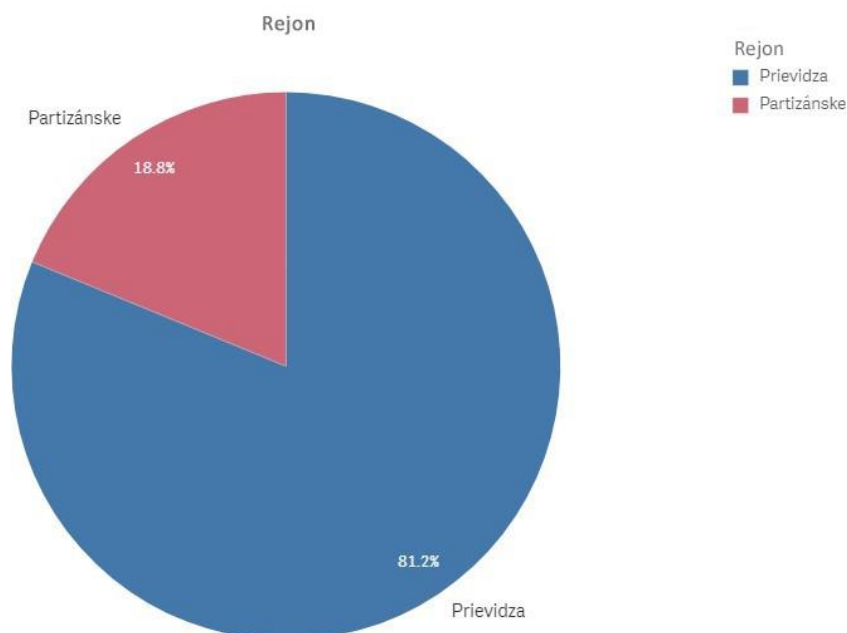
Z EIF do regionu Górna Nitra na dzień 1 czerwca 2019 r. przydzielono ponad 70 mln EUR (źródło ITMS) z programów operacyjnych (całkowite zakontraktowane wydatki kwalifikowalne). Region Górnej Nitry jest geograficznie położony na terytorium 2 samorządnych regionów (Trenczyński, Nitriański) i 4 okręgów (Prievidza, Partizánske, Bánovce nad Bebravou, Topoľčany). Dla celów Planu działania za region Górnej Nitry uznaje się Kraj Trenczyński z okręgami Prievidza i Partizánske. Ponieważ nie istnieje dokładna bazy danych, na podstawie której możliwe byłoby jasne określenie ilościowe alokacji finansowej z Europejskich Funduszy Strukturalnych i inwestycyjnych na konkretne miejsce realizacji projektu (region, powiat, gmina), podane dane mają charakter wyłącznie informacyjny.

Całkowite zakontraktowane wydatki kwalifikowalne w regionie Górnej Nitry (powiat Prievidza, Partizánske) z wybranych programów operacyjnych:

- **PO EVS** 760 522 EUR;
- **IROP** 16 250 814 EUR;
- **PO Jakość środowiska** 43 798 874 EUR;
- **PO Zasoby ludzkie** 3 972 611 EUR;
- **PO Badania i innowacje** 6 313 144 EUR.

Łączne zakontraktowane uprawnione wydatki za poszczególne programy operacyjne w regionie Górna Nitra:

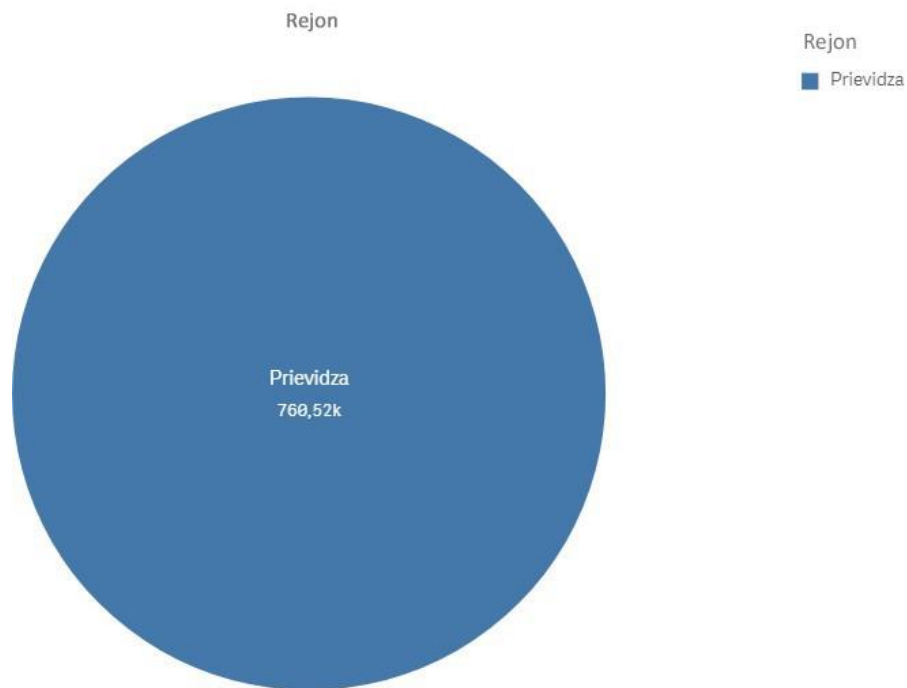
- **Region Prievidza** 81,2% co stanowi 57 729 924 EUR;
- **Region Partizánske** 18,8% co stanowi 13 366 041 EUR.

Program operacyjny efektywna administracja publiczna (OP EVS)

Łączne zakontraktowane uprawnione wydatki w regionie Górna Nitra zostały zakontraktowane następująco:

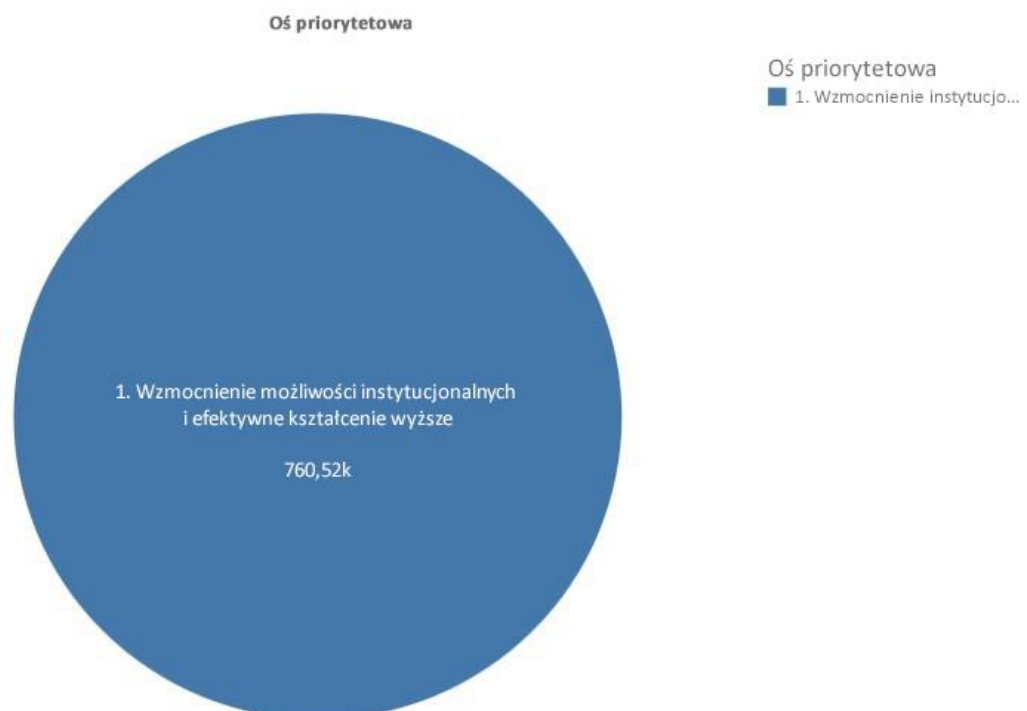
- **Region Prievidza** 100% co stanowi 760 522 EUR;
- **Region Partizánske** 0,00% co stanowi 0 EUR.

Całkowite zakontraktowane uprawnione wydatki na poziomie osi PO EAP w regionie Górna Nitra:

- Oś priorytetowa: „Wzmocnione możliwości instytucjonalne i efektywna AP“ z udziałem 100%, co stanowi 760 522 EUR.

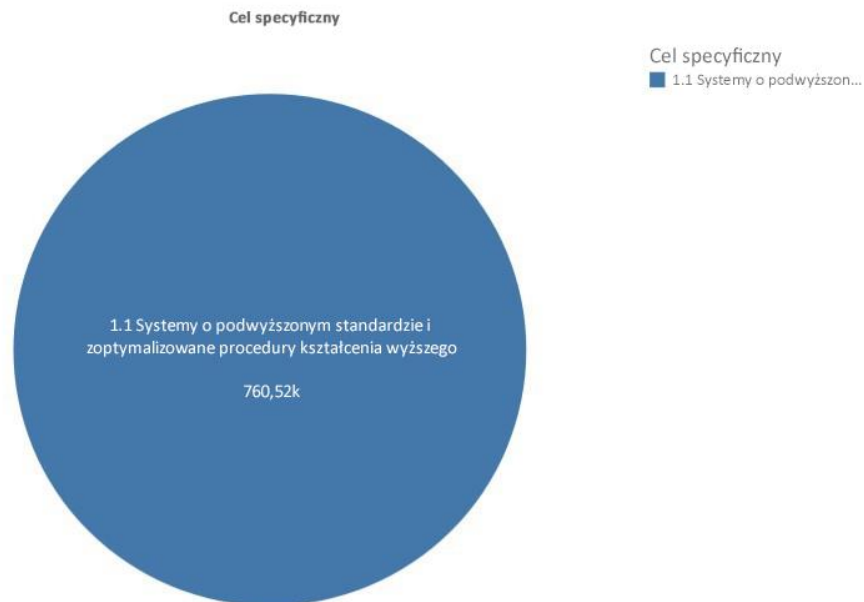
Średnie wydatki na poszczególne osie

Całkowite zakontraktowane uprawnione wydatki na poziomie celów specyficznych OP EAP w regionie Górna Nitra:
 Oś priorytetowa: „Wzmocnione możliwości instytucjonalne i efektywna AP“

- Cel specyficzny: „Wzmocnione systemy i zoptymalizowane procesy AP“ z udziałem 100%, co stanowi 760 522 EUR.

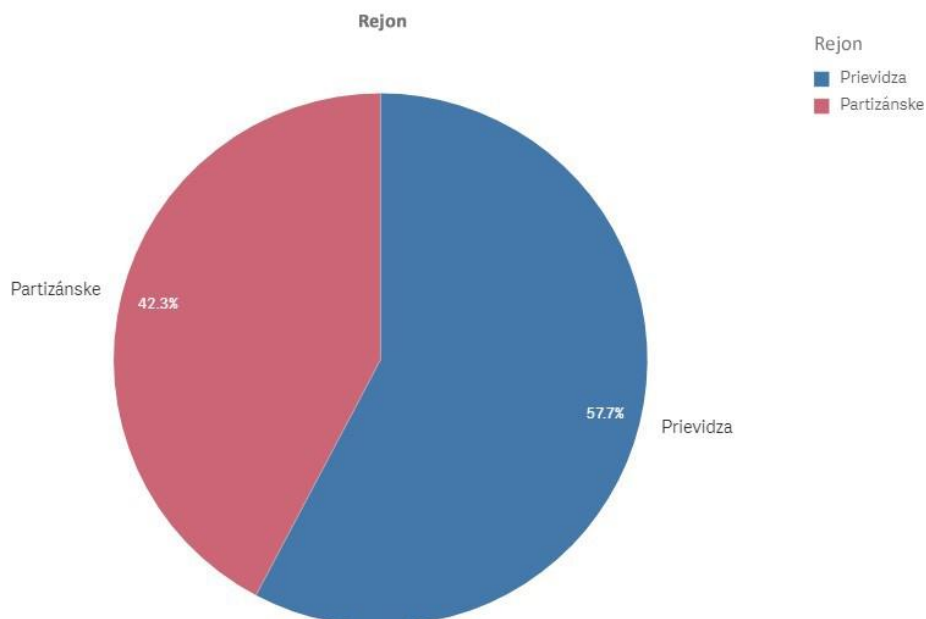
Średnie wydatki na poszczególne osie

Zintegrowany regionalny program operacyjny (IROP)

Łączne zakontraktowane uprawnione wydatki w regionie Górna Nitra zostały zakontraktowane następująco:

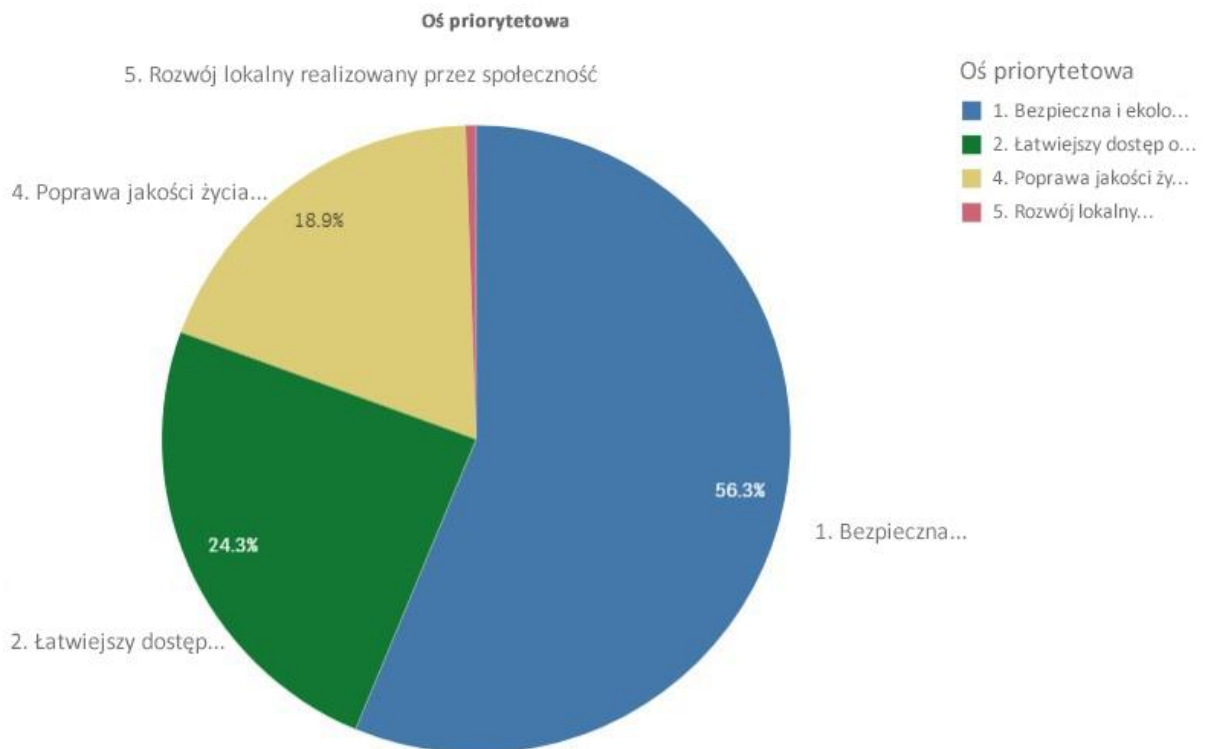
- **Region Prievidza** 57,7% co stanowi 9 376 720 EUR;
- **Region Partizánske** 42,3% co stanowi 6 874 094 EUR.

Całkowite zakontraktowane uprawnione wydatki na poziomie osi IROP w regionie Górna Nitra:

- Oś priorytetowa: „Bezpieczny i ekologiczny transport w regionach“ z udziałem 56,27%, co stanowi 9 144 232 EUR.
- Oś priorytetowa: „Łatwiejszy dostęp do efektywnych i wysokiej jakości usług publicznych“ z udziałem 24,27%, co stanowi 3 943 986 EUR.
- Oś priorytetowa: „Poprawa jakości życia w regionach z naciskiem na środowisko“ z udziałem 18,93%, co stanowi 3 075 880 EUR.
- Oś priorytetowa: „Rozwój lokalny zarządzany przez społeczność“ z udziałem 0,53%, co stanowi 86 717 EUR.

Średnie wydatki na poszczególne cele

Całkowite zakontraktowane uprawnione wydatki na poziomie celów szczegółowych IROP w regionie Górna Nitra: Oś priorytetowa: „Bezpieczny i ekologiczny transport w regionach“

- Cel specyficzny: „Poprawa dostępności do infrastruktury drogowej TEN-T i dróg I klasy z naciskiem na rozwój wielomodalnego systemu transportowego“ z udziałem 33,48%, co stanowi 5 440 070 mln EUR.
- Cel szczegółowy: „Zwiększanie atrakcyjności i konkurencyjności publicznego transportu osobowego“ z udziałem 18,19%, co stanowi 2 956 640 EUR;
- Cel szczegółowy: „Zwiększanie atrakcyjności i konkurencyjności publicznego transportu osobowego (zwłaszcza transportu rowerowego) w łącznej liczbie przetransportowanych osób“ z udziałem 4,60%, co stanowi 747 522 EUR.

Oś priorytetowa: „Łatwiejszy dostęp do efektywnych i wyższej jakości usług publicznych“

- Cel szczegółowy: „Wesprzeć przejście świadczenia usług socjalnych i zapewnić wdrożenie środków ochrony socjalnej i prawnej dla dzieci oraz opieki społecznej w instytucjach z formy instytucjonalnej na społeczną, a także wesprzeć rozwój usług opieki nad dziećmi w wieku do trzech lat na poziomie społeczności.“ z udziałem 2,34 %, co stanowi 380 727 EUR.
- Cel szczegółowy: „Zwiększenie ogólnego wykształcenia w przedszkolach“ z udziałem 5,71%, co stanowi 927 351 EUR.
- Cel szczegółowy: „Poprawa kluczowych kompetencji uczniów szkół podstawowych“ z udziałem 5,28%, co stanowi 858 158 EUR.
- Cel szczegółowy: „Zwiększenie liczby uczniów szkół średnich zawodowych w edukacji praktycznej“ z udziałem 10,94%, co stanowi 1 777 750 EUR.

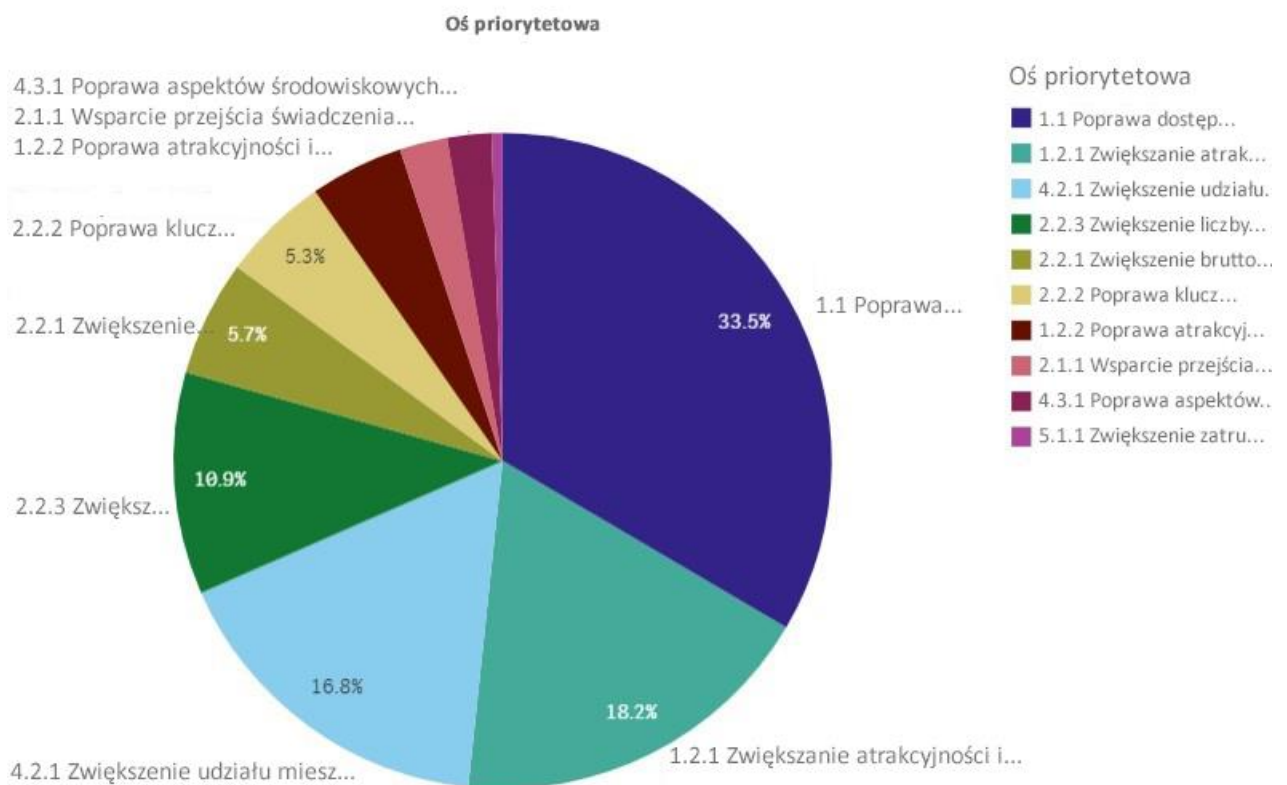
Oś priorytetowa: „Poprawa jakości życia w regionach z naciskiem na środowisko“

- Cel szczegółowy: „Zwiększenie odsetka ludności z lepszym zaopatrzeniem w wodę pitną oraz odprowadzanie i oczyszczanie ścieków przez kanalizację publiczną bez negatywnego wpływu na środowisko” z udziałem 16,76%, co stanowi 2 733 335 EUR.
- Cel szczegółowy: „Poprawa aspektów środowiskowych w miastach i obszarach miejskich poprzez budowę elementów zielonej infrastruktury i dostosowanie środowiska dostosowanego do zmian klimatu, a także wprowadzenie elementów systemowych w celu zmniejszenia zanieczyszczenia powietrza i hałasu” z udziałem 2,17%, co stanowi 352 545 EUR.

Oś priorytetowa: „Rozwój lokalny kierowany przez społeczność”

- Cel szczegółowy: „Zwiększenie lokalnego zatrudnienia poprzez promowanie przedsiębiorczości i innowacji” z udziałem 0,53%, co stanowi 86 717 EUR.

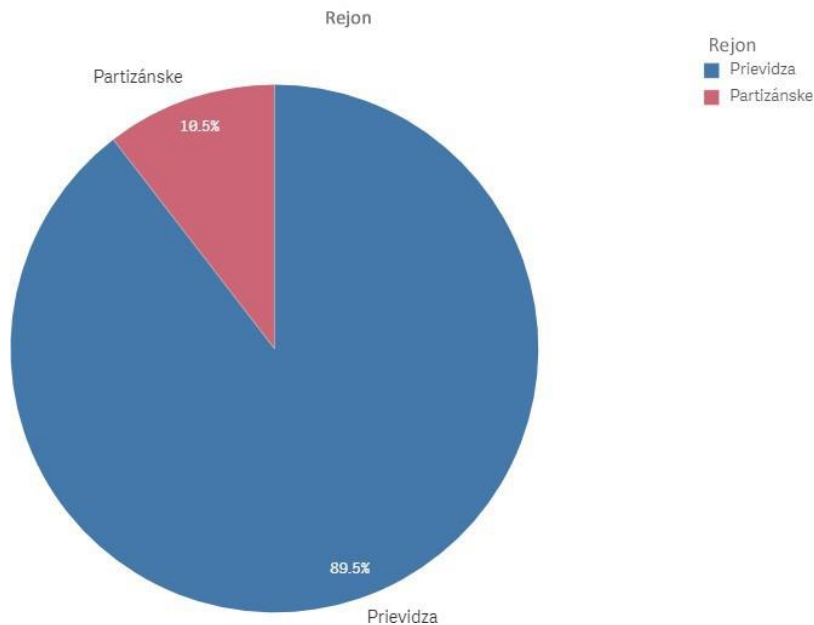
Średnie wydatki na poszczególne osie

Program operacyjny Jakość środowiska (PO JŚ)

Łączne zakontraktowane uprawnione wydatki w regionie Górna Nitra zostały zakontraktowane następująco:

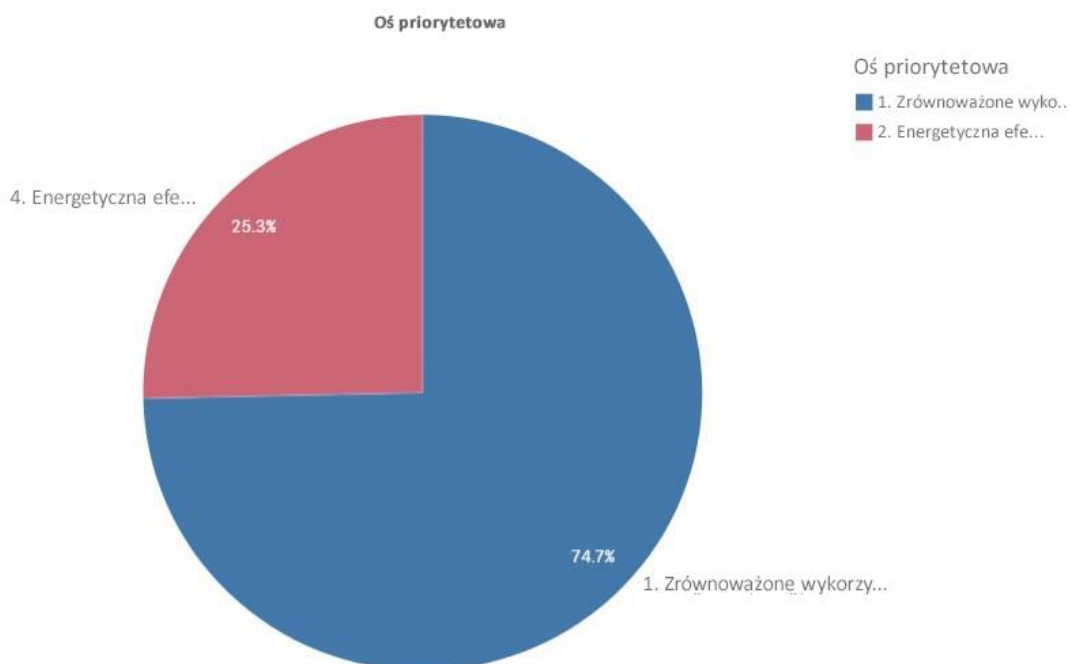
- **Region Prievidza** 89,5% co stanowi 39 199 992 EUR;
- **Region Partizánske** 10,5% co stanowi 4 598 882 EUR.

Całkowite zakontraktowane uprawnione wydatki na poziomie osi PO JŚ w regionie Górna Nitra:

- Oś priorytetowa: „Zrównoważone wykorzystanie zasobów naturalnych poprzez rozwój infrastruktury środowiskowej“ z udziałem 74,67%, co stanowi 32 704 119 EUR;
- Oś priorytetowa: „Energooszczędna gospodarka niskoemisyjna we wszystkich sektorach“ z udziałem 25,33%, co stanowi 11 094 755 EUR.

Średnie wydatki na poszczególne cele

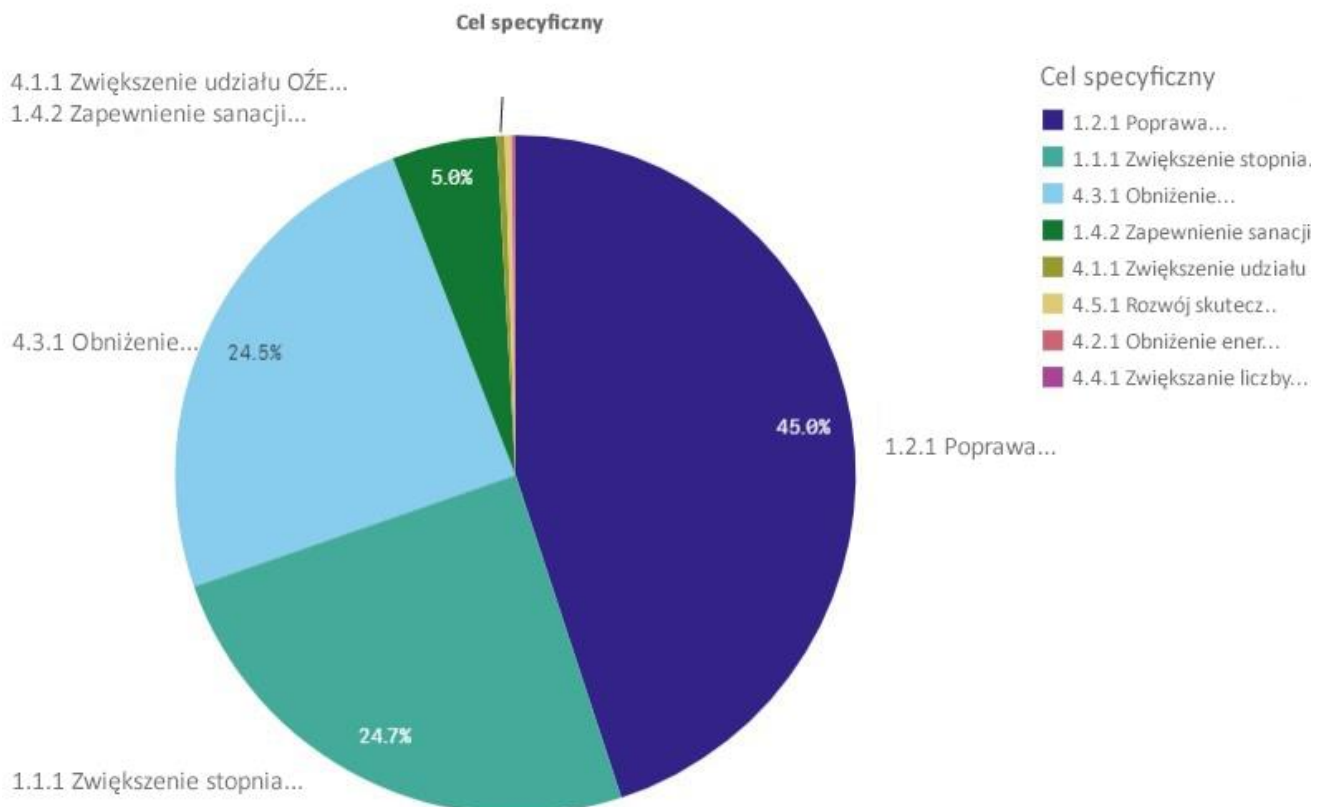
Całkowite zakontraktowane uprawnione wydatki na poziomie celów szczegółowych PO JŚ w regionie Górna Nitra:
 Oś priorytetowa: „Zrównoważone wykorzystanie zasobów naturalnych poprzez rozwój infrastruktury środowiskowej”

- Cel szczegółowy: „Zwiększenie stopnia odzysku odpadów w celu przygotowania ich do ponownego użycia i recyklingu oraz promowanie zapobiegania powstawaniu odpadów” 24,72%, co stanowi 10 827 167 EUR.
- Cel szczegółowy: „Poprawa utylizacji i oczyszczania ścieków w aglomeracjach z ponad 2000 PE w zakresie zobowiązań Słowacji wobec UE” z udziałem 44,96%, co stanowi 19 691 461 EUR.
- Cel szczegółowy: „Zapewnienie rekultywacji obciążeń środowiskowych w środowisku miejskim, a także w opuszczonych obiektach przemysłowych (w tym na obszarach podlegających zmianom) z udziałem 4,99%, co stanowi 2 185 491 EUR.

Oś priorytetowa: „Energooszczędna gospodarka niskoemisyjna we wszystkich sektorach”

- Cel szczegółowy: „Wzrost udziału odnawialnych źródeł energii w końcowym zużyciu energii brutto Republiki Słowackiej” z udziałem 0,38%, co stanowi 164 785 EUR.
- Cel szczegółowy: Zmniejszenie energochłonności i zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii w przedsiębiorstwach 0,12%, co stanowi 52 698 EUR.
- Cel szczegółowy: „Zmniejszone zużycie energii w budynkach użyteczności publicznej” z udziałem 24,45%, co stanowi 10 710 043 EUR.
- Cel szczegółowy: „Zwiększenie liczby lokalnych planów i działań związanych ze strategią niskoemisyjną dla wszystkich rodzajów terytoriów” z udziałem 0,07%, co stanowi 30 360 EUR.
- Cel szczegółowy: „Rozwój skuteczniejszych scentralizowanych systemów zaopatrzenia w ciepło w oparciu o zapotrzebowanie na ciepło użytkowe”, z udziałem 0,31%, co stanowi 136 870 EUR.

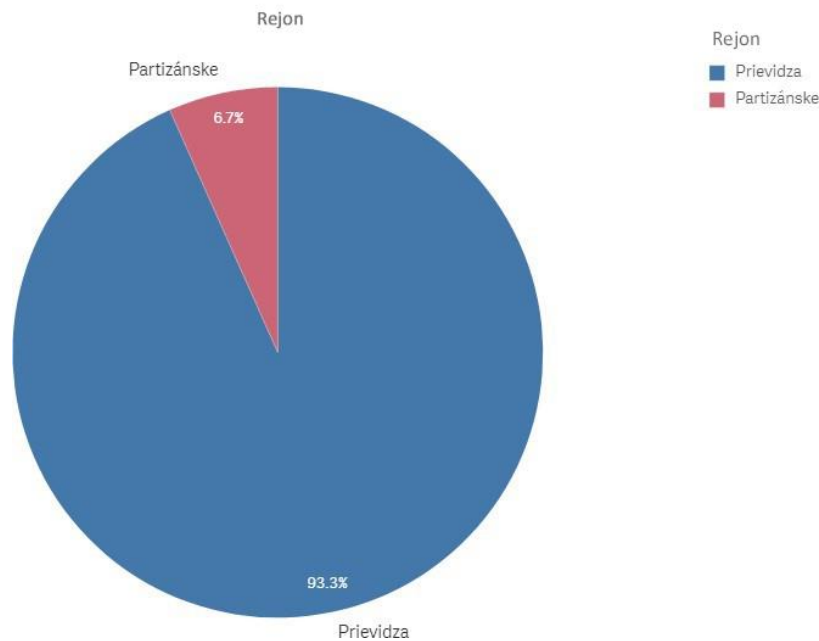
Średnie wydatki na poszczególne osie

Program operacyjny Zasoby ludzkie (PO ZL)

Łączne zakontraktowane uprawnione wydatki w regionie Górna Nitra zostały zakontraktowane następująco:

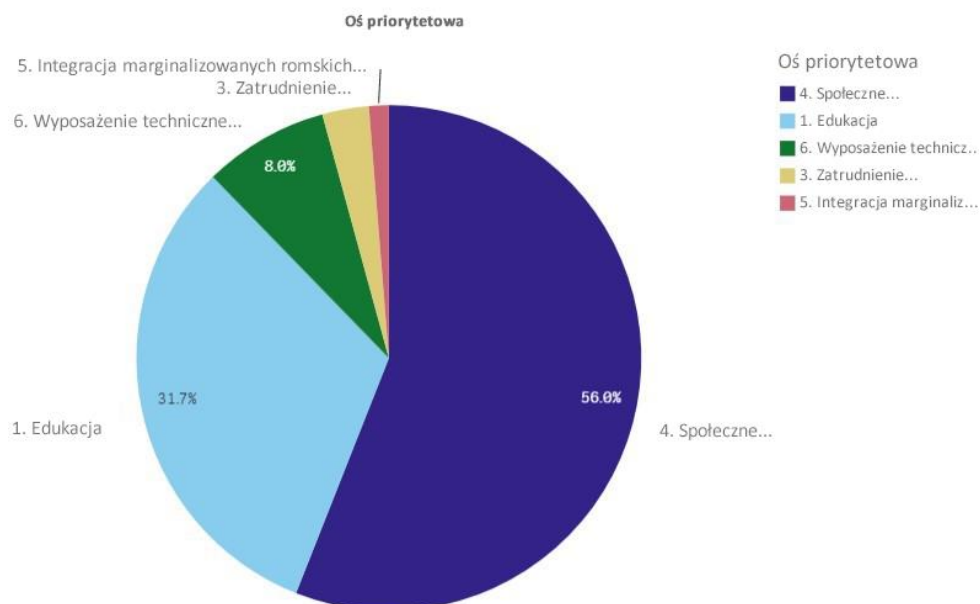
- **Region Prievidza** 93,3% co stanowi 3 706 446 EUR;
- **Region Partizánske** 6,7% co stanowi 266 165 EUR.

Całkowite zakontraktowane wydatki kwalifikowalne na poziomie osi priorytetowej PO ZL w regionie górnej Nitry:

- Oś priorytetowa: „Edukacja“ z udziałem 31,72%, co stanowi 1 260 012 EUR.
- Oś priorytetowa: „Zatrudnienie“ z udziałem 2,98%, co stanowi 118 430 EUR.
- Oś priorytetowa: „Klasyfikacja społeczna“ z udziałem 56%, co stanowi 2 224 539 EUR.
- Oś priorytetowa: „Integracja zmarginalizowanych społeczności romskich“ z udziałem 1,27%, co stanowi 50 403 EUR.
- Oś priorytetowa: „Wyposażenie techniczne w gminach z obecnością zmarginalizowanych społeczności romskich“ z udziałem 8,04%, co stanowi 319 228 EUR.

Średnie wydatki na poszczególne osie

Całkowite zakontraktowane uprawnione wydatki na poziomie celów szczegółowych PO ZL w regionie Górna Nitra: Oś priorytetowa: „Edukacja“

- Cel szczegółowy: „Zwiększenie powszechności i równego dostępu do wysokiej jakości edukacji oraz poprawa wyników i kompetencji dzieci i uczniów” z udziałem 31,72%, co stanowi 1260 012 EUR.

Oś priorytetowa: „Zatrudnienie“

- Cel szczegółowy: „Poprawiając warunki dla godzenia życia zawodowego i rodzinnego, zwiększyć zatrudnienie osób z obowiązkami rodzinnymi zwłaszcza kobiet“ z udziałem 2,98%, co stanowi 118 430 EUR.

Oś priorytetowa: „Integracja społeczna“

- Cel szczegółowy: „Zwiększenie udziału osób znajdujących się w najtrudniejszej sytuacji i najbardziej zagrożonych w społeczeństwie, w tym w rynku pracy“ z udziałem 5,01%, co stanowi 199 020 EUR.
- Cel szczegółowy: „Prewencja i eliminacja wszystkich form dyskryminacji“ z udziałem 9,57%, co stanowi 308 301 EUR.
- Cel szczegółowy: „Przejęcie z opieki instytucjonalnej na opiekę społeczną“ z udziałem 41,41%, co stanowi 1 645 218 EUR.

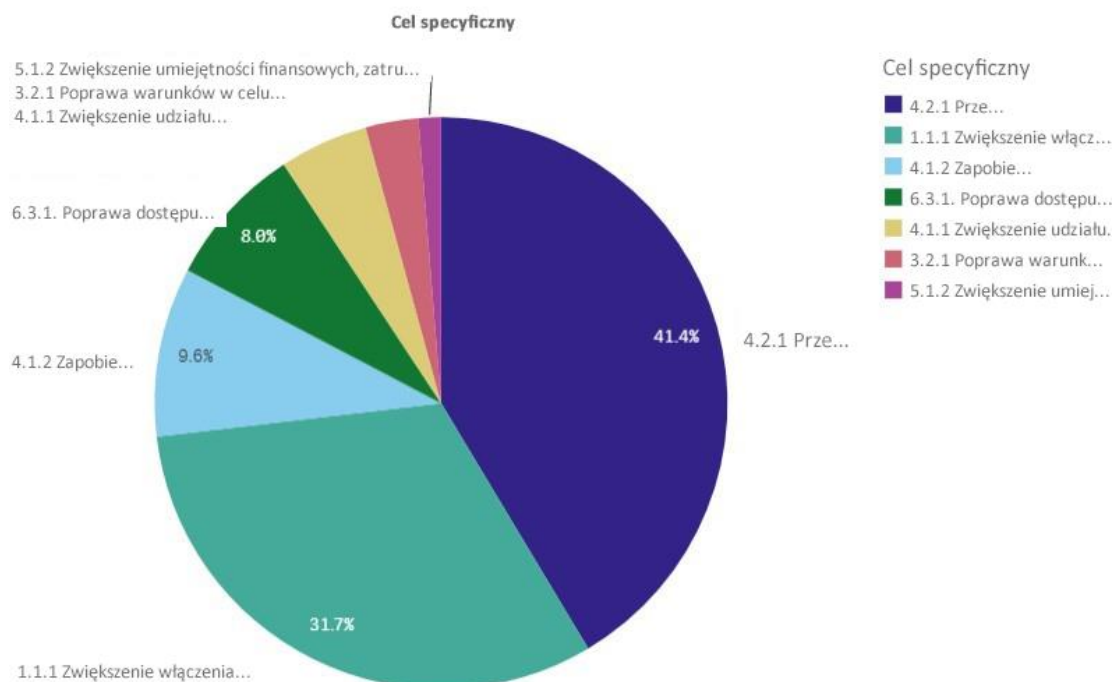
Oś priorytetowa: „Integracja zmarginalizowanych społeczności romskich“

- Cel szczegółowy: „Zwiększenie znajomości zagadnień finansowych, zatrudnienia i zatrudnienia społeczności marginalizowanych, zwłaszcza Romów“ z udziałem 1,27%, co stanowi 50 421 EUR.

Oś priorytetowa: „Udogodnienia techniczne w gminach z obecnością marginalizowanych społeczności romskich“

- Cel szczegółowy: „Poprawa dostępu osób ze zmarginalizowanych społeczności romskich do infrastruktury społecznej“ z udziałem 8,04%, co stanowi 319 228 EUR.

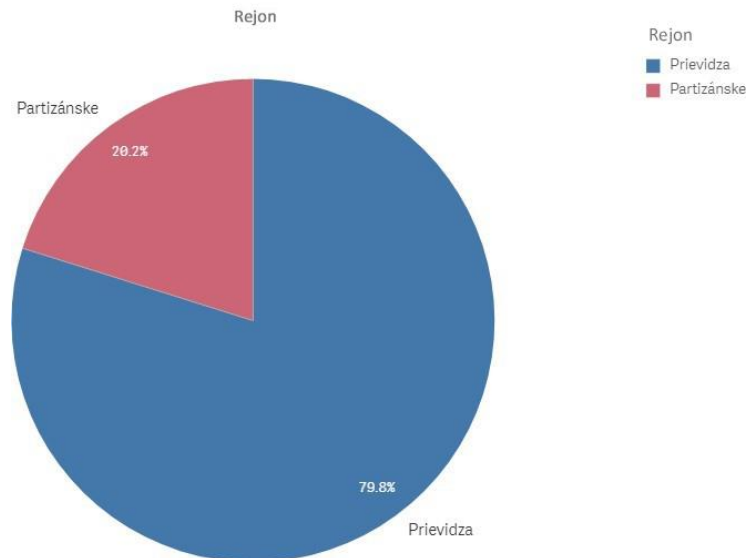
Średnie wydatki na poszczególne cele

Program operacyjny Badania i innowacje (PO BII)

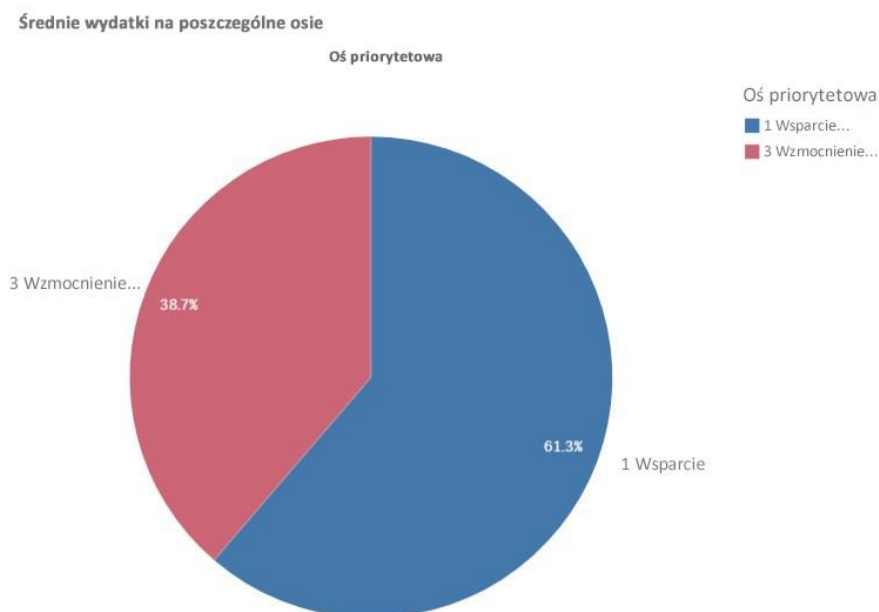
Łączne zakontraktowane uprawnione wydatki w regionie Górna Nitra zostały zakontraktowane następująco:

- **Region Prievidza** 79,8% co stanowi 5 037 889 EUR;
- **Region Partizánske** 20,2% co stanowi 1 275 255 EUR.

Całkowite zakontraktowane uprawnione wydatki na poziomie osi PO BII regionu Górna Nitra:

- Oś priorytetowa: „Wsparcie badań, rozwoju i innowacji” z udziałem 61,27%, co stanowi 3 868 081 EUR.
- Oś priorytetowa: „Wzmocnione konkurencyjności i rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw” z udziałem 38,73%, co stanowi 2 445 063 EUR.

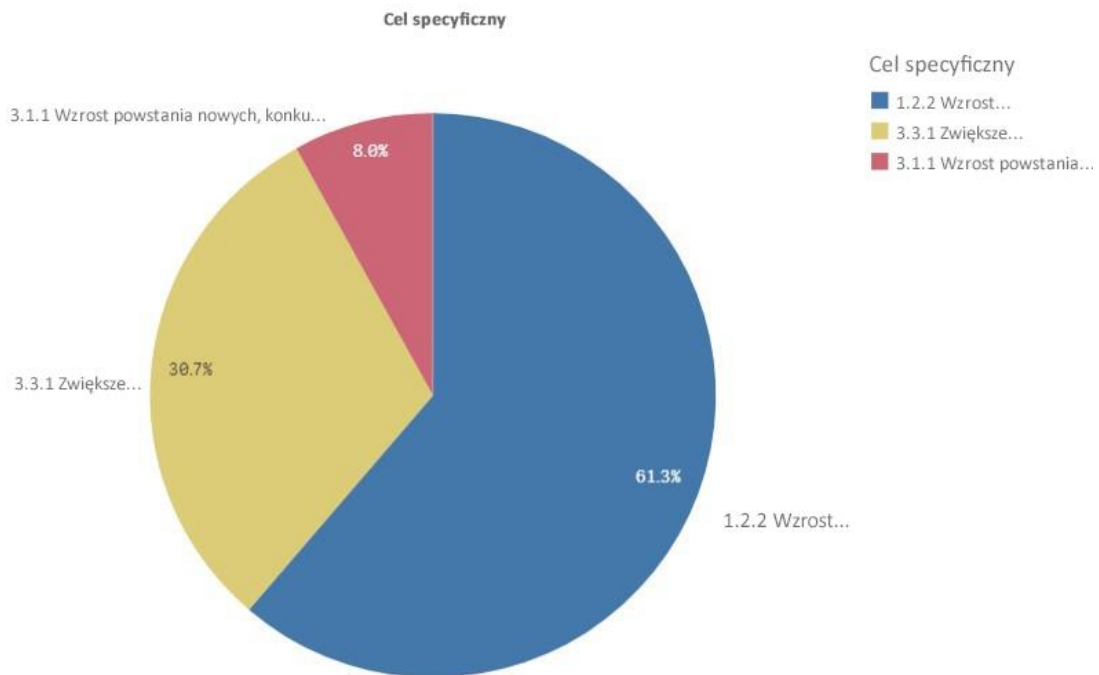
Całkowite zakontraktowane uprawnione wydatki na poziomie celów specyficznych PO BII w regionie Górna Nitra: Oś priorytetowa: „Wsparcie badań, rozwoju i innowacji”

- Cel szczegółowy: „Rozwój możliwości badawczo-rozwojowych i innowacyjnych w przemyśle i usługach” z udziałem 61,27%, co stanowi 3 868 081 EUR;

Oś priorytetowa: „Wzmocnienie konkurencyjności i rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw”

- Cel szczegółowy: „Powstawanie nowych, konkurencyjnych małych i średnich przedsiębiorstw” z udziałem 8,02%, co stanowi 506 300 EUR;
- Cel szczegółowy: „Zwiększenie konkurencyjności i rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw w fazie rozwoju” z udziałem 30,71%, co stanowi 1 938 763 EUR.

Średnie wydatki na poszczególne cele

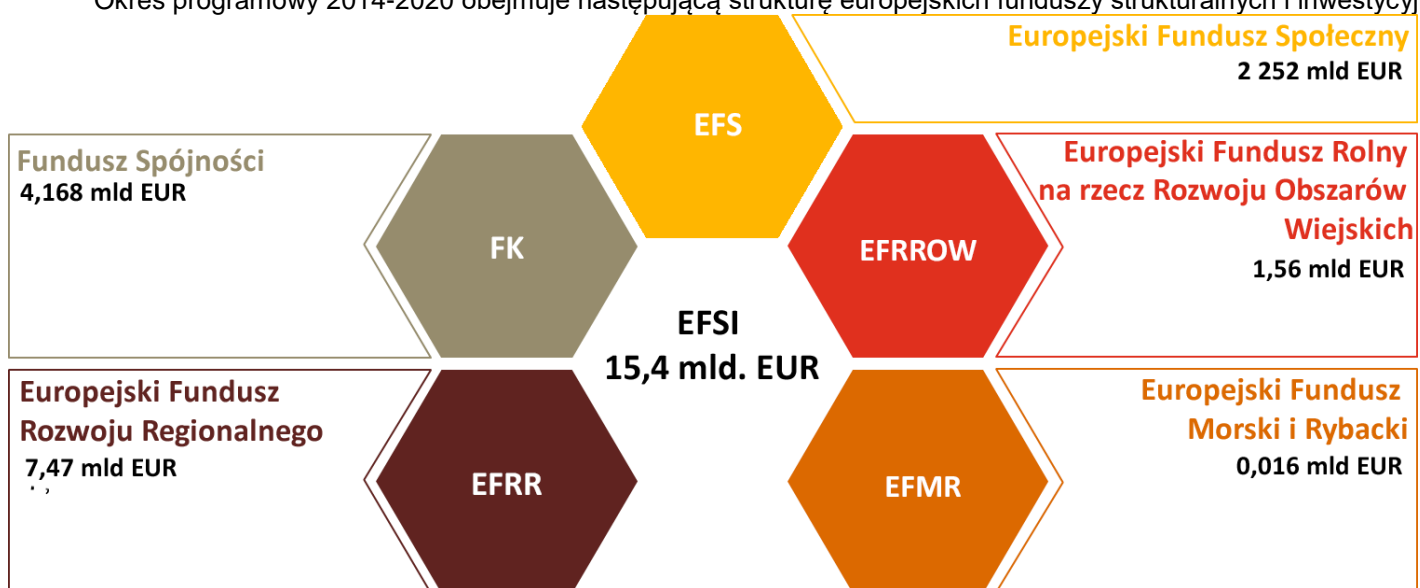

10.3. Załącznik nr 3 – Charakterystyka poszczególnych źródeł finansowania Planu działania

10.3.1. Europejskie fundusze strukturalne i inwestycyjne okresu programowania 2014 - 2020

Łączna alokacja finansowa z europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych w ramach okresu programowania 2014-2020 wynosi 15,465 mld EUR (źródło UE). Środki z poszczególnych europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych są rozdzielane w ramach programów operacyjnych.

Okres programowy 2014-2020 obejmuje następującą strukturę europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych:

Fundusz Spójności: Instrument finansowy służący do finansowania projektów w zakresie infrastruktury transportu i ochrony środowiska dla państw członkowskich, których dochód narodowy brutto na mieszkańca jest mniejszy niż 90% średniej UE²⁷. Fundusz Spójności został utworzony w celu wzmocnienia spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej Unii Europejskiej, aby wesprzeć zrównoważony rozwój.

Fundusz Spójności na okres programowania 2014-2020 zapewnia wsparcie przeznaczone na:

- inwestycje w środowisko, w tym obszary związane ze zrównoważonym rozwojem i energetyką, które przynoszą korzyści dla środowiska;
- transeuropejskie sieci infrastruktury transportowej (TEN-T),
- pomoc techniczną.

Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego: Jeden z głównych instrumentów polityki strukturalnej i regionalnej UE przyczyniający się do finansowania wsparcia na rzecz wzmocnienia spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej poprzez wyrównanie głównych różnic regionalnych w Unii poprzez zrównoważony rozwój i dostosowanie strukturalne regionalnych gospodarek, w tym przekształcenie upadających regionów przemysłowych i regionów pozostających z tyłu.

Europejski Fundusz Społeczny: Jeden z głównych instrumentów polityki strukturalnej i regionalnej UE, który promuje wyższy poziom zatrudnienia i jakość pracy, poprawia dostęp do rynku pracy, promuje mobilność geograficzną i zawodową oraz ułatwia ich dostosowanie do zmian w systemie przemysłowym i produkcyjnym niezbędnych dla zrównoważonego rozwoju, promuje wysoki poziom edukacji i szkolenia dla wszystkich oraz promuje przejście od edukacji do zatrudnienia dla młodych ludzi, zwalczanie ubóstwa,

integrację społeczną i promuje równość płci, niedyskryminację i równe szanse, przyczyniając się w ten sposób do priorytetów Unii dotyczących wzmocnienia spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej.

Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Fundusz wspiera europejską politykę rozwoju obszarów wiejskich. W związku z tym finansuje programy rozwoju obszarów wiejskich we wszystkich państwach członkowskich i regionach Unii. Programy są opracowywane we współpracy między Komisją Europejską a państwami członkowskimi, z uwzględnieniem strategicznych wytycznych polityki rozwoju obszarów wiejskich przyjętych przez Radę oraz priorytetów określonych w krajowych planach strategicznych.

Polityka spójności odgrywa również kluczową rolę w promowaniu żywienia gospodarczego na obszarach wiejskich i uzupełnia środki wspierane przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich.

Europejski Fundusz Morski i Rybacki:: Instrument finansowy polityki morskiej i rybackiej UE na okres programowania 2014-2020, mający na celu promowanie zrównoważonego środowiskowo, innowacyjnego i konkurencyjnego rybołówstwa i akwakultury, wspieranie rozwoju i wdrażania zintegrowanej polityki morskiej Unii w sposób uzupełniający politykę spójności i wspólną politykę rybołówstwa, promowanie zrównoważonego i integracyjnego rozwoju terytorialnego obszarów rybackich (w tym akwakultury i rybołówstwa śródlądowego) oraz wdrażanie wspólnej polityki rybołówstwa.

10.3.2. Charakterystyka kluczowych Programów operacyjnych okresu programowania 2014-2020 dla celów transformacji

Europejskie fundusze strukturalne i inwestycyjne okresu programowania 2014-2020 podzielono na poszczególne programy operacyjne:

Program operacyjny (PO)	Alokacja 2014 – 2020 (Źródło UE)	Przedstawicielstwo EFSI w PO
Badania i innowacje (POBII)	2,204 mld EUR	EFRR
Zasoby ludzkie (PO ZL)	2,217 mld EUR	ESF, EFRR
Zintegrowana infrastruktura (PO II)	3,949 mld EUR	KF, EFRR
Jakość środowiska (PO JŚ)	3,137 mld EUR	KF, EFRR
Zintegrowany regionalny program operacyjny (IROP)	1,632 mld EUR	EFRR
Efektywna administracja publiczna (OP EAP)	0,278 mld EUR	ESF
Pomoc techniczna (PO PT)	0,159 mld EUR	EFRR
Gospodarka rybna (PO GR)	0,016 mld EUR	ENRF
Program rozwoju wsi (PRW)	1,559 mld EUR	EPFRV
Program współpracy transgranicznej RS-RC (Interreg V-A SK-CZ)	0,090 mld EUR	EFRR
Program współpracy transgranicznej RS-AT (Interreg V-A SK-AT)	0,075 mld EUR	EFRR
Program współpracy (PW INTERACT III)	0,039 mld EUR	EFRR

Dla celów rozpoczęcia transformacji regionu w ramach okresu programowania 2014-2020 istotne są następujące programy operacyjne:

PO Badania i innowacje:

Zasoby programu operacyjnego są przeznaczone do wspierania wzrostu skuteczności, wydajności i wzajemnych połączeń systemu badawczo-rozwojowego i innowacji, w szczególności poprzez wspieranie wzrostu możliwości badawczo-rozwojowych w przemyśle i usługach, a także zwiększenie konkurencyjności, trwałego wzrostu gospodarczego i zatrudnienia poprzez wspieranie innowacji i przedsiębiorczości, ułatwiania wdrażania nowych pomysłów w gospodarce, opracowywanie i wdrażanie nowych modeli biznesowych MŚP, tworzenie i rozwijanie zaawansowanych możliwości rozwoju produktów i usług, a także zdolności MŚP do wzrostu na rynkach regionalnych, krajowych i międzynarodowych.

Wsparcie dla sektora biznesowego jest jednym z głównych priorytetów finansowania z naciskiem na zwiększenie wartości dodanej, stymulowanie wzrostu i tworzenie miejsc pracy. Wspierając PO BII, szczególny nacisk kładzie się na wspieranie MŚP na wszystkich etapach rozwoju, poprzez działania wspierające tworzenie nowych i przyspieszających rozpoczynających MŚP, w tym start-upów i firm typu spin-off, a także działania wspierające wzrost oraz innowacje w istniejących MŚP. Szczególne wsparcie udzielane jest na rozwój nowych modeli biznesowych dla MŚP i stworzenie kompleksowego systemu wspierania internacjonalizacji MŚP, w tym wsparcie dla zaangażowania przedsiębiorstw w programy międzynarodowe. Specjalne wsparcie będzie również skierowane do grup społecznych znajdujących się w niekorzystnej sytuacji (kobiety, młodzież poniżej 30 lat, seniorzy powyżej 50 roku życia, długotrwale bezrobotni, obywatele państw trzecich, defaworyzowani społecznie i osoby niepełnosprawne, Romowie), w szczególności zostaną uwzględnione regiony słabiej rozwinięte.

PO Zasoby ludzkie:

Fundusze europejskie przeznaczone są na wsparcie edukacji, zwiększenie zatrudnienia, wsparcie młodych ludzi, pomoc osobom zagrożonym ubóstwem, zwiększenie zatrudnienia lub podniesienie poziomu edukacji społeczności marginalizowanych. Za pośrednictwem środków programu operacyjnego zostanie wsparta poprawa jakości i zwiększenie poziomu wykształcenia, w tym powiązanie z wymogami rynku pracy, co przyczyni się do wzrostu konkurencyjności naszych absolwentów. Nacisk zostanie położony również na podniesienie kompetencji zawodowych nauczycieli i pracowników specjalistów na wszystkich poziomach edukacji oraz na poprawę gotowości przyszłych nauczycieli. Kluczowe działania obejmują zwiększenie zatrudnienia młodych osób poniżej 29 roku życia, na przykład poprzez zapewnienie pomocy i wsparcia na rozpoczęcie działalności za pośrednictwem programów start-up. Realizacja czynności i działań wspieranych w ramach programu operacyjnego powinna doprowadzić do zmniejszenia bezrobocia, ze szczególnym uwzględnieniem osób długotrwale bezrobotnych, o niskich kwalifikacjach, osób starszych i niepełnosprawnych. Należy również pamiętać o pomocy ludziom żyjącym na granicy ubóstwa. Efektem będzie wzrost aktywności tych osób wymagających szczególnego traktowania, aby mogły znaleźć swoje miejsce na rynku pracy lub poprawić dostęp do mieszkań. Jednym z obszarów jest także wzrost poziomu edukacji społeczności marginalizowanych, zwłaszcza Romów. Efektem powinno być zwiększenie świadomości rodziców i ich współpracy z placówkami edukacyjnymi, zwiększenie liczby dzieci uczęszczających do placówek przedszkolnych, ograniczenie przedwczesnego kończenia nauki, rozwój umiejętności finansowych, ale także podniesienie stopnia świadomości w zakresie opieki zdrowotnej.

PO Zintegrowana infrastruktura:

Program operacyjny finansuje głównie modernizację transportu, tj. transportu kolejowego, wodnego i drogowego oraz obszar poprawy dostępu do technologii informacyjnych i komunikacyjnych.

W dziedzinie transportu kolejowego fundusze Programu Operacyjnego Zintegrowana infrastruktura przeznaczone są na modernizację, elektryfikację i budowę linii kolejowych, zmniejszenie zagrożeń dla bezpieczeństwa i odnowienie środków transportu w tym rodzaju transportu. Ponadto również na budowę parkingów, przesiadkowych terminali kolejowego transportu pasażerskiego i ich połączenia z siecią drogową.

W dziedzinie transportu drogowego dotyczy budowy autostrad i dróg szybkiego ruchu, w tym łącznic, budowa inteligentnych systemów transportowych, poprawa bezpieczeństwa transportu drogowego, budowa i modernizacja dróg klasy I. Nie zapomniano również o publicznym transporcie pasażerskim, w którym inwestowane są fundusze europejskie na modernizację

oraz budowę linii tramwajowych i trolejbusowych, budowę i modernizację bazy technicznej na naprawę i utrzymanie taboru kolejowego transportu publicznego oraz zakup tramwajów i trolejbusów. Poprawa żeglowności Dunaju oraz modernizacja i budowa portu publicznego w Bratysławie są jednym z celów infrastruktury transportu wodnego.

Inwestowanie w społeczeństwo informacyjne polega na budowaniu nowoczesnego, zorientowanego na obywatela i wydajnego e-rządu, tworzeniu dobrej jakości treści cyfrowych i umożliwienie każdemu obywatelowi, w tym osobom starszym, niepełnosprawnym lub społecznie upośledzonym, dostępu do szerokopasmowego Internetu i usług.

PO Jakość środowiska:

Głównym celem programu operacyjnego jest ochrona środowiska, efektywne wykorzystanie zasobów naturalnych, ochrona przeciwpowodziowa i dostosowanie do zmian klimatu, a także promowanie gospodarki niskoemisyjnej. Wsparcie skierowane jest do wszystkich kluczowych obszarów środowiska.

W obszarze gospodarki odpadami wsparcie ma na celu zwiększenie współczynnika odzysku odpadów, w celu przygotowania ich do ponownego użycia i recyklingu, oraz promowanie zapobiegania powstawaniu odpadów, przyczyniając się tym samym do ograniczenia ich usuwania przez składowanie. W ramach gospodarki wodnej pomoc przeznaczona jest na budowę sieci kanalizacyjnych, oczyszczalni ścieków i zapewnienie bezpiecznej wody pitnej dla ludności. Zwiększy to odsetek mieszkańców podłączonych do sieci kanalizacyjnej i oczyszczalni ścieków, a częściowo do publicznej sieci wodociągowej. Wsparcie środków w zakresie ochrony przyrody poprawi stan ochrony gatunków i biotopów oraz zwiększy różnorodność gatunków zwierząt i roślin, szczególnie w ramach sieci NATURA 2000.

Fundusze programu operacyjnego przyczynią się również do poprawy jakości powietrza poprzez wdrożenie środków mających na celu zmniejszenie ilości emisji zanieczyszczeń do powietrza i poprawę jakości systemu monitorowania powietrza.

Program operacyjny będzie również wspierać badanie, monitorowanie, a także rekultywację szeregu oddziaływań na środowisko w ramach odpowiedzialności państwa (w tym kilku niebezpiecznych złóż odpadów wydobywczych) i niebezpiecznych osuwisk. Finansowanie wybranych działań i środków zmniejszy ryzyko powstania poważnych powodzi, które powodują znaczne szkody na ziemi, mieniu i poważnie zagrażają mieszkańcom. Problematyką zmian klimatu zajmą się środki mające na celu wzmocnienie zdolności interwencyjnych w celu zarządzania ryzykiem i sytuacjami kryzysowymi, aby ulepszyć sprzęt i wyposażenie techniczne służb ratowniczych. Zostanie w ten sposób osiągnięta gotowość na wystąpienie sytuacji nadzwyczajnych będących pod wpływem zmiany klimatu. Jednocześnie program rozwiąże również kwestię badań i rekultywacji awaryjnych osuwisk w celu ograniczenia ryzyka osuwania się gleby.

Ostatni obszar priorytetowy koncentruje się na wspieraniu działań mających na celu zwiększenie efektywności energetycznej przedsiębiorstw, zmniejszenie efektywności energetycznej budynków publicznych, wspieranie wykorzystania odnawialnych źródeł energii oraz wspieranie wydajnych systemów centralnego zaopatrzenia w ciepło w celu ograniczenia emisji gazów cieplarnianych.

Zintegrowany regionalny program operacyjny:

Z programu operacyjnego zostanie sfinansowany bezpieczny i przyjazny dla środowiska transport w regionach, łatwiejszy dostęp do wydajnych i lepszych usług publicznych. Ulegnie poprawie jakość życia w regionach z naciskiem na środowisko naturalne.

Efektom programu będzie poprawa połączenia regionów z infrastrukturą drogową i bardziej wydajne zapewnianie publicznego transportu pasażerskiego z uwzględnieniem ograniczenia zanieczyszczenia powietrza. Powstanie zwarta sieć tras rowerowych w miastach i na obszarach miejskich.

Program operacyjny będzie wspierać obszar infrastruktury społecznej i zdrowotnej. W obszarze społecznym inwestycje będą dokonywane w placówce pomocy społecznej, placówce opieki nad dziećmi w wieku poniżej 3 lat w celu wsparcia zharmonizowania życia rodzinnego i zawodowego oraz zwiększenia zatrudnienia kobiet. W ramach infrastruktury zdrowotnej inwestycje będą skierowane na polowe i ambulatoryjne usługi społeczne, modernizację szpitali i utworzenie zakładów opieki zdrowotnej.

W ramach ochrony środowiska wspierana będzie przebudowa budynków mieszkalnych – ocieplanie, modernizacja systemów grzewczych, modernizacja oświetlenia i wind. Jednocześnie zostanie zainwestowane w gospodarkę wodną (przebudowa zaopatrzenia w wodę, budowa publicznych systemów kanalizacyjnych i oczyszczania ścieków). Program będzie wspierał zieloną infrastrukturę poprzez elementy naturalne, np. budując wysepki leśne, żywopłoty, zielone parki, izolującą zieleń, zielone dachy, systemy zbierania odpadów na wodę opadową i deszczową.

10.3.3. Potencjał finansowania określonych filarów/priorytetów/środków Planu działania w okresie programowania 2014–2020

Potencjał finansowania określonych filarów/priorytetów/środków Planu działania w okresie programowania 2014–2020

Filar	Priorytet	Środek	Program operacyjny	Organ odpowiedzialny
Mobilność i skomunikowanie regionu	Rozwój zrównoważonych i alternatywnych form mobilności oraz transportu statycznego	Rozwój publicznego transportu osobowego, transportu statycznego i zintegrowanych form transportu	OPII/IROP	MDV SR /MPRV SR
		Rozwój transportu pieszego, rowerowego oraz alternatywnych form mobilności	IROP	MPRV SR
		Rozwój transportu wykorzystującego paliwa alternatywne	N/A	N/A
	Poprawa jakości miejskiej infrastruktury drogowej	Rozwój i naprawa dróg II i III kategorii w regionie	IROP	MPRV SR
		Rozwój miejskiej infrastruktury drogowej oraz połączeń drogowych	N/A	N/A
	Poprawa dostępu do sieci autostrad	Rozwój dróg ekspresowych w regionie	OPII	MDV SR
		Rozwój i naprawa dróg I kategorii w regionie	OPII	MDV SR
	Rozwój infrastruktury innego rodzaju	Poprawa wykorzystania kolejowych przewozów pasażerskich i towarowych	OPII/Budżet państwa	MDV SR/ MF SR
		Rozwój infrastruktury lotniczej	N/A	N/A
		Rozwój infrastruktury szybkiej sieci telekomunikacyjnej	OPII	MDV SR/ ÚPVII
Gospodarka, działalność gospodarcza i innowacje	Wsparcie dla innowacji, badań naukowych oraz rozwoju	Wsparcie dla innowacji, badań naukowych oraz rozwoju z uwzględnieniem specjalizacji regionu oraz nowych sektorów gospodarki	OPVaI	MH SR/ MSVVS SR
		Wsparcie dla innowacji, badań naukowych oraz rozwoju w zakresie zrównoważonej energetyki	N/A	N/A
	Wsparcie dla tworzenia nowych zrównoważonych miejsc pracy	Rozwój bezpośrednich inwestycji w tworzenie nowych, zróżnicowanych i zrównoważonych miejsc pracy	PO Zasoby ludzkie	MPSVR SR
		Rozwój inwestycji w tworzenie miejsc pracy na obszarach brownfield	PO Zasoby ludzkie	MPSVR SR
	Wsparcie dla rozwoju małej i średniej przedsiębiorczości	Pomoc przy zakładaniu oraz wsparcie techniczne dla małych i średnich przedsiębiorstw	OPVaI/ OP LZ	MH SR/ MSVVS SR

		Wsparcie dla rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw	OPVal	MH SR	
	Wsparcie dla rozwoju zrównoważonego rolnictwa oraz gospodarki o obiegu zamkniętym	Rozwój biznesu w rolnictwie oraz wsparcie dla rolnictwa organicznego i rolnictwa o obiegu zamkniętym	PRV	MPRV SR	
		Rozwój pozostałych sektorów gospodarki o obiegu zamkniętym	PRV	MPRV SR	
	Wsparcie dla rozwoju turystyki	Rozwój turystyki z uwzględnieniem tradycji regionu	N/A	N/A	
		Rozwój infrastruktury turystycznej w regionie	N/A	N/A	
Zrównoważone środowisko	Naprawa szkód wyrządzonych środowisku naturalnemu oraz zmniejszanie wpływu na środowisko	Usuwanie negatywnych skutków działalności górniczej na środowisko oraz wygaszanie działalności górniczej	PO Jakość środowiska	MŻP SR	
		Usuwanie negatywnych skutków innej działalności na środowisko	PO Jakość środowiska	MŻP SR	
	Rozwój zrównoważonej energetyki	Rozwój zrównoważonego ciepłownictwa w regionie	PO Jakość środowiska	MŻP SR	
		Rozwój energetyki niskoemisyjnej w regionie	PO Jakość środowiska	MŻP SR	
		Wsparcie efektywności energetycznej w regionie	PO Jakość środowiska	MŻP SR	
		Wsparcie inteligentnych rozwiązań w energetyce w regionie	N/A	N/A	
	Poprawa stanu środowiska naturalnego	Wsparcie inwestycji w zakresie zrównoważonego gospodarowania zasobami wodnymi i odpadami	OP KŻP/IROP, PRV	MŻP SR/ MPRV SR	
		Wsparcie przemiany obszarów i terenów zanieczyszczonych	N/A	N/A	
	Jakość życia i infrastruktura społeczna	Poprawa jakości usług medycznych, sanatoryjno-leczniczych oraz socjalnych	Rozwój medycznych i sanatoryjno-leczniczych usług z uwzględnieniem negatywnych skutków działalności górniczej	IROP	MZ SR
			Rozwój usług socjalnych w związku z wygaszaniem działalności górniczej	PO Zasoby ludzkie	MSVVS SR
Poprawa jakości życia mieszkańców i rewitalizacja społeczna		Rozwój kultury w regionie	IROP	MK SR	
		Rozwój aktywności sportowych, rekreacyjnych oraz innych możliwości spędzania wolnego czasu w regionie	N/A	N/A	
		Rozwój jakości usług publicznych dla mieszkańców	OP EVS	MV SR	

		Rozwój wsparcia w zakresie mieszkalnictwa w regionie	N/A	N/A
Wyższa jakość kształcenia oraz wykwalifikowania pracowników		Wsparcie edukacji na poziomie ponadpodstawowym oraz edukacji dualnej w regionie	PO Zasoby ludzkie	MSVVS SR
		Wsparcie edukacji na poziomie wyższym w regionie	PO Zasoby ludzkie	MSVVS SR
		Wsparcie dla edukacji pozaszkolnej, przekwalifikowania oraz rozwoju talentów	PO Zasoby ludzkie	MPSVR SR
Poprawa jakości pomocy społecznej dla słabszych grup społecznych		Wsparcie opieki społecznej oraz prawnej skierowanej do grup zagrożonych wygaszaniem działalności górniczej	PO Zasoby ludzkie	MPSVR SR
		Wsparcie na rynku pracy dla grup zagrożonych wygaszaniem działalności górniczej	PO Zasoby ludzkie	MPSVR SR

10.3.4. Europejskie fundusze strukturalne i inwestycyjne okresu programowania 2021-2027

Priorytetowe obszary finansowania na okres programowania 2021-2027 ze strony Komisji Europejskiej

10.3.5. Pozycja Republiki Słowackiej w ramach okresu programowania 2021-2027

Instytucjonalne zapewnienie przygotowania

Urząd wicepremiera rządu Republiki Słowackiej ds. inwestycji i informatyki (UWII) jest centralnym organem administracji państwowej odpowiedzialnym za tworzenie i wdrażanie jednolitej polityki państwa w zakresie wykorzystania funduszy Unii Europejskiej, a także w dziedzinie informatyzacji społeczeństwa i inwestycji. Centralny organ koordynacyjny (COK), jako część UWII, zapewnia koordynację programowania, wdrażanie, monitorowanie i ocenę europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych w ramach inwestycji na rzecz wzrostu gospodarczego i zatrudnienia oraz celu europejskiej współpracy terytorialnej, jednocześnie przyczyniając się do okresu programowania 2021-2027 oraz przygotowania umowy o partnerstwie.

Dla celów przygotowania okresu programowania na poziomie krajowym zostały utworzone lub zostaną utworzone następujące platformy:

- **Grupa robocza „Partnerstwo dla polityki spójności 2020+”:** Grupa robocza składa się z szerokiej gamy partnerów społeczno-gospodarczych reprezentujących administrację państwową, władze samorządowe, organy współpracy terytorialnej, środowiska akademickie, grupy interesu i grupy zawodowe, organizacje pracodawców i pracowników, a także pozarządowe organizacje non-profit
- **Komitet Koordynacyjny UWII:** Organ doradczy, ekspercki i inicjujący krajowy proces programowania na poziomie krajowym i przygotowania mechanizmu wdrażania polityki spójności na okres programowania 2021-2027 na Słowacji.

- **Rada biura rządu RS ds. funduszy UE:** *Celem jest zapewnienie przygotowania umowy partnerskiej na szczeblu krajowym. Jednocześnie Rada poleca rządowi programy operacyjne na lata 2021-2027, zarówno ich treść, jak i ramy finansowe.*

10.3.6. Priorytety inwestycyjne Republiki Słowackiej w okresie programowania 2021-2027 w ramach określonych priorytetowych obszarów finansowania ze strony Komisji Europejskiej

W trakcie procesu przygotowywania okresu programowania 2021-2027 zostały przygotowane lub zostaną przygotowane dokumenty analityczne/strategie sektorowe w celu określenia głównych priorytetów inwestycyjnych na okres programowania 2021-2027, które będą stanowić podstawę do opracowania Umowy partnerskiej, a następnie programów operacyjnych.

- **Początkowe stanowisko w sprawie polityki spójności po 2020 r.:** *utrzymanie silnej pozycji w polityce spójności, w tym utrzymanie najwyższego odsetka w ogólnym budżecie UE, wymaga zwrócenia większej uwagi na zmieniającą się sytuację w różnych regionach UE, wykorzystując ich różnorodność i zalety, oraz wsparcie dla specjalnych potrzeb.*
- **Ocena ex post wpływu implementacji krajowego strategicznego zakresu referencyjnego (KSZR), aby osiągnąć cele strategiczne KSZR** *Ocena wykazała, że 1 euro zainwestowane na Słowacji do 2015 r. wygenerowało kolejne 2 euro PKB. W 2018 r. PKB na mieszkańca w standardzie siły nabywczej wzrósł z 55% średniej UE w 2003 r. do poziomu 77% średniej UE. "*
- **Analizy regionalne – kontekst tematyczny na wsparcie w Republice Słowackiej:** *Dokument mający na celu ocenę statusu regionów słowackich na poziomie NUTS3 i podregionów na poziomie obszarów funkcjonalnych w miastach. Mocne i słabe strony poszczególnych regionów przeanalizowano w wybranych obszarach tematycznych: zasoby ludzkie, gospodarka, środowisko naturalne i infrastruktura*

Inne istotne strategie sektorowe:

- Strategia polityki gospodarczej Republiki Słowackiej do 2030 r. ;
- Strategia badań i innowacji na rzecz inteligentnej specjalizacji Republiki Słowackiej (RIS3 SK);
- Krajowy program redukcji zanieczyszczeń;
- Krajowa strategia zarządzania ryzykiem bezpieczeństwa Republiki Słowackiej;
- Strategia dostosowania Republiki Słowackiej do niekorzystnych skutków klimatycznych;
- Strategia Enviro 2030;
- Strategiczny plan rozwoju transportu drogowego w Republice Słowackiej do 2030 r. ;
- Krajowy program rozwoju edukacji i przygotowania zawodowego;
- Strategiczne ramy opieki zdrowotnej na lata 2014-2030;
- Plan działania na rzecz transformacji regionu Górna Nitra.

Na podstawie dyskusji i konsultacji z partnerami społeczno-gospodarczymi w ramach określonych priorytetowych obszarów finansowania ze strony Komisji Europejskiej na okres programowania 2021-2027 zidentyfikowano wstępny pomysł Republiki Słowackiej na realizację poszczególnych obszarów priorytetowych, którego ostateczna forma będzie wynikiem procesu negocjacji wszystkich zainteresowanych stron w procesie programowania okresu programowania 2021-2027.

Obszar: Inteligentniejsza Europa dzięki forsowaniu innowacyjnej i inteligentnej transformacji gospodarki

- **Priorytety finansowania obszarów:** *„Zwiększanie potencjału w zakresie badań i innowacji oraz wykorzystania z zaawansowanych technologii”*
 - rozwój innowacyjnych działań różnych podmiotów i wspieranie ich współpracy w wyznaczonych perspektywicznych obszarach,
 - wsparcie działalności naukowej i badawczej, transfer technologii i specjalistycznych inkubatorów,
 - świadczenie usług na rzecz rozwoju firm typu start-up i spin-off zapewniających komercyjną ocenę wyników procesu badawczego,
 - rozwój zasobów ludzkich, dzielenie się doświadczeniami i inteligentne podejście,

- tworzenie instrumentów łączących publiczne organizacje badawczo-naukowe, w tym wyspecjalizowanej publicznej infrastruktury badawczej i zakładów,
 - stymulowanie współpracy z podmiotami gospodarczymi w perspektywicznych obszarach specjalizacji, aby umożliwić im lepszą integrację w ramach łańcuchów wartości poprzez budowę i rozwój publicznej infrastruktury badawczej,
 - wsparcie doskonałych badań w dziedzinie inteligentnej specjalizacji, w tym modernizacji związanej z publiczną infrastrukturą badawczą w perspektywicznych dziedzinach specjalizacji,
 - wdrażanie zasad i narzędzi otwartego dostępu do informacji i danych naukowych (OpenAccess).
- **Priorytety finansowania obszarów: „Wykorzystanie digitalizacji dla obywateli, przedsiębiorstw i rządu”**
 - wsparcie cyfrowej transformacji przedsiębiorstw w celu promowania ich na jednolitym rynku,
 - wsparcie działań badawczych poprzez budowę, rozwój i eksploatację specjalistycznej infrastruktury teleinformatycznej na potrzeby badań i rozwoju pokrywających się z innymi obiecującymi dziedzinami technologii,
 - wspieranie sektora akademickiego we wdrażaniu polityki otwartych danych i otwartego dostępu, umożliwiając szybsze wykorzystanie wiedzy i zastosowanie w innowacyjnych rozwiązaniach w praktyce,
 - wsparcie innowacji w administracji publicznej na wszystkich poziomach zarządzania,
 - wsparcie korzystania z nowych narzędzi technologicznych (np. sztucznej inteligencji, blockchain, digital single gateway, inteligentnych umów itp.) w celu zwiększenia efektywności i państwa skierowanego na klienta, w tym lepszej ochrony osób przed cyberprzestępczością,
 - świadczenie zaawansowanych technologicznie i społecznie usług dla obywateli i przedsiębiorstw promujących wzrost społeczny i gospodarczy (zarządzanie cyfrowe w różnych sytuacjach życiowych),
 - wsparcie zasad otwartego zarządzania, w których obywatele i przedsiębiorcy są traktowani jak równi partnerzy, oczekujący jakości i proaktywności.
 - **Priorytety finansowania obszaru: „Wzmocnienie wzrostu i konkurencyjności MŚP”**
 - wsparcie uwzględniające wdrożenie koncepcji 4. rewolucji przemysłowej i transformacji cyfrowej,
 - stworzenie warunków do połączenia MŚP z globalnymi łańcuchami wartości i jednolitym rynkiem europejskim dla szybko rozwijających się firm, sektora zaawansowanych technologii w celu uzyskania dynamiki na jednolitym rynku, ale także na rynkach trzecich,
 - wspieranie poprawy ekosystemu innowacji i start-upu, w tym internacjonalizacji MŚP i zaangażowania MŚP w globalne łańcuchy wartości,
 - zwiększanie wydajności innowacji biznesowych poprzez transfer technologii i wdrażanie szerokiej gamy działań innowacyjnych poprzez współpracę z publicznymi organizacjami badawczo-rozwojowymi i budowę ekosystemu klastrowego.
 - **Priorytety finansowania obszaru: „Rozwój umiejętności w zakresie inteligentnej specjalizacji, transformacji przemysłowej i przedsiębiorczości”**
 - wspieranie rozwoju umiejętności cyfrowych w odpowiedzi na wymagania Industry 4.0,
 - budowanie elastycznego systemu edukacji stworzonego dla warunków współczesnego rynku pracy w erze cyfrowej,
 - promowanie skutecznego dualnego systemu edukacji mającego na celu zwiększenie poziomu umiejętności praktycznych i ogólnych zgodnie z aktualnymi wymogami rynku pracy,
 - wsparcie powrotu słowackich naukowców, w tym stworzenie warunków zachęcających zagranicznych naukowców do przyjazdu na Słowację,
 - wsparcie i ograniczanie lub obniżanie odpływu naukowców za granicę.

Obszar priorytetowy: Bardziej ekologiczna, niskoemisyjna Europa dzięki promowaniu czystej i uczciwej transformacji energetycznej, zielonych i niebieskich inwestycji, gospodarki o obiegu zamkniętym, dostosowania do zmian klimatu oraz zapobiegania ryzyku i zarządzania ryzykiem

- **Priorytety finansowania obszaru: „Wsparcie środków na zwiększenie efektywności energetycznej“**
 - wspieranie zmniejszenia energochłonności przemysłu i sektora publicznego,
 - wspieranie optymalizacji obiektów wytwarzających ciepło, w tym zwiększanie wydajności dystrybucji ciepła i stopniowego przechodzenia na wydajne systemy dostarczania ciepła,
 - promowanie oszczędności energii w przedsiębiorstwach związanej z modernizacją procesów produkcyjnych i wprowadzaniem zaawansowanych technologii,
 - wspieranie odnowy istniejących budynków publicznych w celu zmniejszenia ich wydajności energetycznej, w tym instalacja inteligentnych systemów pomiarowych i kontrolnych w celu optymalizacji zużycia energii w eksploatacji budynków,
 - wspieranie modernizacji i rozbudowy infrastruktury zaopatrzenia w ciepło, ze szczególnym naciskiem na technologie niskoemisyjne,
 - zwiększenie wydajności przy produkcji ciepła lub łączonej produkcji elektryczności i ciepła,
 - zwiększenie skuteczności dystrybucji ciepła i stopniowe przechodzenie na wydajne systemy zaopatrzenia w ciepło,
 - opracowanie audytów energetycznych dla administracji publicznych i MŚP, w tym zapewnienie operacyjnych pomiarów zużycia energii.

- **Priorytety finansowania obszaru: „Wsparanie energii ze źródeł odnawialnych”.**
 - wspieranie wykorzystania odnawialnych źródeł energii (OZE) podczas zaopatrywania ciepła/zimna, w szczególności w systemach centralnego zaopatrywania w ciepło (CZC) z wykorzystaniem frakcji biomasy związanej z ochroną powietrza i zrównoważonym wykorzystaniem biomasy,
 - wsparcie innych form energii odnawialnej, w tym wykorzystanie paliw alternatywnych i ciepła odpadowego (resztkowego).

- **Priorytety finansowania obszaru: „Rozwój inteligentnych systemów energetycznych, sieci i magazynowania na szczeblu lokalnym”**
 - wsparcie w obszarze połączenia produkcji i magazynowania energii z OZE,
 - wsparcie w przygotowywaniu rozwiązań technicznych i wdrażaniu urządzeń do magazynowania energii z OZE, a także instalacji urządzeń do wykorzystania OZE w gospodarstwach domowych,
 - wspieranie świadomości społecznej w zakresie oszczędności energii i wykorzystania odnawialnych źródeł energii.

- **Priorytety finansowania obszaru: „Promowanie dostosowania do zmian klimatu, zapobiegania ryzyku i odporności na katastrofy”**
 - wsparcie środków zapobiegania powodziom,
 - wsparcie środków zatrzymywania wody w krajobrazie,
 - odnowienie i wspieranie budowy zielonej i niebieskiej infrastruktury w celu adaptacji do zmian klimatu,
 - wsparcie badań hydrogeologicznych mających na celu określenie obszarów deficytowych i zabezpieczenie zasobów wody pitnej oraz ich akumulacji i bilansu wodnego,
 - wsparcie modelowania rozwoju i monitorowania ryzyka związanego ze zmianą klimatu i jej konsekwencji,
 - promowanie działań informacyjnych, analitycznych i koncepcyjnych, inwestycji w środki rolnośrodowiskowe i inwestycji w adaptację środowiska mieszkaniowego,
 - budowanie i modernizowanie systemów wczesnego ostrzegania i powiadamiania, zwiększanie skuteczności zarządzania kryzysowego poprzez wzmacnianie zdolności interwencyjnych służb ratunkowych,

- promowanie środków niezbędnych do terminowej i skutecznej interwencji, w zależności od rodzaju zdarzeń nadzwyczajnych.
- **Priorytety finansowania obszaru: „Wsparcie zrównoważonej gospodarki wodnej”**
 - dobudowanie publicznych kanalizacji i oczyszczalni ścieków,
 - zapewnienie warunków w obszarze zaopatrzenia mieszkańców w bezpieczną wodę pitną,
 - monitorowanie i ocena wód,
 - zapewnienie spójności cieków wodnych oraz promowanie działań informacyjnych i koncepcyjnych,
 - wspieranie opracowywania analiz ekonomicznych, społecznych i demograficznych zainteresowanych gospodarstw domowych oraz niezależne oceny różnych alternatyw zapewnienia wody i kanalizacji dla określonych terenów.
- **Priorytety finansowania obszaru: „Wsparcie przejścia na gospodarkę o obiegu zamkniętym”**
 - inwestycje mające na celu poprawę gospodarki odpadami,
 - inwestycje w procesy przemysłowe,
 - inwestycje w sieci firm i tworzenie lokalnych i regionalnych połączeń systemów produkcji i konsumpcji, dematerializację usług z wykorzystaniem technologii informatycznych,
 - wprowadzenie nowoczesnych technologii, które przyczyniają się do budowy gospodarki o obiegu zamkniętym, z naciskiem na jak najlepsze wykorzystanie dostępnej krajowej bazy surowcowej,
 - promowanie nowoczesnego i ekologicznego gospodarowania odpadami komunalnymi jako substytutu obecnego systemu unieszkodliwiania odpadu komunalnego poprzez składowanie,
 - inwestycje mające na celu zwiększenie sortowania odpadów,
 - inwestycje w odzysk odpadów z naciskiem na recykling i zapobieganie powstawania biodegradowalnych odpadów komunalnych,
 - zwiększenie efektywności gospodarki odpadami poprzez promowanie nowoczesnych technologii,
 - promowanie świadomości i działań koncepcyjnych oraz strategii lokalnych i regionalnych podejść.
- **Priorytety finansowania obszaru: „Zwiększenie różnorodności biologicznej, zielonej infrastruktury w środowisku miejskim i zmniejszenie zanieczyszczenia”**
 - wsparcie zmniejszenia zanieczyszczenia powietrza związanego z emisjami pochodzącymi z ogrzewania gospodarstw domowych,
 - środki techniczne i technologiczne mające na celu zmniejszenie emisji ze źródeł zanieczyszczenia powietrza,
 - wspieranie wdrażania środków mających na celu poprawę jakości powietrza w miastach, w szczególności w związku z organizacją transportu (np. wprowadzenie stref niskoemisyjnych itp.),
 - usuwanie starych obciążeń środowiskowych, w tym ich badanie i monitorowanie,
 - usuwanie przypadkowych osuwisk i deformacji zboczy,
 - wspieranie opracowywania dokumentów zarządzania obszarami chronionymi, w szczególności na obszarach Natura 2000 i dokumentów zarządzania gatunkami chronionymi.
- **Priorytety finansowania obszaru: „Wsparcie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej”**
 - wspieranie interwencji w obszarze terminali przesiadkowych i parkingów na dużych obszarach mieszkalnych (szczególnie w regionie bratysławskim i koszyckim),
 - modernizacja i budowa linii tramwajowych i trolejbusowych,
 - odnowienie miejskich pojazdów transportu kolejowego i modernizacja bazy technicznej dla pojazdów transportu kolejowego w mieście.

Skomunikowana Europa dzięki wzmocnieniu mobilności i regionalnej komunikacji IKT

- **Priorytety finansowania obszaru: „Rozwój zrównoważonej, inteligentnej, bezpiecznej i intermodalnej sieci TEN-T odpornej na zmiany klimatu”**
 - priorytetowa budowa nowych odcinków dróg ekspresowych, w szczególności brakujących odcinków na autostradach D1 i D3,
 - uzupełnienie brakujących odcinków R2 i R4, uzupełnienie odcinków R3 i R6 do 2030 r.,
 - modernizacja korytarza kolejowego nr V na trasie Żylna – Koszyce i korytarza nr VI na trasie Żylna – granica państwa RS/RC,
 - zwiększenie interoperacyjności głównych linii dla ruchu międzynarodowego poprzez wprowadzenie systemu zabezpieczającego i kontroli linii ETCS oraz GSM-R (ERTMS);
 - zapewnienie odnowienia mobilnej floty pojazdów zapewniających kolejowy transport pasażerski,
 - poprawa żeglowności drogi wodnej Dunaju,
 - modernizacja i rozwój infrastruktury portów publicznych wchodzących w skład sieci bazowej TEN-T,
 - budowa dróg klasy I i modernizacja dróg I klasy (zwłaszcza odcinków, mostów, skrzyżowań),
 - w uzasadnionych przypadkach przeprowadzenie elektryfikacji linii kolejowych,
 - modernizacja linii kolejowych (poza TEN-T),
 - budowa terminali intermodalnych,
 - budowa inteligentnych systemów transportu w celu opanowania rosnącego natężenia ruchu i wzrostu liczby wypadków na istniejącej infrastrukturze drogowej.

- **Priorytety finansowania obszaru: „Wsparcie łączności cyfrowej”**
 - budowanie połączenia o minimalnej prędkości 100 Mbit/s, którą można zwiększyć do 1 Gbit/s,
 - budowanie zasięgu 5G na głównych trasach drogowych i kolejowych,
 - dobudowa wysokiej jakości lokalnego połączenia bezprzewodowego.

Europa o silniejszym wymiarze społecznym dzięki realizacji Europejskiego Filaru Praw Socjalnych

- **Priorytety finansowania obszaru: „Zwiększenie wydajności rynków pracy i dostępu do wysokiej jakości zatrudnienia poprzez rozwój społecznych innowacji i infrastruktury”**
 - wsparcie dla młodych, nieaktywnych i nisko wykwalifikowanych osób, które będą korzystać ze zindywidualizowanych form wsparcia, w tym doradztwa, coachingu i mentoringu,
 - wspieranie pracodawców w tworzeniu elastycznych możliwości zatrudnienia, a także zapewnianie usług opiekuńczych dla dzieci i pozostających na utrzymaniu członków rodziny,
 - wsparcie w celu poprawy zdolności adaptacyjnych pracowników, aby pomóc pracownikom w ich przejściu na lepsze zatrudnienie,
 - wsparcie rynku pracy dla osób, które straciły pracę z powodu automatyzacji, w tym dla określonych grup społeczno-demograficznych, w szczególności osób szukających pracy znajdujących się w niekorzystnej sytuacji,
 - wsparcie dla podmiotów ekonomii społecznej i zindywidualizowanych usług (doradztwo społeczne, równowaga kompetencji, tworzenie profili),
 - wsparcie ukierunkowanych programów kształcenia i przygotowania zawodowego odzwierciedlających potrzeby regionalnego rynku pracy.

- **Priorytety finansowania obszaru: „Poprawa dostępu do wysokiej jakości usług w zakresie edukacji i edukacji integracyjnej, przygotowania zawodowego i ustawicznego kształcenia poprzez rozwój infrastruktury”**
 - zapewnienie wystarczającej liczby miejsc i infrastruktury przedszkoli,
 - zwiększenie liczby miejsc i infrastruktury szkół podstawowych i ich wyposażenia,
 - wspieranie programów mających na celu tworzenie/budowanie kapitału ludzkiego, w szczególności poprzez ustawiczne kształcenie,
 - promowanie wyższego kształcenia zawodowego i przygotowania,
 - wsparcie równego dostępu, w szczególności dla grup w niekorzystnej sytuacji, do wysokiej jakości edukacji integracyjnej i przygotowania zawodowego,
 - wspieranie budowy i rozwoju infrastruktury mającej na celu poprawę przygotowania zawodowego i kształcenia ustawicznego w celu rozwoju lokalnych gospodarek,
 - wspieranie zacieśnienia współpracy między podmiotami gospodarczymi, w kontekście rewolucji przemysłowej 4.0, Europy ekologicznej i niskoemisyjnej, innowacyjnych programów edukacyjnych i wymagań w celu zwiększenia wzrostu i konkurencyjności MŚP.

- **Priorytety finansowania obszaru: „Poprawa dostępu do wysokiej jakości usług w zakresie edukacji i edukacji integracyjnej, przygotowania zawodowego i ustawicznego kształcenia poprzez rozwój infrastruktury”**
 - wsparcie środków na integrację społeczno-ekonomiczną zmarginalizowanych społeczności romskich poprzez terenową pracę społeczną, komunalną pracę społeczną, mediację zdrowotną, a także pomoc w rozliczaniu gruntów,
 - promowanie eliminacji ryzyka ubóstwa i wykluczenia społecznego,
 - zapewnienie równych szans, ze szczególnym uwzględnieniem osób niepełnosprawnych, osób starszych i społeczności wykluczonych społecznie,
 - wsparcie rodzin z dziećmi poprzez bezpośrednie transfery finansowe w systemie państwowego wsparcia społecznego przez pojedyncze i powtarzające się państwowe świadczenia socjalne,
 - promowanie inwestycji w rozwój usług socjalnych i deinstytucjonalizację usług socjalnych oraz opieki zastępczej.

- **Priorytety finansowania obszaru: „Zapewnienie równego dostępu do opieki zdrowotnej, w tym podstawowej opieki zdrowotnej poprzez rozwój infrastruktury”**
 - wsparcie leczenia zorientowanego na proces,
 - wsparcie digitalizacji, automatyzacji rutynowych procesów,
 - o promowanie nowych podejść i trendów w leczeniu pacjentów, w tym wprowadzanie znanych już innowacyjnych technologii oraz integracja podejścia zdrowotnego i społecznego do leczenia pacjentów,
 - wspieranie inwestycji w przeprofilowywanie możliwości i budowy zintegrowanego systemu opieki,
 - wspieranie wdrażania nowych modeli edukacji pracowników opieki zdrowotnej bezpośrednio w szpitalnych ośrodkach edukacyjnych,
 - zapewnienie opieki zdrowotnej w regionach poprzez zatrudnienie młodych ludzi w ramach programu rezydenckiego.

Europa bliżej obywateli dzięki wsparciu zrównoważonego i zintegrowanego rozwoju obszarów miejskich, wiejskich i obrzeży oraz inicjatyw miejskich

- **Priorytety finansowania obszaru: „Promowanie zintegrowanego rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, dziedzictwa kulturowego i bezpieczeństwa na obszarach miejskich”**
 - wspieranie budowy ścieżek rowerowych,
 - wsparcie dla sieci wodno-kanalizacyjnych,
 - usuwanie starych obciążeń środowiskowych,
 - Rozbudowa gospodarki odpadami,
 - wsparcie na rzecz zwiększenia udziału odzysku odpadów komunalnych,
 - wsparcie dla segregacji i wtórnego przetwarzania odpadów,
 - wsparcie marketingu dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego regionu,
 - wsparcie potencjału ponownego wykorzystywania ubogich terenów i terenów przemysłowych w obszarach zamieszkałych miast, które mogą funkcjonować jako rezerwa terytorialna po usunięciu obciążeń,
 - promowanie inwestycji w kapitał ludzki, mieszkania czynszowe i środki na rynku pracy.

- **Priorytety finansowania obszaru: „Promowanie zintegrowanego lokalnego rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, dziedzictwa kulturowego i bezpieczeństwa, w tym obszarów wiejskich i na obrzeżach, również z pomocą rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność”**
 - wsparcie odnowy i zachowania ważnych elementów dziedzictwa kulturowego,
 - wsparcie rozwoju kultury regionalnej i jej zaangażowania w szerszych ramach gospodarczych,
 - wsparcie w zakresie opieki i wzajemnych powiązań państwowych i pozapaństwowych usług opiekuńczych,
 - wsparcie ekonomii społecznej i zatrudnienia,
 - promowanie przedsiębiorczości w obszarze społecznym,
 - wsparcie dla świadczenia usług społecznych i usług dla osób niepełnosprawnych i dla osób starszych,
 - wsparcie miejsc pracy w podmiotach innowacji społecznej, strukturach wsparcia MŚP i centrach coworkingowych,
 - wsparcie tworzenia miejsc pracy w alternatywnych formach przedsiębiorczości (rolnictwo, rzemiosło, firma rodzinna) szczególnie dla osób znajdujących się w niekorzystnej sytuacji,
 - wsparcie integracji zmarginalizowanych grup ludności,
 - wsparcie zintegrowanych planów dla bardzo słabo rozwiniętych społeczności,
 - wsparcie tworzenia programów zatrudnienia dla społeczności zmarginalizowanych i osób długotrwale bezrobotnych,
 - promowanie edukacji i tworzenie regionalnych i lokalnych partnerstw w celu współpracy z MRC,
 - wsparcie dla tworzenia planów rozwoju miejsc i infrastruktury usług socjalnych oraz promocji mieszkań czynszowych.

10.3.7. Potencjał finansowy zdefiniowanych filarów/priorytetów/rozwiązań Planu działania w okresie programowania 2021-2027

Potencjał finansowania określonych filarów/priorytetów/środków Planu działania w okresie programowania 2021-2027

Filar	Priorytet	Środek	Obszar priorytetowy na okres programowania 2021-2027
Mobilność i skomunikowanie regionu	Rozwój zrównoważonych i alternatywnych form mobilności transportu statycznego	Rozwój publicznego transportu osobowego, transportu statycznego oraz zintegrowanych form transportu	Europa bliżej obywateli dzięki wsparciu zrównoważonego i zintegrowanego rozwoju obszarów miejskich, wiejskich i obrzeży oraz inicjatyw miejskich
		Rozwój transportu pieszego, rowerowego oraz alternatywnych form mobilności	Europa bliżej obywateli dzięki wsparciu zrównoważonego i zintegrowanego rozwoju obszarów miejskich, wiejskich i obrzeży oraz inicjatyw miejskich
		Rozwój transportu wykorzystującego paliwa alternatywne	Bardziej ekologiczna, niskoemisyjna Europa dzięki promowaniu czystej i uczciwej transformacji energetycznej, zielonych i niebieskich inwestycji, gospodarki o obiegu zamkniętym, dostosowania do zmian klimatu oraz zapobiegania ryzyku i zarządzania ryzykiem
	Zwiększenie jakości lokalnej infrastruktury drogowej	Rozwój i naprawa dróg II i III kategorii w regionie	Europa bliżej obywateli dzięki wsparciu zrównoważonego i zintegrowanego rozwoju obszarów miejskich, wiejskich i obrzeży oraz inicjatyw miejskich
		Rozwój miejskiej infrastruktury drogowej oraz połączeń drogowych	Europa bliżej obywateli dzięki wsparciu zrównoważonego i zintegrowanego rozwoju obszarów miejskich, wiejskich i obrzeży oraz inicjatyw miejskich
	Zwiększenie dostępności do sieci autostrad	Rozwój dróg ekspresowych w regionie	Skomunikowana Europa dzięki wzmocnieniu mobilności i regionalnej komunikacji IKT
		Rozwój i naprawa dróg I kategorii w regionie	Skomunikowana Europa dzięki wzmocnieniu mobilności i regionalnej komunikacji IKT
	Rozwój pozostałej infrastruktury	Poprawa wykorzystania kolejowych przewozów pasażerskich i towarowych	Skomunikowana Europa dzięki wzmocnieniu mobilności i regionalnej komunikacji IKT
		Rozwój infrastruktury lotniczej	N/A
		Rozwój infrastruktury szybkiej sieci telekomunikacyjnej	Skomunikowana Europa dzięki wzmocnieniu mobilności i regionalnej komunikacji IKT
Wsparcie innowacji, badań i rozwoju	Wsparcie dla innowacji, badań naukowych oraz rozwoju z uwzględnieniem specjalizacji regionu oraz nowych sektorów gospodarki	Europa bliżej obywateli dzięki wsparciu zrównoważonego i zintegrowanego rozwoju obszarów miejskich, wiejskich i obrzeży oraz inicjatyw miejskich Inteligentniejsza Europa dzięki forsowaniu innowacyjnej i inteligentnej transformacji gospodarki	
	Wsparcie dla innowacji, badań naukowych oraz rozwoju w zakresie zrównoważonej energetyki	Bardziej ekologiczna, niskoemisyjna Europa dzięki forsowaniu czystej i sprawiedliwej transformacji energetycznej, zielonych i niebieskich inwestycji, gospodarki o obiegu zamkniętym	

Gospodarka, przedsiębiorczość i innowacje			adaptacje do zmiany klimatu i prewencja oraz zarządzania ryzykiem
	Wsparcie tworzenia nowych trwałych miejsc pracy	Rozwój bezpośrednich inwestycji w tworzenie nowych, zróżnicowanych i zrównoważonych miejsc pracy	Europa o silniejszym wymiarze społecznym dzięki realizacji Europejskiego Filaru Praw Socjalnych
		Rozwój inwestycji w tworzenie miejsc pracy na obszarach brownfield	Europa o silniejszym wymiarze społecznym dzięki realizacji Europejskiego Filaru Praw Socjalnych Europa bliżej obywateli dzięki wsparciu zrównoważonego i zintegrowanego rozwoju obszarów miejskich, wiejskich i obrzeży oraz inicjatyw miejskich
	Wsparcie rozwoju małej i średniej przedsiębiorczości	Wsparcie tworzenia oraz wsparcie techniczne dla małych i średnich przedsiębiorstw	Inteligentniejsza Europa dzięki forsowaniu innowacyjnej i inteligentnej transformacji gospodarki
		Wsparcie dla rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw	Inteligentniejsza Europa dzięki forsowaniu innowacyjnej i inteligentnej transformacji gospodarki
	Wsparcie rozwoju zrównoważonego rolnictwa i gospodarki o obiegu zamkn.	Rozwój biznesu w rolnictwie oraz wsparcie dla rolnictwa organicznego i rolnictwa o obiegu zamkniętym	Bardziej ekologiczna, niskoemisyjna Europa dzięki promowaniu czystej i uczciwej transformacji energetycznej, zielonych i niebieskich inwestycji, gospodarki o obiegu zamkniętym, dostosowania do zmian klimatu oraz zapobiegania ryzyku i zarządzania ryzykiem Europa bliżej obywateli dzięki wsparciu zrównoważonego i zintegrowanego rozwoju obszarów miejskich, wiejskich i obrzeży oraz inicjatyw miejskich
		Rozwój pozostałych sektorów gospodarki o obiegu zamkniętym	Bardziej ekologiczna, niskoemisyjna Europa dzięki promowaniu czystej i uczciwej transformacji energetycznej, zielonych i niebieskich inwestycji, gospodarki o obiegu zamkniętym, dostosowania do zmian klimatu oraz zapobiegania ryzyku i zarządzania ryzykiem
	Wsparcie rozwoju ruchu turystycznego	Rozwój turystyki z uwzględnieniem tradycji regionu	Europa bliżej obywateli dzięki wsparciu zrównoważonego i zintegrowanego rozwoju obszarów miejskich, wiejskich i obrzeży oraz inicjatyw miejskich
		Rozwój infrastruktury turystycznej w regionie	Europa bliżej obywateli dzięki wsparciu zrównoważonego i zintegrowanego rozwoju obszarów miejskich, wiejskich i obrzeży oraz inicjatyw miejskich
	Likwidacja wpływów środowiskowych	Usuwanie negatywnych skutków działalności górniczej na środowisko oraz wygaszanie działalności górniczej	Bardziej ekologiczna, niskoemisyjna Europa dzięki promowaniu czystej i uczciwej transformacji energetycznej, zielonych i niebieskich inwestycji, gospodarki o obiegu zamkniętym, dostosowania do zmian klimatu oraz zapobiegania ryzyku i zarządzania ryzykiem
Rozstrzygnięcie szkód wyrządzonych środowisku naturalnemu oraz zmniejszanie wpływu na środowisko		Bardziej ekologiczna, niskoemisyjna Europa dzięki forsowaniu czystej i sprawiedliwej transformacji energetycznej, zielonych i	

Zrównoważone środowisko		spowodowanych inną działalnością	niebieskich inwestycji, gospodarki o obiegu zamkniętym, adaptacje do zmiany klimatu i prewencja oraz zarządzanie ryzykiem
	Rozwój zrównoważonej energii	Rozwój zrównoważonego ciepłownictwa w regionie	Bardziej ekologiczna, niskoemisyjna Europa dzięki promowaniu czystej i uczciwej transformacji energetycznej, zielonych i niebieskich inwestycji, gospodarki o obiegu zamkniętym, dostosowania do zmian klimatu oraz zapobiegania ryzyku i zarządzania ryzykiem
		Rozwój energetyki niskoemisyjnej w regionie	Bardziej ekologiczna, niskoemisyjna Europa dzięki promowaniu czystej i uczciwej transformacji energetycznej, zielonych i niebieskich inwestycji, gospodarki o obiegu zamkniętym, dostosowania do zmian klimatu oraz zapobiegania ryzyku i zarządzania ryzykiem
		Wsparcie efektywności energetycznej w regionie	Bardziej ekologiczna, niskoemisyjna Europa dzięki promowaniu czystej i uczciwej transformacji energetycznej, zielonych i niebieskich inwestycji, gospodarki o obiegu zamkniętym, dostosowania do zmian klimatu oraz zapobiegania ryzyku i zarządzania ryzykiem
		Wsparcie inteligentnych rozwiązań w energetyce w regionie	Bardziej ekologiczna, niskoemisyjna Europa dzięki promowaniu czystej i uczciwej transformacji energetycznej, zielonych i niebieskich inwestycji, gospodarki o obiegu zamkniętym, dostosowania do zmian klimatu oraz zapobiegania ryzyku i zarządzania ryzykiem
	Poprawa środowiska	Wsparcie inwestycji w zakresie zrównoważonego gospodarowania zasobami wodnymi i odpadami	Bardziej ekologiczna, niskoemisyjna Europa dzięki promowaniu czystej i uczciwej transformacji energetycznej, zielonych i niebieskich inwestycji, gospodarki o obiegu zamkniętym, dostosowania do zmian klimatu oraz zapobiegania ryzyku i zarządzania ryzykiem Europa bliżej obywateli dzięki wsparciu zrównoważonego i zintegrowanego rozwoju obszarów miejskich, wiejskich i obrzeży oraz inicjatyw miejskich
		Wsparcie przemiany obszarów i terenów zanieczyszczonych	Bardziej ekologiczna, niskoemisyjna Europa dzięki promowaniu czystej i uczciwej transformacji energetycznej, zielonych i niebieskich inwestycji, gospodarki o obiegu zamkniętym, dostosowania do zmian klimatu oraz zapobiegania ryzyku i zarządzania ryzykiem Europa bliżej obywateli dzięki wsparciu zrównoważonego i zintegrowanego rozwoju obszarów miejskich, wiejskich i obrzeży oraz inicjatyw miejskich
	Poprawa jakości usług medycznych, sanatoryjno-leczniczych oraz	Rozwój medycznych i sanatoryjno-leczniczych usług z uwzględnieniem negatywnych skutków działalności górniczej	Europa o silniejszym wymiarze społecznym dzięki realizacji Europejskiego Filaru Praw Socjalnych

Jakość życia i infrastruktura społeczna	usług socjalnych	Rozwój usług socjalnych w związku z wygaszaniem działalności górniczej	Europa o silniejszym wymiarze społecznym dzięki realizacji Europejskiego Filaru Praw Socjalnych
	Poprawa jakości życia mieszkańców i rewitalizacja społeczna	Rozwój kultury w regionie	Europa bliżej obywateli dzięki wsparciu zrównoważonego i zintegrowanego rozwoju obszarów miejskich, wiejskich i obrzeży oraz inicjatyw miejskich
		Rozwój aktywności sportowych, rekreacyjnych oraz innych możliwości spędzania wolnego czasu w regionie	Europa bliżej obywateli dzięki wsparciu zrównoważonego i zintegrowanego rozwoju obszarów miejskich, wiejskich i obrzeży oraz inicjatyw miejskich
		Rozwój jakości usług publicznych dla mieszkańców	Europa bliżej obywateli dzięki wsparciu zrównoważonego i zintegrowanego rozwoju obszarów miejskich, wiejskich i obrzeży oraz inicjatyw miejskich
		Rozwój wsparcia w zakresie mieszkalnictwa w regionie	Europa bliżej obywateli dzięki wsparciu zrównoważonego i zintegrowanego rozwoju obszarów miejskich, wiejskich i obrzeży oraz inicjatyw miejskich
	Udoskonalenie edukacji i kwalifikacji siły roboczej	Wsparcie edukacji na poziomie szkoły średniej oraz edukacji dualnej w regionie	Europa o silniejszym wymiarze społecznym dzięki realizacji Europejskiego Filaru Praw Socjalnych
		Wsparcie edukacji na poziomie wyższym w regionie	Europa o silniejszym wymiarze społecznym dzięki realizacji Europejskiego Filaru Praw Socjalnych
		Wsparcie dla edukacji pozaszkolnej, przekwalifikowania oraz rozwoju talentów	Europa o silniejszym wymiarze społecznym dzięki realizacji Europejskiego Filaru Praw Socjalnych
	Zwiększenie opieki społecznej zagrożonych grup obywateli	Wsparcie opieki społecznej oraz prawnej skierowanej do grup zagrożonych wygaszaniem działalności górniczej	Europa o silniejszym wymiarze społecznym dzięki realizacji Europejskiego Filaru Praw Socjalnych
		Wsparcie na rynku pracy dla grup zagrożonych wygaszaniem działalności górniczej	Europa o silniejszym wymiarze społecznym dzięki realizacji Europejskiego Filaru Praw Socjalnych

10.3.8. Programy wspólnotowe UE

10.3.8.1. Program LIFE

Informacje ogólne:

Program LIFE to program wspólnotowy Komisji Europejskiej oraz państw członkowskich UE na rzecz środowiska oraz ochrony klimatu. Podstawę prawną programu w okresie od 1 stycznia 2014 r. do 31 grudnia 2020 r. stanowią:

- Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1293/2013 z dnia 11 grudnia 2013 r. w sprawie ustanowienia programu działań na rzecz środowiska i klimatu (LIFE) oraz uchylające rozporządzenie (WE) nr 614/2007;
- Rozporządzenie delegowane Komisji (UE) 2018/93 z dnia 16 listopada 2017 r. w sprawie zwiększenia wartości procentowej środków z budżetu przydzielonych na projekty wspierane poprzez dotacje na działania w ramach podprogramu działań na rzecz środowiska przeznaczonych na projekty wspierające ochronę przyrody i różnorodność biologiczną zgodnie z art. 9 ust. 4 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1293/2013 w sprawie ustanowienia programu działań na rzecz środowiska i klimatu (LIFE) i uchylającego rozporządzenie (WE) nr 614/2007;
- Decyzja wykonawcza Komisji (UE):
 - 2014/203/UE z dnia 19 marca 2014 r. w sprawie przyjęcia wieloletniego programu prac na lata 2014–2017 dla programu LIFE.
 - 2018/210 z dnia 12 lutego 2018 r. w sprawie przyjęcia wieloletniego programu prac na lata 2018–2020 dla programu LIFE.

Celem programu LIFE jest wsparcie transformacji w kierunku gospodarki niskoemisyjnej, ochrona i poprawa jakości środowiska naturalnego oraz odwrócenie tendencji utraty bioróżnorodności wraz ze wsparciem obszarów Natura 2000, przyspieszenie zmian w rozwoju i realizacji polityki poprzez dostarczanie i rozpowszechnianie rozwiązań oraz najlepszych praktyk prowadzących do realizacji celów w zakresie środowiska i klimatu, a także wsparcie dla innowacyjnych technologii w zakresie ochrony środowiska oraz zmian klimatu.

W oparciu o realizację tych celów program LIFE przyczynia się do zrównoważonego rozwoju oraz realizacji planów strategii Europa 2000. Program LIFE stanowi również wsparcie przy wdrażaniu 7. unijnego programu działań w zakresie środowiska naturalnego do 2020 r. pod nazwą „Dobra jakość życia z uwzględnieniem ograniczeń naszej planety”, zapewniając komplementarność z innymi programami współfinansowanymi przez UE.

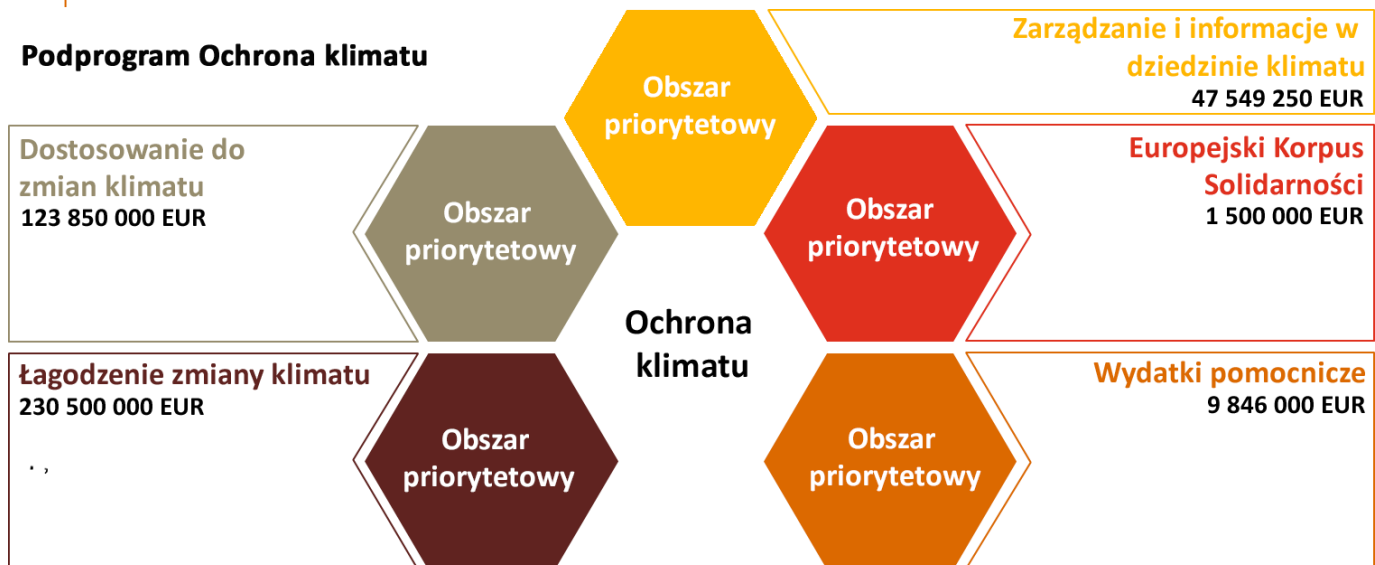
Struktura programu:

Maksymalny wkład na rzecz wieloletniego programu prac na lata 2018–2020 dla programu LIFE ustalono na poziomie 1 657 063 000 EUR. Wkład ten wykorzystany zostanie na dofinansowanie odpowiednich podprogramów oraz obszarów priorytetowych w sposób następujący:

1. Podprogram na rzecz środowiska
2. Podprogram na rzecz klimatu

Podprogram Środowisko

Mechanizm wdrożenia:

Projekty w ramach programu można zgłaszać po opublikowaniu zaproszeń do składania wniosków umieszczonych na stronie <https://ec.europa.eu/easme/en/life>, gdzie podane zostaną wszystkie ważne informacje dotyczące programu oraz istotne dla wnioskodawców szczegóły (informacje istotne dla wnioskobiorców mogą różnić się w zależności od programu oraz obszaru priorytetowego):

- Wskazówki dla wnioskodawcy
- Wytyczne dotyczące przyznawania ocen
- Wzór umowy o udzieleniu dotacji
- Załącznik dotyczący uproszczonego sprawozdania finansowego
- Kluczowe wskaźniki na poziomie projektu
- Załącznik do oświadczenia złożonego przez organ publiczny
- Załączniki finansowe
- Załączniki techniczne

Ministerstwo Środowiska Republiki Słowackiej jako Instytucja Krajowa dla programu LIFE na Słowacji udziela beneficjentom dofinansowania na projekty LIFE ze środków budżetu państwa. Procedury oraz reguły udzielania dofinansowania ze środków budżetu państwa na projekty w ramach programu LIFE oraz kompetencje poszczególnych jednostek administracyjnych Ministerstwa Środowiska Republiki Słowackiej określono w Mechanizmie wykorzystywania środków na współfinansowanie projektów LIFE z budżetu państwa w okresie programowania 2014–2020. Wszelkie ważne informacje dostępne są na stronie <http://www.minzp.sk/programy/projekty-so-zahranicnou-pomocou/life-programovom-obdobi-2014-2020/vseobecne-informacie-programe-life/>

10.3.8.2. Program Horizont 2020

Informacje ogólne:

Program „Horyzont 2020” to największy program unijny w zakresie badań naukowych i innowacji, który dysponuje prawie 80 miliardami EUR przeznaczonymi na dofinansowanie na przestrzeni 7 lat (od 2014 r. do 2020 r.). Przenosząc odkrywczycie idee z laboratoriów bezpośrednio na rynek daje nadzieję na większą liczbę odkryć i zjawisk na poziomie światowym. Horyzont 2020 to narzędzie finansowe umożliwiające realizację Unii innowacji, to główna inicjatywa strategii „Europa 2020”, której celem jest zapewnienie globalnej konkurencyjności Europy.

Program „Horyzont 2020” uważany jest za środek wykorzystywany w celu wsparcia rozwoju gospodarczego oraz tworzenia nowych miejsc pracy. Dzięki politycznemu wsparciu ze strony przywódców europejskich oraz członków Parlamentu Europejskiego, dla których badania naukowe to bez wątpienia inwestycja w naszą przyszłość, można mówić o sednie planu UE na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu oraz zatrudnieniu.

Łącząc badania naukowe i innowacje program „Horyzont 2020” daje możliwość osiągnięcia tego celu, stawia jednocześnie na naukę na najwyższym poziomie, wiodącą pozycję w przemyśle oraz rozwiązania w zakresie wyzwań społecznych. Celem jest zagwarantowanie, by Europa mogła uprawiać naukę na poziomie światowym, by zwalczyła przeszkody dla innowacji i ułatwiła podmiotom sektora publicznego oraz prywatnego współpracę przy ich wdrażaniu.

Program Horyzont 2020 skierowany jest do wszystkich, dzięki swojej prostej strukturze ogranicza biurokrację i skraca czas, by umożliwić uczestnikom skupienie się na tym, co faktycznie ma znaczenie. Takie postępowanie ma zapewnić szybszą realizację nowych projektów, co przekłada się na szybsze uzyskanie wyników. Ramowy program unijny na rzecz badań naukowych oraz innowacji uzupełniony zostanie o kolejne działania prowadzące do realizacji oraz dalszy rozwój Europejskiej Przestrzeni Badawczej. Celem tych działań będzie usunięcie przeszkód w tworzeniu prawdziwie jednolitego rynku wiedzy, badań i innowacji.

Struktura programu:

Na potrzeby Planu działań opisane zostaną obszary związane z transformacją regionu. Program „Horyzont 2020” na okres 2018 r.–2020 r. dzieli się na następujące przedmiotowe obszary.

Obszar przedmiotowy: „Rozwijanie gospodarki niskoemisyjnej, odporność na zmianę klimatu”

Wyzwanie społeczne: „Bezpieczna, czysta i efektywna energia”

Do osiągnięcia neutralności klimatycznej Europy wymagana jest dekarbonizacja systemu energetycznego oraz efektywniejsze wykorzystywanie energii, bezpieczne dostarczanie energii, przystępne ceny, jak również nieznaczny wpływ na środowisko oraz odporność na zmiany klimatu.

Zgodnie z priorytetami programu „Powiadomienie o przyspieszaniu innowacji w zakresie czystej energii” wsparcie dla badań naukowych oraz rozwoju w tej części programu prac skupia się na:

- obniżeniu kosztów oraz podniesieniu efektywności rozbudowanego portfela technologii odnawialnych (oraz ich integracji z systemem energetycznym),
- poprawie wydajności energetycznej obiektów budowlanych (dofinansowanie do budynków), dekarbonizacja budynków w UE do 2050 r.) oraz w innych obszarach (np. przemysł, produkcja, usługi itd.),
- przystępnych cenowo oraz zintegrowanych rozwiązaniach dotyczących magazynowania energii będących środkiem do podniesienia elastyczności całego systemu energetycznego UE,
- zmniejszeniu śladu węglowego miast,
- poprawie energetycznej wydajności systemu zwłaszcza w obszarze energetyki,
- zachęcaniu odbiorców energii do aktywnego włączania się do przemian w energetyce,
- wsparciu działań prowadzących do niemal zerowej emisji CO₂ przez elektrownie wykorzystujące paliwa kopalne oraz tych obszarów przemysłu, które w dużym stopniu wykorzystują CO₂,
- pogłębianiu wiedzy na tematy z dziedzin nauk społecznych i humanistycznych w zakresie przejścia na inne źródła energii.

Wyzwanie społeczne: „Inteligentny, zielony i zintegrowany transport”

Dekarbonizacja transportu wymaga nieustannego podnoszenia efektywności energetycznej, jak również poprawy mobilności osób oraz towarów z wykorzystaniem innowacyjnych technologii (dizajn i produkcja), korzystania z paliw alternatywnych, inteligentnych systemów transportowych, w tym systemów zmiany zachowań.

Badania oraz rozwój w tej części programu prac skupiają się na przyspieszeniu dekarbonizacji całego systemu transportowego za pomocą:

- zaawansowanej technologii samochodów elektrycznych oraz baterii,
- wsparcia przejścia na rozwiązania dla mobilności skupiającej się na użytkowniku oraz chroniącej środowisko;
- zintegrowanych usług wspierających postępowania wielo- oraz międzymodalne,
- cyfryzacji mającej na celu efektywniejszy (i bezpieczniejszy) transport oraz mobilność,
- rozwoju rozwiązań wolnych od zakłóceń, o niskiej emisji węgla, które umożliwią powstanie nowych modeli biznesowych i operacyjnych, zrównoważonych pod względem społecznym,
- innowacji przyjaznych norm i przepisów, zwłaszcza w obszarach miejskich.

Obszar przedmiotowy: „Połączenie korzyści ekonomicznych i ekologicznych –gospodarka o obiegu

Wyzwanie społeczne: „Działania w obszarze klimatu, środowiska, efektywnego wykorzystywania zasobów, zmiana modeli biznesowych na gospodarkę o obiegu zamkniętym oraz przejście na zrównoważone źródła lub surowce pochodzące ze źródeł wtórnych

Celem tych działań jest łatwiejsze wykorzystanie surowców wtórnych oraz obniżenie potencjału niekorzystnego wpływu na zdrowie oraz środowisko. Przedmiotem badań będą skutki przejścia na gospodarkę o obiegu zamkniętym w celu zidentyfikowania potencjalnego ryzyka, skutków ubocznych, wyzwań w dziedzinie prawa oraz polityki, które mogą efektywnie zmianę tę wspierać. Wsparcie efektywnego wykorzystywania zasobów w łańcuchach wartości surowców. Zawierać się tu będzie zrównoważone otrzymywanie surowców, zrównoważony recykling wraz z obróbką metalurgiczną oraz przetwórstwem odpadów drzewnych. Sprzyjanie efektywnym systemom, technologiom gospodarki odpadami, które w sposób efektywny wykorzystują zasoby, recykling drewna, surowców mineralnych oraz metali z produktów złożonych.

Obszar przedmiotowy: „Cyfryzacja i transformacja europejskiego przemysłu oraz usług”**Wyzwanie społeczne: „Bezpieczna, czysta i efektywna energia”**

Wspólne inicjatywy zawarte w tym obszarze stanowią łącznik między jednolitym rynkiem cyfrowym a unią energetyczną, dając wsparcie dla innowacji mających na celu wykorzystania możliwości, jakie oferują technologie cyfrowe sektorowi energetycznemu. W czasie, gdy w energetyce przeprowadzane są zasadnicze zmiany, niebagatelne znaczenie będzie mieć decentralizacja, dekarbonizacja oraz wprowadzanie nowych, inteligentnych technologii. Przyczyni się to do integracji odnawialnych źródeł energii ze zmiennych oraz rozproszonych źródeł w ramach systemów energetycznych oraz do poprawy wydajności dzięki lepszej kontroli i optymalizacji aktywów. Technologie te ponadto umożliwią wprowadzenie nowej energii w dziedzinie usług i modeli biznesowych, zapewniając konsumentom aktywne uczestnictwo w systemie energetycznym oraz na rynkach energii.

Kluczowymi zagadnieniami wspierającymi cyfryzację energetyki są:

- interoperacyjność komunikacji między sprzętami w obrębie gospodarstw domowych, dzięki której możliwe będzie korzystanie z inteligentnych usług, z możliwością połączenia z innymi usługami dla konsumentów,
- zdolność sektora energetycznego do obróbki znacznie większej ilości danych niż obecnie oraz wykorzystania tych danych do optymalizacji systemu.

W obrębie rynku, który charakteryzuje znacznie większa ilość zdalnie sterowanych danych, stabilność sieci oraz kanałów komunikacyjnych staje się z punktu widzenia bezpieczeństwa krytyczna. Żadna z wymienionych innowacji nie zostanie przeprowadzona, jeśli komunikacja nie jest bezpieczna. Bezpieczeństwo cyberprzestrzeni jest zatem warunkiem koniecznym, który należy uwzględnić już na etapie projektowania oraz testowania wyżej wymienionych elementów.

Mechanizm wdrożenia:

Projekty w ramach programu można zgłaszać po opublikowaniu zaproszeń do składania wniosków umieszczonych na stronie <https://ec.europa.eu/programmes/horizon2020/>, gdzie podane zostaną wszystkie ważne informacje dotyczące programu oraz istotne dla wnioskodawców szczegóły (informacje istotne dla wnioskobiorców mogą różnić się w zależności od obszaru priorytetowego):

10.3.8.3. Program COSME

Informacje ogólne:

Program COSME to główny filar gospodarki europejskiej, który wytwarza 85% wszystkich miejsc pracy. Celem Komisji Europejskiej jest wsparcie przedsiębiorczości oraz poprawa warunków dla małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP) tak, by mogły one w dobie zglobalizowanej gospodarki w pełni rozwinąć swój potencjał. Budżet programu COSME stanowi 2,3 miliarda EUR na lata 2014–2020.

Struktura programu:

MŚP otrzymają wsparcie w ramach programu COSME w następujących obszarach:

Obszar przedmiotowy: „Poprawa dostępu do dofinansowania”

Jednym z głównych celów programu COSME jest zapewnienie MŚP lepszego dostępu do dotacji na różnych etapach rozwoju przedsiębiorstw: przy zakładaniu, rozwijaniu lub przenoszeniu działalności. By osiągnąć ten cel UE postanowiła uruchomić kredyty oraz inwestycje kapitałowe dla MŚP w ramach instrumentów finansowych COSME.

- za pośrednictwem instrumentu gwarancji kredytowych program będzie udzielać gwarancji oraz regwarancji na rzecz instytucji finansowych (np. towarzystw poręczeń, banków, spółek leasingowych) tak, by możliwe było udzielenie większej liczby kredytów oraz leasingów,
- dzięki programowi COSME od 220 000 do 330 000 małych i średnich przedsiębiorstw otrzyma dofinansowanie w wysokości od 14 do 21 miliardów EUR,
- za pomocą instrumentu kapitałowego na rozwój program udzieli kapitału podwyższonego ryzyka funduszom kapitałowym inwestującym w MŚP, zwłaszcza na etapie rozwoju oraz wzrostu,
- dzięki programowi COSME od 360 do 560 przedsiębiorstw będzie mogło otrzymać inwestycje kapitałowe w łącznej wysokości od 2,6 do 4 miliardów EUR.

Obszar przedmiotowy: „Poprawa internacjonalizacji oraz dostępu do rynków”

Program COSME wspiera przedsiębiorstwa europejskie, by mogły czerpać korzyści z jednolitego rynku UE oraz w jak najlepszym stopniu wykorzystać możliwości, jakie dają im rynki poza UE. Z funduszy programu COSME dofinansowana jest sieć Enterprise Europe Network, którą tworzy ponad 600 filii w około 50 krajach i która pomaga MŚP w znajdowaniu partnerów handlowych i technologicznych, rozumieniu przepisów UE oraz dostępie do finansowania ze środków unijnych. Finansowane są również narzędzia internetowe przeznaczone do rozwijania przedsiębiorstw, takie jak portal Twoja Europa lub portal na rzecz internacjonalizacji MŚP. Pierwszy z nich to zbiór praktycznych informacji online dla przedsiębiorców, którzy zamierzają prowadzić działalność w innym państwie członkowskim. Drugi portal skupia się na działaniach wspierających wspólnoty planujące rozwijać swoją działalność poza granicami Europy. COSME udziela również dofinansowania na usługi doradcze dla MŚP w zakresie ochrony praw własności intelektualnej w rejonach takich jak ASEAN, Chiny oraz MERCOSUR, oferujące doradztwo oraz wsparcie dla europejskich przedsiębiorstw z sektora MŚP, stawiających czoła problemom z zakresu praw własności intelektualnej, norm lub zasad dotyczących zamówień publicznych na określonych obszarach geograficznych. Program udziela również pomocy finansowej na rzecz Centrum Współpracy Przemysłowej UE–Japonia, którego celem jest wsparcie wszelkich form współpracy przemysłowej, handlowej oraz inwestycyjnej za pośrednictwem szerzenia informacji o sposobach wejścia na rynek japoński, jak również ułatwienia wymiany doświadczeń oraz know-how między podmiotami z UE i Japonii.

Obszar przedmiotowy: „Działania na rzecz konkurencyjności”

Za pośrednictwem programu COSME wspierane są działania prowadzące do poprawy ramowych warunków funkcjonowania przedsiębiorstw, zwłaszcza tych z sektora MŚP, poprzez redukcję niepotrzebnych obciążeń administracyjnych oraz regulacyjnych. Do takich działań należy ocena oddziaływania określonego prawa unijnego na małe i średnie przedsiębiorstwa, rozwój inteligentnych oraz przyjaznych przepisów oraz rozpowszechnienie stosowania zasady „Think Small First” (najpierw myśl o małym) w tworzeniu polityki na poziomie krajowym i regionalnym. Program COSME działa na rzecz konkurencyjnych podmiotów z potencjałem rynkowym w taki sposób, by pomóc małym i średnim przedsiębiorstwom w przyjmowaniu nowych modeli i włączaniu się w nowe łańcuchy wartości. Program stanowi uzupełnienie dla działań podejmowanych przez państwa członkowskie na obszarach z wysokim potencjałem wzrostu, jakim przykładowo jest branża turystyczna. Za pośrednictwem programu COSME promowany jest rozwój klastrów światowych w UE poprzez wspieranie doskonałości i internacjonalizacji klastrów. Odbyna się to z naciskiem na współpracę międzysektorową, zwłaszcza w zakresie wsparcia dla powstających branż. Celem programu jest też przyspieszenie cyfryzacji społeczności przedsiębiorczej, rozwój umiejętności elektronicznych oraz inicjatywy e-leadership.

Obszar przedmiotowy: „Krzewienie kultury przedsiębiorczości”

Program COSME dba o realizację Planu działań na rzecz przedsiębiorczości 2020, wykorzystując szeroki wachlarz aktywności. Do aktywności tych należą: wymiana w ramach mobilności, badania naukowe, szerzenie dobrych praktyk oraz projekty pilotażowe na obszarach, takich jak edukacja przedsiębiorców, doradztwo lub rozwój wytycznych oraz usług wsparcia dla nowych i potencjalnych przedsiębiorców, wliczając w to przedsiębiorców z grupy osób młodych, kobiet oraz osób starszych. Erasmus dla młodych przedsiębiorców to program wymiany międzynarodowej, którego celem jest pomaganie nowym i przyszłym przedsiębiorcom w uzyskaniu potrzebnych do prowadzenia i rozwoju firmy umiejętności, w oparciu o współpracę z doświadczonym przedsiębiorcą w innym kraju, przez okres od jednego do sześciu miesięcy. Program ten podnosi know-how przedsiębiorców i wspiera wzajemną wymianę wiedzy i doświadczenia w skali międzynarodowej. Działania programu COSME skupiają się przede wszystkim na działalności cyfrowej, której celem jest pomaganie przedsiębiorstwom europejskim w ich przemianie cyfrowej, dającej możliwość pełnego korzystania z nieograniczonych, nowych możliwości, jakie niesie ze sobą era cyfrowa i które mają zasadnicze znaczenie dla ich konkurencyjności oraz wzrostu. Innym sektorem specyficznego wsparcia jest również branża turystyczna.

Mechanizm wdrożenia:

Projekty w ramach programu można zgłaszać po opublikowaniu zaproszeń do składania wniosków umieszczonych na stronie <https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/portal/screen/programmes/cosme>, gdzie podane zostaną wszystkie ważne informacje dotyczące programu oraz istotne dla wnioskodawców szczegóły (informacje istotne dla wnioskodawców mogą różnić się w zależności od obszaru priorytetowego):

10.3.8.4. Fundusz Globalizacyjny (EGF)

Informacje ogólne:

Europejski Fundusz Dostosowania do Globalizacji (EGF) został założony na mocy rozporządzenia (WE) nr 1927/2006 uchylonego rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1309/2013 z dnia 17 grudnia 2013. Europejski Fundusz Dostosowania do Globalizacji (EGF) to kluczowy element reakcji UE na ogromne zmiany w strukturze handlu światowego, jakie powstały w wyniku globalizacji. EGF założono, by wyrazić solidarność z pracownikami, którzy stracili pracę oraz by im pomóc poprzez dotacje na aktywne działania na rynku pracy, takie jak doradztwo personalne oraz doradztwo lub pomoc w poszukiwaniu zatrudnienia, dofinansowanie do edukacji oraz mobilności. Fundusz zaprojektowano jako środek do ujednoczenia całkowitych, długoterminowych korzyści, jakie daje otwarty rynek, z punktu widzenia wzrostu oraz zatrudnienia z krótkoterminowymi skutkami negatywnymi, które wywołać może globalizacja, zwłaszcza w zakresie zatrudnienia najbardziej narażonych oraz najmniej wykwalifikowanych pracowników.

EGF działa na zasadzie współpracy horyzontalnej. Komisja Europejska co roku przedstawia Parlamentowi Europejskiemu oraz Radzie Ministrów ilościowy i jakościowy raport o działaniach podjętych przez Fundusz w roku poprzedzającym. Raport ten dotyczy zwłaszcza wyników, jakie zostały osiągnięte za pośrednictwem EGF. Okres kwalifikowalności EGF ustalono od 1 stycznia 2014 do 31 grudnia 2020 **z możliwością wdrożenia Funduszu również w okresie 2021–2027** (projekt rozporządzenia Parlamentu Europejskiego w sprawie Europejskiego Funduszu Dostosowania do Globalizacji EGF z dnia 30 maja 2018). Komisja Europejska przedłożyła projekt reformy EGF, który zachowała jako odrębne narzędzie finansowe. Można zatem stwierdzić, że EGF dąży do inteligentnego i zrównoważonego rozwoju wzrostu gospodarczego, który sprzyja włączeniu społecznemu, oraz że wspiera zrównoważone zatrudnienie w Unii tak, by jak największa liczba beneficjentów aktywnie włączonych w te działania znalazła w przeciągu 6 miesięcy możliwie jak najszybciej zatrudnienie.

Struktura programu:

Ze środków Europejskiego Funduszu Dostosowywania do Globalizacji sfinansowane zostaną działania mające na celu:

Mechanizm wdrożenia EGF obowiązujący do końca 2020 roku.

Państwo członkowskie powinno złożyć wniosek Komisji w terminie 12 tygodni od daty spełnienia następujących wymogów (podano wyłącznie kryteria odnoszące się do transformacji regionu)

- przynajmniej 500 pracowników, którzy zostali zwolnieni, lub osób prowadzących działalność na własny rachunek, które zakończyły działalność w przeciągu czteromiesięcznego okresu referencyjnego w jednym zakładzie pracy, w jednym państwie członkowskim, wliczając w to pracowników, którzy zostali zwolnieni przez jego dostawców lub producentów będących dalszym ogniwem dostaw, oraz osoby prowadzące działalność na własny rachunek u jego dostawców lub producentów będących dalszym ogniwem dostaw, które swoją działalność zakończyły,
- przynajmniej 500 pracowników, którzy zostali zwolnieni, lub osób prowadzących działalność na własny rachunek, które działalność tę zakończyły w przeciągu dziewięciomiesięcznego okresu referencyjnego, zwłaszcza w MŚP, z sektora gospodarki ujętego jako sektor według klasyfikacji NACE rev. 2 (np. górnictwo i wydobywanie), znajdujących się w jednym regionie lub dwóch sąsiadujących ze sobą regionach na poziomie NUTS 2, lub w więcej niż dwóch sąsiadujących ze sobą regionach, zaliczanych do regionów na poziomie NUTS 2, pod warunkiem, że w obu regionach łączna liczba poszkodowanych pracowników lub osób prowadzących działalność przekracza liczbę 500.

W terminie do 12 tygodni od złożenia pełnego wniosku, na podstawie informacji udzielonych przez państwo członkowskie, Komisja oceni, czy w przypadku danego wniosku spełnione zostały warunki udzielenia dofinansowania.

10.3.8.5. Fundusze ETS

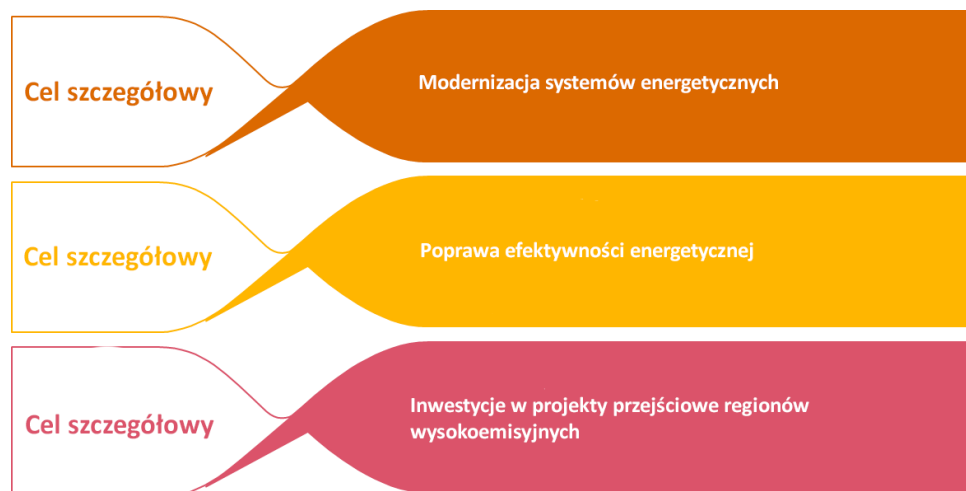
Informacje ogólne:

Przychody z europejskiego systemu handlu emisjami (ETS) to jedno z nowych narzędzi zasilających budżet UE po 2020 r. Tworzyć będą 20% środków własnych UE i wraz z podatkiem od tworzyw sztucznych oraz podatkiem dochodowym od osób prawnych będą stanowić 12% budżetu UE. Ponieważ istnieje możliwość przesunięcia do budżetu unijnego środków z budżetów krajowych przeznaczonych na działania na rzecz klimatu, konieczne jest, by fundusze wciąż stanowiły wsparcie dla działań na rzecz klimatu. Dotyczy to również wykorzystywania przychodów z ETS na dofinansowanie dwóch innych funduszy – Funduszu Innowacyjnego oraz Funduszu Modernizacyjnego. Podstawą są tu środki finansowe, które stanowią 2% całkowitych unijnych uprawnień do emisji. Do korzystania z zasobów finansowych uprawnione są państwa członkowskie o PKB na mieszkańca poniżej 60% średniej UE według cen rynkowych w 2013 r. Państwa te mogą korzystać ze środków finansowych przeznaczonych na modernizację, do 2030 r. przewidziano dla nich odstępstwo od reguły stosowania pełnego systemu sprzedaży na aukcji do produkcji energii elektrycznej z możliwością wykorzystania systemu handlu uprawnieniami do emisji. Funkcja struktury zarządzania powinna odpowiadać celowi zagwarantowania odpowiedniego wykorzystania funduszy. Struktura zarządzania powinna składać się z rady inwestycyjnej oraz komitetu zarządzającego i powinna w sposób odpowiedni uwzględnić wiedzę specjalistyczną Europejskiego Banku Inwestycyjnego w procesie podejmowania decyzji. Państwa członkowskie powinny opracować inwestycje realizowane ze środków funduszu, dzięki czemu można będzie zapewnić odpowiednią realizację potrzeb inwestycyjnych w państwach członkowskich o niskich przychodach oraz udzielić wsparcia finansowego ze środków Funduszu Modernizacyjnego oraz Funduszu Innowacyjnego w różnych formach. Mechanizm wdrożenia obecnie nie jest dostępny, sprecyzowany zostanie dopiero po 2020 r.

10.3.8.6. Fundusz Modernizacyjny

Informacje ogólne:

Fundusz Modernizacyjny to nowy fundusz, który założono w celu wsparcia inwestycji opracowanych przez państwa członkowskie będące beneficjentami wraz z finansowaniem małych projektów inwestycyjnych, modernizacji systemów energetycznych oraz poprawy efektywności energetycznej. Za Fundusz Modernizacyjny odpowiada państwo członkowskie będące beneficjentem. Europejski Bank Inwestycyjny (EBI) pełnić będzie ważną rolę – zadba o to, by przydziały uprawnień sprzedawano na aukcjach, będzie odpowiadać za zarządzanie przychodami oraz udostępniać wstępne informacje dotyczące konkursu. W celu wykorzystania Funduszu Modernizacyjnego na dofinansowanie inwestycji, państwo członkowskie zobowiązane jest do zaproponowania inwestycji dla EBI oraz „Komitetu Inwestycyjnego”. W skład Komitetu wchodzi 15 członków: dziesięć państw członkowskich będących beneficjentami, Komisja Europejska, EBI oraz trzej przedstawiciele pozostałych państw członkowskich. Zasady zarządzania Funduszem Modernizacyjnym powinny stanowić spójne, kompleksowe i przejrzyste ramy zapewniające możliwie jak najbardziej sprawną realizację z uwzględnieniem konieczności łatwego dostępu.

Struktura programu:

Ze środków Funduszu Modernizacyjnego ETS dofinansowane będą działania mające na celu:

Obszar przedmiotowy: „Modernizacja systemów energetycznych”

Modernizacja systemów energetycznych oraz przejście na nowoczesne systemy energetyczne mogą prowadzić do zmniejszenia w Europie emisji gazów cieplarnianych o 60% do roku 2050 oraz ograniczenia zużycia energii pierwotnej o 50%. Energia w miastach, które stanowią 70% światowego zużycia energii oraz 40-50% światowej emisji gazów cieplarnianych, oznacza uwolnienie potencjału efektywności energetycznej oraz energii odnawialnej. Pokazuje to, w jaki sposób władze miast i państw mogą rozwijać efektywne energetycznie, antyklimateczne i przystępne cenowo systemy energetyczne jako jedno z najbardziej efektywnych i wydajnych rozwiązań mających na celu zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych oraz popytu na energię pierwotną i wspierających utrzymanie globalnego ocieplenia na poziomie 2 stopni Celsjusza. Dzięki oszczędnościom pochodzącym z inwestycji w infrastrukturę służącą do produkcji energii elektrycznej oraz moc obciążenia szczytowego, wydatkom na paliwa kopalne, dochodom podatkowym oraz zatrudnieniu, systemy energetyczne mogą też przyczynić się do przejścia na gospodarkę ekologiczną. Systemy energetyczne – odprowadzające parę oraz gorącą lub zimną wodę, wykorzystywane są w różnych miastach na całym świecie ze względu na ich większą efektywność energetyczną, która może wyraźnie przyczynić się do zmniejszenia emisji gazów cieplarnianych z procesów chłodzenia oraz ogrzewania. Może to prowadzić do poprawy jakości powietrza, a w miejscach, gdzie wykorzystywane są odnawialne źródła energii, możliwe będzie ograniczenie uzależnienia od paliw kopalnianych oraz importu energii.

Obszar przedmiotowy: „Poprawa efektywności energetyczne”

W celu zmniejszenia emisji gazów cieplarnianych wynikającej z pracy zakładów oraz użytkowania produktów, należy zadbać o poprawę efektywności energetycznej, której głównym celem będzie wsparcie odpowiedzialnego wykorzystywania energii elektrycznej. Zużycie energii to jeden z głównych powodów emisji gazów cieplarnianych prowadzących do globalnego ocieplenia. W świecie, który zmaga się z rosnącą liczbą mieszkańców, poprawa efektywności energetycznej stanowi jeden ze skutecznych sposobów ograniczenia wzrostu zużycia energii przy jednoczesnym utrzymaniu rozwoju społecznego i gospodarczego. Z punktu widzenia wszystkich emisji największymi ich producentami są przemysły: naftowy, węglowy i gazowy. Stanowią one 1/3 wszystkich emisji dwutlenku węgla na świecie. Z tego 85% spowodowanych jest końcowym wykorzystaniem produktów takich jak paliwa. Oprócz utrzymania globalnego ocieplenia na poziomie poniżej 2°C, które jest kluczowe, efektywność energetyczna przyczynia się do ogólnej poprawy efektywności operacyjnej. Ponadto celem jest ciągła poprawa efektywności energetycznej produktów oraz usług.

Obszar przedmiotowy: „Inwestycje na realizację projektów dotyczących przemiany regionów wytwarzających duże ilości emisji”

Inwestycje, które wspierają utrzymanie globalnego ocieplenia na poziomie poniżej 2°C, mają na celu zmniejszenie ilości gazów cieplarnianych w najbliższych dekadach. Do tego konieczne jest, by poszczególne gospodarki obniżały ilość tych emisji i jednocześnie wdrażały nowe technologie. Optymistyczny scenariusz przewiduje stopniową transformację w kierunku gospodarki niskoemisyjnej z kosztami stopniowymi. Zgodnie ze scenariuszem pesymistycznym transformacja w kierunku gospodarki niskoemisyjnej nastąpi późno i gwałtownie. Uświadomienie sobie tego, jak ważna jest kontrola emisji, mogłoby prowadzić do gwałtownego spadku ilościowych ograniczeń

Transformacja regionu węglowego Górna Nitra – Plan działania
korzystania ze źródeł energii o wysokim poziomie emisji

węgla. Koszty transformacji będą odpowiednio wyższe, a taki pesymistyczny scenariusz mógłby mieć wpływ na ryzyko systemowe. Przejście z paliw kopalnianych na alternatywne źródła energii to najważniejsze zagadnienie mające na celu ograniczenie emisji. W krótkiej perspektywie pomocne mogłyby się okazać wspólne starania badawcze podejmowane przez specjalistów z dziedziny energetyki oraz inwestycje na realizację projektów dotyczących transformacji w kierunku nowych technologii.

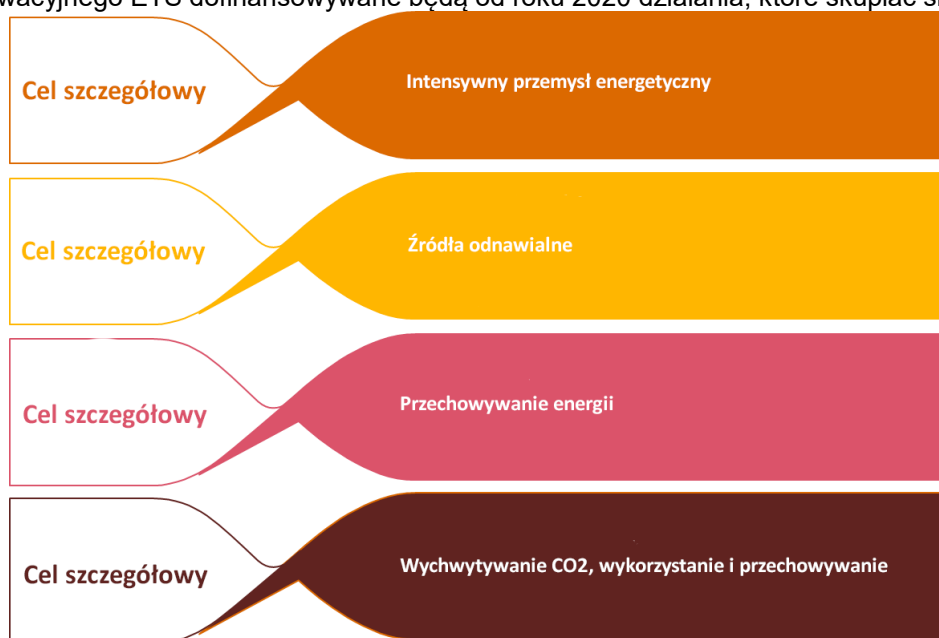
10.3.8.7. Fundusz Innowacyjny

Informacje ogólne:

Fundusz Innowacyjny przeznaczony jest na wsparcie innowacji technologii i procesów niskoemisyjnych. Wszystkie państwa członkowskie będą mogły złożyć wniosek o dofinansowanie. Pierwsze zaproszenia do składania wniosków o udzielenie dofinansowania z Funduszu Innowacyjnego pojawią się w 2020 r. Fundusz ten do 2030 r. zostanie zasilony kwotą około 10 miliardów EUR przeznaczonych na zapobieganie emisjom oraz poprawę konkurencyjności. Środki z Funduszu Innowacyjnego pokryją do 60% kosztów wybranych projektów, z czego nawet 40% nie musi wiązać się z poświadczonym ograniczeniem emisji gazów cieplarnianych pod warunkiem, że osiągnięte zostaną ustalone cele pośrednie. Na żaden projekt nie można przeznaczyć kwoty większej niż 15% dostępnych środków Funduszu Innowacyjnego. Pomimo iż o działaniu Funduszu Innowacyjnego wiadomo niewiele, można powiedzieć, że fundusz ten będzie się opierał o istniejący już program NER200 oraz doświadczenia, jakie w ramach tego programu zdobyto. Spodziewać się można, że Komisja przyjmie delegowany akt, w którym ustalono szczegóły dotyczące przetargów oraz ich kryteria. Wciąż jednak brak przesłanek co do tego, kto będzie odpowiedzialny za wybór projektów oraz jakie będą szczegółowe kryteria, które przez potencjalne projekty muszą zostać spełnione, by mogły uzyskać dofinansowanie z Funduszu Innowacyjnego. Analogicznie do Funduszu Modernizacyjnego, również w tym przypadku wsparcie dla projektów udzielane będzie za pośrednictwem państw członkowskich. Projekty mogą być współfinansowane przez dane państwo członkowskie oraz z wykorzystaniem „innych narzędzi”.

Struktura programu:

Z Funduszu Innowacyjnego ETS dofinansowywane będą od roku 2020 działania, które skupiać się będą na:

Mechanizm wdrożenia funduszy ETS:

W ramach systemu funduszy ETS można będzie składać projekty **od roku 2020** za pośrednictwem przeznaczonych do tego stron internetowych, na których podane zostaną wszystkie ważne informacje dotyczące programu oraz istotne dla wnioskodawców szczegóły.

10.3.9. Potencjał finansowy zdefiniowanych filarów/priorytetów/rozwiązań Planu działania w ramach programów wspólnotowych UE

Z punktu widzenia finansowania filarów/priorytetów/rozwiązań Planu działań, programy wspólnotowe UE stanowią komplementarne narzędzie finansowania transformacji regionu ze względu na mechanizm ich wdrożenia, który zakłada dużą liczbę zgłoszonych projektów z państw członkowskich UE.

Filar	Priorytet	Rozwiązania	Program wspólnotowy EU
Mobilność i połączenia regionu	Rozwój zrównoważonych i alternatywnych form mobilności oraz transportu statycznego	Rozwój publicznego transportu osobowego, transportu statycznego oraz zintegrowanych form transportu	N/A
		Rozwój transportu pieszego, rowerowego oraz alternatywnych form mobilności	N/A
		Rozwój transportu wykorzystującego paliwa alternatywne	Horyzont 2020
	Poprawa jakości miejskiej infrastruktury drogowej	Rozwój i naprawa dróg II i III kategorii w regionie	N/A
		Rozwój miejskiej infrastruktury drogowej oraz połączeń drogowych	N/A
	Poprawa dostępu do sieci autostrad	Rozwój dróg ekspresowych w regionie	N/A
		Rozwój i naprawa dróg I kategorii w regionie	N/A
	Rozwój infrastruktury innego rodzaju	Poprawa wykorzystania kolejowych przewozów pasażerskich i towarowych	N/A
		Rozwój infrastruktury lotniczej	N/A
		Rozwój infrastruktury szybkiej sieci telekomunikacyjnej	N/A
Gospodarka, biznes i innowacje	Wsparcie dla innowacji, badań naukowych oraz rozwoju	Wsparcie dla innowacji, badań naukowych oraz rozwoju z uwzględnieniem specjalizacji regionu oraz nowych sektorów gospodarki	Horyzont 2020/Fundusz Globalizacyjny
		Wsparcie dla innowacji, badań naukowych oraz rozwoju w zakresie zrównoważonej energetyki	Horyzont 2020/Fundusze ETS
	Wsparcie dla tworzenia nowych zrównoważonych miejsc pracy	Rozwój bezpośrednich inwestycji w tworzenie nowych, zróżnicowanych i zrównoważonych miejsc pracy	Program COSME
		Rozwój inwestycji w tworzenie miejsc pracy na obszarach brownfield	Program COSME
	Wsparcie dla rozwoju małej i średniej przedsiębiorczości	Pomoc przy zakładaniu oraz wsparcie techniczne dla małych i średnich przedsiębiorstw	Program COSME
		Wsparcie dla rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw	Program COSME

	Wsparcie dla rozwoju zrównoważonego rolnictwa oraz gospodarki o obiegu zamkniętym	Rozwój biznesu w rolnictwie oraz wsparcie dla rolnictwa organicznego i rolnictwa o obiegu zamkniętym	Horyzont 2020	
		Rozwój pozostałych sektorów gospodarki o obiegu zamkniętym	Horyzont 2020	
	Wsparcie dla rozwoju turystyki	Rozwój turystyki z uwzględnieniem tradycji regionu	Program COSME	
		Rozwój infrastruktury turystycznej w regionie	N/A	
Zrównoważone środowisko	Naprawa szkód wyrządzonych środowisku naturalnemu oraz zmniejszanie wpływu na środowisko	Usuwanie negatywnych skutków działalności górniczej na środowisko oraz wygaszanie działalności górniczej	Program LIFE	
		Usuwanie negatywnych skutków innej działalności na środowisko	Program LIFE	
	Rozwój zrównoważonej energetyki	Rozwój zrównoważonego ciepłownictwa w regionie	Program LIFE/Fundusze ETS	
		Rozwój energetyki niskoemisyjnej w regionie	Program LIFE/Fundusze ETS	
		Wsparcie efektywności energetycznej w regionie	Program LIFE/Fundusze ETS	
		Wsparcie inteligentnych rozwiązań w energetyce w regionie	Program LIFE/Fundusze ETS	
	Poprawa stanu środowiska naturalnego	Wsparcie inwestycji w zakresie zrównoważonego gospodarowania zasobami wodnymi i odpadami	Program LIFE	
		Wsparcie przemiany obszarów i terenów zanieczyszczonych	Program LIFE	
	Jakość życia i infrastruktura społeczna	Poprawa jakości usług medycznych, sanatoryjno-leczniczych oraz socjalnych	Rozwój medycznych i sanatoryjno-leczniczych usług z uwzględnieniem negatywnych skutków działalności górniczej	N/A
			Rozwój usług socjalnych w związku z wygaszaniem działalności górniczej	Fundusz Globalizacyjny
Poprawa jakości życia mieszkańców i rewitalizacja społeczna		Rozwój kultury w regionie	N/A	
		Rozwój aktywności sportowych, rekreacyjnych oraz innych możliwości spędzania wolnego czasu w regionie	N/A	
		Rozwój jakości usług publicznych dla mieszkańców	Program COSME	
		Rozwój wsparcia w zakresie mieszkalnictwa w regionie	N/A	

	Wyższa jakość kształcenia oraz wykwalifikowania pracowników	Wsparcie edukacji na poziomie ponadpodstawowym oraz edukacji dualnej w regionie	N/A
		Wsparcie edukacji na poziomie wyższym w regionie	N/A
		Wsparcie dla edukacji pozaszkolnej, przekwalifikowania oraz rozwoju talentów	Fundusz Globalizacyjny
	Poprawa jakości pomocy społecznej dla słabszych grup społecznych	Wsparcie opieki społecznej oraz prawnej skierowanej do grup zagrożonych wygaszaniem działalności górniczej	Fundusz Globalizacyjny
		Wsparcie na rynku pracy dla grup zagrożonych wygaszaniem działalności górniczej	Fundusz Globalizacyjny

10.3.10. Krajowe mechanizmy wsparcia

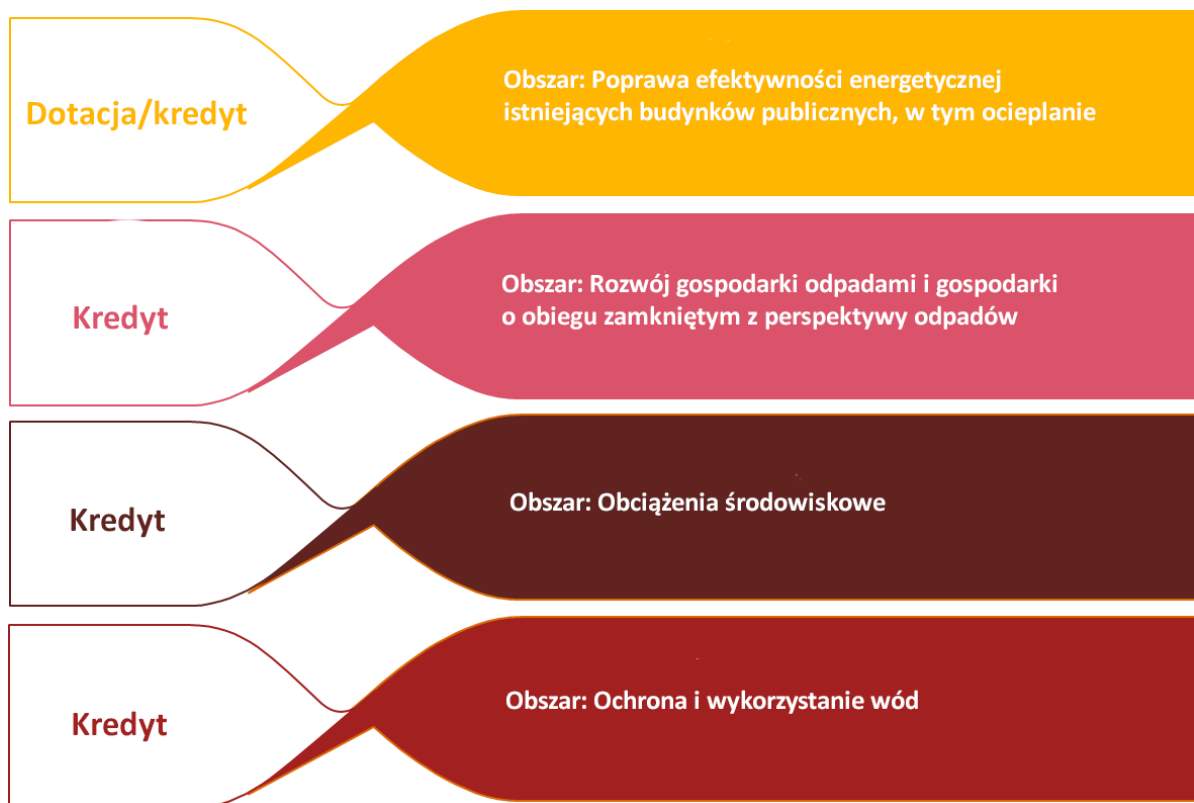
10.3.10.1. Fundusz środowiskowy

Informacje ogólne:

Fundusz środowiskowy został utworzony na mocy słowackiej ustawy nr 587/2004 Z. z. o Funduszu środowiskowym, zmieniającej i uzupełniającej niektóre ustawy, z późniejszymi zmianami, wchodzącej w życie 1 stycznia 2005 r. Fundusz środowiskowy posiada odrębną osobowość prawną, a jego siedziba znajduje się w Bratysławie. Funduszem zarządza Ministerstwo Środowiska Republiki Słowackiej. Głównym zadaniem Funduszu jest udzielanie beneficjentom dofinansowania będącego wsparciem dla projektów w ramach działań, które dążą do osiągnięcia celów państwowej polityki środowiskowej na poziomie krajowym, regionalnym lub lokalnym.

Struktura programu:

Wsparcie projektów ze środków Funduszu środowiskowego na cele transformacji udzielane jest w formie dotacji oraz kredytów. Na potrzeby Planu działań scharakteryzowane zostaną obszary dotyczące transformacji regionu.

Obszar: Rozwój gospodarki odpadami oraz gospodarki o układzie zamkniętym z punktu widzenia odpadów

Wsparcie w tym obszarze, w kontekście transformacji, skierowane jest do następujących podobszarów:

- zamknięcie i rekultywacja składowisk,
- zapobieganie wytwarzaniu odpadów, selektywna zbiórka odpadów oraz odzyskiwanie biodegradowalnych odpadów komunalnych,

- wprowadzenie i poprawa selektywnej zbiórki odpadów, wybudowanie punktów zbiórki i segregacji oraz ośrodków ponownego użycia.

Obszar: Ochrona i użytkowanie wód

Wsparcie w obrębie tego obszaru w kontekście transformacji skierowane jest do następujących podobszarów

- Rozbudowa lub wzmocnienie istniejących oczyszczalni ścieków
- Oczyszczanie ścieków
- Rozbudowa lub remont istniejącej sieci kanalizacyjnej

Mechanizm wdrożenia:

Wnioski o dofinansowanie w ramach programu można składać na warunkach przedstawionych na stronie <http://www.envirofond.sk/sk/titulna-stranka>, gdzie podane są wszystkie ważne informacje dotyczące programu oraz istotne dla wnioskodawców szczegóły w sprawie udzielenia wsparcia w formie dotacji lub kredytu.

10.3.10.2. Slovak Business Agency (SBA)

Informacje ogólne:

Slovak Business Agency to najważniejsza i najstarsza słowacka jednostka specjalizująca się we wspieraniu małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP). Powstała w 1993 r. z inicjatywy UE i rządu Republiki Słowackiej. Jest to wyjątkowa platforma przeznaczona dla sektora publicznego i prywatnego.

Misja SBA:

- kompleksowa pomoc dla przedsiębiorców, zgodnie z zasadami inicjatywy przedstawionej w słowackiej Ustawie o małych i średnich przedsiębiorstwach,
- kompleksowe wsparcie dla biznesu na poziomie krajowym, regionalnym oraz lokalnym,
- Wsparcie konkurencyjności przedsiębiorców na wspólnym rynku UE oraz na rynkach państw trzecich.

Cele SBA:

- wydłużyć przeżywalność przedsiębiorstw na rynku,
- podnieść wskaźnik zatrudnienia w sektorze prywatnym,
- zwiększyć innowacyjność słowackich przedsiębiorstw,
- pobudzać ducha przedsiębiorczości,
- zapobiegać marginalizacji przedsiębiorstw,
- podnieść konkurencyjność słowackiego środowiska biznesowego i słowackich przedsiębiorstw.

Struktura wsparcia:

Potencjalne wsparcie ze strony SBA dla projektów na cele transformacji przyznawane jest w następujących formach:

Programy państwowe

- **Schemat wsparcia małej i średniej przedsiębiorczości (MŚP) na Słowacji**

Przedmiotem schematu wsparcia małej i średniej przedsiębiorczości na Słowacji (zwanego dalej „Schematem”) jest udzielanie pomocy *de minimis* w formie dotowanych usług związanych z udostępnianiem informacji, świadczenie indywidualnych usług doradczych, organizowania doradztwa grupowego, pośredniczenia w tworzeniu połączeń między mikroprzedsiębiorstwami, małymi oraz średnimi przedsiębiorstwami z wykorzystaniem usług świadczonych przez Centrum informacji naukowych i technicznych Republiki Słowackiej (Centrum vedecko-technických informácií SR, zwane dalej „CVTI SR”) oraz pracowni twórczych Creative Point i FabLab.

Wsparcie w postaci zagwarantowania uczestnictwa w wydarzeniach typu:

- targi, wystawy, delegacje biznesowe, wyjazdy/wydarzenia międzynarodowe, sourcingowe oraz wydarzenia kooperacyjne,
- podnoszenie kwalifikacji MŚP, promocja MŚP za pomocą mediów elektronicznych, zagwarantowanie miejsca w inkubatorze przedsiębiorczości,
- staże zagraniczne i łączone dla MŚP, których celem jest wsparcie i rozwój działalności tych przedsiębiorstw na rynku.

- **Schemat na rzecz przedsiębiorczości rodzinnej**

Celem Schematu na rzecz przedsiębiorczości rodzinnej (2017–2020) jest przyczynienie się do poprawy warunków rozwoju firm rodzinnych na Słowacji za pomocą bezpłatnego doradztwa specjalistycznego, świadczonego przez zewnętrznych specjalistów z różnych dziedzin:

- doradztwo organizacyjno-procesowe,
- przygotowanie do wykonania wyceny w celu przeniesienia własności,
- tworzenie i realizacja programów sukcesji,
- tworzenie programu zarządzania talentami oraz rozwój potencjału pracowników,
- opracowanie analiz, prowadzenie badań, realizacja sondaży rynku,

- szkolenia z zakresu umiejętności komunikacyjnych, kierowniczych, biznesowych oraz innych umiejętności specjalistycznych,
- uczestnictwo przedstawicieli firm rodzinnych w treningach, szkoleniach i spotkaniach okrągłego stołu dotyczących aktualnych zagadnień związanych z przedsiębiorczością rodzinną,
- uiszczenie opłat związanych z uczestnictwem w targach, konferencjach oraz innych wydarzeniach międzynarodowych (koszty transportu, zakwaterowanie, opłaty za uczestnictwo).

- **Program wsparcia dla udanego biznesu oraz kształcenia na rzecz przedsiębiorczości**

Celem wsparcia dla udanego biznesu oraz kształcenia na rzecz przedsiębiorczości jest przedstawienie przykładów małych i średnich przedsiębiorstw odnoszących sukcesy, realizacja działań skupiających się na podnoszeniu motywacji do prowadzenia własnej działalności gospodarczej oraz promowanie prowadzenia własnej firmy jako alternatywy dla zatrudnienia na etat.

- **Program wsparcia dla start-upów**

Przedmiotem wsparcia dla start-upów jest udzielanie pomocy w formie doradztwa i wsparcia oraz pomoc skupiająca się na pogłębianiu i rozwijaniu zainteresowania prowadzeniem firmy, rozpoczęciu prowadzenia działalności oraz rozwoju działań innowacyjnych osób zainteresowanych prowadzeniem własnej firmy. Celem jest motywowanie do założenia działalności oraz podniesienie atrakcyjności prowadzenia firmy jako wyboru kariery zawodowej.

Mikrokredyty

Wszystkie warunki udzielania mikropożyczek podano na stronie <http://www.sbagency.sk/mikropozicky>

Usługi finansowe dla małych i średnich przedsiębiorstw

- **Program mikrokredytów**

Kwalifikujący się kandydaci oraz warunki udzielania mikrokredytu:

- mikroprzedsiębiorstwa (0–9 pracowników), małe przedsiębiorstwa (10–49 pracowników),
- wysokość kredytu: od 2 500 do 50 000 EUR,
- okres spłaty: od 6 miesięcy do 4 lat (możliwość odroczenia spłaty rat o 6 miesięcy),
- oprocentowanie: od 1,26% do 9,16%.

- **Fundusz Innowacji i Technologii**

Misją Funduszu jest wsparcie inicjatyw biznesowych w postaci udzielania kapitału wysokiego ryzyka przeznaczonego na rozwój przedsiębiorczości, zatrudnienia oraz gospodarki w kierunku gospodarki innowacyjnej. Powstał w odpowiedzi na rosnący popyt na kapitał podwyższonego ryzyka przeznaczony na wsparcie przedsiębiorców z własnymi pomysłami i jest owocem współpracy agencji Slovak Business Agency (SBA) oraz inwestorów.

Wszystkie istotne informacje dostępne są na stronie www.fondfit.sk

- **Fundusze kapitału podwyższonego ryzyka –Národný holdingový fond s.r.o.**

To wyspecjalizowana filia Slovak Business Agency, która wdraża wsparcie w formie kapitału podwyższonego ryzyka:

- wsparcie dla projektów gospodarczych ukierunkowanych na wzrost w formie udzielania kapitału podwyższonego ryzyka (wkład z kapitału zakładowego spółek),
- ukierunkowanie działań poszczególnych funduszy prowadzących do pobudzania rozwoju sektora MŚP na terenie całej Słowacji,
- gospodarowanie funduszami będącymi pod bezpośrednią kontrolą spółki (nie posiadają osobowości prawnej) oraz funduszami, które zasilone zostały przez spółkę Národný holdingový fond (Narodowy Fundusz Holdingowy) oraz inwestorów prywatnych –

Słowacki Fundusz Kapitałowy na Rzecz Wzrostu (Slovenský rastový a kapitálový fond), Słowacki Fundusz Rozwoju (Slovenský rozvojový fond), Fundusz Innowacji i Technologii (Fond inovácií a technológií) oraz Fundusz kapitału załączkowego (Fond seed capital).

Wszystkie istotne informacje dostępne są na stronie <http://www.fondfondov.sk/>

Krajowy projekt regionalnych centrów promocji biznesu

Głównym celem projektu jest założenie instytucji oferującej małym i średnim przedsiębiorstwom oraz osobom zainteresowanym prowadzeniem własnej firmy (wliczając w to grupy zagrożone wykluczeniem społecznym, znajdujące się na terenie wszystkich krajów Słowacji, oprócz kraju bratysławskiego) kompleksowe i systematyczne wsparcie oraz doradztwo specjalistyczne. Grupą docelową projektu są przede wszystkim firmy w początkowym stadium rozwoju lub już istniejące przedsiębiorstwa, które spełniają kryteria mikro, małych i średnich przedsiębiorstw.

Krajowy projekt regionalnych centrów promocji biznesu świadczy na rzecz przedsiębiorców w regionach następujące usługi:

- branżowe zajęcia grupowe –seminaria, webinary, wykłady, fora dyskusyjne, warsztaty, konferencje itp.,
- krótkoterminowe i długoterminowe doradztwo indywidualne,
- miejsce w tradycyjnym lub wirtualnym inkubatorze przedsiębiorczości,
- uczestnictwo w imprezach branżowych oraz stażach zagranicznych,
- przeniesienie potencjału badawczego i akademickiego do środowiska biznesowego;
- zasoby technologiczne warsztatów twórczych w ramach projektu,
- kompleksowe informacje na temat możliwości uzyskania dofinansowania na działania biznesowe oraz usług świadczonych przez instytucje partnerskie.

Mechanizm wdrożenia:

Wniosek o dofinansowanie ze strony Slovak Business Agency (SBA) można składać na określonych warunkach przedstawionych na stronie <http://www.sbagency.sk/sba-0sk/titulna-stranka> , gdzie podane są wszystkie ważne informacje dotyczące form wsparcia oraz istotne szczegóły dla potencjalnych wnioskodawców.

10.3.10.3. Ustawa o udzielaniu dofinansowania na rozwój transportu rowerowego oraz turystyki rowerowej

Informacje ogólne:

Podstawą wsparcia rozwoju transportu rowerowego oraz turystyki rowerowej jest Narodowa strategia rozwoju transportu rowerowego i turystyki rowerowej na Słowacji, zatwierdzona na mocy uchwały rządu Republiki Słowackiej nr 223 z dnia 7 maja 2013 r., w której opisano obecny, wyjściowy stan transportu rowerowego i turystyki rowerowej.

W ramach określonego rozwiązania Planu działań: „Rozwój transportu pieszego, rowerowego oraz alternatywnych form mobilności” rozwój bardziej ekologicznych rodzajów transportu, zwłaszcza transportu rowerowego, może przyczynić się do transformacji regionu. W ujęciu ogólnym brak podstawowej sieci dróg rowerowych, a sama budowa infrastruktury rowerowej jest przeważnie rezultatem inicjatyw lokalnych, w mniejszym stopniu wynika ona z działań na poziomie państwowym. Rosnące zapotrzebowanie na mobilność bywa zaspokajane przez indywidualny transport samochodowy, co prowadzi do pogorszenia stanu fizycznego i psychicznego ludności oraz ma negatywny wpływ na środowisko naturalne.

Rozwój transportu rowerowego oraz turystyki rowerowej zrealizowany będzie na mocy ustawy o udzielaniu dotacji na rozwój transportu rowerowego oraz turystyki rowerowej, wchodzącej w życie 1 lipca 2019 r.

Struktura wsparcia:

Celem jest rozwój transportu rowerowego oraz turystyki rowerowej z rozdziału budżetu Ministerstwa Transportu i Budownictwa Republiki Słowackiej w formie dotacji:

Zakładany budżet

Mechanizm wdrożenia:

Wsparcie transportu rowerowego i turystyki rowerowej ze strony Ministerstwa Transportu i Budownictwa Republiki Słowackiej realizowane zostanie na podstawie złożonych przez wnioskodawców wniosków w odpowiedzi na zaproszenia do składania wniosków, opublikowane na stronie ministerstwa. Warunki udzielania dotacji będą przedmiotem paragrafowej ustawy o udzielaniu dotacji na rozwój transportu rowerowego i turystyki rowerowej.

10.3.10.4. Dotacje pod nadzorem Ministerstwa Gospodarki Republiki Słowackiej w związku z ustawą nr 71/2013 Z. z..

Ustawa nr 71/2013 Z. z. o udzielaniu dotacji pod nadzorem Ministerstwa Gospodarki Republiki Słowackiej, z późniejszymi zmianami, określa cel, warunki, zakres oraz sposób udzielania dotacji pod nadzorem Ministerstwa Gospodarki Republiki Słowackiej, z uwzględnieniem, że dotację można udzielić na obszarze górnictwa węglowego również w celu ułatwienia zamknięcia niekonkurencyjnych kopalń węgla na podstawie odrębnych przepisów (postanowienie Rady nr 2010/787/UE z dnia 10 grudnia 2010 r. o pomocy państwowej przeznaczonej na ułatwienie zamknięcia niekonkurencyjnych kopalń węgla) oraz współdziałania w kompensowaniu wpływów społecznych w wyniku ograniczenia działalności górniczej oraz likwidacji kopalń węgla. Zgodnie z proponowaną nowelą ustawy nr 71/2013 Z. z. o udzielaniu dotacji, z późniejszymi zmianami (rządowy projekt ustawy aktualnie przedłożono do rozpatrzenia przez Radę Narodową Republiki Słowackiej), możliwe będzie udzielanie dotacji z rozdziału Ministerstwa Gospodarki Republiki Słowackiej na zakup nowych pojazdów na paliwa alternatywne.

10.3.10.5. Słowacka Agencja na Rzecz Rozwoju Inwestycji i Handlu (Slovenská agentúra pre rozvoj investícií a obchodu –SARIO)

Informacje ogólne:

Słowacka Agencja na Rzecz Rozwoju Inwestycji i Handlu (SARIO) to organizacja składkowa Ministerstwa Gospodarki Republiki Słowackiej, która finansowana jest ze środków budżetu państwa. Na potrzeby Planu działań przedstawione zostaną działania Agencji skupiające się na wsparciu małych i średnich przedsiębiorstw.

Misja:

- wsparcie przemiany słowackich firm w podmioty o wysokiej rentowności, odnoszące sukcesy na zglobalizowanym rynku światowym,
- ukierunkowanie na rozwój oraz usuwanie ograniczeń systemowych MŚP/mniejszych przedsiębiorstw w zakresie prowadzenia działalności z poziomu Agencji w administracji publicznej;
- próba włączenia MŚP do strategii klastrów gospodarczych –poprawa współpracy z potencjalnymi partnerami na poziomie regionów oraz sfery akademickiej i badawczej.

Struktura wsparcia:

Wsparcie SARIO dla MŚP udzielane jest w formach, których głównym celem jest wzmocnienie internacjonalizacji MŚP z prezentacją potencjału przedsiębiorczego oraz świadczenie bezpłatnych usług w zakresie prezentacji, kooperacji i doradztwa z zamiarem poprawy ich włączenia we współpracę na poziomie międzynarodowym. Wsparcie realizowane jest za pośrednictwem projektu narodowego „Wsparcie dla internacjonalizacji MŚP ”w ramach programu operacyjnego „Nauka i innowacje”, którego SARIO jest beneficjentem. Wszystkie ważne informacje dotyczące form wsparcia oraz istotne szczegóły dla potencjalnych wnioskodawców znajdują się na stronie <https://www.sario.sk/sk/podpora-msp/co-je-narodny-projekt>

Targi i wystawy zagraniczne

Agencja SARIO dostarcza usługi związane z techniczno-organizacyjnym zapleczem stoisk narodowych na międzynarodowych targach i wystawach zagranicznych. Wspólne ekspozycje/stoiska narodowe na targach i wystawach stanowią dla małych i średnich przedsiębiorstw ze Słowacji możliwość przedstawienia oferty produktowej oraz handlowej, zdobycia orientacji w sferze rozwoju technicznego i technologicznego danej branży przemysłowej oraz nawiązania kontaktów handlowych w celu zawarcia umów oraz rozwinięcia eksportu produktów za granicę.

W całym okresie realizacji projektu państwowego „Wsparcie dla internacjonalizacji MŚP” (IV kwartał 2017–III kwartał 2023), SARIO planuje zrealizować na zagranicznych targach i wystawach międzynarodowych ok. 75 stoisk narodowych o mniej więcej następującej strukturze:

- 70% w państwach członkowskich UE;
- 30% w krajach innych niż państwa członkowskie UE, z czego:
 - 65% stoisk narodowych zorganizowanych w państwach na terenie Europy (poza państwami członkowskimi UE);
 - 25% w Azji (wraz z Bliskim i Środkowym Wschodem);
 - 10% w krajach Ameryki i Australii.

[Harmonogram targów i wystaw](#) publikowany jest zawsze IV kwartale roku na rok kolejny. Podczas jego ustalania preferowane będą te targi i wystawy, które koncentrować się będą na subkontraktowych relacjach w ramach priorytetowych obszarów zdefiniowanych w [Strategii zewnętrznych powiązań gospodarczych na lata 2014–2020](#).

Delegacje biznesowe

Delegacje biznesowe stanowią szansę dla słowackich przedsiębiorców do bezpośredniego nawiązywania kontaktów i rozwoju współpracy z przedsiębiorcami zagranicznymi. Podczas całego okresu realizacji projektu narodowego „Wsparcie dla internacjonalizacji MŚP” (IV kwartał 2017–III kwartał 2023) SARIO planuje realizację około 70 delegacji, z czego 40 odbędzie się za granicą, a 30 – na Słowacji.

Zagraniczne delegacje biznesowe

Celem delegacji biznesowych poza granicami Słowacji jest wprowadzenie społeczności słowackich na rynek zagraniczny, zaprezentowanie możliwości handlowych i inwestycyjnych w danym państwie oraz nawiązanie wąskiej współpracy z partnerami zagranicznymi. Program zagranicznych delegacji biznesowych stanowią przede wszystkim spotkania B2B (business to business) z firmami zagranicznymi oraz wydarzenia towarzyszące (konferencje, targi/wystawy, wydarzenia sourcingowe itp.), które zależą od charakteru delegacji.

[Aktualne zagraniczne delegacje biznesowe na rok 2019](#)

Delegacje biznesowe organizowane na Słowacji

Celem delegacji biznesowych na Słowacji jest przyjmowanie delegacji zagranicznych na Słowacji w celu umożliwienia słowackim przedsiębiorstwom rozwinięcia współpracy z firmami zagranicznymi, odkrycia nowych możliwości biznesowych oraz zdobycia nowych kontaktów. Uczestnicy delegacji biznesowych na Słowacji będą mogli uczestniczyć w posiedzeniach B2B z firmami zagranicznymi, zaprezentować swoje produkty i usługi oraz wziąć udział w dalszych wydarzeniach towarzyszących w zależności od charakteru delegacji.

[Aktualne delegacje biznesowe na Słowacji na rok 2019](#)

Wydarzenia sourcingowe i kooperacyjne

Celem wydarzeń sourcingowych i kooperacyjnych jest zwiększenie stopnia współpracy z partnerami zagranicznymi prowadzące do wzmocnienia pozycji, stabilności oraz konkurencyjności MŚP.

Wydarzenia sourcingowe na Słowacji oraz za granicą

Wydarzenia sourcingowe skupiają się na włączeniu słowackich firm z sektora MŚP do sieci podwykonawców spółek zagranicznych. Słowackim MŚP przedstawieni zostaną zagraniczni odbiorcy, którzy poszukują dostawców przede wszystkim w obszarach takich jak budownictwo, przemysł elektrotechniczny, motoryzacyjny, maszynowy i inne. Podczas całego okresu realizacji projektu państwowego „Wsparcie dla internacjonalizacji MŚP” (IV kwartał 2017–III kwartał 2023) SARIO planuje realizację około 35 wydarzeń sourcingowych na Słowacji oraz za granicą.

Wydarzenia kooperacyjne na Słowacji

Wydarzenia kooperacyjne skupiają się na przedstawieniu możliwości zbytu produkcji, tworzeniu wspólnych zakładów, prezentacji niewykorzystanych mocy produkcyjnych oraz możliwości biznesowych słowackich MŚP. Przedmiotem tych spotkań będzie sektor energetyczny, przemysł maszynowy, motoryzacyjny, elektrotechniczny, chemiczny i drzewny, technologie informacyjno-komunikacyjne i inne dziedziny. Ponadto wydarzeniom tym towarzyszyć będą konferencje, dyskusje panelowe oraz prezentacje, na które zapraszani będą specjaliści, autorytety z danych dziedzin, którzy czuwać będą nad poziomem merytorycznym tych wydarzeń. Dla uczestników wydarzeń zagranicznych przygotowano seminaria informacyjne dotyczące możliwości biznesowo-inwestycyjnych, planowanych fuzji i akwizycji, tworzenia wspólnych jednostek oraz współpracy w zakresie wykorzystywania technologii.

Podczas całego okresu realizacji projektu państwowego „Wsparcie dla internacjonalizacji MŚP” (IV kwartał 2017–III kwartał 2023) SARIO planuje realizację około 10 wydarzeń kooperacyjnych na Słowacji.

Spotkania informacyjne przed delegacją

Agencja SARIO organizuje spotkania informacyjne poprzedzające wyjazdy dla uczestników, którzy wezmą udział w zagranicznych targach i delegacjach biznesowych oraz wydarzeniach sourcingowych. W trakcie spotkań uczestnicy otrzymają porady, które zawierać będą podstawowe informacje o terytorium, wskazówki odnośnie do wydarzeń, istotne dane kontaktowe partnerów w miejscu docelowym, porady dotyczące finansowania oraz ubezpieczenia eksportowanych towarów lub usług na danym terytorium, doradztwo w zakresie weryfikowania wypłacalności kontrahenta zagranicznego itp.

Punktem wyjścia dla spotkań informacyjnych przed wyjazdem będzie popyt zarejestrowanych słowackich firm na poszczególne wydarzenia. Prawo do uczestnictwa w tych spotkaniach ma każdy uczestnik targów, zagranicznych delegacji biznesowych oraz zagranicznych spotkań biznesowych, który wypełni formularz zgłoszeniowy. Uczestnictwo w spotkaniach informacyjnych nie jest obowiązkowe.

Akademia eksportu

Akademia eksportu w ramach projektu państwowego „Wsparcie dla internacjonalizacji MŚP” to źródło działań szkoleniowych, doradczych, treningowych oraz rozwijających umiejętności w zakresie handlu międzynarodowego, w oparciu o seminaria o tematyce proeksportowej. Seminaria w ramach Akademii eksportu organizowane są w regionach na terenie Słowacji oraz w centrali SARIO, w kraju bratysławskim.

Celem Akademii eksportu jest pogłębienie wiedzy z zakresu technik i umiejętności handlu zagranicznego słowackich przedsiębiorstw z sektora MŚP, które zajmują się eksportem, i wsparcie ich dalszej ekspansji na nowe i bardziej ryzykowne rynki zagraniczne. Proeksportowe seminaria Akademii eksportu skupiają się wokół „hard skills”, czyli technik i operacji w handlu zagranicznym, oraz na „soft skills”, do których zalicza się np. umiejętność negocjacji z partnerem zagranicznym, komunikacja, prezentacja oraz różnice kulturowe i obyczajowe krajów docelowych. Ponadto elementem Akademii eksportu jest doradztwo w oparciu o udostępniane informacje, praktyczne treningi oraz przykłady skutecznych działań z życia wziętych.

Rozwój łańcuchów dostaw

Działanie Rozwój łańcuchów dostaw skupia się na rozwijaniu systematycznego podejścia do łańcuchów dostaw oraz podwyższeniu stopnia aktywnego włączenia się małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP) działających na terenie Słowacji do sieci dostaw, m. in. za pośrednictwem podnoszenia ich kompetencji.

Realizacja przedmiotowego działania ma przyczynić się przede wszystkim do:

- poprawy przejrzystości aktualnej sytuacji w łańcuchach dostaw na Słowacji,
- identyfikacji luk wraz z niewykorzystanym potencjałem MŚP obecnych na rynku, zwiększenia wielkości produkcji w poszczególnych branżach przemysłowych,
- zwiększenia eksportu za granicę, czyli do internacjonalizacji MŚP, a zwłaszcza do zmniejszenia importu aktualnie dowożonych towarów.

Wynikiem tego ma być wytworzenie narzędzia, jakim jest kompleksowa baza danych, w celu śledzenia nie tylko aktualnej sytuacji oraz praw rządzących łańcuchami dostaw, lecz również niewykorzystanego potencjału na Słowacji istniejących podmiotów w sektorze MŚP oraz długoterminowych zapotrzebowań odbiorców kluczowych. Użytkownikami tego produktu będą przedstawiciele sektora przedsiębiorstw, administracji państwowej i publicznej (np. Ministerstwo Gospodarki Republiki Słowacji, Ministerstwo Spraw Zagranicznych Republiki Słowacji, doradcy handlowi przedstawicielstw Republiki Słowacji zagranicą), izby handlowe i przemysłowe oraz bilateralne, stowarzyszenia zawodowe, ogół społeczeństwa itp. Na podstawie produktów uzyskanych z poddziałania Rozwój łańcuchów dostaw, które w sposób klarowny i dokładny zdefiniuje społeczności z potencjałem wzrostu, zaprojektowana zostanie realizacja programów kwalifikacyjnych ukierunkowanych na doskonalenie zawodowe małych i średnich przedsiębiorstw.

10.3.10.6. Słowacka Agencja Innowacji i Energii (SIEA)

Informacje ogólne:

Słowacka Agencja Innowacji i Energii została powołana jako państwowa organizacja użyteczności publicznej na podstawie decyzji Ministra Gospodarki Republiki Słowackiej nr 63 z 1999 r. ze skutkiem od 1 maja 1999 r. Do głównych zadań tej organizacji należą:

- działanie jako organ pośredniczący i agencja wdrażająca w odniesieniu do funduszy strukturalnych UE,
- gromadzenie i ocena danych o wydajności energetycznej i wykorzystywaniu energii z odnawialnych źródeł w Republice Słowackiej,
- przygotowanie dokumentów potrzebnych do nowelizacji prawodawstwa związanego z branżą energetyczną,
- reprezentacja Słowacji w międzynarodowych projektach energetycznych,
- udzielanie bezpłatnego doradztwa w dziedzinie energetyki dla gospodarstw domowych, przedsiębiorców i sektora publicznego,
- zapewnienie działania systemu monitorowania efektywności wykorzystywania energii,
- przeprowadzanie egzaminów dla specjalistów z dziedziny energetyki,
- od 2007 roku wykonywanie zadań państwowych w zakresie wspierania innowacji, monitorowanie i ocena działań innowacyjnych na Słowacji oraz proponowanie środków na ich wsparcie,
- od 2015 roku wykonywanie zadań Agencji Technologicznej zgodnie ze Strategią badań i innowacji dla specjalizacji inteligentnej Republiki Słowackiej,
- w 2016 roku, po zawarciu z Komisją Europejską Umowy o delegacji zadań, została krajową agencją na rzecz Programu Bohunice.

Na użytek Planu działania zostaną przedstawione działania agencji skierowane przede wszystkim na wsparcie małych i średnich przedsiębiorstw, w tym gospodarstw domowych, które są/będą finansowane z projektów krajowych Projekt operacyjny Jakość środowiska naturalnego i Program operacyjny Badania i innowacje, za których wdrożenie jest odpowiedzialna Słowacka Agencja Innowacji i Energii.

Struktura wsparcia:

Potencjalne wsparcie projektów przez Słowacką Agencję Innowacji i Energii na użytek transformacji jest udzielane w następujących formach:

Podwyższenie wydajności innowacyjnej słowackiej gospodarki - inovujme.sk

Projekt ma na celu podnosić świadomość o znaczeniu innowacji wśród słowackich przedsiębiorców w formie doradztwa o innowacjach w ramach Regionalnych Centrów Konsultacyjnych, gdzie dla małych i średnich przedsiębiorców będą do dyspozycji konsultanci, za pośrednictwem których przedsiębiorcy będą mogli uzyskać fachową pomoc przy realizacji ich innowacyjnych pomysłów. O doradztwo w dziedzinie innowacji może się zwrócić każdy słowacki podmiot biznesowy, który spełnia warunki na otrzymanie pomocy krajowej.

Wnioskodawcy podczas całego procesu będą posiadać konsultanta, pracownika centrum konsultacyjnego oraz mentora - fachowca na podstawie wyboru.

Obecnie, w trybie pilotażowym, pracują centra konsultacyjne w Bratysławie i Bańskiej Bystrzycy, w przygotowaniu są miejsca w Nitrze, Żylinie i Koszycach.

Formy doradztwa:

- **Podstawowe, poszerzone i indywidualne doradztwo**

Treść konsultacji będzie skierowana na udzielenie:

- informacji o formach wsparcia przedsiębiorców w ramach projektu krajowego,
- informacji o sposobie składania wniosków o wsparcie w formie doradztwa, warunkach i zawartości,
- informacji zwrotnej dla wnioskodawcy po przygotowaniu wniosku przez fachowy zespół oceniający.

- **Doradztwo poszerzone**

W celu przydzielenia wnioskodawcy doradztwa poszerzonego, zostanie przeprowadzone zatwierdzenie pomysłów innowacyjnych. Zatwierdzenie pomysłu/zamierzenia innowacyjnego jest kluczowym krokiem dla zdefiniowania doradztwa indywidualnego. Następnie zostanie wybrany najodpowiedniejszy rodzaj konsultanta i zostanie ustalona forma i długość doradztwa innowacyjnego.

Dziedziny doradztwa:

- innowacje produktów, technologii, usług, procesów, w tym wsparcia przy tworzeniu prototypów innowacyjnych,
- efektywna realizacja badań i rozwoju,
- zarządzanie innowacjami, możliwości rozwoju innowacyjnego, przedsiębiorczość innowacyjna,
- wsparcie przedsiębiorstw podczas realizacji projektów innowacyjnych - informacje o możliwościach, sposobach i formach realizacji rozwiązań innowacyjnych w przedsiębiorstwach,
- wsparcie komercjalizacji i umiędzynarodowienia rozwiązań innowacyjnych na wewnętrznym rynku Unii Europejskiej, ale również na rynkach krajów trzecich,
- finansowanie projektów innowacyjnych - identyfikacja możliwości wsparcia wdrażania innowacji z różnych źródeł oraz szukanie partnerów dla finansowania rozwiązań innowacyjnych,
- tworzenie strategii rozwojowej – pomoc przy tworzeniu silnej strategii skierowanej na innowacje (w tym badań i rozwoju) w celu dalszego rozwoju firmy, zastosowanie strategii w poszczególnych dziedzinach przedsiębiorczości, wsparcie w dziedzinie zarządzania strategicznego,
- optymalizacja zasobów i działalności - optymalizacja procesów wewnętrznych, szczupła produkcja (lean manufacturing),
- podnoszenie produktywności – szczupłe zarządzanie (lean management),
- wprowadzenie i wsparcie wdrożenia koncepcji Lean Startup,
- zarządzanie jakością,
- informacje o metodach i korzyściach transferu technologicznego ze środowiska organizacji badawczych i rozwojowych,
- podniesienie jakości przygotowania fachowego zamierzeń innowacyjnych finansowanych z Programu operacyjnego Badania i innowacje,
- powstanie i rozwój klastrów,
- możliwości przyłączania do sieci i organizacji międzynarodowych oraz korzyści z takiego udziału,
- doradztwo technologiczne, wprowadzanie jakościowych standardów technicznych,
- cyfrowa transformacja przedsiębiorstw i doradztwo w dziedzinie modeli biznesowych.

Wydarzenia:

Dla podniesienia świadomości innowacyjnej, we wszystkich regionach, będą się odbywać fora dyskusyjne, seminaria, konferencje i warsztaty dla różnych grup docelowych. Uczestnikami mogą być przedsiębiorstwa, przedstawiciele środowiska naukowego, przedstawiciele administracji państwowej i publicznej, studenci, w tym trzeci sektor.

Zajęcia będą skierowane na specjalizację sektorową oraz dziedziny:

- innowacje produktów, technologii, usług, procesów,
- identyfikacja możliwości,
- możliwości rozwoju innowacyjnego,
- zarządzanie innowacjami,
- rozwój klastrów,
- przedsiębiorczość innowacyjna,
- prezentacja przykładów zakończonych sukcesem.

Wsparcie rozwoju przemysłu kreatywnego na Słowacji

Projekt ma na celu wspierać rozwój procesów innowacyjnych za pośrednictwem wzajemnej współpracy małych i średnich przedsiębiorstw z uczestnikami przemysłu kreatywnego. Równocześnie ma stworzyć warunki do wzmocnienia zdolności konkurencyjnych i wzrostu bardzo małych i średnich przedsiębiorstw, poprzez tworzenie rozwiązań innowacyjnych dla funkcjonowania obiektów biznesowych w przemyśle kreatywnym oraz stymulowanie procesu innowacyjnego za pośrednictwem wzajemnej współpracy bardzo małych i średnich przedsiębiorstw z uczestnikami przemysłu kreatywnego, w celu polepszenia ich efektywności innowacyjnej i zdolności konkurencyjnych.

Branża przemysłu kreatywnego dzieli się na następujące gałęzie:

- reklama i marketing,
- architektura,
- branża technologie informatyczne i komunikacyjne,
- projektowanie i projektowanie mody.

Ukierunkowanie działań projektu:

- Wsparcie tworzenia nowych modeli handlowych i sieci bardzo małych i średnich przedsiębiorstw działających w branży przemysłu kreatywnego
 - udzielanie bezpłatnego doradztwa w ramach centrów regionalnych,
 - organizowanie wydarzeń branżowych,
 - tworzenie fachowych publikacji i materiałów informacyjnych, analiz i stron internetowych,
 - wsparcie tworzenia sieci kreatywnych i klastrów.
- Stymulacja procesu innowacji przy wykorzystaniu przemysłu kreatywnego
 - wdrożenie schematu otrzymywania kuponów kreatywnych dla bardzo małych, małych i średnich przedsiębiorstw w celu korzystania z usług przemysłu kreatywnego,
 - organizowanie kampanii promocyjnych,

Wsparcie instalacji małych urządzeń do wykorzystania energii z odnawialnych źródeł w gospodarstwach domowych

Słowacka Agencja Innowacji i Energii w formie projektu krajowego Zielona dla gospodarstw domowych II przygotowuje kontynuację wsparcia wykorzystania energii z odnawialnych źródeł w domach jednorodzinnych i wielorodzinnych, Słowacka Agencja Innowacji i Energii radzi w tym przypadku, aby gospodarstwa domowe, po przedstawieniu obowiązkowych danych, otrzymywały bony, które wykorzystają przy dostawie i instalacji urządzeń.

Planowany sposób wsparcia zakłada, że Słowacka Agencja Innowacji i Energii, za pośrednictwem projektu krajowego, zapewni automatyczną ewidencję wniosków i powiązanej dokumentacji zrealizowanych instalacji. Projekt krajowy z takim rozwiązaniem umożliwi zasadnicze uproszczenie procesu uzyskania dotacji, jednak jego przygotowanie jest czasochłonne.

Działania wspierające projekt:

- **zakup małych urządzeń do wytwarzania energii o mocy wyjściowej 10 kW**
 - instalacja małych systemów fotowoltaicznych,
 - instalacja turbin wiatrowych.
- **zakup urządzeń do produkcji ciepła, które pokrywają zużycie energii w domu jednorodzinnym lub wielorodzinnym**
 - instalacja kolektorów słonecznych,
 - instalacja kotłów na biomasę,
 - instalacja pomp ciepła.

10.3.11. Europejski Bank Inwestycyjny (EBI)

10.3.11.1. V4 Platforma inwestycyjna

Informacje ogólne:

Przedstawiciele Ministerstwa Finansów oraz przedstawiciele krajowych banków rozwoju krajów V4 zwrócili się do Europejskiego Banku Inwestycyjnego („EBI”) o ocenę możliwości założenia Inwestycyjnej platformy doradczej w celu pogłębienia współpracy krajów w regionie przy przygotowaniu projektów infrastrukturalnych o znaczeniu regionalnym.

Obecnie trwa opracowanie badań wykonalności, mające na celu ocenę możliwości uruchomienia większej ilości inwestycji sektora prywatnego w projekty dotyczące infrastruktury o znaczeniu regionalnym, w tym ocenę potrzeby budowania zdolności i pomocy technicznej w celu wsparcia przygotowania uprawnionych projektów dla potencjalnych odbiorców.

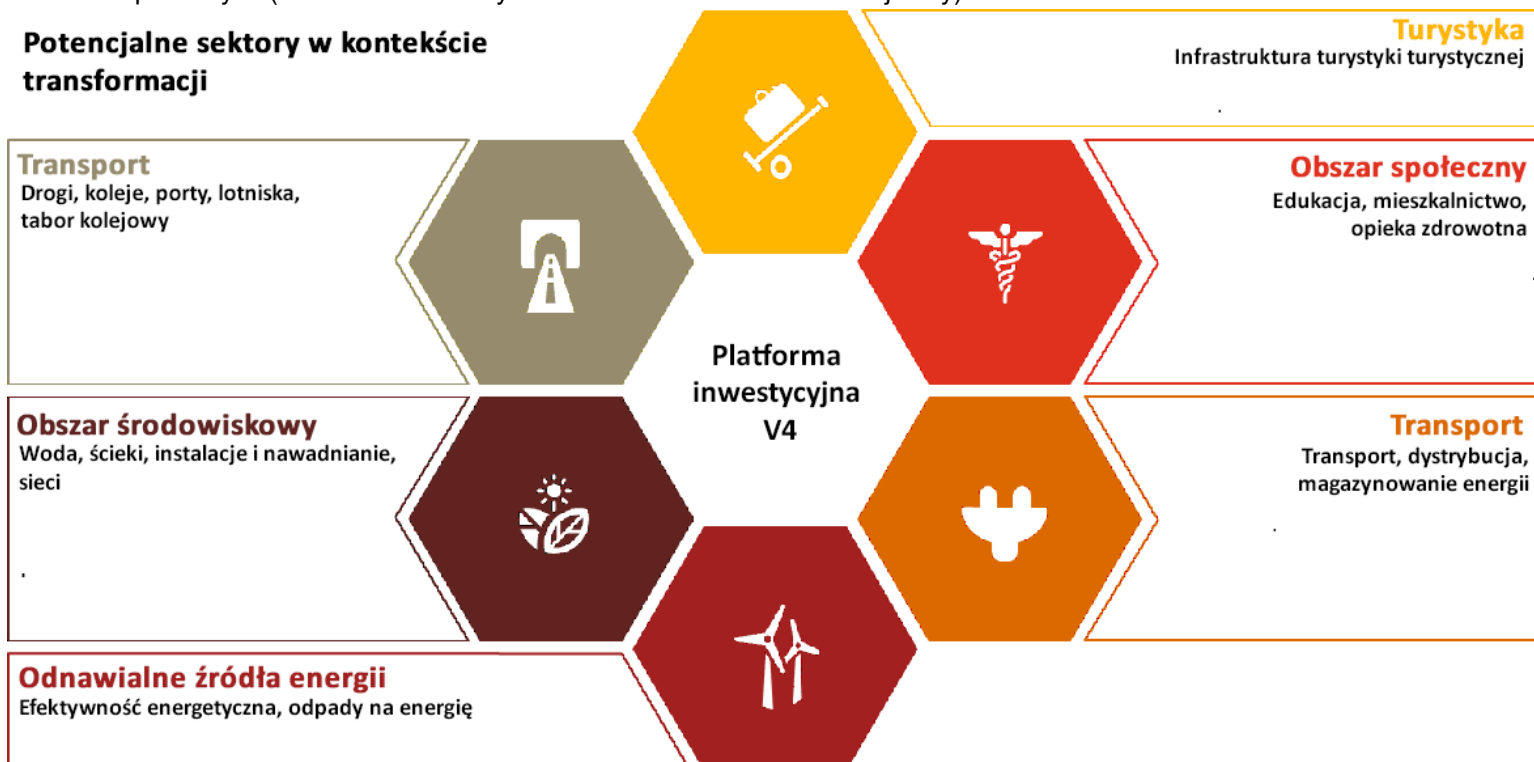
Podstawowe kryteria kwalifikacji inwestycji obsługiwanych przez platformę obejmują:

- projekty o znaczeniu regionalnym;
- sektory (podsektory) z potencjalną luką rynkową, której rynek komercyjny nie może usunąć, i która może korzystać z interwencji planowanych;
- inwestycje skierowane na mobilizację sektora prywatnego,
- innowacyjne mechanizmy finansowania projektów (kombinacja zasobów UE i kapitału prywatnego), w tym te, których nie obejmuje dług krajowy (projekty pozabilansowe).

Niezbędnym warunkiem utworzenia platformy inwestycyjnej V4 jest identyfikacja potencjalnych projektów, które spełniają warunki włączenia kapitału prywatnego (tzw. partnerskie projekty publiczno - prywatne) oraz ich realizacja będzie potwierdzona opracowanym badaniem wykonalności, którego wyniki potwierdzi Jednostka wartości za pieniądze Ministerstwa Finansów Republiki Słowackiej.

Największym wkładem Platformy inwestycyjnej V4 z punktu widzenia transformacji regionu, byłby rozwój dróg ekspresowych (odcinki R2 od skrzyżowania z D1 w kierunku Górnej Nitry)

Potencjalne sektory w kontekście transformacji

10.4. Załącznik 4 – Źródła

Strony internetowe:

<https://www.ndsas.sk/stavby/priprava-stavieb>

www.repowermap.org

<http://www.partnerskadohoda.gov.sk/>

<http://www.sbagency.sk/>

<http://www.envirofond.sk/>

<https://rokovania.gov.sk/>

<https://www.itms2014.sk/>

Dokumenty:

Transition from coal of horná Nitra – State of Play report – analiza súčasného stavu regionu horná Nitra, PwC, 2019

European Commission, Joint Research Centre - Socio-economic transformation in coal transition regions: analysis and proposed approach - Pilot case in Upper Nitra, Slovakia, 2018

Zestawienie stanu dróg I, II i III klasy – stan na podstawie inspekcji realizowanych przez zarząd dróg na 6/2018, Słowacki Zarząd Dróg

Mapy objęcia sieci i dostępności usług operatorów telekomunikacyjnych Slovak Telekom, Orange, O2 i 4ka

Miesięczne statystyki dotyczące liczby i struktury osób poszukujących pracy, grudzień 2018 r., Centralne Biuro Pracy, Spraw Społecznych i Rodziny

Urząd Statystyczny Republiki Słowackiej, StatData – Publiczna baza danych

WSPARCIE REGIONÓW WĘGLOWYCH W TRANSFORMACJI – Analizy społeczno-ekonomiczne dla wsparcia wykorzystania Europejskie Fundusze Strukturalne i Inwestycyjne – Studium eksperckie Górna Nitra, Republika Słowacka, Instytut Prognoz, Słowacka Akademia Nauk

Bardziej zielona Słowacja, Strategia polityki środowiskowej Republiki Słowackiej do 2030 r., wrzesień 2018

Słowacki Instytut Hydrometeorologiczny – Wydział Monitorowania Jakości Powietrza, Ocena Jakości Powietrza w Republice Słowackiej 2017

Program gospodarki odpadami Program miasta Prievidza na lata 2016-2020

Prognoza rozwoju mieszkańców w regionach Republiki Słowackiej do roku 2035, Instytut Progностyczny SAN, Bratysława

Horizon 2020 Work Programme 2018 - 2020;

Decyzja wykonawcza Komisji UE 2018/210 z dnia 12 lutego 2018 r. w sprawie przyjęcia wieloletniego programu LIFE na lata 2018–2020;

Priorytety inwestycyjne Republiki Słowackiej na okres programowania 2021-

2027; 2019 Country Report Slovakia;

Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (EU) nr 1309/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie ustanowienia programu działań na rzecz środowiska i klimatu (LIFE) oraz uchylające rozporządzenie (WE) nr 1927/2006

Koniec dokumentu